

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W SZCZECINKU
NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE
**OBREBY: CZARNE, MIĘDZYBÓRZ,
RZECZENICA**

PLAN URZĄDZENIA LASU
na okres od 1.01.2012 r. do 31.12.2021 r.

Tom IA
ELABORAT

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

Szczecinek, 2011r.

SKOROWIDZ

	STRONA
PROTOKÓŁ z POSIEDZENIA KZP	7
PROTOKÓŁ z POSIEDZENIA NTG I KOŃCOWA OCENA GOSPODARKI Z UBIEGŁEGO OKRESU DOKONANA PRZEZ DYREKTORA RDLP.....	23
PROTOKÓŁ Z KONTROLI POWIERZCHNI KOŁOWYCH	35
DECYZJA W SPRAWIE UZNANIA LASÓW ZA OCHRONNE	37
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LASÓW I GRUNTÓW PRZEZNCZONYCH DO ZALESIENIA ORAZ POZOSTA- ŁYCH GRUNTÓW I NIERUCHOMOŚCI BĘDĄCYCH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA	39
1.1. Przestrzenne usytuowanie Nadleśnictwa oraz krótki rys historyczny	39
1.1.1. Położenie lasów Nadleśnictwa	39
1.1.2. Rys historyczny	42
1.1.3. Opis dokumentacji prawnej stanu posiadania	53
1.2. Charakterystyka warunków przyrodniczych w zasięgu działania Nadleśnictwa	60
1.2.1. Przynależność do krainy i dzielnic przyrodniczo- leśnej	60
1.2.2. Położenie geograficzne i wysokościowe	60
1.2.3. Rzeźba terenu i typy gleb	61
1.2.4. Warunki klimatyczne	62
1.2.5. Warunki wodne	63
1.2.6. Typy siedliskowe lasu	64
1.2.7. Zestawienie przyjętych gospodarczych i przyrodni- czych typów drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedli- skowych lasu i siedlisk przyrodniczych Natura 200	70
1.2.8. Ocena walorów genetycznych lasu	73
1.2.9. Ogólna ocena stanu środowiska przyrodniczego	80
1.3. Charakterystyka warunków ekonomicznych działa- nia Nadleśnictwa	87
1.3.1. Krótka charakterystyka ekonomiczna regionu	87
1.3.2. Charakterystyka kompleksów leśnych	89
1.3.3. Podział powierzchniowy	90

1.4. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych	-	91
1.4.1. Struktura gatunkowa drzewostanów	-	92
1.4.2. Struktura wiekowa drzewostanów	-	98
1.4.3. Bonitacje drzewostanów	-	104
1.4.4. Spodziewany bieżący przyrost miąższości	-	105
1.4.5. Ocena stanu uszkodzeń drzewostanów	-	106
1.4.6. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z gospodarczymi i przyrodniczymi typami drzewostanów	-	108
1.4.7. Ocena jakości hodowlanej i technicznej drzewostanów	-	109
1.4.8. Charakterystyka gruntów leśnych niezalesionych	-	111
1.4.9. Ocena stanu zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu	-	114
2. WYNIKI ANALIZY GOSPODARKI LEŚNEJ W MINIONYM OKRESIE	-	123
2.1. Referat Nadleśniczego	-	124
2.2. Koreferat Inspekcji Lasów Państwowych	-	175
3. OPIS PRZYJĘTYCH ZASAD OKREŚLANIA ZADAŃ GOSPODARCZYCH DLA NADLEŚNICTWA	-	179
3.1. Podstawy gospodarki przyszłego okresu	-	179
3.1.1. Cele i zasady trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	-	179
3.1.2. Podział na gospodarstwa	-	182
3.1.3. Wieki rębności	-	187
3.1.4. Podział na ostępy	-	187
3.2. Określenie i przyjęcie etatów cięć użytkowania głównego	-	188
3.2.1. Użytki rębne	-	188
3.2.2. Użytki przedrębne	-	192
3.2.3. Łącznie użytki główne	-	193
4. OPISANIE I ZESTAWIENIE ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PLANU URZĄDZENIA LASU	-	194
4.1. Użytkowanie lasu	-	194
4.1.1. Użytki rębne	-	194
4.1.2. Użytki przedrębne	-	198
4.1.3. Łącznie użytki główne	-	202

4.2. Hodowla lasu	-	206
4.2.1. Zadania na bieżące 10-lecie	-	206
4.2.2. Nasiennictwo i selekcja	-	209
4.3. Ochrona lasu – zadania kierunkowe	-	211
4.4. Ochrona przeciwpożarowa	-	219
4.5. Uboczne użytkowanie lasu – zadania kierunkowe	-	239
4.6. Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji	-	241
4.6.1. Budownictwo ogólne	-	241
4.6.2. Budownictwo drogowe	-	241
4.6.3. Melioracje wodne	-	246
4.6.4. Turystyka i rekreacja	-	246
4.7. Problematyka lasów nadzorowanych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa	-	249
5. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY	-	249
6. PROGNOZA STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH NA KONIEC OKRESU GOSPODARCZEGO	-	250
6.1. Przewidywany stan zasobów drzewnych na dzień 31.12.2021 r.	-	250
7. PODSUMOWANIE PRAC URZĄDZENIOWYCH	-	251
7.1. Prace geodezyjne	-	251
7.2. Prace siedliskowe	-	251
7.3. Prace urządzeniowe	-	251
7.4. Zestawienie planu urządzenia lasu	-	255
KRONIKA	-	258
ZAŁĄCZNIKI DO ELABORATU (TABELI)	-	265

PROTOKÓŁ

z posiedzenia Komisji Założeń Planu

zwołanej w celu wypracowania założeń do sporządzenia projektu planu urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody i prognozą oddziaływania tego planu na środowisko

w NADLEŚNICTWIE CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Posiedzenie Komisji Założeń Planu (KZP) dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, zwołanej przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, odbyło się w dniu 22.07.2009 r. w siedzibie Nadleśnictwa.

Komisja w składzie:

1) przewodniczący

Sławomir Cichoń – p.o. Dyrektor RDLP w Szczecinku

2) członkowie:

Jacek Przypaśniak – Naczelnik Wydziału Urządzania Lasu i Geoinformatyki DGLP
Stanisław Walczak – Naczelnik Wydziału Zasobów RDLP w Szczecinku
Tadeusz Partyka – Naczelnik Wydziału Zagospodarowania Lasu RDLP w Szczecinku
Leszek Kościelny – Naczelnik Wydziału Kontroli i Ochrony Mienia RDLP w Szczecinku
Daniel Lemke – Główny specjalista SL Wydziału ZL RDLP w Szczecinku
Elżbieta Murat – St. specjalista SL Wydziału ZL RDLP w Szczecinku
Paweł Soroczyński – St. specjalista Wydziału ZZ RDLP w Szczecinku
Mirosław Matusiak – St. specjalista SL ZOL w Szczecinku
Zbigniew Welniński – Nadleśniczy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Stanisław Winnicki – Z-ca Nadleśniczego Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Jan Witko – Główny Księgowy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Grzegorz Bąk – Inżynier Nadzoru z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Romuald Stankiewicz – Inżynier Nadzoru z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Tadeusz Bieńko – Sekretarz z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Jerzy Pytlak – St. specjalista SL z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Anna Sowińska – St. specjalista SL z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Monika Szotowicz – Specjalista SL z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Agnieszka Beńko – Referent z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
Michał Buliński – St. specjalista RDOŚ Gdańsk
Arkadiusz Zdun – St. inspektor RDOŚ Szczecin
Agnieszka Siedlak – St. inspektor RDOŚ Szczecin

po wysłuchaniu referatu Nadleśniczego, koreferatu Naczelnika Wydziału Zasobów, oraz po przeprowadzonej dyskusji podjęła następujące założenia dotyczące wykonania projektu planu urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody i prognozą oddziaływania tego planu na środowisko:

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych pismem nr ZU-7019-34/09 z dnia 29.05.2009 r. **wyraził zgodę na rozpoczęcie prac taksacyjnych** do nowego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie **w 2010 roku, tj. w 9-tym roku dotychczasowego planu ul.**

Zgodnie z pismem DGLP **stratyfikację grup drzewostanów dla potrzeb inwentaryzacji zasobów drzewnych, należy wykonać po sporządzeniu nowych opisów taksacyjnych.**

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie zostanie opracowany według stanu na dzień 01 stycznia 2012 r.

1. PRACE GEODEZYJNE

Prace geodezyjne na potrzeby rewizji planu ul. zostaną zlecone do wykonania.

2. STAN POSIADANIA

Powierzchnia Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie według stanu na 01.01.2009 r. wynosiła 28.408,40 ha.

Szczegółowe zmiany, jakie zaszły w minionym okresie przedstawione zostaną na NTG.

Ażeby nie zakłócać terminowego przebiegu prac urządzeniowych zmiany w stanie posiadania (w mijającym cyklu ul.) należy zakończyć do 31.07.2010 r.

Nadleśnictwo winno utworzyć (wykorzystując program „TAKSATOR”) i przekazać w formie elektronicznej wykonawcy planu urządzenia lasu kopię opisów taksacyjnych zaktualizowaną w SILP-LAS.

3. DOKUMENTY EWIDENCYJNE

Wykonawca prac urządzeniowych powinien otrzymać od Nadleśnictwa następujące dokumenty geodezyjne:

- wypisy z rejestru gruntów nadleśnictwa, spełniające następujące wymogi:
 - podział wg rodzajów użytków gruntowych, kategorii użytkowania i grup rodzajów powierzchni powinien być zgodny z przepisami ustawy o lasach oraz zasadami obowiązującymi w powszechnej ewidencji gruntów,
 - powierzchnie rodzajów użytków gruntowych, kategorii użytkowania i grup rodzajów powierzchni powinny być zestawione dla działek ewidencyjnych, oddziałów leśnych, obrębów ewidencyjnych, gmin, powiatów, województw oraz razem dla obrębu leśnego,
- warstwę numeryczną działek ewidencyjnych, graniczników i użytków klasyfikowanych, zgodnie ze standardem leśnej mapy numerycznej,
- wydruki arkuszy map w skali 1: 5000,
- bazy geometryczne LMN,
- ortofotomapy.

Materiały geodezyjne ostatecznie winny być zaktualizowane na stan 01.01.2011 r. Wykonawca projektu planu ul. (zgodnie z § 8 ust. 9 instrukcji ul.) jest obowiązany do zamieszczenia w tym planie konturów i powierzchni grup rodzajów powierzchni zgodnie z danymi zawartymi w przekazanych mu dokumentach ewidencyjnych. Ewentualne rozbieżności ze stanem faktycznym na gruncie wykonawca zgłosi Nadleśniczemu w formie wykazu rozbieżności celem wyjaśnienia i podjęcia decyzji w tej sprawie.

Opierając się na zapisach Art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach grunty pod liniami energetycznymi należy zakwalifikować do gruntów leśnych – związanych z gospodarką leśną.

Stwierdzone w trakcie prac terenowych rozbieżności pomiędzy otrzymanymi danymi ewidencyjnymi a stanem faktycznym na gruncie wykonawca zgłosi Nadleśniczemu w formie „wykazu rozbieżności”, celem wyjaśnienia i podjęcia decyzji o sposobie ujęcia w planie.

4. PRACE GLEBOWO-SIEDLISKOWE

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie posiada opracowanie glebowo-siedliskowy, wykonane w latach 1999-2000 przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „SIEDLIKO S.C.” M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka, który należy wykorzystać do prac urządzeniowych.

Nadleśnictwo posiada szereg opracowań glebowo-siedliskowy, dot. gruntów przejmowanych i zalesianych, które również należy wykorzystać do prac urządzeniowych.

5. PODZIAŁ POWIERZCHNIOWY

Podział powierzchniowy i numerację oddziałów należy przyjąć z poprzedniego planu u.l. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia, w uzgodnieniu z Nadleśnictwem, drobnych korekt po rozpoznaniu terenowym. Z większych powierzchni gruntów przyjętych w ubiegłym okresie gospodarczym winny być utworzone nowe oddziały, oznaczone numerem najbliższego oddziału z dodaniem dużej litery alfabetu. W miarę możliwości należy wykorzystać adresy już przypisane w SILP. Mniejsze, przyjęte powierzchnie włączyć do oddziałów sąsiednich.

Granice pododdziałów, trudne do identyfikacji w terenie, należy oznaczyć obrączkami i znakami po linii wykonywanymi na drzewach.

Ewentualne zamierzenie i oznakowanie w terenie granic planowanych działek zrębowych należy przeprowadzić w ramach oddzielnej umowy.

6. PODZIAŁ LASÓW ZE WZGLĘDU NA DOMINUJĄCE FUNKCJE

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie należy wyodrębnić następujące grupy lasów:

➤ **lasy ochronne** – Kategorie i zasięgi lasów ochronnych należy przyjąć zgodnie z poprzednim planem ul. uznane Decyzją Ministra Środowiska nr BOA-Ipło-211/2011/2002 z dnia 22.08.2002 r., w tym lasy:

- lasy glebochronne,
- lasy wodochronne,
- lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych (GPW),
- lasy położone w granicach administracyjnych miast,
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
- lasy stanowiące drzewostany nasienne,
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa.

➤ **lasy gospodarcze**

Zaktualizowane zostaną strefy ochronne gniazd ptaków objętych ochroną gatunkową, zgodnie z wydanymi w tym zakresie decyzjami.

Niezależnie od kategorii ochronności lasów wyróżnione zostaną:

- zatwierdzone przez KE „Obszary o znaczeniu dla Wspólnoty” (NATURA 2000),
- funkcjonujące siedliska przyrodnicze według bazy INVENT,
- rezerваты przyrody,
- grunty wpisane do rejestru zabytków,
- strefy bezwzględnej ochrony archeologicznej „W”,
- strefy względnej ochrony archeologicznej „OW”,
- pomniki przyrody,
- chronione gatunki roślin i zwierząt,
- strefy ochronne zwierząt chronionych,

- Obszary Chronionego Krajobrazu: „Okolice Jezior Krepsko i Szczytno”, „Dolina Rzeki Debryny”, „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”.

7. USTALENIE I UZGADNIANIE CECH DRZEWOSTANÓW

Zgodnie z § 26 ust. 2 instrukcji ul. cechę drzewostanu wpisuje się wówczas, gdy jest ona dostatecznie udokumentowana. W związku z tym, celem ustalenia cech drzewostanów, Nadleśnictwo przygotowuje i przekazuje wykonawcy projektu planu ul. następujące wykazy:

- WDN,
- GDN,
- otuliny WDN-ów,
- ostoje zwierząt chronionych,
- uprawy pochodne,
- wykaz siedlisk przyrodniczych wg aktualnej listy INVENT

Pozostałe cechy drzewostanów przyjęte zostaną w wyniku analizy opracowania glebowo-siedliskowego, poprzednich planów urządzenia lasu oraz w wyniku ustalenia konkretnych, wi docznych cech drzewostanu na gruncie.

Rezygnuje się z określania cechy „drzewostan z nasion GDN”.

8. PODZIAŁ NA GOSPODARSTWA

Przyjmuje się następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne (S) - obejmujące drzewostany pełniące funkcje specyficzne:
 - lasy stanowiące rezerваты przyrody;
 - lasy glebochronne na stokach o nachyleniu powyżej 45° oraz na stromych zboczach jarów, wąwozów i wzgórz;
 - lasy ochronne stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
 - lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody;
 - lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb;
 - lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne i drzewostany zachowawcze;
 - lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W”;
 - lasy ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek,
 - lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
 - lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych (GPW).
- b) Lasów ochronnych (O) - obejmujące wszystkie lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S) lub do gospodarstwa przebudowy (R);
- c) Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych, w których ze względu na typ siedliskowy lasu, GTD i aktualny skład gatunkowy projektować się będzie zrębowy sposób zagospodarowania, z wyjątkiem drzewostanów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego(S) lub do gospodarstwa przebudowy (R); dotyczyć to będzie zasadniczo drzewostanów na siedliskach: Bśw, Bw, BMśw (z GTD – So), BMw i Ol;
- d) Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ) - obejmujące drzewostany w lasach gospodarczych (nieujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy), w których projektować się

będzie rębnię częściową, gniazdową lub stopniową; będą to głównie drzewostany na siedliskach: BMśw (z GTD – Bk So lub Db So), LMśw, LMw, Lśw, Lw, OIJ;

- e) Przebudowy (R) - obejmujące drzewostany ujęte w „Wykazie drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy w najbliższym 10-leciu” – wzór nr 3 instrukcji ul.

9. ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE INWENTARYZACJI LASU

a) Inwentaryzacja zasobów drzewnych

Podstawowym sposobem inwentaryzacji zasobów drzewnych w obrębie będzie statystyczna metoda reprezentacyjna z zastosowaniem warstw gatunkowo-wiekowych. Obejmuje ona trzy etapy:

- szacunek miąższości w poszczególnych drzewostanach z wykorzystaniem tablic zasobności lub powierzchni próbnych relaskopowych – podczas sporządzania opisu taksacyjnego;
- inwentaryzację miąższości na losowych powierzchniach próbnych;
- wyrównanie miąższości oszacowanej w drzewostanach do miąższości ustalonej dla klas i podklas wieku w warstwach gatunkowo-wiekowych na podstawie pomiaru drzew na powierzchniach próbnych.

b) Zakres inwentaryzacji uszkodzeń drzewostanu

Stopnie uszkodzenia poszczególnych drzewostanów (zgodnie z § 39 instrukcji ul.) będą obligatoryjnie oceniane podczas taksacji w drzewostanach od 21 lat wzwyż. Ocenie szacunkowej podlegać będzie zarówno stan ulistnienia jak i stan pędów, pni i korzeni. Dla stopni 1 do 3 określana będzie główna przyczyna uszkodzeń.

W podobnej formie inwentaryzować należy również uszkodzenia, w uprawach i młodnikach do 20 lat.

c) Inwentaryzacja miąższości podrostów

W oparciu o § 31 ust. 14 instrukcji ul. Komisja akceptuje propozycję nie rejestrowania miąższości grubizny dla podrostów. Są to na ogół miąższości niewielkie, mieszczące się w granicach błędu, z jakim określa się zasobność drzewostanów.

10. PRZECIĘTNE WIEKI RĘBNOŚCI

Komisja przyjmuje następujące wieki rębności, jednakowe dla lasów ochronnych i gospodarczych, zgodne z załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 36 DGLP z dnia 19.05.2004 r.

<u>Gatunek</u>	<u>wiek rębności</u>
Db, Js	140
Bk	110
So, Md	100
Św, Brz, Gb, Ol	80
Ol odr., Os,	60
Ol sz., Tp, Wb	40

W stosunku do poprzedniego planu ul. Komisja podnosi wiek rębności dla Bk ze 100 lat do 110 lat.

11. PROJEKTOWANIE UŻYTKOWANIA RĘBNEGO I PRZEDRĘBNEGO

a) Użytkowanie rębne

Przy opracowywaniu wykazu projektowanych cięć rębnych będą uwzględnione wymagania zawarte w *Zasadach hodowli lasu* wprowadzonych Zarządzeniem nr 99 Dyrektora Generalnego L.P. z dnia 24.12.2002 r.

Celem zachowania ładu przestrzennego, cięcia rębne powinny być projektowane w ramach ostępów stałych, przyjętych z poprzedniego planu ul. Przyjmuje się większe wykorzystanie ostępów przejściowych, ażeby w możliwie dużym stopniu zlokalizować cięcia w drzewostanach przeszło-rębnych (ewentualne wręby).

Dla poszczególnych typów siedliskowych lasu przyjąć następujące rodzaje rębni:

Typ siedliskowy lasu	Rębnia	
	zasadnicza	zastępcza
1	2	3
Bśw	I	II
Bw	I	II
Bb	* nie przewiduje się użytkowania rębnego	
BMśw (So) ----- (Bk So) (Db So)	I	III, II
	III	I, II
BMw	I	II, III
BMb	* nie przewiduje się użytkowania rębnego	
LMśw (Bk So) (Db So) ----- (So Bk) (So Db) (Bk)	III	II, I
	II	III, IV
LMw	II	III, IV
LMb	* nie przewiduje się użytkowania rębnego	
Lśw	II	III, IV
Lw	II	III, IV
OI	I	II
OIJ	II	III

* - z wyjątkiem sytuacji kłęskowych

Komisja akceptuje wniosek nadleśnictwa, aby zręby zupełne projektować działkami, z przydziałem na lata realizacji planu.

Ponadto Komisja zaleca:

- przy drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych o nawierzchni asfaltowej jak też bezpośrednio przy ciekach i zbiornikach wodnych przy miejscach kultu religijnego i w otulinach rezerwatów, stosować rębnie złożone, tam gdzie będą warunki do odnowienia naturalnego, a na słabych siedliskach projektować rębnię Ib pozostawiając pasy drzewostanu o szerokości 30-40 m; pasy drzewostanu pozostawiać również w przypadku stosowania w takich warunkach rębni gniazdowej zupełnej (IIIa),
- w celu urozmaicenia przebiegu działek zrębowych wykorzystać naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp.,
- dopuścić stosowanie rębni zupełnej Ib w litych świerczynach i w drzewostanach ze znaczną przewagą świerka, bez względu na siedliskowy typ lasu,
- dopuścić stosowanie rębni zupełnej Ib w lasach wodochronnych, na słabych siedliskach borowych (Bśw, BMśw z GTD – So),
- przy projektowaniu zrębów przebiegających wzdłuż całego oddziału, czynnikiem determinującym wielkość zrębu jest jego szerokość: w innych przypadkach decydującym kryterium winna być powierzchnia zrębu;
- w użytkach rębnych planować do pozyskania nie więcej niż 95 % miąższości, 100 % w przypadku bloków upraw pochodnych oraz drzewostanach świerkowych.

Nadleśnictwo prześle Wykonawcy wykaz rębni planowanych do wykonania w ostatnim roku planu ul tj. 2011 r. (w celu odpowiedniego uwzględnienia w projekcie nowego planu ul).

W związku z taksacją lasu wykonywaną w 2010 r., należy uzyskać całkowitą realizację planu rębni w roku 2011.

Lokalizację cięć rębnych na pierwszy rok obowiązywania planu – 2012, Nadleśnictwo uzgodni z Wykonawcą spisując protokół.

b) Użytkowanie przedrębne

Etat powierzchniowy użytkowania przedrębnego ustalony zostanie na podstawie sumy powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do cięć pielęgnacyjnych, zgodnie ze wskazaniami gospodarczymi, określonymi dla poszczególnych pododdziałów w trakcie taksacji oraz uzgodnień.

Orientacyjny rozmiar miąższości grubizny netto planowanej do pozyskania w ramach użytkowania przedrębnego na 10-lecie, wykonawca proponuje na podstawie analizy:

- wyników użytkowania przedrębnego w Nadleśnictwie w okresie ostatnich 5 lat,
- tabeli klas wieku spodziewanego bieżącego przyrostu miąższości, biorąc też pod uwagę uzyskaną w ubiegłym okresie intensywność cięć w stosunku do uzyskanego przyrostu bieżącego,
- zestawienia zbiorczego powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębnego (tabela XVI).

Wymienione wyliczenia oraz proponowany przez wykonawcę rozmiar miąższościowy i powierzchniowy użytkowania przedrębnego przedstawione zostaną na NTG.

W trakcie prac taksacyjnych nie będzie określany charakter i termin wykonania trzebieży. Zgodnie z § 147 ust. 2 Zasad hodowli lasu nie będą również określane nawroty cięć pielęgnacyjnych.

Zgodnie z wnioskiem Nadleśnictwa należy zamieścić informację o zabiegach pilnych do wykonania w drzewostanach zaniedbanych pielęgnacyjnie.

Decyzja w sprawie liczby i powierzchni powtórzeń zabiegów pielęgnacyjnych w 10-letnim planie cięć (zgodnie z § 147 ust. 2 ZHL) należy do nadleśniczego, który odpowiada za stan lasu.

12. WYTYCZNE W ZAKRESIE PLANOWANIA HODOWLANEGO

Zgodnie z obowiązującym podziałem kraju na krainy i dzielnice przyrodniczo - leśne, Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie leży w **III Krainie Wielkopolsko-Pomorskiej**, w dzielnicach: **1 - Borów Tucholskich**, [obręb Międzybórz i północno-zachodnia część obrębu Rzeczenica], **2 - Pojezierza Krajeńskiego**, mezoregionie Wysoczyzny Krajeńskiej [obręb Czarne i południowo-wschodnia część obrębu Rzeczenica].

Komisja przyjmuje następujące gospodarcze typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw na poszczególnych **typach siedliskowych lasu**:

Typ siedliskowy lasu	Wariant wilg.	Utwór geolog.	Gosp. typ drzewostanu	Orientacyjne składy gatunkowe - %	
				gatunki główne	gatunki domieszkowe
1	2	3	4	5	6
Bśw	1, 2	wszystkie	So	So 80	Brz i inne 20
Bw	1, 2	wszystkie	So	So 70 Brz 20	Ol, Św i inne 10
Bb	1-3	wszystkie	So	So 80 - 90	Brz i inne 20
BMśw	1	QZp, QRp	So	So 70	Db 20, Bk i inne 10
		Qp, QFp	Bk So	So 70 Bk 20	Db i inne 10
			Db So	So 70 Db 20	Bk i inne 10
2	wszystkie	Db So	So 70 Db 20	Bk i inne 10	
BMw	1,2	wszystkie	Brz So	So 60 Brz 30	Db, Św i inne 10
			Św So	So 60 Św 30	Db, Św i inne 10
			So	So 70	Db 20, Św, Brz Ol i inne 10
BMb	1-3	wszystkie	So	So 80	Brz, Św i inne 20
LMśw	1	QZp, QRp QFp, Qp	Bk So	So 50 Bk 30	Db, Gb, Św i inne 20
			Db So	So 50 Db 30	Bk, Gb, Św i inne 20
		Qp/g	So Bk	Bk 50 So 30	Db, Gb, Św i inne 20
2	wszystkie	Bk	Bk 80	Db, Md, Św i inne 20	
LMw	1,2	wszystkie	So Db	Db 50 So 30	Lp, Kl, Św i inne 20
			Św So	So 60 Św 30	Db, Św i inne 10
LMb	1-3	wszystkie	Ol	Ol 70	Brz i inne 30

Typ siedliskowy lasu	Wariant wilg.	Utwór geolog.	Gosp. typ drzewostanu	Orientacyjne składy gatunkowe - %	
				gatunki główne	gatunki domieszkowe
1	2	3	4	5	6
Lśw	1	Qp, Qp/g	Db Bk	Bk 50 Db 30	Md, Js, Lp, Św i inne 20
		Qg	Bk	Bk 80	Db, Lp, Jw, Św, Md i inne 20
	2	wszystkie	Bk Db	Db 60 Bk 30	Kl, Js, Lp, Św, Md i inne 10
Lw	1, 2	wszystkie	Db	Db 80	Lp, Wz, Ol, Js, Św i inne 20
Ol	1 – 3	wszystkie	Ol	Ol 90	Brz, Js i inne 10
OIJ	1-2	wszystkie	Ol Js lub	Js 60 Ol 30	Brz, Db, Wz i inne 10
			Db Ol*	Ol 60 Db 30	Brz, Js, Wz i inne 10
			Js Ol*	Ol 60 Js 30	Brz, Db, Wz i inne 10

QZp – piaski sandrowe

QRp – piaski starych tarasów rzecznych

Qp – piaski zwałowe

QFp – piaski wodnolodowcowe kemów

Qp/g – piaski zwałowe na glinach

Qg – gliny zwałowe

W tabeli „*” oznaczono GTD odbiegające od wyszczególnionych w „Zasadach hodowli lasu”. Wariantowość gospodarczych typów drzewostanów pozwoli na zamienne ich stosowanie, w celu uzyskania większej zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

Pozostawia się modrzew jako gatunek osłonowy.

Ustalając składy gatunkowe na gruntach porolnych należy brać pod uwagę aktualnie obowiązujące wytyczne i zarządzenia.

Podsadzeniami, z których potencjalnie winno powstać II piętro drzewostanu lub których prowadzenie rozpoczyna proces przebudowy, należałoby objąć w pierwszej kolejności:

- drzewostany w fazie rozpadu, z wyłączeniem drzewostanów zakwalifikowanych do gospodarstwa przebudowy;
- drzewostany IIb – IIIa klasy wieku o zadrzewieniu 0,8 i niższym, występujące na gruntach porolnych, na siedlisku BMśw z GTD Bk So oraz siedliskach żyźniejszych;
- drzewostany IVa klasy wieku o zadrzewieniu 0,8 i niższym, występujące na gruntach porolnych, na siedlisku BMśw z GTD Db So oraz siedliskach żyźniejszych.

Wprowadzanie podszytów zaleca się ograniczyć do niezbędnego minimum. Planować je należy na powierzchniach gwarantujących uzyskanie zakładanego efektu hodowlanego, głównie w drzewostanach na siedlisku uboższego BMśw.

Nadleśnictwo przygotowuje dla wykonawcy projektu planu u.l. propozycje powierzchni do wprowadzania drugiego piętra i podszytów. Potrzeby w tym zakresie, uzgodnione z Nadleśnictwem, przedstawi Wykonawca w trakcie odbioru prac terenowych.

Należy zwrócić uwagę na właściwe zagospodarowanie drzewostanów występujących na granicy z wodą i polem w celu wytworzenia strefy ekotonowej.

Dla gruntów projektowanych do odnowienia i zalesienia przyjąć 15 % poprawek.

Komisja przyjmuje następujące gospodarcze typy drzewostanów, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania na poszczególnych typach siedlisk przyrodniczych:

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	STL	GTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
				Gatunki główne	Gatunki domieszkowe	
9110	Kwaśna buczyna niżowa Luzulo pilosace-Fagetum	LMśw Lśw	Bk	Bk 70	So 20 Dbb 10	II/III/IV
9130	Żyzna buczyna niżowa Galio odorati -Fagetum	Lśw rzadko LMśw	Bk	Bk 70	Dbb 20 Lp, Gb 10	II/III/IV
9160	Grąd subatlantycki Stellario holosteeae - Carpinetum betuli	LMśw Lśw Lw	Db	Dbb 50	Bk 20, Gb 20 Lp 10	II/III/IV
			GbDb	Dbb 50 Gb 30	Bk 10 Lp 10	II/III/IV
			BkDb	Dbb 50 Bk 30	Lp 10 Gb 10	II/III/IV
9190-2	Kwaśna dąbrowa Fago-Quercetum	BMśw	SoDb	Dbb 40 So 30	Bk 20 Brz 10	II/III/IV
			BkDb	Dbb 60 Bk30	So, Brz 10	II/III/IV
9190-1	Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy Betulo-Quercetum	BMw	So- BrzDb	Dbb 30 Brz 30 So 30	Bk 10	II/III/IV
91D0-1	Brzezina bagienna Vaccinio uliginosi- Betuleum pubescentis	BMb rzadko LMb	SoBrz	Brz omsz 60 So 40		Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91D0-2	Sosnowy bór bagienny Vaccinio uliginosi- Pinetum sylvestris	Bb	So	So 70-80	Brz omsz10-20	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91E0	Łęgi jesionowo-olszowe Fraxino-Alnetum	OIJ OI	Ol	Ol 70	Wz 20 Js, Gb, Lp, Kl 10	II/III/IV
			JsOI*	Ol 60 Js 30	Wz, Gb, Lp, Kl 10	II/III/IV
	Źródłiskowe lasy olszowe na niżu Cardamino-Alnetum glutinosae	Ol rza- dziej: OIJ Lł	Ol	Ol 90	Js, Bst 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
91F0	Łęgowe lasy Db-Wz-Js Ficario-Ulmetum minoris	Lw Lł OIJ	Db	Dbb 60	Wz 20 Olcz 10 Kl, Js 10	II/III/IV
91T0	Sosnowy bór chrobotko- wy Cladonio-Pinetum	Bs Bśw	So	So 90	Brz 10	IV/V

* gospodarczy typ drzewostanu zastosować po ustaniu zamierania jesionu

13. PRZEBUDOWA DRZEWOSTANÓW

Wykonawca projektu planu ul. sporządzi w **uzgodnieniu z Nadleśnictwem**, „Wykaz drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy w najbliższym 10-leciu”, tzn. drzewostanów niezapewniających osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w planie ul.

Komisja aprobuje następującą hierarchię kwalifikowania drzewostanów do przebudowy:

- drzewostany w trakcie przebudowy,
- drzewostany o zadrzewieniu 0,5 i niższym (z wyjątkiem KO i KDO) oraz drzewostany o miernej jakości technicznej,
- niezgodne z GTD drzewostany przeszłorębne i rębne,
- drzewostany uszkodzone przez hubę korzeniową w stopniu „3”, a następnie w „2” na gruntach porolnych, zlokalizowane na siedliskach lasowych.

14. UŻYTKOWANIE UBOCZNE I ZAGOSPODAROWANIE ŁOWIECKIE

Orientacyjny rozmiar pozyskiwania choinek zostanie określony w uzgodnieniu z Nadleśnictwem i przedstawiony na NTG.

W trakcie lustracji terenowej będą ewidencjonowane istniejące obiekty infrastruktury łowieckiej. Proponuje się nie ewidencjonować ambon.

Nadleśnictwo winno przygotować i przekazać wykonawcy planu ul. aktualny wykaz poletek łowieckich i gruntów przekazanych w użytkowanie bądź dzierżawionych przez koła łowieckie.

15. REKREACYJNE ZAGOSPODAROWANIE LASU

Zagadnienia dotyczące zagospodarowania rekreacyjnego należy omówić w opisie ogólnym, wykorzystując informacje zebrane w trakcie prac terenowych, materiały będące w dyspozycji Nadleśnictwa oraz dostępne publikacje.

Nadleśnictwo przekaze wykonawcy planu u.l. aktualny wykaz obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i edukacji przyrodniczej.

Opracowanie mapy zagospodarowania rekreacyjnego należy połączyć z mapą funkcji lasu (skala 1:25 000).

16. OCHRONA LASU (w tym OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA)

Ogół zagadnień związanych z ochroną lasu należy uzgodnić z Nadleśnictwem oraz ZOL i omówić w części planistycznej opisanego ogólnego, w rozdziale „Opisanie kierunkowych zadań z zakresu ochrony lasu”.

Wykonawca projektu planu ul., po analizie zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie oraz ocenie aktualnych i dających się przewidzieć przyszłych zagrożeń, określi (wyliczy) „kategorię zagrożenia pożarowego Nadleśnictwa”. Kierunkowe wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej zostaną opracowane w uzgodnieniu z Nadleśnictwem, RDLP i właściwymi Komendami PSP.

17. PODZIAŁ NA LEŚNICTWA

Projektowane, zmiany w podziale na leśnictwa należy przekazać wykonawcy projektu planu u.l. w terminie do **31.03.2010 r.** w formie zarządzenia.

18. ZAKRES I WYMAGANA FORMA WYDRUKU MAP I OPISÓW TAKSACYJNYCH

Komisja zaleca, ażeby plan ul. składał się z następujących części:

a) Operat dla Nadleśnictwa i RDLP (2 komplety):

- elaborat z tabelami i zestawieniami (oprawa twarda),
- opisy taksacyjne (oprawa twarda),
- obrębowe wykazy cięć rębnych, przedrębnych i zadań z zakresu hodowli lasu (oprawa twarda),
- mapy gospodarcze w skali 1:5000, w formacie A-1, z naniesionymi działkami zrębowymi
- mapy przeglądowe w skali 1:25 000 (dla obrębów):
 - cięć rębnych (foliowana, podklejana na płótnie),
 - drzewostanów (foliowana, podklejana na płótnie),
 - siedlisk,
 - ochrony lasu,
 - ochrony p.poż,
 - funkcji lasu i zagospodarowania rekreacyjnego,
 - gospodarki łowieckiej,
 - nasiennictwa i selekcji;
 - „drogowa”
- mapa sytuacyjna w skali 1:50 000 sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa;

b) Operat dla DGLP:

- elaborat z tabelami i zestawieniami (oprawa twarda);
- mapy przeglądowe w skali 1:25 000 (dla obrębów): cięć rębnych, drzewostanów, siedlisk, funkcji lasu i zagospodarowania rekreacyjnego;
- mapa sytuacyjna w skali 1:50 000 obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa,
- obrębowe wykazy cięć (oprawa miękka);

c) Operat dla leśniczych:

- opisy taksacyjne łącznie z wykazami cięć rębnych, przedrębnych i zadań z zakresu hodowli lasu,
- mapy leśnictwa w skali 1 : 10 000: cięć rębnych (podkl., foliow., w futerałach), drzewostanów.

d) Program ochrony przyrody (3 egz.: dla Nadleśnictwa, RDLP i DGLP) – oprawa twarda z teczką na mapy obrębowe w skali 1:25 000:

- walorów przyrodniczych,
- rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- zagrożeń przyrody oraz działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu,

19. SPECYFICZNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE INWENTARYZACJI LASU I GOSPODARKI LEŚNEJ W NADLEŚNICTWIE

Bloki upraw pochodnych przyjąć na podstawie wykazów zatwierdzonych przez Dyrektora RDLP w 1997r.

a) Średni okres odnowienia

Przyjmuje się następujące średnie okresy odnowienia:

- w gospodarstwie „GPZ” – 15 lat (dla rębni II i IIIb - 20 lat, dla rębni IIIa – 10 lat),
- w gospodarstwie „O” – 20 lat (dla Rb II i IIIb – 30 lat, dla rębni IIIa – 10 lat).

b) Przewidywany % uszkodzeń młodego pokolenia w drzewostanach w klasie odnowienia (K.O.) podczas wykonywania ścinki i zrywki drewna.

Należy przyjąć, że w drzewostanach użytkowanych rębniami częściowymi, będących w klasie odnowienia o zadrzewieniu do 0,2 uszkodzeniu ulegnie 10% młodego pokolenia, o zadrzewieniu 0,3-0,4 - 20%, o zadrzewieniu 0,5 i wyższym - 30%.

Na gniazdach w rębni IIIa nie przewiduje się uszkodzeń podczas cięć uprzętających.

c) Zalesianie gruntów porolnych

Nadleśnictwo przygotuje wykaz gruntów planowanych do zalesienia oraz wykaz gruntów, które powinny zostać ujęte do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wykonawca projektu planu ul., po lustracji terenowej zakwalifikuje do zalesienia grunty wskazane przez Nadleśnictwo.

20. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa zostanie opracowany na podstawie materiałów zebranych w trakcie prac terenowych, danych dostarczonych przez Nadleśnictwo i dostępnej literatury. Wskazane zaangażowanie Nadleśnictwa, szczególnie w zakresie inwentaryzacji ciekawych, rzadkich i chronionych obiektów oraz gatunków roślin i zwierząt.

Szczególną uwagę należy zwrócić na zaproponowanie działań i wytycznych w dziedzinie ochrony przyrody w zakresie:

- a. ochrony siedlisk przyrodniczych i prowadzenia gospodarki leśnej;
- b. zagadnień związanych z ochroną gatunków lub grup gatunków oraz ich populacji zlokalizowanych na gruntach nadleśnictwa;
- c. ochrony różnorodności biologicznej;
- d. ochrony najcenniejszych fragmentów lasów, szczególnie starodrzewi.

W celu oceny stopnia zachowania bioróżnorodności, szczególnie tej związanej z udziałem organizmów związanych z występowaniem starych, martwych i obumierających drzew zostanie opracowane zestawienie drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących. Podobne zestawienie zostanie wykonane dla każdej z ostoi Natura 2000 osobno.

Celem uporządkowania statusu poszczególnych form ochrony przyrody należy je opisać w odrębnych rozdziałach w podziale na: istniejące, projektowane i proponowane.

Celem ułatwienia planowania hodowlanego na siedliskach chronionych należy określić zgodność gatunkową drzewostanów rębnych w odniesieniu do regionalnie optymalnych składów gatunków dla chronionych leśnych zespołów roślinnych.

21. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 12/2009 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie zmiany instrukcji urządzania lasu, Dyrektor RDLP w Szczecinku wystąpił z wnioskiem do Dyrektora RDOŚ w Szczecinie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000.

Na podstawie art. 46 pkt 2, art.51-52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227), uzgodniony został wniosek o zakresie i stopniu szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu będzie zawierała:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektu planu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Ponadto będą określone i ocenione:

- e) stan środowiska na obszarach objętych projektem planu oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji planu,
- f) problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektu planu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- g) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektu planu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu planu,
- h) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność obszarów, a także na:
 - różnorodność biologiczną,
 - zwierzęta, rośliny, ludzi,
 - wodę, powietrze, klimat,
 - krajobraz, zabytki.

Prognoza powinna również przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego planu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko opierać się będzie na wynikach inwentaryzacji przyrodniczych zweryfikowanych i uzupełnionych przez wykonawcę planu urządzenia lasu.

Do opracowania Prognozy wykorzystane zostaną informacje zawarte w SDF-ach; wykorzystane mogą być również materiały posiadane przez RDOŚ np.: materiały zbierane do opracowania planów zadań ochronnych, planów ochrony. Wszystkie te informacje znajdują się w zaktualizowanym Programie Ochrony Przyrody opisującym istniejący stan środowiska i przedmioty ochrony przyrody oraz sposoby ich zachowania we właściwym stanie ochrony.

Program Ochrony Przyrody zawierający pełne, aktualne dane na temat środowiska będzie podstawą do opracowania Prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko.

Plan urządzenia lasu nie będzie zawierał projektów w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji”, w szczególności w zakresie:

- budowy i remontów dróg, mostów, przepustów, urządzeń melioracyjnych,
- budowy i remontów siedzib jednostek Lasów Państwowych i budynków gospodarczych,
- budowy i konserwacji zbiorników małej retencji,
- urządzeń dla potrzeb turystyki i rekreacji.

Plan urządzenia lasu nie będzie więc zawierał elementów, które mogłyby być przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Udział społeczeństwa w procesie tworzenia planu ul. zapewniony będzie poprzez:

- ogłoszenia w BIP,
- możliwość składania uwag i wniosków do założeń,
- możliwość zapoznania się z założeniami do sporządzenia projektu planu ul. i składania do niego uwag,
- możliwość zapoznania się z projektem planu i składania do niego uwag,
- możliwość udziału w Komisji Projektu Planu mającej charakter debaty publicznej.

Monitorowanie zadań określonych w decyzji Ministra Środowiska w sprawie zatwierdzenia planu urządzenia lasu.

W Lasach Państwowych istnieje rozbudowany system kontroli:

- Inspekcja Lasów Państwowych przeprowadza okresowe, w zasadzie co pięć lat (w połowie okresu obowiązywania planu ul. i na koniec okresu obowiązywania) kontrole kompleksowe. Kontrolowana jest cała działalność nadleśnictwa: m. in. realizacja planu ul., prawidłowość wykonania zabiegów hodowlanych, działania z ochrony lasu i ochrony przyrody.
- Wydział Kontroli w RDLP prowadzi kontrole sprawdzające przeważnie w następnym roku po kontroli kompleksowej – sprawdza wykonanie zaleceń kontroli kompleksowej. Wykonuje kontrole problemowe.
- Wydziały merytoryczne RDLP wykonują kontrole problemowe i kontrole bieżące w zakresie swojego działania.
- W nadleśnictwach realizacja zadań planu ul. kontrolowana jest bezpośrednio w każdym leśnictwie.

Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko będzie narzędziem pozwalającym ulepszyć plan urządzenia lasu w kierunku zmniejszenia ryzyka konfliktów gospodarki leśnej z wymogami ochrony przyrody i środowiska.

22. INWENTARYZACJA DOCELOWEJ SIECI DRÓG LEŚNYCH

Zostanie przeprowadzona zgodnie z Załoženiami dotyczącymi wykonania inwentaryzacji docelowej sieci dróg leśnych w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie opracowanymi w uzgodnieniu z Zespołem Infrastruktury Leśnej RDLP Szczecinek.

Nadleśnictwo w terminie do 31.03.2010 r. przekaże wykonawcy projektu planu urządzenia lasu mapę w skali 1:25 000 z uzgodnioną docelową siecią dróg leśnych.

23. SPRAWY ORGANIZACYJNE

Pracownicy wykonawcy projektu planu ul. w trakcie prac terenowych będą w stałym kontakcie z pracownikami Nadleśnictwa. Wyniki prac taksacyjnych należy w przystępnej formie przedstawić administracji Nadleśnictwa i leśniczom, celem zapoznania się z nimi i dokonania uzgodnień.

Wszelkie zagadnienia, które wynikną w trakcie taksacji i nie zostaną omówione na KZP, należy przedstawić podczas komisijnego odbioru robót terenowych i na posiedzeniu NTG.

24. TERMINY I SPOSOBY KONTROLI

a) Prace terenowe kontrolowane będą na bieżąco w trakcie ich trwania:

- Kontrola wewnętrzna Wykonawcy,
- Kontrola przedstawicieli Nadleśnictwa oraz RDLP.

b) Odbioru prac terenowych dokona Komisja, która oceni jakość i przydatność przedłożonych dokumentów do dalszych opracowań kameralnych. Terminy zgodnie z umową.

c) Po zakończeniu prac na powierzchniach kołowych zespół kontroli pomiaru miąższości, powołany przez Dyrektora RDLP, przeprowadzi test zgodności pomiarów (zgodnie z § 61 i 62 instrukcji ul.)

d) Prace kameralne podlegać będą uzgodnieniom i kontroli bieżącej w trakcie tworzenia kolejnych składników planu ul. Ostateczne wyniki inwentaryzacji i projekt planu ul. zostaną omówione na NTG.

PRZEWODNICZĄCY:

p.o. Dyrektor RDLP w Szczecinku
mgr inż. Sławomir Cichoń

p.o. DYREKTOR
Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych
mgr inż. Sławomir Cichoń

PROTOKÓŁ USTALEŃ

Narady Techniczno-Gospodarczej Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie

Narada Techniczno-Gospodarcza Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie zwołana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku na posiedzeniu w dniu 7.10.2011 r. w siedzibie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w składzie:

- 1. przewodniczący** - [Sylwester Major](#)
Z-ca Dyrektora RDLP w Szczecinku
- 2. członkowie**
- [Jacek Przypaśniak](#)
Naczelnik Wydziału Urządzania Lasu i Geoinformatyki DGLP
 - [Mariusz Faliński](#)
Inspektor Regionalny ILP DGLP
 - [Stanisław Walczak](#)
Naczelnik Wydziału Zasobów RDLP w Szczecinku
 - [Grzegorz Herbaczewski](#)
Naczelnik Wydziału Ochrony Lasu RDLP w Szczecinku
 - [Jerzy Pytlak](#)
Naczelnik Wydziału Kontroli i Ochrony Mienia RDLP w Szczecinku
 - [Elżbieta Murat](#)
Gł. specjalista SL Wydziału Hodowli Lasu RDLP w Szczecinku
 - [Miroslaw Matusiak](#)
St. specjalista SL- ZOL w Szczecinku
 - [Paweł Soroczyński](#)
St. specjalista SL Wydziału Zasobów RDLP w Szczecinku
 - [Zbigniew Wełniński](#)
Nadleśniczy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
 - [Stanisław Winnicki](#)
Z-ca Nadleśniczego Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie

- [Jan Witko](#)
Główny Księgowy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Grzegorz Bąk](#)
Inżynier Nadzoru Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Romuald Stankiewicz](#)
Inżynier Nadzoru Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Anna Sowińska](#)
St. specjalista SL Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Agnieszka Beńko](#)
Specjalista SL Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Maria Dąbek-Biedrzycka](#)
Specjalista SL Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Mariola Tańska](#)
Specjalista SL Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Marcin Mielniczek](#)
Podleśniczy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie
- [Jacek Gardocki](#)
St. inspektor nadzoru Zarządu BULiGL
- [Tadeusz Wagner](#)
Dyrektor BULiGL O/Szczecinek
- [Mieczysław Kopciński](#)
Z-ca Dyrektora BULiGL O/Szczecinek
- [Dariusz Bierbasz](#)
Inspektor nadzoru BULiGL O/Szczecinek
- [Kamil Osowski](#)
St. taksator BULiGL O/Szczecinek
- 3. sekretarz** - [Józef Sawicki](#)
Kierownik pracowni BULiGL O/Szczecinek

po przeprowadzeniu dyskusji nad:

- a) szczegółową analizą gospodarki ubiegłego okresu i wnioskami dotyczącymi projektu planu na najbliższy okres gospodarczy, przedstawionymi przez Nadleśniczego;

- b) koreferatem Inspekcji Lasów Państwowych-Szczecineckiego Regionu Inspekcyjnego;
- c) materiałami przedstawionymi przez Kierownika pracowni urzędzeniowej, a w szczególności:
- wynikami prac inwentaryzacyjnych,
 - oceną wpływu realizacji zadań gospodarczych minionego okresu na obecny stan lasu,
 - propozycjami planu gospodarki leśnej na najbliższy okres gospodarczy,
 - projektem „Programu ochrony przyrody”,
 - projektem „Prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie”;

podjęła następujące ustalenia dotyczące końcowych prac kameralnych i ostatecznego zestawienia planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

- 1. Komisja akceptuje** wnioski wynikające z analizy gospodarki ubiegłego okresu zawarte w opracowaniu Nadleśniczego oraz koreferacie Inspekcji Lasów Państwowych-Szczecineckiego Regionu Inspekcyjnego.
- 2. Komisja stwierdza** zgodność wykonanych prac urzędzeniowych z obowiązującymi przepisami prawnymi, instrukcją urządzania lasu oraz wytycznymi KZP.
- 3. Komisja przyjmuje** wyniki prac inwentaryzacyjnych, obrazujące obecny stan lasu na tle przyrodniczych warunków produkcji leśnej.

Końcowa ocena gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego, dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku zamieszczona jest na końcu protokołu.

4. Stan posiadania

Komisja przyjmuje stan posiadania Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wg grup i rodzajów użytków oraz kategorii użytkowania przedstawiony w referacie Kierownika pracowni BULiGL. Opracowaniem objęto wszystkie grunty Skarbu Państwa, będące w zarządzie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie. Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa, bez gruntów stanowiących współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycznych, wynosi 25527,6650 ha, a z gruntami współwłasności **25529,4777** ha, w tym gruntów przeznaczonych do zalesienia 10,3300 ha.

5. Podział lasów wg dominujących funkcji i wg gospodarstw

- Komisja pozytywnie opiniuje przedstawiony w referacie Kierownika pracowni urzędzeniowej projekt podziału gruntów leśnych Nadleśnictwa na:

		Obręb Czarne	Obręb Międzybórz	Obręb Rzeczenica	Razem Nadleśnictwo
ha					
- rezerваты	-	392,11	26,55	20,46	439,12
- lasy ochronne	-	3214,32	2051,80	1706,24	6972,36
- lasy gospodarcze	-	3191,87	6508,01	6582,36	16282,24
Razem	-	6798,30	8586,36	8309,06	23693,72

Powierzchnia i zasięg lasów ochronnych są zgodne z Decyzją Ministra Środowiska z dnia 22.08.2002 r. Różnice w obrębach Czarne i Międzybórz w stosunku do poprzedniego planu u.l. wynikają z przekazania gruntów do Nadleśnictw Czarnobór i Szczecinek.

- Spośród gruntów zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa wyodrębniono następujące gospodarstwa (w ha):

		Obręb Czarne	Obręb Międzybórz	Obręb Rzeczenica	Razem Nadleśnictwo
ha					
- specjalne (S)	-	2223,54	154,46	211,64	2589,64
- lasów ochronnych (O)	-	1375,13	1946,62	1564,76	4886,51
- zrębowe (GZ)	-	2199,74	6147,03	4707,64	13054,41
- przerębowo-zrębowe (GPZ)	-	970,06	326,75	1599,77	2896,58
- przebudowy (R)	-	29,83	11,50	225,25	266,58
Razem	-	6798,30	8586,36	8309,06	23693,72

Przy tworzeniu gospodarstw kierowano się wytycznymi KZP.

6. Projektowane etaty użytkowania rębego i przedrębego

a) Użytki rębne

Komisja opiniuje pozytywnie przedstawione przez Kierownika pracowni urzędzeniowej propozycje etatów na 10-lecie, a w szczególności:

- etat użytkowania rębnego na I 10-lecie dla gospodarstwa specjalnego
 - 105997 m³ grubizny brutto, w tym:
 - w obrębie Czarne - 101189 m³
 - w obrębie Międzybórz - 0 m³
 - w obrębie Rzeczenica - 4808 m³
- etat użytkowania rębnego na I 10-lecie dla gospodarstwa lasów ochronnych
 - 138303 m³ grubizny brutto, w tym:
 - w obrębie Czarne - 39984 m³
 - w obrębie Międzybórz - 60849 m³
 - w obrębie Rzeczenica - 37470 m³
- etat użytkowania rębnego na I 10-lecie dla gospodarstwa zrębowego
 - 402695 m³ grubizny brutto, w tym:
 - w obrębie Czarne - 80482 m³
 - w obrębie Międzybórz - 175105 m³
 - w obrębie Rzeczenica - 147108 m³
- etat użytkowania rębnego na I 10-lecie dla gospodarstwa przerębowo-zrębowego - 59410 m³ grubizny brutto, w tym:
 - w obrębie Czarne - 17463 m³
 - w obrębie Międzybórz - 9464 m³
 - w obrębie Rzeczenica - 32483 m³
- etat użytkowania rębnego na I 10-lecie dla gospodarstwa przebudowy
 - 42531 m³ grubizny brutto, w tym:
 - w obrębie Czarne - 4998 m³
 - w obrębie Międzybórz - 1400 m³
 - w obrębie Rzeczenica - 36133 m³

Razem użytki rębne zaliczone na etat - **748936 m³ brutto**

Razem użytki rębne niezaliczone na etat - **443 m³ brutto**

Rozmiar miąższościowy netto użytkowania rębnego wyniesie:

	Obręb Czarne	Obręb Międzybórz	Obręb Rzeczenica	Razem Nadleśnictwo
m ³ netto				
- użytki rębne zaliczone na etat	- 192602	195142	204929	592673
- spodziewany przyrost 5 %	- 9630	9757	10246	29633
- użytki rębne niezaliczone na etat	- 89	23	234	346
Razem	- 202321	204922	215409	622652

b) Użytki przedrębne

Komisja proponuje przyjąć orientacyjny, 10-letni rozmiar użytkowania przedrębnego na poziomie **644 000 m³ netto**, co stanowi około 60% spodziewanego przyrostu miąższości w drzewostanach nieprojektowanych do użytkowania rębne-go, w tym:

- w obrębie Czarne - 194 000 m³ netto,
- w obrębie Międzybórz - 241 000 m³ netto,
- w obrębie Rzeczenica - 209 000 m³ netto.

Rozmiar ten wymaga zgody Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Powierzchnia cięć pielęgnacyjnych winna wynosić:

Obręb	Czyszczenia późne	Trzebieże			OGÓŁEM
		TW	TP	Razem	
Powierzchnia w ha					
1	2	3	4	5	6
Czarne	234,29	732,83	3578,16	4310,99	4545,28
Międzybórz	352,01	1440,88	4338,74	5779,62	6131,63
Rzeczenica	392,89	1092,78	4252,06	5344,84	5737,73
OGÓŁEM	979,19	3266,49	12168,96	15435,45	16414,64

7. Wytyczne w sprawie sposobów użytkowania rębne-go i rodzaje rębni dla poszczególnych gospodarstw

Komisja nie wnosi zmian do przyjętych przez KZP wieków rębności dla poszczególnych gatunków.

Komisja stwierdza, że projektowane sposoby użytkowania rębne-go i rodzaje rębni przyjęto zgodnie z protokołem KZP. Uwzględniają one aktualny stan lasu i jego specyfikę lokalną.

Wykaz cięć użytkowania rębne-go był analizowany i uzgadniany z Nadleśnictwem Czarne Człuchowskie i RDLP w Szczecinku.

8. Projektowane zadania z zakresu hodowli lasu

- a) Rozmiar zadań z zakresu hodowli lasu na bieżące 10-lecie przedstawia się następująco (ha):

Rodzaj zabiegu	Obręb			NADLEŚNICTWO
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3	4	5
I. Odnowienia i zalesienia otwarte	601,61	784,07	629,86	2015,54
w tym:				
- halizn, płazowin, zrębów	97,75	120,05	109,81	327,61
- gruntów nieleśnych	10,33	0,00	0,00	10,33
- zrębów projektowanych	493,53	664,02	520,05	1677,60
II. Odnowienia pod osłoną	132,16	37,98	243,86	414,00
w tym:				
- przy rębniach złożonych	87,36	37,73	189,66	314,75
- podsadzenia (wpr. II ptr.)	44,60	0,00	53,45	98,05
- dolesianie luk i przerzedzeń	0,20	0,25	0,75	1,20
III. Poprawki i uzupełnienia	110,42	130,36	135,65	376,43
w tym:				
- w uprawach i młodnikach	0,35	7,05	4,60	12,00
- na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia (15%)	110,07	123,31	131,05	364,43
IV. Wprowadzanie podszytów	0,00	41,59	9,94	51,53
V. Pielęgnowanie	2460,61	2361,71	2402,28	7224,60
w tym:				
- gleby	934,58	528,33	577,27	2040,18
- upraw (CW)	767,71	822,25	720,46	2310,42
w tym upraw zainwentaryzowanych	274,75	315,16	250,77	840,68
- młodników (CP + CPP)	758,32	1011,13	1104,55	2874,00
w tym : CP	524,03	659,12	711,66	1894,81
CPP	234,29	352,01	392,89	979,19
VI. Nawożenie	0,00	0,00	0,00	0,00
VII. Melioracje wodne	0,00	0,00	0,00	0,00
VIII Zabiegi agrotechniczne	354,17	752,42	726,06	1832,65

b) Komisja akceptuje 15% rozmiar poprawek w nowo projektowanych odnowieniach i zalesieniach.

c) Komisja nie wnosi zmian do przyjętych przez KZP gospodarczych typów drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedliskowych lasu. Komisja rezygnuje z wyszczególniania Dbb i Dbs w orientacyjnych składach gatunkowych upraw na siedliskach przyrodniczych,

przyjmując w to miejsce rodzaj Db. Aktualne PTD oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw są następujące:

Przyjęte PTD, orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla chronionych siedlisk przyrodniczych Natura 2000

Kod	Nazwa siedliska	PTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
			Gat. główne	Gat. domieszkowe	
1	2	3	4	5	6
9110-1	Kwaśna buczyna niżowa	Bk	Bk 70	So 20, Db, Czp 10	II / III / IV
9130-1	Żyzna buczyna niżowa	Bk	Bk 80	Db 10, Lp, Czp, Gb 10	II / III / IV
9160	Grąd subatlantycki	Db	Db 50	Bk 20, Gb 20, Lp, Czp, Jb, Kl, Wz, Os 10	II / III / IV
		Gb Db	Db 50, Gb 30	Bk 10, Lp, Jb, Gr 10	
		Bk Db	Db 50, Bk 30	Gb 10, Lp, Jb, Gr 10	
91D0-1	Brzezina bagienna	Brz	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze Brz		**
91D0-2	Sosnowy bór bagienny	So	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze So		**
91E0	Łęg jesionowo-olszowy	Ol	Ol 70	Wz 20, Js, Gb, Lp, Kl, Czm 10	II / III / IV
		Js Ol*	Ol 60, Js 30	Wz, Gb, Lp, Kl, Czm 10	
	Źródłiskowy las olszowy na niżu	Ol	Ol 90	Js, Bst 10	**
91F0	Łęgowy las dębowo-wiązowo-jesionowy	Db	Db 60	Wz 20, Olcz10, Kl, Js 10	II / III / IV

* przyrodniczy typ drzewostanu zastosować po ustaniu zamierania jesionu

** pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu

d) W uzasadnionych sytuacjach Nadleśniczy może wybrać, uwzględniając lokalne warunki siedliskowe i doświadczenie terenowe, inny GTD niż podany w opisach taksacyjnych, jednakże mieszczący się w przyjętych GTD dla danego typu siedliskowego lasu.

9. Wytyczne w zakresie ochrony lasu

Komisja przyjmuje przedstawiony w porozumieniu z Zespołem Ochrony Lasu w Szczecinku projekt zadań z zakresu ochrony lasu.

10. Wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej

Komisja stwierdza, że przedstawione zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej odpowiadają istniejącemu zagrożeniu i faktycznym potrzebom. Dział dotyczący ochrony przeciwpożarowej został już uzgodniony z Nadleśnictwem, RDLP w Szczecinku, Komendą Powiatową PSP w Człuchowie i Komendą Wojewódzką PSP w Gdańsku.

11. Wytyczne w sprawie użytkowania ubocznego

- a) Pozyskiwanie choinek przewiduje się na dotychczasowym poziomie, tj. około 150 szt. rocznie.
- b) Nie przewiduje się pozyskiwania żywicy i karpiny przemysłowej.
- c) W zakresie gospodarki łowieckiej Komisja akceptuje działania Nadleśnictwa i widzi potrzebę optymalizacji stanów zwierzyny do odpowiedniej liczebności.

12. Potrzeby w zakresie budownictwa ogólnego, drogowego i melioracji wodnych

Komisja przyjmuje przedstawiony stan posiadania, dotyczący budynków, dróg, rowów i urządzeń melioracji wodnych.

Prace z zakresu budownictwa ogólnego, budownictwa drogowego i melioracji wodnych realizowane będą na bieżąco, zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Nadleśnictwa oraz planami perspektywicznymi RDLP w Szczecinku.

W planach zamierzeń inwestycyjnych Nadleśnictwo zakłada przebudowę siedziby OHZ oraz zagród leśnictw: Brzezcie, Dzików, Jelnia i Sarniak. Oprócz tego wykonywane będą dalsze remonty bieżące i modernizacje pozostałych osad.

W zakresie budownictwa drogowego i melioracji wodnych podstawowymi zadaniami w obecnym 10-leciu będą konserwacja i utrzymanie w odpowiednim stanie sieci istniejących dróg, rowów i urządzeń wodno – melioracyjnych. Komisja popiera planowaną modernizację dróg na długości około 28,0 km, remonty bieżące dróg, remonty przepustów i konserwację rowów.

13. Wytyczne w zakresie zagospodarowania rekreacyjnego

Komisja opiniuje pozytywnie przedstawioną w referacie charakterystykę Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie pod względem walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjno-wypoczynkowych oraz wyposażenia w podstawowe urządzenia turystyczne. Przedstawione wytyczne w zakresie wypełniania przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych uznaje się za właściwe.

14. Problematyka lasów nadzorowanych

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie znajduje się 139,9372 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym:

123,7120 ha - osób fizycznych,
16,2252 ha - osób prawnych.

Nadzór nad tymi lasami sprawuje Nadleśnictwo.

Poza tym występuje ok.185 ha lasów Agencji Nieruchomości Rolnych.

15. Zagadnienia dotyczące sporządzenia „Programu ochrony przyrody”

Komisja pozytywnie opiniuje przedstawiony przez Wykonawcę projekt Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

16. Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko

Komisja aprobuje przedstawiony przez Wykonawcę projekt Prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko.

17. Zestawienie operatu urządzenia lasu

Plan urządzenia lasu opracowany będzie zgodnie z umową w układzie przyjętym na KZP.

SEKRETARZ:

Kierownik Pracowni Urządzania Lasu

Józef Sawicki

PRZEWODNICZĄCY:

Z-ca DYREKTORA
ds. Gospodarki Leśnej

mgr inż. Sylwester Major

ZZ-7014-5/09/2011

Końcowa ocena gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego

Końcową ocenę gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego za lata 2002-2011 w **Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie** opieram na wynikach inwentaryzacji stanu lasu na dzień 01 stycznia 2012 r., analizie gospodarki przeszłej sporządzonej przez Nadleśniczego, koreferacie Inspektora Lasów Państwowych Szczecineckiego Regionu Inspekcyjnego oraz dyskusji na Naradzie Techniczno-Gospodarczej (NTG).

Na podstawie w/w dokumentów i dyskusji na NTG stwierdzam, że zadania określone planem urządzenia lasu za ubiegłe dziesięciolecie zostały wykonane. Odstępstwa od założeń planu wynikały z konieczności usuwania szkód spowodowanych czynnikami biotycznymi i abiotycznymi. Łącznie w dziesięcioleciu pozyskano przeszło 121 tys. m³ posuszu, wywrotów i złomów, co stanowiło ok. 12 % grubizny pozyskanej ogółem. Nadleśnictwo usuwało posusz, wywroty i złomy powstałe w wyniku oddziaływania wiatrów, jak również owadów oraz opadów śniegu. Czynniki te determinowały postępowanie Nadleśnictwa w zakresie wykonawstwa zadań określonych planem urządzenia lasu. Nastąpiło przesunięcie ciężaru zadań na porządkowanie oraz utrzymanie należytego stanu sanitarnego lasu. Priorytet w ubiegłym okresie gospodarczym miała hodowla i ochrona lasu. Fakt ten potwierdza inwentaryzacja stanu lasu na podstawie której nie stwierdzono istotnych zaniedbań pielęgnacyjnych. Pomimo utrudnień gospodarka leśna prowadzona była prawidłowo. Przeciętna zasobność w Nadleśnictwie wzrosła ze 197 m³/ha wg stanu na 01.01.2002 r. do 236 m³/ha wg stanu na 01.01.2012 r. Zasoby miąższości wzrosły o 568 tys. m³. Zadania z hodowli lasu realizowane były w ścisłym związku z potrzebami hodowlanymi drzewostanów ze szczególnym uwzględnieniem stanu lasu. Efektem prawidłowych działań nadleśnictwa jest również wzrost wskaźnika pokrycia upraw, brak upraw przepadłych, halizn i płazowin oraz uzyskanie 99 % (poprzednio 93 %) upraw i młodników do 10 lat zgodnych ze składem pożądanym.

Biorąc powyższe pod uwagę, gospodarkę leśną ubiegłego okresu gospodarczego w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie oceniam pozytywnie.

DYREKTOR
mgr inż. Sławomir Cicheń

Szczecinek 2011.01.25.

Protokół

z przeprowadzonego testu kontroli pomiaru miąższości na powierzchniach próbnych kołowych w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie, obręb Rzeczenica.

W dniach 17,19,20 stycznia 2011r., komisja w składzie:

1. Cezary Kosierkiewicz - st. Specjalista służby leśnej ds. rozmiaru użytkowania RDLP w Szczecinku.
2. Stanisław Winnicki - Zastępca Nadleśniczego Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.
3. Kamil Osowski - starszy taksator U-3 -z P.P.BULiGL w Warszawie Oddział w Szczecinku.

na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, obręb Rzeczenica dokonała kontroli losowo wybranych 38 powierzchni próbnych kołowych (5%) spośród 767 szt. założonych przez wykonawcę.

W trakcie kontroli nie stwierdzono błędu grubego.

W dniu 2011.01.25 pomiary kontrolne wprowadzono do bazy Taksator i uzyskano protokół z wynikami kontroli.

Praca nadaje się do odbioru.

W załączeniu:

1. Powierzchnie próbne wyznaczone do kontroli.
2. Wyniki kontroli powierzchni próbnych.

1 *mgr inż. Cezary Kosierkiewicz*
Z-CA NADLEŚNICZEGO
2 *inż. Stanisław Winnicki*
3.

Zatwierdzam: Dyrektor RDLP

28.01.2011 r.

Z-ca DYREKTORA
ds. Gospodarki Leśnej
mgr inż. Sylwester Major

MINISTER ŚRODOWISKA

BOA - lplo-2M/20M/2002

DECYZJA

Na podstawie art. 16, ust. 1, ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (j. t. Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, zmiana Dz. U. z 2000 r. Nr 86 poz. 958 i Dz. U z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) oraz art. 104 k.p.a., postanawia się co następuje:

I. Uznaje się za ochronne lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, o powierzchni łącznej 8 502 ha, wchodzące w skład Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, położone wg stanu na dzień 01.01.1993 r., jak niżej:

1) w obrębie leśnym Czarne, o powierzchni łącznej 4 621 ha, w tym:

- a) lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne - o powierzchni około 351 ha, w oddziałach: 187-190, 198-201, 211-213, 217-220;
- b) lasy wodochronne, o powierzchni łącznej około 1383 ha, w oddziałach: 35, 222, 222A, 223-225, 237-240, 242, 243, 255-257, 259, 260, 275-278, 288-296, 298, 303-314, 314A, 315, 315A, 316-318, 323, 344, 345, 348-356;
- c) lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców - o powierzchni łącznej około 40 ha, w oddziałach: 65, 67, 68;
- d) lasy stanowiące drzewostany nasienne, o powierzchni łącznej około 30 ha, w oddziałach: 228, 244, 260;
- e) lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, o powierzchni łącznej około 555 ha, w oddziałach: 1-16, 19, 20, 30-32, 64, 66;
- f) lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, o powierzchni łącznej około 942 ha, w oddziałach: 39, 40, 46-48, 54, 55, 76, 78, 86, 88, 95, 97, 103, 107-109, 121, 122, 128-131, 138-143, 148-155, 161-167, 177, 178;
- g) lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne - o powierzchni łącznej około 167 ha, w oddziałach: 41, 49, 56, 77, 87, 96, 104, 115, 116, 119;
- h) lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców - o powierzchni łącznej około 970 ha, w oddziałach: 16-19, 21-31, 36-38, 42, 45, 50, 51, 66, 69, 70, 75, 78-80, 85, 89, 90, 94, 98, 99, 102, 110-112, 117, 123-125, 132-134, 144, 145, 156, 157;
- i) lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców - o powierzchni łącznej około 183 ha, w oddziałach: 67, 68, 71, 72, 81, 82, 91, 92, 100, 101, 113, 114, 118;

2) w obrębie leśnym Międzybórz, o powierzchni łącznej 2175ha, w tym:

- a) lasy wodochronne, o powierzchni łącznej około 1294 ha, w oddziałach: 3A, 7A, 39-41, 48, 49, 51, 52, 61, 62, 70, 77, 84, 88, 96, 106-108, 116, 121, 129, 139, 140, 149, 150, 164, 170, 180, 191, 192, 201, 236, 248, 260, 270, 282, 294, 306, 307, 320-323, 331-333, 339, 340, 342-353;

- b) lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców - o powierzchni łącznej około 354 ha, w oddziałach: 210, 222, 234, 246, 258, 268, 280, 292, 304, 305, 316-319;
 - c) lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne - o powierzchni łącznej około 10 ha, w oddziale 106;
 - d) lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców - o powierzchni łącznej około 517 ha, w oddziałach: 207-209, 211, 220, 221, 223, 232, 233, 235, 244, 245, 247, 256, 257, 259, 266, 267, 269, 278, 279, 281, 291, 293, 303, 341;
- 3) w obrębie leśnym Rzeczenica, o powierzchni łącznej 1 706 ha w tym:
- a) lasy glebochronne, wodochronne - o powierzchni łącznej około 36 ha. w oddziałach: 99, 217, 236, 237, 237A, 238;
 - b) lasy wodochronne, o powierzchni łącznej około 1612 ha, w oddziałach: 9, 10, 10A, 22-24, 40-42, 46, 66-68, 68A, 69, 70, 90-92, 94-100, 122-128, 130, 131, 151-157, 157A, 158, 160A, 180-188, 190-192, 192A, 192B, 198, 216, 217, 236, 237, 237A, 238, 240, 240A, 241, 242, 247-250, 250A, 250B, 312-315;
 - c) lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, o powierzchni łącznej około 47 ha, w oddziałach: 197, 197A;
 - d) lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne, o powierzchni łącznej około 11 ha, w oddziałach 14, 157A.

II. Szczegółową powierzchnię i lokalizację lasów ochronnych określi plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie na lata 2002 - 2011.

III. Od decyzji nie służy odwołanie, jednakże strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do organu, który ją wydał z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, w terminie 14 dni od doręczenia decyzji.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 16, ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (j. t. Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, zmiana Dz. U. z 2000 r. Nr 86 poz. 958 i Dz. U z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, pismem z dnia 6.08.2002 r., wystąpił do Ministra Środowiska z wnioskiem o uznanie za ochronne 8 502 ha lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie.

Pozytywną opinię do wniosku o uznanie lasów za ochronne wydały Rady Gmin w Przechlewie i Czarnem na powierzchnię 3 059 ha. Rady Miast i Gmin w Białym Borze i Debrznie nie wyraziły swej opinii w terminie ustawowym. Natomiast Rady Gmin w Rzeczenicy, Okonku, Szczecinku. Czarnem negatywnie zaopiniowały lasy wnioskowane o uznanie za ochronne o powierzchni 4 757 ha, nie podając merytorycznego uzasadnienia.

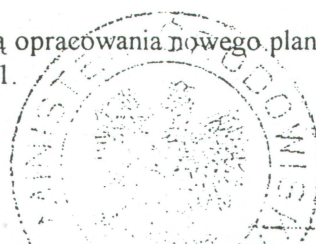
Wnioskowane lasy w pełni odpowiadają warunkom określonym w art. 15 ustawy o lasach oraz Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

W związku z powyższym uwzględniono w całości wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Wydanie niniejszej decyzji jest związane z potrzebą opracowania nowego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie na lata 2002 - 2011.

Otrzymują:

1. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych - 3 egz.,
2. Urząd Miasta i Gminy w Białym Borze - 1 egz.,
3. Urząd Miasta i Gminy w Czarnem - 1 egz.,

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA LASÓW I GRUNTÓW PRZEZNACZONYCH DO ZALESIENIA ORAZ POZOSTAŁYCH GRUNTÓW I NIERUCHOMOŚCI BĘDĄCYCH W ZARZĄDZIE NADLEŚNICTWA

1.1. PRZESTRZENNE USYTUOWANIE NADLEŚNICTWA ORAZ KRÓTKI RYS HISTORYCZNY

1.1.1. Położenie lasów Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie składa się z trzech obrębów leśnych:

1 – obręb Czarne, o powierzchni

• bez gruntów stanowiących współwłasność	-	7381,6949 ha
• <u>grunty stanowiące współwłasność</u>	-	0,1396 ha
• razem obręb	-	7381,8345 ha

2 – obręb Międzybórz, o powierzchni

• bez gruntów stanowiących współwłasność	-	9116,8193 ha
• <u>grunty stanowiące współwłasność</u>	-	0,6442 ha
• razem obręb	-	9117,4635 ha

3 – obręb Rzeczenica, o powierzchni

• bez gruntów stanowiących współwłasność	-	9029,1508 ha
• <u>grunty stanowiące współwłasność</u>	-	1,0289 ha
• razem obręb	-	9030,1797 ha

Razem Nadleśnictwo

• bez gruntów stanowiących współwłasność	-	25527,6650 ha
• <u>grunty stanowiące współwłasność</u>	-	1,8127 ha
• Ogółem Nadleśnictwo	-	25529,4777 ha

Nadleśnictwo podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Położone jest głównie w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, a niewielki fragment leży we wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w następujących powiatach i gminach:

Gmina	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Czarne (24) (ze współwłasnością)	968,0212	924,5844		1892,6056
Czarne (25)	4499,4195	1788,3894		6287,8089
Debrzno (45)	1914,3938			1914,3938
Przechlewo (62)			2581,0074	2581,0074
Rzeczenica (72) (ze współwłasnością)		6324,3849	6449,1723	12773,5572
Razem powiat człuchowski (3) (ze współwłasnością)	7381,8345	9037,3587	9030,1797	25449,3729
Ogółem województwo pomorskie (22) (ze współwłasnością)	7381,8345	9037,3587	9030,1797	25449,3729
Biały Bór (35)		80,1048		80,1048
Razem powiat szczecinecki (15)		80,1048		80,1048
Ogółem województwo zachodniopomorskie (32)		80,1048		80,1048
OGÓLEM NADLEŚNICTWO (ze współwłasnością)	7381,8345	9117,4635	9030,1797	25529,4777

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w mieście Czarne, w oddz. 341y obrębu Międzybórz.

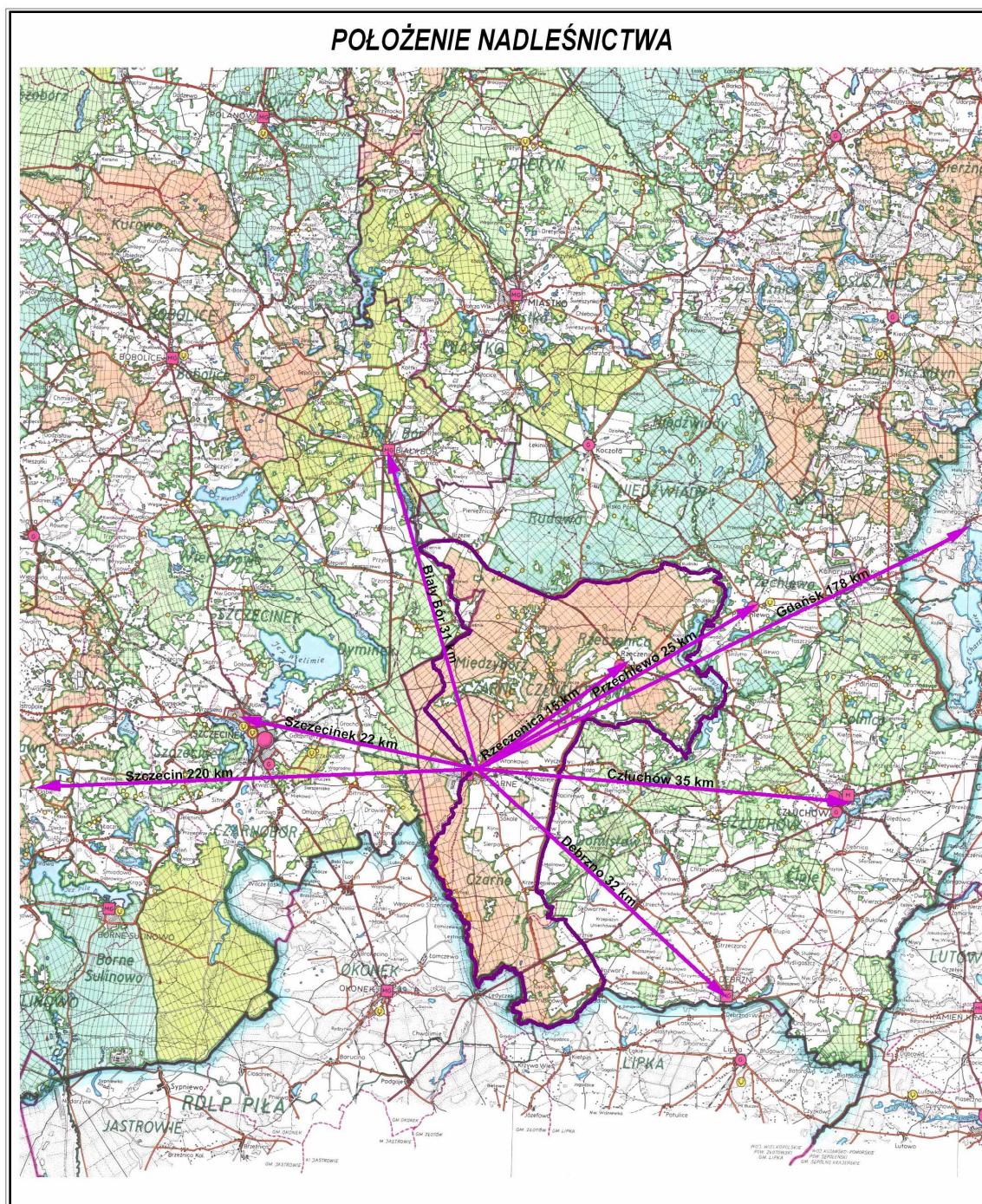
- adres: ul. Długa 2, 77-330 Czarne,
- tel.: (59) 833 20 11, fax.: (59) 833 20 15,
- e-mail: czarne@szczecinek.lasy.gov.pl

Odległości siedziby Nadleśnictwa od urzędów i instytucji związanych z działalnością gospodarczą wynoszą:

- Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku - 178 km
- Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie - 220 km
- Starostwo Powiatowe w Szczecinku - 22 km
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie - 35 km
- Urząd Miasta i Gminy Czarne - 1 km
- Urząd Miasta i Gminy Debrzno - 32 km
- Urząd Miasta i Gminy Biały Bór - 31 km
- Urząd Gminy Przechlewo - 25 km
- Urząd Gminy Rzeczenica - 15 km
- RDLP w Szczecinku - 22 km
- BULiGL O/ Szczecinek - 22 km

Zasięg Nadleśnictwa i odległości od ważniejszych miejscowości przedstawia również załączona mapka sytuacyjna:

Położenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie

Zestawienie powierzchni lasów znajdujących się w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa

Województwo Powiat Gmina	Powierzchnia ogólna w km ²	Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa					Lasy nie stan. własn. Skarbu Państwa			Lasy wspóln. Skarbu Państwa i osób fizycz.	Ogółem (7+10+11)	Lesistość (12 : 2)
		w zarządzie LP		pozostałe			stanowiące własność osób fizycznych	stanowiące własność osób prawnych	razem			
		urządzone n-ctwo	sąsiednie n-ctwa	parki narodowe	inne	razem						
powierzchnia w ha											%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Województwo POMORSKIE - 22	387,90	24305,0380			185,00	24490,0380	123,7120	16,2252	139,9372		24629,9752	63,5
Powiat człuchowski - 3	387,90	24305,0380			185,00	24490,0380	123,7120	16,2252	139,9372		24629,9752	63,5
m. Czarne - 24	25,77	1857,7175				1857,7175	27,8701	1,9636	29,8337		1887,5512	73,2
gm. Czarne - 25	115,02	6001,5101			38,00	6039,5101					6039,5101	52,5
gm. Debrzno - 45	32,95	1776,0191			9,00	1785,0191	26,4665		26,4665		1811,4856	55,0
gm. Przechlewo - 62	38,45	2443,8270			9,00	2452,8270		0,1800	0,1800		2453,0070	63,8
gm. Rzeczenica - 72	175,71	12225,9643			129,00	12354,9643	69,3754	14,0816	83,4570		12438,4213	70,8
Województwo ZACHODNIOPOMORSKIE - 32	3,17	80,1048				80,1048					80,1048	25,3
Powiat szczecinecki - 15	3,17	80,1048				80,1048					80,1048	25,3
gm. Biały Bór - 35	3,17	80,1048				80,1048					80,1048	25,3
OGÓLEM	391,07	24385,1428			185,00	24570,1428	123,7120	16,2252	139,9372		24710,0800	63,2

1.1.2. Rys historyczny

Aktualny zasięg terytorialny Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, obejmujący obręb: Czarne, Międzybórz i Rzeczenica określony został Zarządzeniem Nr 59 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie określenia i wprowadzenia zmian w zasięgu terytorialnym Nadleśnictw: Czarnobór, Czarne Człuchowskie i Szczecinek, wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku.

Obręb Czarne

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie jako jednostka administracyjna utworzone zostało w 1945r. W skład Nadleśnictwa weszły dawne lasy państwowe, lasy byłych majątków ziemskich oraz lasy drobnej własności prywatnej.

W ogólnej powierzchni 9594,15 ha (wg stanu na 1.10.1947r.) były lasy państwowe zajmowały 8947,35 ha, a lasy majątkowe i drobnej własności prywatnej 646,80 ha. W 1953r., zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora OZLP z dnia 30.12.1952 r. przekazano północną część Nadleśnictwa (5117,18 ha) do nowo utworzonego Nadleśnictwa Dyminek. Do stanu posiadania Nadleśnictwa włączono natomiast dawne lasy miasta Czarne o powierzchni 1242 ha, dawne grunty majątku wojskowego – 594 ha, lasy z Nadleśnictwa Szczecinek – 874 ha i lasy z Nadleśnictwa Lędyczek – 972 ha.

Wchodzące w skład Nadleśnictwa dawne lasy państwowe były znacznie uszkodzone przez pożary i działania wojenne. Stan tych lasów wskazywał, że prowadzono tu gospodarkę planową. W użytkowaniu rębnym stosowano z reguły zręby zupełne, o powierzchni dochodzącej nawet do kilkunastu hektarów, a odnowień dokonywano sztucznie, głównie sosną. Natomiast w lasach prywatnych drobnej własności użytkowanie lasu i wykonywanie zabiegów hodowlanych uzależnione było często od indywidualnych potrzeb właścicieli i ich możliwości finansowych.

W okresie powojennym w lasach Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wykonano następujące prace urzędzeniowe :

- *Plan prowizorycznego urządzenia lasu na okres od 1.10.1947 r. do 30.09.1957 r. - opracowany przez Sekcję U.L. Dyrekcji Lasów Państwowych Okręgu Bałtyckiego w Szczecinku.*

Określone tym planem zadania gospodarcze oraz sposoby użytkowania rębного uległy znacznym modyfikacjom w związku ze zmianą zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa oraz przeprowadzoną w 1954 roku jednorazową rewizją użytkowania przedrębного, a w roku 1955 rewizją użytkowania rębного. Ustalono nowe, wyższe rozmiary pozyskania na lata 1956 – 60.

- *Plan definitywnego urządzenia lasu na okres od 1.10.1957 r. do 30.09.1967 r. - opracowany przez BULiPL Oddział w Szczecinku .*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa w 1957 r. wynosiła 8036,73 ha. Roczny etat użytkowania głównego przyjęto w wysokości 12556 m³ netto: użytki rębne – 10084 m³, przedrębne - 2472 m³. Lasy Nadleśnictwa podzielono, zgodnie z obowiązującą instrukcją urządzania lasu, na dwie grupy: ochronne i gospodarcze.

Użytkowanie rębne w tym okresie prowadzone było w większości zgodnie z założeniami planu. W lasach ochronnych stosowano rębnię zupełną Ib o szerokości działki zrębowej do 40 m i powierzchni do 4 ha. W lasach gospodarczych drzewostany użytkowano rębnią zupełną Ia o szerokości działki do 80 m i powierzchni do 6 ha. W nielicznych drzewostanach na siedliskach lasowych stosowano rębnię częściową IIa o szerokości pasa manipulacyjnego do 150 m i powierzchni do 10 ha z okresem odnowienia 20 lat.

➤ *Plan I rewizji urządzenia lasu na okres od 1.10.1968 r. do 30.09.1978 r. - opracowany przez BULiPL O/Szczecinek.*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa w 1968 r. wynosiła 9847,73 ha. Wzrost powierzchni nastąpił głównie w wyniku przejęcia ok. 1500 ha gruntów nieprzydatnych rolniczo oraz regulacji granic z sąsiednimi nadleśnictwami. Przyjęty roczny etat użytkowania głównego wynosił 16028 m³ netto: użytki rębne – 11373 m³, przedrębne - 4655 m³. Sposoby zagospodarowania i rodzaje rębni stosowane w tym okresie nie różniły się znacząco od sposobów stosowanych w okresie poprzednim.

Z dniem 1.01 1979 r. obszar Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie został podzielony na dwie części. Część południową Nadleśnictwa połączono z częścią Nadleśnictwa Lędyczek (4658,81 ha) i przemianowano na obręb Czarne, wchodzący w skład Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie. Z części północnej i części Nadleśnictwa Dyminek utworzono obręb Międzybórz, również wchodzący w skład Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Obręb Międzybórz

Nadleśnictwo Dyminek, z którego w większości powstał obręb Międzybórz, utworzone zostało w 1953 r. W skład Nadleśnictwa weszły:

- lasy państwowe z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie - 5117,18 ha,
- lasy państwowe z Nadleśnictwa Rudawa - 882,86 ha,
- lasy komunalne MRN Biały Bór - 846,00 ha.

Lasy, które weszły w skład Nadleśnictwa, przed wojną stanowiły gospodarstwa leśne, prawidłowo zagospodarowane, posiadające regularny, sztuczny podział powierzchniowy. Stosowano w nich na siedliskach borowych rębnię zupełną, obejmującą niekiedy połowę oddziału. Odnawiano sztucznie, głównie sosną z domieszką świerka, buka, dębu i brzozy. Drzewostany mieszane na siedliskach żyźniejszych użytkowano w sposób

przerębowo-zrębowy z naturalnym odnowieniem, uzupełnianym sztucznie wprowadzaną sosną.

W latach 1953-1956 Nadleśnictwo nie posiadało jednolitego planu u.l.. Przyjęte poszczególne obszary były objęte prowizorycznym urządzeniem lasu w ramach poprzednich jednostek gospodarczych.

W 1955 r. Nadleśnictwo przejęło 1023,38 ha gruntów porolnych, nieprzydatnych do produkcji rolnej. Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa wg stanu na 1.10.1956 r wynosiła 7869,42 ha.

W okresie od 1956 r. w lasach Nadleśnictwa Dyminek wykonano następujące prace urządzeniowe:

- *Plan definitywnego urządzenia lasu na okres od 1.10.1956 r. do 30.09.1966 r. - opracowany przez BULiPL Oddział w Szczecinku.*

Roczny etat użytkowania głównego wynosił 8616 m³ netto: użytki rębne – 5818 m³, przedrębne - 2798 m³. Zasady podziału na grupy lasu i gospodarstwa oraz sposób użytkowania rębego były podobne jak w byłym Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie.

- *Plan I rewizji urządzenia lasu na okres od 1.10.1968 r. do 30.09.1978 r. - opracowany przez BULiPL O/Szczecinek.*

Na początku okresu, po włączeniu lasów innej własności – 5186 ha i części lasów Nadleśnictwa Szczecinek – 598 ha, Nadleśnictwa Bobolice – 101 ha, Nadleśnictwa Miastko – 42 ha oraz przekazaniu Nadleśnictwu Biały Bór – 4690 ha, Nadleśnictwu Czarne Człuchowskie – 122 ha i innym użytkownikom – 144 ha, powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 8840,90 ha. Przyjęty roczny etat użytkowania głównego określono w wysokości 9520 m³ netto: użytki rębne – 6043 m³, przedrębne - 3477 m³. Sposoby zagospodarowania lasu i rodzaje rębni były podobne do stosowanych w ówczesnym Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie.

Z dniem 1.01 1979 r. Nadleśnictwo Dyminek zostało zlikwidowane. Z części obszaru, po dołączeniu fragmentu byłego Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie utworzono obręb Międzybórz, wchodzący w skład Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Obręb Rzeczenica

Nadleśnictwo Rzeczenica utworzone zostało w 1945 r. Przed drugą wojną światową zachodnia część głównego kompleksu należała do ówczesnego Nadleśnictwa Mostki z siedzibą w Sporyszu, natomiast część wschodnia do ówczesnego Nadleśnictwa

Rudawa z siedzibą w Suszce. Części południowa i południowo-zachodnia, stanowiące oddzielne kompleksy, to dawne lasy prywatne. Z okresu przedwojennego nie zachowały się żadne materiały co do sposobów gospodarowania. Jednak stan drzewostanów w okresie powojennym świadczył, że były one podobne do stosowanych w Nadleśnictwach: Czarne Człuchowskie i Dyminek.

W okresie powojennym w lasach Nadleśnictwa Rzeczenica wykonano następujące prace urządzeniowe:

- *Przybliżoną tabelę klas wieku, która posłużyła do określenia planów gospodarczych w okresie od 1946 r. do 1952 r.*
- *Plan prowizorycznego urządzenia lasu na okres od 1.10.1948 r. do 30.09.1957 r. sporządzony przez Sekcję U.L. DLP Okręgu Bałtyckiego z siedzibą w Szczecinku.*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 6463,60 ha. Roczny etat użytkowania głównego przyjęto w wysokości 8963 m³ netto: użytki rębne – 6798 m³, przedrębne - 2165 m³.

W roku 1954 przeprowadzono jednorazową rewizję użytkowania międzyrębego, a w roku 1955 - rewizję użytkowania rębego. Ustalono nowe, wyższe rozmiary pozyskania na lata 1956-60. Roczny etat użytkowania głównego zmieniono na 16340 m³ netto: użytki rębne – 11900 m³, przedrębne - 4440 m³.

- *Plan definitywnego urządzenia lasu na okres od 1.10.1956 r. do 30.09.1966 r. - opracowany przez BULiPL Oddział w Szczecinku.*

W 1956 r. dokonano geodezyjnego rozgraniczenia gruntów Nadleśnictwa. Po regulacji granic i przyjęciu gruntów porolnych powierzchnia Nadleśnictwa wzrosła do 7566,96 ha. Sposoby użytkowania rębego były podobne jak w byłym Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie. Przyjęty roczny etat użytkowania głównego wynosił 13246 m³ netto: użytki rębne – 9875 m³, przedrębne - 3371 m³.

- *Plan I rewizji urządzenia lasu na okres od 1.10.1968 r. do 30.09.1978 r. - opracowany przez BULiPL O/Szczecinek.*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 8701,15 ha. Wzrost powierzchni nastąpił w wyniku przejęcia ok. 980 ha gruntów od PFZ i PGR oraz regulacji granic z sąsiednimi nadleśnictwami. Sposoby zagospodarowania lasu i rodzaje rębni były podobne do stosowanych w ówczesnym Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie. Roczny etat użyt-

kowania głównego określono w wysokości 13525 m³ netto: użytki rębne 9502 m³, przedrębne - 4023 m³.

Z dniem 1.01.1979 r. Nadleśnictwo Rzeczenica włączono do Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie jako obręb Rzeczenica.

W 1979 r. utworzono trzyobróbowe Nadleśnictwo **Czarne Człuchowskie**, składające się z obrębów: Czarne, Międzybórz i Rzeczenica. Dla tak utworzonego Nadleśnictwa wykonano następujące prace urządzeniowe:

➤ *Plan II rewizji urządzenia lasu na okres od 1.01.1979 r. do 31.12.1988 r. - opracowany przez BULiGL O/Szczecinek.*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 27588,83 ha, w tym: obręb Czarne - 9159,45 ha, obręb Międzybórz - 9661,10 ha, obręb Rzeczenica - 8768,28 ha.

W planie wyodrębniono trzy grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy grupy I (ochronne), lasy grupy II (gospodarcze), oraz cztery gospodarstwa: specjalne, zrębowe, zrębowo-przerębowe i przerębowe. Przy wykonywaniu zadań gospodarczych nastąpiły znaczne odstępstwa od założeń planowych. Gospodarka leśna w tym okresie ukierunkowana była głównie na porządkowanie stanu sanitarnego lasu po szkodach powstałych w wyniku gradacji brudnicy mniszki i szkodników wtórnych. O skali gradacji świadczą wykonane opryski zwalczające brudnicę mniszkę na powierzchni:

– 1979 r.	- 1461 ha,
– 1980 r.	- 7023 ha,
– 1981 r.	- 27273 ha,
– 1982 r.	- 26714 ha.

Konsekwencją gradacji brudnicy mniszki był żer szkodników wtórnych i masowe wydzielanie się posuszu.

Miąższość grubizny pozyskiwanej w ramach cięć sanitarnych i przygodnych w stosunku do ogólnej miąższości pozyskanej grubizny wynosiła:

– 1981 r.	- 35,3 %,
– 1982 r.	- 87,0 %,
– 1983 r.	- 87,5%,
– 1984 r.	- 84,9 %,
– 1985 r.	- 53,8 %,
– 1986 r.	- 38,7 %.

Zadania z zakresu użytkowania przedrębego zostały znacznie przekroczone, a wstrzymano realizację planu cięć użytków rębnych.

W 1989 r. pojawił się na terenie Nadleśnictwa kolejny groźny szkodnik – strzygonia choinówka. Zastosowano zwalczanie chemiczne na powierzchni 5832 ha.

- *Plan III rewizji urządzenia lasu na okres od 1.01.1992 r. do 31.12.2001 r. - opracowany przez BULiGL O/Szczecinek.*

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 27716,94 ha, w tym: obręb Czarny - 9179,02 ha, obręb Międzybórz - 9714,93 ha, obręb Rzeczenica - 8822,99 ha. Roczny etat użytkowania głównego określono w wysokości 68388 m³ netto w tym: w obrębie Czarny - 17415 m³, obrębie Międzybórz - 26819 m³, obrębie Rzeczenica - 24154 m³. W okresie realizacji planu III rewizji u.l. wprowadzone zostały Zarządzenia Nr 11 i Nr 11A Dyrektora Generalnego LP w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych, zmniejszające m.in. dopuszczalną powierzchnię zrębów zupełnych do 4 ha (rębnię Ia stosowano tylko w wyjątkowych przypadkach). Skutkiem tego była częściowa korekta pierwotnej lokalizacji cięć rębnych oraz zmiana rębni na siedlisku BMśw z zupełnej (Ia lub Ib) na gniazdową (Id - obecnie IIIa). Ponadto na wszystkich powierzchniach użytkowanych RbIb zaczęto pozostawiać biogrupy.

- *Plan IV rewizji urządzenia lasu na okres od 1.01.2002 r. do 31.12.2011 r. – opracowany przez BULiGL O/Szczecinek.*

Omówienie gospodarki leśnej z tego okresu znajduje się w części 2.

- *Plan V rewizji urządzenia lasu na okres od 1.01.2012 r. do 31.12.2021 r. – opracowany przez BULiGL O/Szczecinek.*

ZESTAWIENIE DANYCH HISTORYCZNYCH

Wyszczególnienie	Uszczeg. informacji	OBRĘB CZARNE					OBRĘB MIĘDZYBÓRZ				
		Stan na rok:									
		1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012	1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POWIERZCHNIA OGÓŁEM	ha	9847,73	9159,45	9179,02	9473,04	7381,84	8840,90	9661,10	9714,93	9799,00	9117,46
Gr. leśne zalesione i niezalesione	ha	8794,69	7920,44	7940,45	8094,96	6798,30	8142,27	9081,98	9109,01	9154,11	8586,36
Gr. związane z gosp. leśną	ha	-	-	249,77	265,95	200,47	-	-	285,41	299,87	271,46
Gr. nieleśne	ha	1053,04	1239,01	988,80	1112,13	383,07	698,63	579,12	320,51	345,02	259,64
Powierzchnia lasów ochronnych	ha	4175,28	3724,50	2693,94	4621,46	3214,32	877,31	1918,82	1467,13	2175,48	2051,80
Powierzchnia rezerwatów na gruntach zalesionych i niezalesionych	ha	24,65	-	-	394,62	392,11	1,60	26,62	26,55	26,55	26,55
Obszary chronionego krajobrazu (powierzchnia ogólna)	ha	-	-	-	309,72	-	-	-	-	-	-
Zapas na gr. leśnych zalesionych i niezalesionych	m ³ brutto	933454	1368412	1466820	1746832	1862186	677844	1414915	1438324	1723511	1892383
Przeciętny zapas na 1 ha gr. leśnych zalesionych i niezalesionych	m ³ brutto	106	173	185	216	274	83	156	158	188	220
Przeciętny wiek	lat	46	43	49	53	55	37	46	48	51	53
Roczny rozmiar użytkowania rębego											
— pow. ha	plan	74,86	39,69	38,58	76,32	77,72	43,11	68,66	72,30	79,30	80,41
	wyk.	70,97	37,30	41,90	75,40		40,87	59,40	70,10	78,90	
Roczny rozmiar użytkowania rębego											
— m ³ netto	plan	11373	10339	9371	18256	20232	6043	17179	17054	20676	20492
	wyk.	12568	7214	9427	18908		6679	11667	15261	19669	
Roczny rozmiar użytkowania przedrębego											
— pow. ha	plan	550,08	647,64	608,45	603,71	454,53	466,68	618,73	726,28	682,75	613,16
	wyk.	547,44	1440,50	611,00	578,30		464,44	1123,50	670,30	684,70	

Wyszczególnienie	Uszczeg. informacji	OBRĘB CZARNE					OBRĘB MIĘDZYBÓRZ				
		Stan na rok:									
		1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012	1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Roczny rozmiar użytkowania przedrębego – m ³ netto	plan	4655	7438	8044	15000	19400	3477	7950	9765	17000	24100
	wyk.	7592	14718	10942	14483		5671	12599	9749	16800	
Roczna wielkość odnowień i zalesień otwartych – pow. ha	plan	174,31	45,08	45,54	78,67	60,16	74,34	80,35	80,98	92,17	78,41
	wyk.	169,92	40,10	49,70	73,30		72,46	70,40	66,50	78,80	
Roczna wielkość odnowień pod osłoną – pow. ha	plan	1,68	0,89	2,79	4,33	13,22	4,83	0,88	6,30	0,99	3,80
	wyk.	0,00	0,00	3,90	8,70		0,00	1,30	6,20	3,60	
Wieki rębności:											
Db, Js	lat	120	140	140	140	140	120	140	140	140	140
Bk	lat	100	100	100	100	110	100	100	100	100	110
So, Md	lat	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Św, Dg, Jw, Kl, Gb, Brz, Ol	lat	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Os, Ol odr.	lat	-	60	60	60	60	-	60	60	60	60
Ols, Tp, Wb	lat	-	40	40	40	40	-	40	40	40	40

Wyszczególnienie	Uszczeg. informacji	OBRĘB RZECZENICA					NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE				
		Stan na rok:									
		1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012	1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POWIERZCHNIA OGÓŁEM	ha	8701,15	8768,28	8822,99	8972,48	9030,18	27389,78	27588,83	27716,94	28244,52	25529,48
Gr. leśne zalesione i niezalesione	ha	7998,91	8106,52	8142,89	8254,24	8309,06	24935,87	25108,94	25192,35	25503,31	23693,72
Gr. związane z gosp. leśną	ha	-	-	213,55	203,05	219,51	-	-	748,73	768,87	691,44
Gr. nieleśne	ha	702,24	661,76	466,55	515,19	501,61	2453,91	2479,89	1775,86	1972,34	1144,32
Powierzchnia lasów ochronnych	ha	2062,84	2462,38	786,67	1705,57	1706,24	7115,43	8105,70	4947,74	8502,51	6972,36
Powierzchnia rezerwatów na gruntach zalesionych i niezalesionych	ha	20,46	20,46	20,46	20,46	20,46	46,71	47,08	47,01	441,63	439,12
Obszary chronionego krajobrazu (powierzchnia ogólna)	ha	-	-	1170,69	1170,69		-	-	1170,69	1480,41	
Zapasy na gr. leśnych zalesionych i niezalesionych	m ³ brutto	805962	1246745	1375340	1560474	1844521	2417260	4030072	4280484	5030817	5599090
Przeciętny zapas na 1 ha gr. leśnych zalesionych i niezalesionych	m ³ brutto	101	154	169	189	222	97	161	170	197	236
Przeciętny wiek	lat	41	44	48	52	55	42	45	48	52	55
Roczny rozmiar użytkowania rębego											
– pow. ha	plan	59,48	49,57	70,45	89,86	108,34	177,45	157,92	181,33	245,48	266,47
	wyk.	56,38	45,10	68,40	88,20		168,22	141,80	180,40	242,50	
Roczny rozmiar użytkowania rębego											
– m ³ netto	plan	9502	12494	15951	17738	21541	26918	40012	42376	56670	62265
	wyk.	10501	7977	11698	18047		29748	26858	36386	56624	
Roczny rozmiar użytkowania przedrębego											
– pow. ha	plan	505,34	648,50	583,63	654,32	573,77	1522,10	1914,87	1918,36	1940,78	1641,46
	wyk.	502,91	937,50	583,20	636,70		1514,79	3501,50	1864,50	1899,70	

Wyszczególnienie	Uszczeg. informacji	OBRĘB RZECZENICA					NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE				
		Stan na rok:									
		1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012	1.10.1968	1.01.1979	1.01.1992	1.01.2002	1.01.2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Roczny rozmiar użytkowania przedrębego – m ³ netto	plan	4023	9511	8203	15700	20900	12155	24899	26012	47700	64400
	wyk.	6562	14379	11099	16380		19825	41696	31790	47663	
Roczna wielkość odnowień i zalesień otwartych – pow. ha	plan	99,06	52,23	63,52	69,43	62,98	347,71	177,66	190,04	240,27	201,55
	wyk.	96,56	50,40	55,10	57,20		338,94	160,90	171,30	209,30	
Roczna wielkość odnowień pod osłoną – pow. ha	plan	24,59	8,27	14,94	14,48	24,38	31,10	10,04	24,03	19,80	41,40
	wyk.	2,51	3,40	16,10	15,20		2,51	4,70	26,20	27,50	
Wieki rębności:	lat										
Db, Js	lat	120	140	140	140	140					
Bk	lat	100	100	100	100	110					
So, Md	lat	100	100	100	100	100					
Św, Dg, Jw, Kl, Gb, Brz, Ol	lat	80	80	80	80	80					
Os, Ol odr.	lat	-	60	60	60	60					
Ols, Tp, Wb	lat	-	40	40	40	40					

1.1.3. Opis dokumentacji prawnej stanu posiadania

Wykonawca prac urzędniowych otrzymał od Nadleśnictwa następujące dokumenty geodezyjne, spełniające wymagania techniczne określone w instrukcji u.l.:

a) wyciągi z rejestru gruntów Nadleśnictwa:

- zestawienie powierzchni oddziałów,
- zestawienie powierzchni gruntów nieleśnych,
- zestawienie powierzchni arkuszy map gospodarczych wg województw, powiatów, gmin i obrębów ewidencyjnych;

b) warstwę numeryczną działek ewidencyjnych, graniczników i użytków klasyfikowanych, zgodnie ze standardem leśnej mapy numerycznej;

c) wydruki arkuszy map w skali 1:5000.

Dokumenty geodezyjne przygotowało BULiGL Oddział w Szczecinku.

Stwierdzone w trakcie prac taksacyjnych rozbieżności między otrzymaną dokumentacją geodezyjną, a stanem na gruncie były zgłaszane Nadleśniczemu, który decydował o sposobie ujęcia ich w planie.

Na dzień 01.01.2012 r. Nadleśnictwo miało uregulowany stan prawny dotyczący sprawowania zarządu (założone księgi wieczyste) w 100%.

Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa według stanu prawnego własności gruntów

Stan prawny własności gruntów	L A S Y			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Gr. związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia w ha				
1	2	3	4	5	6
Obręb Czarne					
Grunty Nadleśnictwa	6798,2327	200,5030	6998,7357	382,9592	7381,6949
Współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycz.				0,1396	0,1396
Grunty N-ctwa razem z gruntami stanowiącymi współwłasność	6798,2327	200,5030	6998,7357	383,0988	7381,8345

Stan prawny własności gruntów	L A S Y			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Gr. związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia w ha				
1	2	3	4	5	6
Obręb Międzybórz					
Grunty Nadleśnictwa	8586,4917	271,3549	8857,8466	258,9727	9116,8193
Współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycz.				0,6442	0,6442
Grunty N-ctwa razem z gruntami stanowiącymi współwłasność	8586,4917	271,3549	8857,8466	259,6169	9117,4635
Obręb Rzeczenica					
Grunty Nadleśnictwa	8308,9223	219,6382	8528,5605	500,5903	9029,1508
Współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycz.				1,0289	1,0289
Grunty N-ctwa razem z gruntami stanowiącymi współwłasność	8308,9223	219,6382	8528,5605	501,6192	9030,1797
Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie					
Grunty Nadleśnictwa	23693,6467	691,4961	24385,1428	1142,5222	25527,6650
Współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycz.				1,8127	1,8127
Grunty N-ctwa razem z gruntami stanowiącymi współwłasność	23693,6467	691,4961	24385,1428	1144,3349	25529,4777

Grunty stanowiące współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycznych opisano jako ostatnie wyłączenia w oddziałach, w których występują.

Szczegółową lokalizację gruntów stanowiących współwłasność przedstawia tabela:

Lokalizacja oddział pododdz.	Nr działki	Gmina Obręb ewidencyjny	Udział Nadleśnictwa we współwłasności	Powierzchnia całkowita współwłasności - ha
1	2	3	4	5
Obręb Czarne				
65g	105	M. Czarne 63	198/1000	0,1396
Razem obręb Czarne				0,1396
Obręb Międzybórz				
341z	417	M. Czarne 49	248/1000	0,2332
341ax	418	M. Czarne 49	166/1000	0,4110
Razem obręb Międzybórz				0,6442
Obręb Rzeczenica				
45w	3045/11	Rzeczenica Międzybórz	287/1000	1,0289
Razem obręb Rzeczenica				1,0289
Ogółem Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie				1,8127

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie z gruntami stanowiącymi współwłasność wynosi **25529,4777** ha, w tym:

- obręb Czarne - 7381,8345 ha,
- obręb Międzybórz - 9117,4635 ha,
- obręb Rzeczenica - 9030,1797 ha.

W stosunku do stanu wyjściowego poprzedniego planu u.l. zaszły w poszczególnych obrębach i w Nadleśnictwie następujące zmiany powierzchniowe:

Różnice stanu posiadania

Stan na:	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
1.01.2002r.	9473,0423	9798,9950	8972,4769	28244,5142
1.01.2012r.	7381,8345	9117,4635	9030,1797	25529,4777
Różnica	-2091,2078	-681,5315	+57,7028	-2715,0365

Zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie według grup i rodzajów użytków przedstawia się następująco

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia - ha			
1	2	3	4	5
I. LASY - razem	6998,7357	8857,8466	8528,5605	24385,1428
1. Grunty leśne zalesione – razem	6685,5541	8435,0094	8171,3330	23291,8965
a) drzewostany	6685,5541	8435,0094	8171,3330	23291,8965
b) plantacje drzew - razem				
w tym:				
- plantacje nasienne				
- plantacje drzew szybko rosnących				
2. Grunty leśne niezalesione – razem	112,6786	151,4823	137,5893	401,7502
a) produkcji ubocznej – razem	2,4227	12,1166	15,5167	30,0560
w tym:				
- plantacje choinek i krzewów		0,8940		0,8940
- poletka łowieckie	2,4227	11,2226	15,5167	29,1620
b) do odnowienia – razem	97,7539	120,0328	109,8198	327,6065
w tym:				
- halizny				
- zręby	97,7539	120,0328	109,8198	327,6065
- płazowiny				
c) pozostałe leśne niezalesione – razem	12,5020	19,3329	12,2528	44,0877
w tym:				
- przewidziane do naturalnej sukcesji	9,8921	18,7168	5,6889	34,2978
- objęte szczególnymi formami ochrony	2,6099	0,6161	6,5639	9,7899

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia - ha			
1	2	3	4	5
- przewidziane do wyłączenia z produkcji				
3. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	200,5030	271,3549	219,6382	691,4961
w tym:				
a) budynki i budowle	1,5207	2,6145	1,5665	5,7017
b) urządzenia melioracji wodnych	4,7672	5,1522	5,7911	15,7105
c) linie podziału przestrzennego lasu	27,2124	22,8786	31,1109	81,2019
d) drogi leśne	153,9553	210,1872	168,1688	532,3113
e) tereny pod liniami energetycz.	10,1204	16,6426	12,5763	39,3393
f) szkółki leśne		12,4871		12,4871
g) miejsce składowania drewna	2,3381			2,3381
h) parkingi leśne				
i) urządzenia turystyczne	0,5889	1,3927	0,4246	2,4062
II. GRUNTY ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE- razem	4,8000	3,5200	2,8700	11,1900
GRUNTY LEŚNE ORAZ ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE – RAZEM	7003,5357	8861,3666	8531,4305	24396,3328
III. UŻYTKI ROLNE - razem	156,3206	151,0522	265,4100	572,7828
1. Grunty orne – razem	32,6407	56,1342	81,0205	169,7954
w tym:				
a) role	32,6407	56,1342	81,0205	169,7954
b) plantacje, poletka i szkółki na gruntach ornych				
c) ugory i odłogi				
2. Sady – razem		0,4100		0,4100
3. Łąki trwałe	36,7933	27,7354	79,5660	144,0947
4. Pastwiska trwałe	86,4910	62,9189	104,1526	253,5625
5. Grunty rolne zabudowane	0,3720	2,4837	0,6709	3,5266
6. Grunty pod stawami rybnymi		1,3700		1,3700
7. Grunty pod rowami rolnymi	0,0236			0,0236
IV. GRUNTY POD WODAMI – razem	0,5600	0,5900		1,1500
1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	0,5600	0,5900		1,1500

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia - ha			
1	2	3	4	5
2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi				
3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi				
V. UŻYTKI EKOLOGICZNE				
VI. TERENY RÓŻNE - razem				
1. Grunty przeznaczone do rekultywacji i niezagosp. grunty zrek.				
2. Wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego				
3. grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)				
4. Różne inne				
VII. GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE - razem	1,5598	0,6108	0,0813	2,2519
1. Tereny mieszkaniowe	0,6498	0,3536	0,0813	1,0847
2. Tereny przemysłowe	0,1790	0,0372		0,2162
3. Tereny zabudowane inne	0,7016			0,7016
4. Zurbanizowane tereny niezabudowane				
5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem		0,2200		0,2200
w tym:				
a) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne		0,2200		0,2200
b) tereny zabytkowe				
c) tereny sportowe				
d) ogrody zoologiczne i botaniczne				
e) tereny zieleni nieurządzonej				
6. Użytki kopalne				
7. Tereny komunikacyjne – razem	0,0294			0,0294
w tym:				
a) drogi	0,0294			0,0294
b) tereny kolejowe				
c) inne tereny komunikacyjne				

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia - ha			
1	2	3	4	5
VIII. NIEUŻYTKI – razem	219,7188	103,1997	232,2290	555,1475
w tym:				
a) bagna	217,6188	101,0093	230,3246	548,9527
b) piaski				
c) utwory fizjograficzne				
d) wyrobiska nieprzeznaczone do rekultywacji	2,1000	2,1904	1,9044	6,1948
RAZEM GRUNTY NIEZALICZONE DO LASÓW	382,9592	258,9727	500,5903	1142,5222
OGÓŁEM (I-VIII)	7381,6949	9116,8193	9029,1508	25527,6650
w tym:				
- grunty przeznaczone do zalesienia	10,3300			10,3300
- grunty sporne				
poza tym				
grunty stanowiące współwłasność Nadleśnictwa i osób fizycznych	0,1396	0,6442	1,0289	1,8127

Tabela nr I – Zestawienie powierzchni gruntów Nadleśnictwa wg rodzajów użytków gruntowych i kategorii użytkowania, zgodnie z podziałem administracyjnym kraju – zamieszczona jest w załącznikach do elaboratu, a tabele obrębowe – w tomach II. W tabelach nie są ujęte powierzchnie gruntów stanowiących współwłasność Skarbu Państwa i osób fizycznych.

1.2. CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH W ZASIĘGU DZIAŁANIA NADLEŚNICTWA

1.2.1. Przynależność do krainy i dzielnic przyrodniczo-leśnej

Według rejonizacji przyrodniczo-leśnej lasy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie leżą w Krainie III – Wielkopolsko - Pomorskiej, w dzielnicach:

- 1 – Borów Tucholskich (obręb Międzybórz i północno-zachodnia część obrębu Rzeczenica);
- 2 – Pojezierza Krajeńskiego,
 - mezoregionie b – Wysoczyzny Krajeńskiej (obręb Czarne i południowo-wschodnia część obrębu Rzeczenica).

Szczegółowy układ dzielnic i mezoregionów na terenie Nadleśnictwa został przedstawiony na mapce w „Programie ochrony przyrody”.

1.2.2. Położenie geograficzne i wysokościowe

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone jest między 16°52'25'' a 17°13'18'' długości geograficznej wschodniej oraz między 53°30'55'' a 53°50'22'' szerokości geograficznej północnej.

Podział Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1	924.3	31	314/316	314.6		Europa Zachodnia
						Pozaalpejska Europa Środkowa
						Niż Środkowoeuropejski
						Pojezierza Południowobałtyckie
						Pojezierza Południowopomorskiego
					314.67	Równina Charzykowska
					314.68	Dolina Gwdy
314.69	Pojezierze Krajeńskie					

Wysokość bezwzględna zawiera się w przedziale od 120 m n.p.m.– na poziomie tafli jeziora Szczytno do 200 m n.p.m. – wzniesienie w obrębie Rzeczenica w oddz.189.

1.2.3. Rzeźba terenu i typy gleb

Utwory pokrywające obszar Nadleśnictwa pochodzą z okresu ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, stadiału pomorskiego. Przeważającą część zajmują rozległe pola sandrowe, fragmentami zwydmione, pocięte rynnami glacialnymi, dolinami rzek, bądź obniżeniami wytopiskowymi. W Nadleśnictwie przeważa teren równinny i lekko falisty, nachylony ku południowemu zachodowi, poprzecinany miejscami głębokimi korytami przepływających przez Nadleśnictwo rzek. W części południowej obrębu Rzeczenica dominuje teren falisty i pagórkowaty.

Gleby w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie są dobrze rozpoznane. Nadleśnictwo posiada opracowanie glebowosiedliskowe, wykonane w 2000 roku przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe mgr inż. M. Nawrota ze Szczecinka.

Gleby zostały opisane i skartowane w oparciu o klasyfikację opracowaną przez Polskie Towarzystwo Gleboznawcze (wydanie IV 1989r.). W trakcie bieżących prac urzędzeniowych, wykorzystując „Instrukcję wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych”(W-wa 2003), klasyfikację i opisy gleb dostosowano do „Klasyfikacji gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

Udział powierzchniowy typów gleb w obrębach i Nadleśnictwie przedstawia tabela:

Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie

Lp.	Typ gleby	Obręb						Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie	
		Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		pow. ha	%
		pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Arenosole	12,06	0,2	37,71	0,4			49,77	0,2
2.	Brunatne	239,80	3,5			483,76	5,8	723,56	3,1
3.	Rdzawe	5514,40	81,1	5903,74	68,7	6016,42	72,4	17434,56	73,6
4.	Bielicowe	898,24	13,2	2409,67	28,1	1664,42	20,0	4972,33	21,0
5.	Gruntowoglejowe	27,25	0,4	22,85	0,3	30,87	0,4	80,97	0,3
6.	Torfowe	14,92	0,2	13,47	0,2	61,02	0,7	89,41	0,4
7.	Murszowe	28,55	0,4	24,71	0,3	29,63	0,4	82,89	0,3
8.	Murszowate	63,08	1,0	174,21	2,0	22,94	0,3	260,23	1,1
Razem		6798,30	100,00	8586,36	100,00	8309,06	100,00	23693,72	100,00

Tylko dwa typy gleb wywierają decydujący wpływ na układ siedlisk. Są to dominujące gleby rdzawe (73,6%) oraz zajmujące znacznie mniejszą powierzchnię gleby bielicowe (21,0%). Udział pozostałych gleb jest niewielki i wynosi od 3,1% dla gleb brunatnych do 0,2% dla arenosoli.

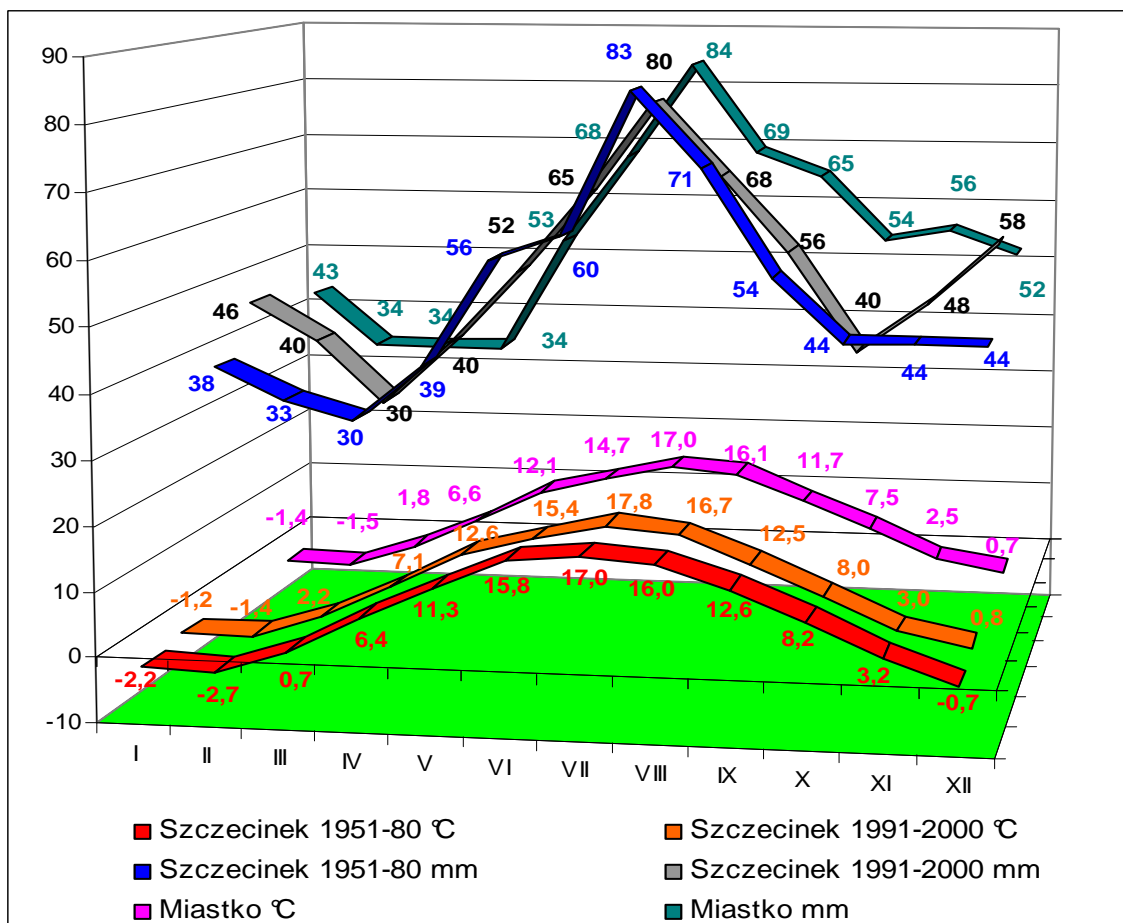
1.2.4. Warunki klimatyczne

Według regionalizacji ekoklimatycznej obszar Nadleśnictwa zaliczony został do strefy B- Środkowoeuropejskiej, makroregionu 1 – Pojezierza Pomorskiego Południowego. Występuje tu klimat umiarkowany, na przejściu między łagodnym klimatem bałtyckim ze stosunkowo wyższymi opadami, a surowszym, z mniejszymi opadami klimatem pojeziernym. Przeważają wiatry z kierunków zachodnich. Na przedwiośniu i w okresie późnojesiennym mają one często charakter huraganu. Wiatry z północnego zachodu niosą masy powietrza polarno-morskiego, wilgotnego, powodując ocieplenie zimą i ochłodzenie latem. Wiatry południowo-zachodnie przynoszą powietrze zawierające również dużo wilgoci, ale cieplejsze. W okresie wiosny wieją często wysuszające wiatry wschodnie. Częstym zjawiskiem na omawianym terenie są przymrozki późne-wiosenne, szczególnie dotkliwe w szkółkach i na uprawach oraz mniej szkodliwe – przymrozki wczesnojesienne. Ogólnie można stwierdzić, że klimat omawianego terenu należy do łagodnych. Amplituda temperatur lata i zimy nie jest wysoka, co stwarza sprzyjające warunki dla rozwoju gatunków drzewiastych.

Dane klimatyczne dla stacji meteorologicznej w Szczecinku (z lat 1951 -1980 i z lat 1991-2000) oraz, dla celów porównawczych, dla stacji meteorologicznej w Miastku (z lat 1950-1999) przedstawiają tabela i diagram

Charakterystyka warunków klimatycznych

Dane ze stacji	Temp. °C Opady mm	Miesiące												Rok	IV-X
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
Szczecinek (1951-1980)	°C	-2,2	-2,7	0,7	6,4	11,3	15,8	17,0	16,0	12,6	8,2	3,2	-0,7	7,1	12,5
	mm	38	33	30	39	56	60	83	71	54	44	44	44	596	407
Szczecinek (1991-2000)	°C	-1,2	-1,4	2,2	7,1	12,6	15,4	17,8	16,7	12,5	8,0	3,0	0,8	7,8	12,9
	mm	46	40	30	40	52	65	80	68	56	40	48	58	623	401
Miastko	°C	-1,4	-1,5	1,8	6,6	12,1	14,7	17,0	16,1	11,7	7,5	2,5	0,7	7,3	12,2
	mm	43	34	34	34	53	68	84	69	65	54	56	52	646	427

- *długość okresu wegetacyjnego* - ok. 200 dni,
- *średnia temperatura w okresie wegetacyjnym* - ok. 12,9 °C,
- *suma opadów w okresie wegetacyjnym* - ok. 401 mm,
- *średnia temperatura roczna* - 7,8 °C,
- *roczna suma opadów* - 623 mm.

1.2.5. Warunki wodne

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie charakteryzuje się bogactwem elementów hydrograficznych. Przez Nadleśnictwo przebiega granica zlewni Wisły (wschodnia część Nadleśnictwa) reprezentowanej przez rzeki: Brda, Ruda i Stopica oraz zlewni Odry, z której występują: Gwda, Czernica, Biała, Gnilec, Mokrzenica, Szczyra, Chrzastawa i Debrzynka.

Wymienione rzeki charakteryzują się stosunkowo wartkim nurtem, płyną w większości w zagłębieniach terenowych o stromych zboczach. Wszystkie rzeki, z uwagi na liczne,

aktywne źródłiska, jak również z uwagi na dość dużą ilość opadów, są przez cały rok zasobne w wodę.

Obszar Nadleśnictwa jest ubogi w jeziora. Na terenie obrębu Czarne występują trzy jeziora: Czarne, Gardzkie i Kaczy Staw a na granicy wschodniej obrębu Rzeczenica - dwa: Jezioro Szczytno Wielkie w zasięgu Nadleśnictwa i Krępsko (poza zasięgiem). W obrębie Międzybórz jezior brak.

W stanie posiadania Nadleśnictwa jest jeden zbiornik wodny, opisany jako staw rybny, zlokalizowany w obrębie Międzybórz, w oddziale 316 l, o powierzchni 1,37 ha, oraz dwa kanały: jeden zlokalizowany w obrębie Międzybórz, w oddziale 138 l, o powierzchni 0,59 ha, drugi - w obrębie Czarne, w oddziale 298 h o powierzchni 0,56 ha.

Ponadto na gruntach Nadleśnictwa i w jego zasięgu występują inne mniejsze zbiorniki wodne, najczęściej bez nazwy, małe oczka wytopiskowe powstałe po bryłach „martwego lodu”, niewielkie stawy rozlokowane w obrębie lasów i pól oraz nieduże zbiorniki wypełnione wodą lub też w daleko posuniętym procesie tworzenia się torfowiska. Decydujący jednak wpływ na wilgotność gleb mają opady atmosferyczne, a dominującym typem gospodarki wodnej jest typ przemysłowy.

Więcej informacji na temat wód powierzchniowych i podziemnych znajduje się w „Programie ochrony przyrody”.

1.2.6. Typy siedliskowe lasu

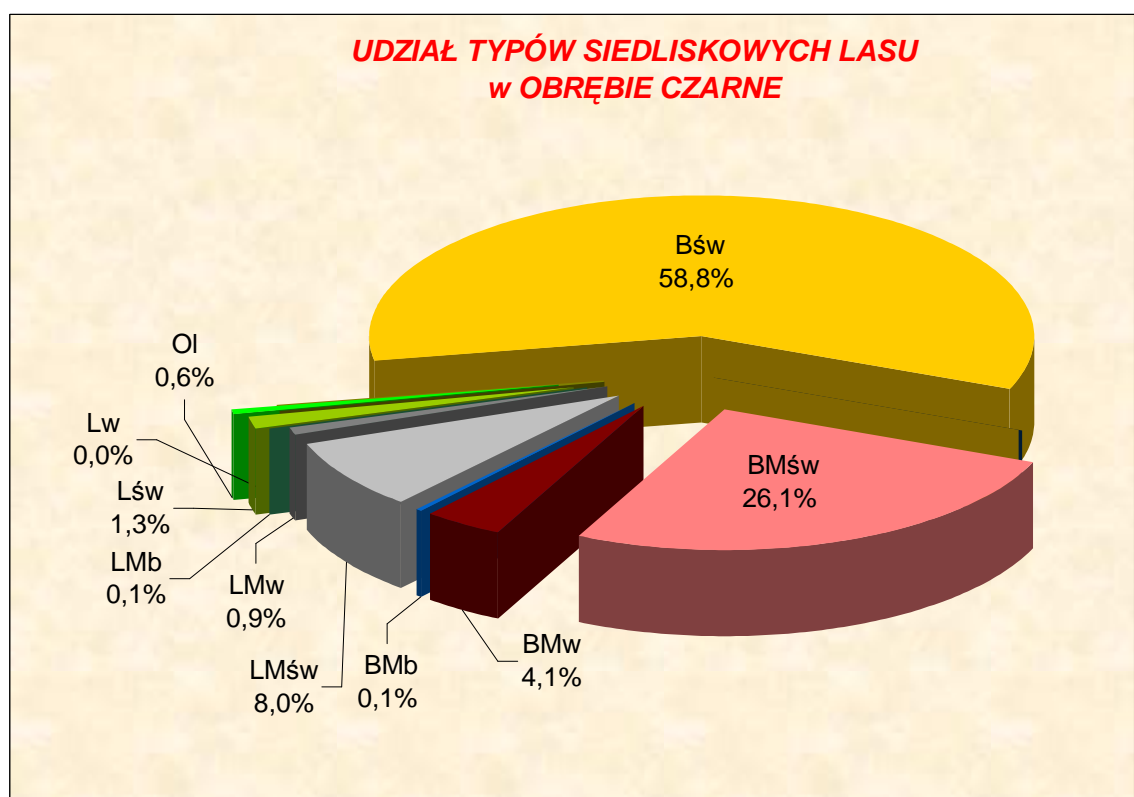
W załącznikach do opisanego ogólnego (dane dla N-ctwa) oraz w tomach II (dane dla obrębów) zamieszczone zostały:

- tabela nr II - *Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu wg panujących gatunków drzew oraz ich bonitacji,*
- tabela nr IV - *Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych lasu i gatunków panujących,*
- tabela nr Va - *Powierzchniowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu,*
- tabela nr Vb - *Miąższościowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu.*

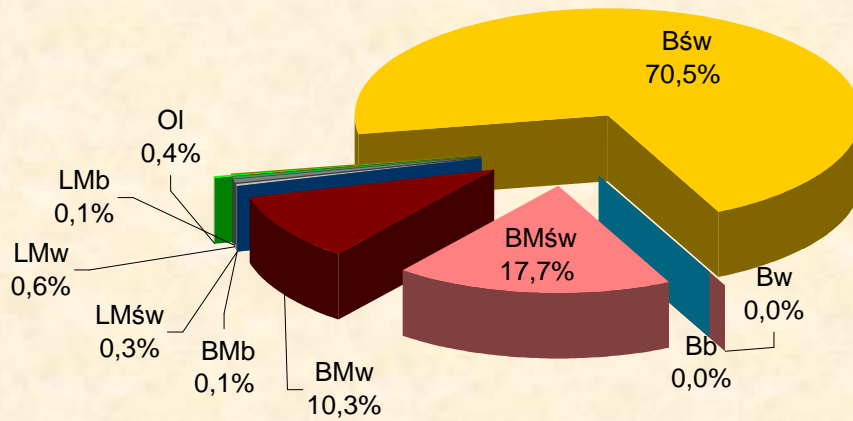
Wymienione tabele w pełni charakteryzują udział typów siedliskowych lasu w poszczególnych obrębach i w Nadleśnictwie.

Zestawienie powierzchni obrębów i Nadleśnictwa według typów siedliskowych lasu (grunty zal. i niezal.)

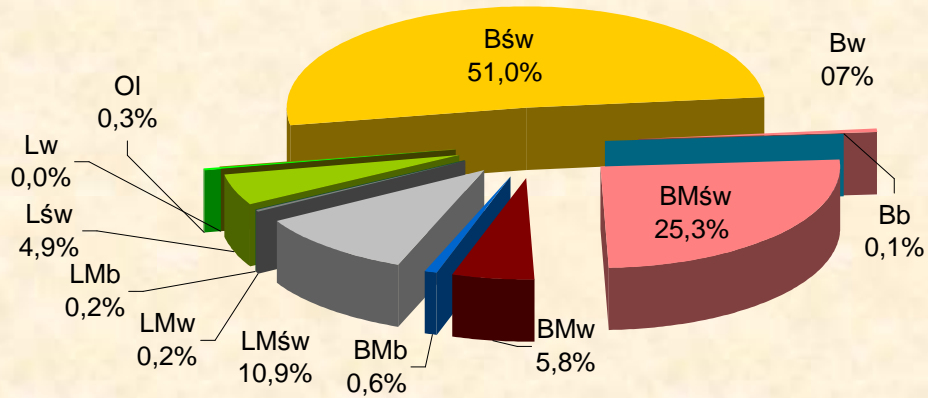
Typy siedliskowe lasu	O b r ę b						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczennica		pow. ha	udział %
	pow. ha	udz. %	pow. ha	udz. %	pow. ha	udz. %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bśw	3993,71	58,8	6053,27	70,5	4239,62	51,0	14286,60	60,3
Bw			3,31	0,0	57,12	0,7	60,43	0,3
Bb			1,89	0,0	7,45	0,1	9,34	0,0
BMśw	1770,66	26,1	1517,70	17,7	2099,34	25,3	5387,70	22,7
BMw	280,87	4,1	886,37	10,3	480,05	5,8	1647,29	7,0
BMb	8,33	0,1	10,53	0,1	51,26	0,6	70,12	0,3
LMśw	546,12	8,0	23,65	0,3	900,47	10,9	1470,24	6,2
LMw	61,42	0,9	47,83	0,6	19,57	0,2	128,82	0,5
LMb	5,17	0,1	4,73	0,1	17,59	0,2	27,49	0,1
Lśw	89,99	1,3			407,40	4,9	497,39	2,1
Lw	0,47	0,0			1,52	0,0	1,99	0,0
OI	41,56	0,6	37,08	0,4	27,67	0,3	106,31	0,5
Ogółem	6798,30	100,0	8586,36	100,0	8309,06	100,0	23693,72	100,0

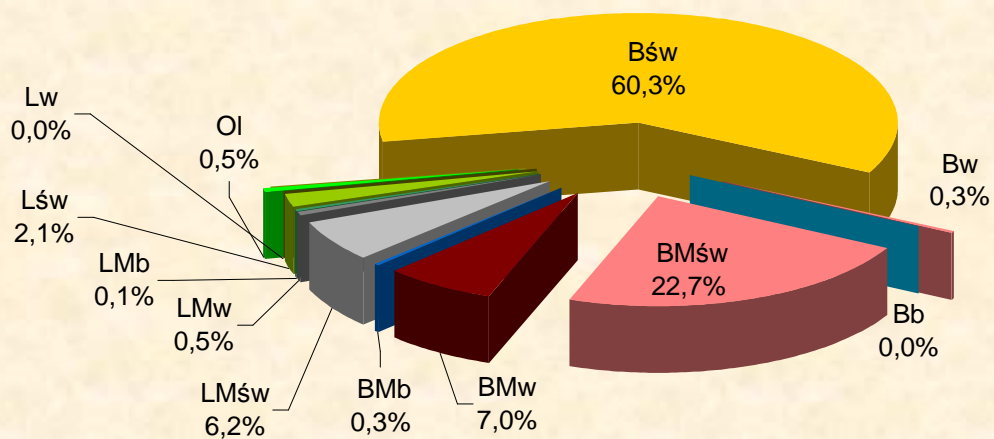
**UDZIAŁ TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU
w OBRĘBIE MIĘDZYBÓRZ**

**UDZIAŁ TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU
w OBRĘBIE RZECZENICA**

**UDZIAŁ TYPÓW SIEDLISKOWYCH LASU
w NADLEŚNICTWIE CZARNE CZŁUCHOWSKIE**

Największą powierzchnię Nadleśnictwa zajmują: Bśw – 14286,60 ha (60,3%), BMśw – 5387,70 ha (22,7%), BMw – 1647,29 ha (7,0%) i LMśw – 1470,24 ha (6,2%). Pozostałe siedliska zajmują w sumie 3,8%, w tym: 2,1% (497,39 ha) – Lśw, 0,5% (128,82 ha) – LMw, 0,5% (106,31 ha) - Ol, reszta występuje symbolicznie.

Siedliska lasowe występują łącznie na 9,4% powierzchni, a **siedliska borowe** na 90,6%.

Przyjmując za kryterium różne warunki wilgotnościowe, siedliska zajmują:

- świeże - 91,3% powierzchni (21641,93 ha),
- wilgotne - 7,8% powierzchni (1838,53 ha),
- bagienne - 0,9% powierzchni (213,26 ha).

Siedliska zniekształcone na gruntach zalesionych zainwentaryzowano na powierzchni 6224,01 ha, co stanowi 26,7% powierzchni gruntów zalesionych, w tym:

- w obrębie Czarne - 1930,14 ha (28,9%),
- w obrębie Międzybórz - 1908,97 ha (22,6%),
- w obrębie Rzeczenica - 2384,90 ha (29,2%).

Zdecydowaną większość siedlisk zniekształconych zajmują zalesienia porolne, które wyodrębniono na 5799,03 ha, to jest na 24,9% powierzchni gruntów leśnych zalesionych, w tym:

- w obrębie Czarne - 1795,55ha (26,9%),
- w obrębie Międzybórz - 1790,61ha (21,2%),
- w obrębie Rzeczenica - 2212,87ha (27,1%).

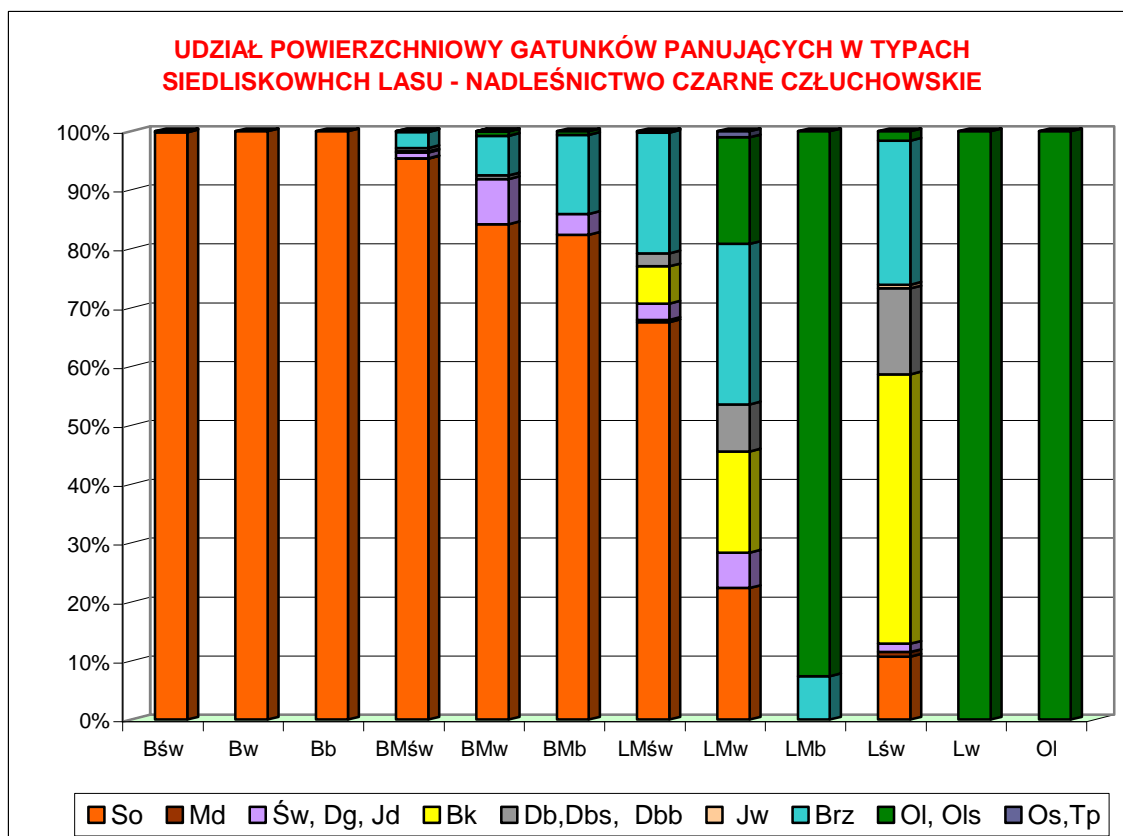
Gleb porolnych na gruntach leśnych w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie zaewidencjonowano na powierzchni 6247,35 ha.

Analizując siedliska w poszczególnych obrębach leśnych zwraca uwagę większy udział w obrębie Rzeczenica siedlisk lasowych (16,5%); obręb Międzybórz jest siedliskowo najuboższy, siedliska lasowe stanowią tylko 1,4% powierzchni gruntów leśnych, a borowe - 98,6%.

**Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu wg panujących gatunków drzew
(grunty zalesione)**

Typ siedlisk. lasu	So	Md	Św, Dg, Jd	Bk	Db, Dbs, Dbb	Jw	Brz	OI, Ols	Os, Tp	Razem
	powierzchnia w ha									
1	2	3	4	5	6	7	10	11	12	13
Obręb Czarne										
Bśw	3913,94						8,08			3922,02
BMśw	1677,25		23,96	4,27	4,52		38,36	7,02	0,07	1755,45
BMw	206,31		18,48		2,60		40,98	0,26		268,63
BMb	5,70						1,53			7,23
LMśw	422,27	4,77	6,04	14,73	7,59		84,01			539,41
LMw	15,42		6,02		3,66		23,95	11,73		60,78
L Mb								4,22		4,22
Lśw	27,80			4,09	44,16		9,80			85,85
Lw								0,47		0,47
OI								41,56		41,56
Razem	6268,69	4,77	54,50	23,09	62,53		206,71	65,26	0,07	6685,62
Obręb Międzybórz										
Bśw	5955,38		0,65				17,23			5973,26
Bw	3,31									3,31
Bb	1,89									1,89
BMśw	1409,58	1,15	11,68	3,45	5,35		43,12			1474,33
BMw	727,16		68,03		1,23		59,78	3,83	0,65	860,68
BMb	5,34						3,38			8,72
LMśw	4,55		1,35	14,54			3,21			23,65
LMw	10,12			21,83	3,09		4,95	7,84		47,83
L Mb							1,10	3,63		4,73
OI								36,46		36,46
Razem	8117,33	1,15	81,71	39,82	9,67		132,77	51,76	0,65	8434,86

Typ siedlisk. lasu	So	Md	Św, Dg, Jd	Bk	Db, Dbs, Dbb	Jw	Brz	OI, Ols	Os, Tp	Razem
	powierzchnia w ha									
1	2	3	4	5	6	7	10	11	12	13
Obwód Rzeczenica										
Bśw	4166,03									4166,03
Bw	57,12									57,12
Bb	7,45									7,45
BMśw	1967,11	1,97	17,13	1,95	21,15		61,62			2070,93
BMw	398,95		34,30		6,38		6,05	7,80		453,48
BMb	40,81		2,22				3,57	0,39		46,99
LMśw	561,69	0,74	33,01	63,09	24,48		213,20	2,04	1,50	899,75
LMw	2,82		1,57		3,37		5,70	3,42	1,31	18,19
LMb							0,76	15,42		16,18
Lśw	25,10	3,82	6,95	221,21	27,80	3,16	110,79	7,82		406,65
Lw								1,52		1,52
OI								27,20		27,20
Razem	7227,08	6,53	95,18	286,25	83,18	3,16	401,69	65,61	2,81	8171,49
Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie										
Bśw	14035,35		0,65				25,31			14061,31
Bw	60,43									60,43
Bb	9,34									9,34
BMśw	5053,94	3,12	52,77	9,67	31,02		143,10	7,02	0,07	5300,71
BMw	1332,42		120,81		10,21		106,81	11,89	0,65	1582,79
BMb	51,85		2,22				8,48	0,39		62,94
LMśw	988,51	5,51	40,40	92,36	32,07		300,42	2,04	1,50	1462,81
LMw	28,36		7,59	21,83	10,12		34,60	22,99	1,31	126,80
LMb							1,86	23,27		25,13
Lśw	52,90	3,82	6,95	225,30	71,96	3,16	120,59	7,82		492,50
Lw								1,99		1,99
OI								105,22		105,22
Ogółem	21613,10	12,45	231,39	349,16	155,38	3,16	741,17	182,63	3,53	23291,97

Głównymi gatunkami panującymi w dominujących typach siedliskowych lasu są:

- Bśw - So (99,82%),
- BMśw - So (95,34%),
- BMw - So (84,18%), Św (7,63%), Brz (6,75%),
- LMśw - So (67,58%), Brz (20,54%), Bk (6,31%).

1.2.7. Zestawienie przyjętych gospodarczych i przyrodniczych typów drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedliskowych lasu i siedlisk przyrodniczych Natura 2000

Uwzględniając ustalenia Komisji Założeń Planu oraz Narady Techniczno Gospodarczej przyjęto następujące **gospodarcze i przyrodnicze typy drzewostanów** oraz orientacyjne **składy gatunkowe upraw** na poszczególnych siedliskach.

Przyjęte GTD i orientacyjne składy gatunkowe upraw

Typ siedliskowy lasu	Wariant wilg.	Utwór geolog.	Gosp. typ drzewostanu	Orientacyjne składy gatunkowe - %	
				gatunki główne	gatunki domieszkowe
1	2	3	4	5	6
Bśw	1, 2	wszystkie	So	So 80	Brz i inne 20
Bw	1, 2	wszystkie	So	So 70, Brz20	Ol, Św i inne 10
Bb	1 - 3	wszystkie	So	So 80-90	Brz i inne 10-20
BMśw	1	QZp, QRp	So	So 70	Db 20, Bk i inne 10
		Qp, QFp	Bk So lub Db So	So 70, Bk 20	Db i inne 10
				So 70, Db 20	Bk i inne 10
2	wszystkie	Db So	So 70, Db20	Bk i inne 10	
BMw	1,2	wszystkie	Św So lub So lub Brz So	So 60, Św30	Db i inne 10
				So 70	Db 20, Św, Brz, Ol i inne 10
				So 60, Brz 30	Db, Św i inne 10
BMb	1 - 3	wszystkie	So	So 80	Brz, Św i inne 20
LMśw	1	QZp, Qp,	Bk So	So 50, Bk 30	Db, Gb, Św i inne 20
		QRp, QFp	Db So	So 50, Db 30	Bk, Gb, Św i inne 20
		Qp/g	So Bk	Bk 50, So 30	Db, Gb, Św i inne 20
2	wszystkie	Bk	Bk 80	Db, Md, Św i inne 20	
LMw	1,2	wszystkie	So Db lub Św So	Db 50, So 30	Lp, Kl, Św, i inne 20
				So 60, Św 30	Db i inne 10
LMb	1 - 3	wszystkie	Ol	Ol 70	Brz i inne 30
Lśw	1	Qp, Qp/g	Db Bk	Bk 50, Db 30	Md, Js, Lp, Św i inne 20
		Qg	Bk	Bk 80	Db, Lp, Jw, Św, Md i inne 20
	2	wszystkie	Bk Db	Db 60, Bk 30	Kl, Js, Lp, Św, Md i inne 10
Lw	1, 2	wszystkie	Db	Db 80	Lp, Wz, Ol, Js, Św i inne 20
Ol	1 - 3	wszystkie	Ol	Ol 90	Brz, Js i inne 10
OlJ	1-2	wszystkie	Ol Js lub	Js 60, Ol 30	Brz, Db, Wz i inne 10
			Db Ol lub	Ol 60, Db 30	Brz, Js, Wz i inne 10
			Js Ol	Ol 60, Js 30	Brz, Db, Wz i inne 10

QZp – piaski sandrowe

QRp – piaski starych tarasów rzecznych

Qp – piaski zwałowe

QFp – piaski wodnolodowcowe kemów

Qp/g – piaski zwałowe na glinach

Qg – gliny zwałowe

W uzasadnionych sytuacjach Nadleśniczy może wybrać, uwzględniając lokalne warunki siedliskowe i doświadczenie terenowe, inny GTD niż podany przy opisach taksacyjnych, jednakże mieszczący się w wymienionych wariantach dla danego typu siedliskowego lasu.

Ustalając składy gatunkowe na gruntach porolnych należy brać pod uwagę aktualnie obowiązujące wytyczne i zarządzenia.

Przyjęte przyrodnicze typy drzewostanów (PTD), orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla chronionych siedlisk przyrodniczych Natura 2000

Kod	Nazwa siedliska	PTD	Orientacyjne składy gatunkowe - %		Sposób zagospodarowania
			Gat. główne	Gat. domieszkowe	
1	2	3	4	5	6
9110-1	Kwaśna buczyna niżowa	Bk	Bk 70	So 20, Db, Czp 10	II / III / IV
9130-1	Żyzna buczyna niżowa	Bk	Bk 80	Db 10, Lp, Czp, Gb10	II / III / IV
9160	Grąd subatlantycki	Db	Db 50	Bk 20, Gb 20, Lp, Czp, Jb, Kl, Wz, Os10	II / III / IV
		Gb Db	Db 50, Gb 30	Bk 10, Lp, Jb, Gr 10	
		Bk Db	Db 50, Bk 30	Gb 10, Lp, Jb, Gr 10	
91D0-1	Brzezina bagienna	Brz	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze Brz		**
91D0-2	Sosnowy bór bagienny	So	Naturalnie wykształcająca się proporcja pomiędzy So i Brz om, przy przewadze So		**
91E0	Łęg jesionowo-olszowy	Ol	O170	Wz 20, Js, Gb, Lp, Kl, Czm 10	II / III / IV
		Js Ol*	O1 60, Js30	Wz, Gb, Lp, Kl, Czm 10	
	Źródłiskowy las olszowy na niżu	Ol	O190	Js, Bst 10	**
91F0	Łęgowy las dębowo-wiązowo-jesionowy	Db	Db60	Wz 20, Ol 10, Kl, Js 10	II / III / IV

* przyrodniczy typ drzewostanu zastosować po ustaniu zamierania jesionu

** pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu

1.2.8. Ocena walorów genetycznych lasu

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25.10.2006 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykazu obszarów i mapy regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego (Dz. U. Nr 201, poz. 1481) lasy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie położone są w granicach regionów:

- 152 – gmina: Biały Bór;
- 302 – gminy: m.Czarne, Czarne, Rzeczenica, Debrzno, Przechlewo.

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie bazę nasienną stanowią:

- wyłączone drzewostany nasienne,
- gospodarcze drzewostany nasienne,
- drzewa mateczne,
- źródła nasion,
- uprawy pochodne.

Wykazy obiektów bazy nasiennej dołączono do tomów II.

a) Wyłączone drzewostany nasienne

Nadleśnictwo posiada **5 wyłączonych drzewostanów nasiennych** o łącznej powierzchni **39,36 ha**.

Ich lokalizację i krótki opis taksacyjny przedstawiono w tabeli:

Oddział pododdział	Pow. ha	Rok uznania	Typ siedliskowy lasu	Opis drzewostanu (skład, wiek, zadrz., pierśnica/wysokość, bonitacja, jakość)
1	2	3	4	5
Obręb Czarne				
228h	6,20	1960	Bśw	9 So 145-0,9-47/26-II-1
244c	8,32	1988	Bśw	So 135-0,9-38/26-II-1
244f	8,90	1988	Bśw	So 115-0,8-35/24-II-1
260d	6,39	1988	Bśw	So 125-0,8-35/25-II-1
Razem obręb Czarne	29,81			
Obręb Międzybórz				
106c	9,55	1996	Bśw	So 115-0,8-35/24-II-1
Razem obręb Międzybórz	9,55			
OGÓŁEM	39,36			

b) Gospodarcze drzewostany nasienne

Według stanu na 01.01.2012 r. Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie posiada 77 gospodarczych drzewostanów nasiennych o łącznej powierzchni 377,30 ha.

Zestawienie gospodarczych drzewostanów nasiennych

Gatunek panujący	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia - ha			
1	2	3	4	5
So	118,32	160,18	35,74	314,24
Bk			25,48	25,48
Dbc			1,13	1,13
Brz		12,13	12,33	24,46
OI		7,19	4,80	11,99
Razem	118,32	179,50	79,48	377,30

Szczegółowa lokalizacja GDN-ów przedstawia się następująco:

❖ obręb Czarne

- sosnowe – 132f, 133d, 134g, 144g, j, 152c, 157c, 161g, 176c, 186f, l, 199c, 207f, m, t, 259d, 269b, 276j, 302f, 320d, 343m, 344l, 345g;

❖ obręb Międzybórz

- sosnowe – 147d, 149d, 165h, 167g, 187h, 207l, 210c, 220i, 232h, i, 241h, 246c, 258c, 265g, 267j, 278g- i, 279h, 280g, 292g, h, 312c, j, 322f, 327c, 336f, 353d;
- brzozowe – 77g, 169d, 180f;
- olszowe – 180d, i, j, l;

❖ obręb Rzeczenica

- sosnowe – 21c, 41l, m, o, p, 117c, 136f, g, j, 196f, h;
- bukowe – 193h, i, 310a;
- dębowe (Dbc) – 193f;
- brzozowe – 297d, 299c;
- olszowe – 297h, i.

c) Drzewa mateczne

Na terenie Nadleśnictwa uznano **9 drzew matecznych**, sosny:

- w obrzebie Czarne - 3 szt., w oddz.:

228h - 1 szt. o nr 411;
244c - 1 szt. o nr 6519;
345d - 1 szt. o nr 6520;

- w obrzebie Międzybórz - 6 szt., w oddz.:

106c - 3 szt. o nr 6517, 6518, 9934;
240i - 3 szt. o nr 1231-1233;

d) Źródła nasion

Źródła nasion są to drzewa rosnące na określonym obszarze, stanowiące leśny materiał podstawowy służący do produkcji leśnego materiału rozmnożeniowego. W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie do źródeł nasion zaliczono 109 pojedynczych drzew i 0,05 ha drzewostanów:

- obrzeb Czarne

308c - 10szt. Lp;
308d - 20 szt. Lp;

- obrzeb Międzybórz

105m - 16 szt. Ols;
105i - 2 szt. Lp;
105k - 10 szt. Ols;
137m - 4 szt. Js;
138m - 5 szt. Lp;
138w - 11 szt. Gb;
139a - 3 szt. Gb;
351l - 4 szt. Kl;
370c - 4 szt. Kl;

– obręb Rzeczenica

236b	-	3 szt.	Jw;
279g	-	0,05 ha	Ak;
285h	-	3 szt.	Kl;
293d	-	10 szt.	Gb;
294a	-	4 szt.	Kl.

e) Uprawy pochodne

Według stanu na 1.01.2012 r. Nadleśnictwo posiada **148,61 ha upraw pochodnych** sosnowych, w tym :

- w obrębie **Czarne – 37,60 ha**, w oddz.:

Oddz.:	Pow.	Pochodzenie nasion	Numer bloku
229c	2,25	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
d	3,51	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
f	4,99	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
230a	2,56	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
b	2,50	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
c	1,20	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
g	1,21	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
i	2,13	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
k	2,76	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	III
240c	4,00	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	poza blokiem
241f	5,76	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	poza blokiem
g	4,73	PN – Niedźwiady – Przechlewo - 167f	poza blokiem
Razem	37,60		

- w obrębie Międzybórz– 80,86 ha, w oddz.:

Oddz.:	Pow.	Gatunek i pochodzenie nasion	Numer bloku
83g	1,61	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	poza blokiem
90g	3,00	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
110b	4,12	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
c	3,51	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
d	3,66	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
114b	3,98	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
d	3,87	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
f	4,42	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 244c,f	V
129b	3,28	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
f	2,53	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
149a	2,69	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
c	3,96	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
163a	2,13	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
g	1,31	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
h	2,27	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 260d	I
187c	2,47	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
d	3,50	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
f	3,29	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
188b	3,39	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
c	2,77	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
d	3,14	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
i	0,79	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
j	0,80	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
189s	0,73	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
t	2,07	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
197a	1,35	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
b	1,36	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
c	1,20	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
f	0,69	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
g	0,78	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
h	0,83	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
198b	5,36	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	IV
Razem	80,86		

- w obrębie Rzeczenica – 30,15 ha, w oddz.:

Oddz.:	Pow.	Gatunek i pochodzenie nasion	Numer bloku
136a	1,33	WDN – Niedźwiady – Rudawa – 321b,c,322f	VII
h	2,59	WDN – Niedźwiady – Rudawa – 321b,c,322f	VII
168d	4,57	WDN – Czarne Czł. – Międzybórz - 106c	II
196b	6,15	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	VI
c	3,93	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	VI
d	3,84	WDN – Czarne Czł. – Czarne - 228h	VI
208a	3,98	WDN – Czarne Czł. – Międzybórz - 106c	II
b	3,76	WDN – Czarne Czł. – Międzybórz - 106c	II
Razem	30,15		

f) **Bloki upraw pochodnych**

Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie zatwierdzonych jest do realizacji **7 bloków upraw pochodnych**, sosnowych:

❖ obręb Czarne

Blok III – obejmuje oddz.: 228g-j,229c-h,230a-c,g,k ;
 – łączna powierzchnia - 57,27 ha;
 – pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
 obręb Czarne oddz.228h.

❖ bręb Międzybórz

Blok I – obejmuje oddz.: 129b,c,f,149,150,163,164a-c ;
 – łączna powierzchnia - 67,81 ha;
 – pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
 obręb Czarne oddz.260d.

Blok IV – obejmuje oddz.: 187c-h,188,189s,t,197a-i,k,198a,b ;
 – łączna powierzchnia - 89,18 ha;
 – pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
 obręb Czarne oddz.228h.

Blok V – obejmuje oddz.: 90d,g,110b-g,111a,114b,d-g,124a ;

– łączna powierzchnia - 74,66 ha;

– pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
obręb Czarne oddz.244c,f.

❖ obręb Rzeczenica

Blok II – obejmuje oddz.: 168d-g,207,208 ;

– łączna powierzchnia - 59,11ha;

– pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
obręb Międzybórz oddz.106c.

Blok VI – obejmuje oddz.196b-h ;

– łączna powierzchnia - 21,74ha;

– pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie
obręb Czarne oddz.228h.

Blok VII – obejmuje oddz.:135a,136a,c,f-k,137a ;

– łączna powierzchnia - 80,04ha;

– pochodzenie sadzonek - WDN Nadleśnictwo Niedźwiady
obręb Rudawa oddz.:321b,c,322f.

g) Produkcja szkółkarska

Na terenie Nadleśnictwa funkcjonuje gospodarstwo szkółkarskie składające się ze szkółek zlokalizowanych w obrębie Międzybórz, w oddz.: 60j, 106b, h, 138n, 139b - o powierzchni manipulacyjnej 12,49 ha; powierzchnia produkcyjna – 9,18 ha.

1.2.9. Ogólna ocena stanu środowiska przyrodniczego

a) Funkcje lasu i kategorie ochronności

Zgodnie z decyzją KZP w bieżących pracach urzędzeniowych przyjęto w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie podział lasu na kategorie ochronności określony Decyzją Ministra Środowiska z dnia 22.08.2002 r. Różnice w obrębach Czarne i Międzybórz w stosunku do poprzedniego planu u.l. wynikają z przekazania gruntów do Nadleśnictw Czarnobór i Szczecinek.

Zestawienie powierzchni gruntów leśnych według głównych funkcji lasu i kategorii ochronności

Lp	Kategoria lasu	Obręb			Nadleśnictwo	%
		Czarne	Międzybórz	Rzeczenica		
		Pow. gruntów zal. i niezal. - ha				
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rezerwaty	392,11	26,55	20,46	439,12	1,9
2.	Lasy ochronne - razem	3214,32	2051,80	1706,24	6972,36	29,4
	w tym:					
	Lasy glebochronne, wodochronne			35,94	35,94	0,1
	Lasy wodochronne	1353,94	1171,28	1613,12	4138,34	17,5
	Lasy wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	40,28	354,62		394,90	1,7
	Lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne	352,75			352,75	1,5
	Lasy stanowiące drzewostany nasienne	29,81			29,81	0,1
	Lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne		9,55	11,02	20,57	0,1
	Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej			46,16	46,16	0,2
	Lasy położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	17,45	516,35		533,80	2,2
	Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	694,32			694,32	2,9

Lp	Kategoria lasu	Obręb			Nadleśnictwo	%
		Czarne	Międzybórz	Rzeczenica		
		Pow. gruntów zal. i niezal. - ha				
1	2	3	4	5	6	7
	Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	118,64			118,64	0,5
	Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	607,13			607,13	2,6
3.	Lasy gospodarcze	3191,87	6508,01	6582,36	16282,24	68,7
OGÓLEM		6798,30	8586,36	8309,06	23693,72	100,0

Rezerwy przyrody

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie występują cztery rezerwy przyrody, objęte ochroną częściową:

Lp	Nazwa rezerwatu	Powierzchnia - ha	
		na gruntach N-ctwa	ogółem
1	2	3	4
1	Osiedle Kormoranów	20,46	20,46
2	Cisy w Czarnem	26,29	26,29
3	Międzybórz	1,64	1,64
4	Dolina Gwdy	425,96	428,20
Razem		474,35	476,59

- Rezerwat „Osiedle Kormoranów” położony jest w obrębie leśnym Rzeczenica, w oddz. 217c-g. Obejmuje obszar 20,46 ha, w tym:
 - grunty leśne zalesione - 20,46 ha.
- Rezerwat „Cisy w Czarnem” położony jest w obrębie leśnym Międzybórz, w oddz. 262a-c, f-i. Obejmuje obszar 26,29 ha, w tym:
 - grunty leśne zalesione - 25,04 ha,
 - grunty nieleśne - 1,25 ha.

- Rezerwat „Międzybórz” położony jest w obrębie leśnym Międzybórz, w oddz. 137p,~c,~d. Obejmuje obszar 1,64 ha, w tym:
 - grunty leśne zalesione - 1,51 ha,
 - grunty związane z gospodarką leśną - 0,13 ha.

- Rezerwat „Dolina Gwdy” położony jest w obrębie leśnym Czarne, w oddz.: 126, 127, 135, 136, 146, 147, 158, 168, 179, 180, 191, 202, 214, 221, 236, 254, 270, 287. Obejmuje obszar 428,20 ha, w tym:
 - grunty leśne zalesione i niezalesione - 392,11 ha,
 - grunty związane z gospodarką leśną - 13,97 ha,
 - grunty nieleśne - 19,88 ha,
 - grunty innej własności - 2,24 ha.

Lasy ochronne

Lasy ochronne zlokalizowane są w oddziałach:

Kategoria ochronności	Oddziały i pododdziały	Pow. w ha
1	2	3
Obręb Czarne		
Lasy wodochronne	222, 222A, 223, 224b-h,j, 225, 237-240, 242, 243, 255-257, 259, 260a-c,f-j, 275-278, 288-296, 298, 303-313, 314a-g, 314A, 315a-h, 315A, 316a-g, 317a,d,f,h,i, 318, 323, 344, 345, 348a-c,f-mm, 349, 350, 351g-k,m-o, 352-356.	1353,94
Lasy wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	65,67a-g,68a-d.	40,28
Lasy znajdujące się na starych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne	187-190, 198-201, 211-213, 217-220.	352,75
Lasy stanowiące drzewostany nasienne	228h, 244c,f, 260d.	29,81
Lasy położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	64, 66a,b,d-g.	17,45

Kategoria ochronności	Oddziały i pododdziały	Pow. w ha
1	2	3
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	78c-i, 88, 97, 107c-k, 108, 109, 121, 122, 128-131, 138b-f, 139-143, 148b,149a,b,150a,b,d-i, 151-155, 161f, 162a,b, 163a-c, 164a-d, 165-167, 177c, 178a-c.	694,32
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	67h-m, 68i,k,l, 71, 81, 91, 100, 113, 118.	118,64
Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	66h-k, 69, 70, 78a,b, 79, 80, 89, 90, 98, 99, 110-112, 117, 123-125, 132-134, 144, 145, 156, 157.	607,13
Razem obręb Czarne		3214,32
Obręb Międzybórz		
Lasy wodochronne	3A, 7A, 39, 40, 41a-c, 48, 49, 51a,b, 52, 61, 62, 70, 77, 84, 88b-d,g, 96, 106a,d,f, 107, 108b-l, 116, 121b-g,j, 129, 139, 140, 149, 150, 164, 170a,d,f, 180, 191, 192, 201, 236, 248, 260, 270, 282, 294, 306, 307a,b,f,h-k, 320-323, 331-333, 339, 340, 342-353.	1171,28
Lasy wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	210, 222, 234, 246, 258, 268, 280, 292, 304, 305, 316-319.	354,62
Lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne	106c.	9,55
Lasy położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	207n, 208, 209, 211, 220c-k, 221, 223, 232c-k,m, 233, 235, 244g-i,l,n, 245, 247, 256c-f,j,k, 257, 259, 266h-l, 267, 269, 278i,j, 279a-h, 281, 291d-h, 293, 303j-l, 341.	516,35
Razem obręb Międzybórz		2051,80

Kategoria ochronności	Oddziały i pododdziały	Pow. w ha
1	2	3
Obręb Rzeczénica		
Lasy glebochronne, wodochronne	99a,217a,h,236a,c,j,237i,237Ab,238r.	35,94
Lasy wodochronne	9, 10, 10A, 22b,c, 23, 24, 40-42, 46, 66-68, 68A, 69, 70a-d, 90b-d,g-j, 91, 92, 94a,c, 95a,c-f, 96a-g, 97a-f, 98f-j,t,w, 99b-k, 100a-d, 122-128, 130r, 131c,d, 151-157, 157Aa,c,d,h-j, 158, 160Ab,c, 180-188, 190-192, 192A, 192B, 198, 216, 217b, 236b,d,g-i, 237a,d-h,j-l, 237Aa,c,d,g, 238a,c,d,g,h,k,m,o,p,s,t, 240, 240A, 241, 242, 247-250, 250A, 250B, 312-315.	1613,12
Lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne	14b,157Ab.	11,02
Lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	197,197A.	46,16
Razem obręb Rzeczénica		1706,24
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO		6972,36

Rezerwy i lasy ochronne w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa stanowią 31,3%.

b) Walory przyrodnicze

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie położone jest w rejonie o wysokich walorach przyrodniczych. Na gruntach Nadleśnictwa występuje szereg obszarów podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody, wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz siedliska przyrodnicze Natura 2000.

Zestawienie cennych obiektów przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Liczba	Pow. całkowita (ha)	Pow. w zasięgu N-ctwa (ha)	Pow. w zarządzie N-ctwa					
				las (ha)	%	grunty nieleśne (ha)	%	razem	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerwy przyrody	4	476,59	476,59	453,22	96	21,13	4	474,35	100
Obszary chronionego krajobrazu	1	12428,00	3012,81	1085,85	93	82,04	7	1167,89	100
Obszary Natura 2000 – SOO	2	828,10	244,76	53,16	25	160,75	75	213,91	100

Rodzaj obiektu	Liczba	Pow. całkowita (ha)	Pow. w zasięgu N-ctwa (ha)	Pow. w zarządzie N-ctwa					
				las (ha)	%	grunty nieleśne (ha)	%	razem	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pomniki przyrody	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Ochrona gatunkowa - strefy ochrony	1	91,32	61,77	61,77	100	-	-	61,77	100
Gatunki chronionych i rzadkich roślin	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Gatunki chronionych zwierząt	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieleśne siedliska przyrodnicze	5	brak danych		-	-	196,62	100	196,62	100
Leśne siedliska przyrodnicze	6	brak danych		460,46	93	34,81	7	495,27	100

Szerszą charakterystykę walorów przyrodniczych i form ich ochrony zamieszczono w „Programie ochrony przyrody”.

c) Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Zagrożenia środowiska leśnego można podzielić na trzy zasadnicze grupy: abiotyczne, biotyczne i antropogeniczne. Problemy te zostały omówione w „Programie ochrony przyrody” oraz w rozdziałach „Ochrona lasu - wytyczne kierunkowe” i „Ochrona przeciwpożarowa”.

Z grupy zagrożeń **abiotycznych** na omawianym terenie największe znaczenie mają silne, wywalające wiatry, niskie temperatury, przymrozki wczesne i późne, okiść oraz okresowo występujące susze.

Gwałtowne wiatry wieją przeważnie w okresie wczesnej wiosny i późnej jesieni, a powodowane przez nie uszkodzenia mają w większości charakter pojedynczych złomów i wywrotów; rzadko zniszczeniu ulegają całe drzewostany.

Innym zagrożeniem abiotycznym jest okiść. Uszkodzeniom pod wpływem mokrego, ciężkiego śniegu ulegają przeważnie pojedyncze drzewa i grupy drzew, ale mogą się zdarzyć szkody obejmujące całe pododdziały, szczególnie w drzewostanach niedostatecznie pielęgnowanych w okresie młodnika i drągowiny.

W wyniku przymrozków cierpią głównie młode uprawy i zasiewy w szkółkach. Groźne są przymrozki późno-wiosenne, powodujące często zmrażanie pędów buka, dębu i świerka. Mniej groźne są przymrozki wczesno-jesienne.

Deficyt wilgoci powodowany długotrwałym brakiem opadów w okresie wczesnowiosennym i letnim jest jedną z głównych przyczyn słabnięcia i obumierania sadzonek w nowo założonych uprawach. W starszych drzewostanach w czasie suszy cierpi

głównie świerk i buk. W okresach tych zdecydowanie zwiększa się również zagrożenie pożarowe.

Spośród czynników *biotycznych* największym zagrożeniem dla lasów Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie mogą być gradacje pierwotnych i wtórnych szkodników owadzich, występowanie grzybów pasożytniczych oraz zagrożenie ze strony ssaków roślinożernych. Ze szkodników pierwotnych lasom Nadleśnictwa najczęściej zagrażają: brudnica mniszka, poproch cetyniak, borecznik sosnowy, a ze szkodników wtórnych: kornik drukarz, przyplaszczek granatek i cetyńce.

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie na powierzchni **3561,32 ha** stwierdzono występowanie ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

Obszary ognisk obejmują oddz.:

- obręb Międzybórz: 1-3, 5-70, 77-84, 88-96, 109-116, 122-129, 142-150, 156-160, 173-175, 202, 211, 223, 235 — **3134,50 ha**;
- obręb Rzeczenica: 100-103, 132-137, 163-167 — **426,82 ha**.

Z grzybów pasożytniczych najgroźniejszym jest korzeniowiec wieloletni, występujący przeważnie na gruntach porolnych. Z innych patogenów grzybowych wymienić należy: osutki, opieńki, rdze, mączniaki i grzyby zgorzelowe.

Duże znaczenie mają również ssaki roślinożerne. Uszkodzenia w postaci spałowania i zgryzania upraw i młodników występują dość często i mają bezpośredni wpływ na jakość hodowlaną tych drzewostanów.

Z czynników *antropogenicznych* lasom tutejszym mogą zagrażać: zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, niewłaściwa gospodarka odpadami, pożary oraz zagrożenia wynikające z bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na lasy. Uciążliwym problemem dla Nadleśnictwa jest zaśmiecanie lasów, szczególnie przy drogach publicznych, oraz wywożenie śmieci do lasu i tworzenie „dzikich wysypisk”.

1.3. CHARAKTERYSTYKA WARUNKÓW EKONOMICZNYCH DZIAŁANIA NADLEŚNICTWA

1.3.1. Krótką charakterystyka ekonomiczna regionu

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie leży w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego w powiecie człuchowskim, a niewielki fragment leży we wschodniej części województwa zachodniopomorskiego w powiecie szczecineckim.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa położone jest miasto Czarne oraz następujące ważniejsze wsie: Bielica, Breńsk, Brzezie, Cierznie, Domisław Dolny, Dzików, Gockowo, Grodzisko, Gwieździn, Krzeminiowo, Łoża, Międzybórz, Nadziejewo, Pakotulsko, Prusinowo, Rozwory, Rudniki, Rzeczenica, Sierpowo, Sokole, Wyczechy, Zalesie, a także kilka mniejszych wsi i osad.

Jest to region rolno-leśny, charakteryzujący się dość niskim zaludnieniem. Powierzchnia ogólna zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wynosi 391,07 km². Lasy zajmują 24710,10 ha, w tym lasy w zarządzie Nadleśnictwa – 24385,16ha. Lesistość na omawianym terenie wynosi 63,2%.

Ludność wiejska trudni się przeważnie prowadzeniem prywatnych gospodarstw rolnych. Część ludności znajduje zatrudnienie w administracji rządowej i samorządowej, prywatnych zakładach usługowych, handlu, komunikacji, a część dojeżdża do pracy do pobliskiego Szczecinka lub Człuchowa.

Ważną rolę na lokalnym rynku pracy odgrywają również miejscowe zakłady usług leśnych, wykonujące na zlecenie Nadleśnictwa większość prac z zakresu pozyskania i hodowli lasu. Jednak ogólnie jest to region o dość wysokiej stopie bezrobocia. W okresie letnim i jesiennym dużą popularnością cieszy się zbieractwo płodów runa leśnego.

Coraz istotniejszym źródłem dochodów dla tutejszych mieszkańców staje się agroturystyka. Jej rozwojowi sprzyjają wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe omawianego rejonu. Dużym zainteresowaniem, tak wśród mieszkańców, jak i przyjeżdżających turystów, cieszą się występujące tu rzeki i jeziora. Dodatkową, korzystną dla turystyki i rekreacji cechą jest brak na tym terenie uciążliwych zakładów przemysłowych. W lasach Nadleśnictwa nie zaobserwowano istotnych szkód wywołanych ujemnym oddziaływaniem przemysłu.

Teren Nadleśnictwa jest dość dobrze dostępny. Sieć dróg publicznych o nawierzchni twardej, spełniająca funkcje szlaków komunikacyjnych i wywozowych,

1.3.2. Charakterystyka kompleksów leśnych

Zestawienie liczby i powierzchni kompleksów leśnych (grunty zalesione, niezalesione i związane z gospodarką leśną) przedstawia tabela. Analizą objęto tylko grunty leśne będące w zarządzie Nadleśnictwa.

Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów [ha]	Obręb						Ogółem Nadleśnictwo		%
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		liczba	ha	
	liczba	ha	liczba	ha	liczba	ha			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
do 1,00	2	0,92	11	5,64	6	1,51	19	8,07	0,0
1,01 – 5,00	6	19,48	7	13,40	3	9,98	16	42,86	0,2
5,01 – 20,00	2	24,63	2	30,50	4	35,56	8	90,69	0,4
20,01 – 100,00			1	30,85	1	35,15	2	66,00	0,3
100,01 – 500,00	2	428,58					2	428,58	1,7
500,01 – 2000,00					1	1309,63	1	1309,63	5,4
pow. 2000,00	1	6525,16	1	8777,43	(1)	7136,74	2	22439,33	92,0
OGÓŁEM	13	6998,77	22	8857,82	15	8528,57	50	24385,16	100,0

Grunty leśne Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie składają się z 50 kompleksów. W strukturze powierzchniowej zdecydowanie wyróżniają się 2 główne kompleksy o powierzchni powyżej 2000 ha. Kompleksy te zajmują 22439,33 ha, czyli 92,0% powierzchni lasów Nadleśnictwa. Na pozostały areal składają się 3 kompleksy średniej wielkości, w przedziale 100,01 - 2000,00 ha (7,1% powierzchni), 10 kompleksów w przedziale od 5,01 do 100 ha (0,7%) oraz 35 kompleksów małych, do 5 ha (0,2%).

Średnia wielkość kompleksu leśnego dla Nadleśnictwa wynosi 487,70 ha. Najbardziej rozdrobnionym obrębem jest obręb Międzybórz (przeciętna powierzchnia kompleksu 402,63 ha), następnie Rzeczenica (533,04 ha) i obręb Czarne (538,37 ha).

Odległość między najdalej położonymi miejscami Nadleśnictwa na kierunku wschód – zachód wynosi 22,7 km, a na kierunku północ – południe 36,3 km.

1.3.3. Podział powierzchniowy

Podział powierzchniowy Nadleśnictwa jest na ogół podziałem regularnym, sztucznym, opartym na liniach gospodarczych i oddziałowych, miejscami na drogach publicznych i leśnych. Linie gospodarcze przebiegają zasadniczo z północnego wschodu na południowy zachód, z mniejszymi lub większymi odchyleniami w zależności od konfiguracji terenu w poszczególnych kompleksach. Linie oddziałowe przebiegają w zasadzie prostopadle do linii gospodarczych. Jedynie w obrębie Międzybórz układ około 75% oddziałów jest nietypowy. Oddziały ułożone są równoleżnikowo, dłuższy bok oddziału stanowi linię ostepową, a krótszy – linię oddziałową.

Dotychczasowy podział powierzchniowy nie zmienił się. Został on jedynie skorygowany o zmiany wynikające z przyjęcia gruntów. Zachowano dotychczasową numerację oddziałów, a grunty nowo przyjęte zostały włączone do sąsiednich oddziałów bądź oznaczono je numerem najbliższego oddziału z dodaniem dużych liter alfabetu.

Oddziały mają numery:

- obręb Czarne – 57-71,78-81,88-91,97-100,105-113,117,118,121-222, 222A,223-314,314A,315,315A,316-328,328A,329-357;
- obręb Międzybórz – 1-3,3A,4,4A,5-7,7A,8-70,77-84,88-96,101-116, 121-129,134-150,154-376;
- obręb Rzeczenica – 1-10,10A,11,12,12A,13-68,68A,69-157,157A, 158-160,160A-C,161,161A,162-179,179A,180-182, 183-192,192A,192B,193-197,197A,198,199,199A, 200-231,231A,232-237,237A,238-240,240A,241-243, 243A,243B,244-250,250A,250B,251-315.

Zestawienie danych dotyczących liczby i powierzchni oddziałów i pododdziałów

Wyszczególnienie	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3		4
Powierzchnia objęta taksacją (ha)	7381,84	9117,46	9030,18	25529,48
Powierzchnia wydzieleń literowanych (ha)	7185,80	8866,33	8815,04	24867,17
Liczba oddziałów (szt.)	281	355	336	972
Średnia powierzchnia oddziału (ha)	26,27	25,68	26,88	26,26
Maksymalna powierzchnia oddziału (ha)	48,32	44,43	56,48	56,48

Wyszczególnienie	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3		4
Minimalna powierzchnia oddziału (ha)	6,41	0,72	8,96	0,72
Liczba pododdziałów (szt.)	2148	2603	2849	7600
Średnia powierzchnia pododdziału (ha)	3,35	3,41	3,09	3,27
Liczba pododdziałów na gruntach leśnych zal. i niezal. (szt.)	1935	2370	2432	6737
Średnia powierzchnia pododdziału na gruntach leśnych zal. i niezal. (ha)	3,51	3,62	3,42	3,52
Liczba pododdziałów na gruntach nieleśnych i związanych z gosp. leśną (szt.)	213	233	417	863
Średnia powierzchnia pododdziału na gruntach nieleśnych i zw. z gosp. leśną (ha)	1,82	1,20	1,21	1,36
Liczba wyłączeń nieliterowanych (szt.)	1122	1390	1312	3824

1.4. CHARAKTERYSTYKA STANU LASU I ZASOBÓW DRZEWNYCH

W trakcie bieżących prac urządzeniowych zainwentaryzowano (w ha):

Wyszczególnienie	Obręb			Nadleśnictwo razem
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3	4	5
Drzewostany w klasie odnowienia	92,00	51,04	382,92	525,96
Drzewostany w klasie do odnowienia				
Drzewostany do przebudowy zaliczone do gospodarstwa przebudowy	29,83	11,50	225,25	266,58
Drzewostany do przebudowy zaliczone do gospodarstwa specjalnego	50,05			50,05
w tym: projektowane do cięcia	24,30			24,30
Halizny				
Płazowiny				
Zręby z ubiegłego okresu	97,75	120,05	109,81	327,61

Wśród drzewostanów projektowanych do przebudowy znajdują się również drzewostany będące w trakcie przebudowy, opisane zarazem jako klasy odnowienia - 198,77 ha, w tym:

- w obrębie Czarne — 29,83 ha,
- w obrębie Rzeczenica — 168,94 ha.

Stan lasu i zasobów drzewnych obrazują następujące tabele:

- tabela nr II - Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu wg panujących gatunków drzew oraz ich bonitacji,
- tabela nr III - Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg głównych (dominujących) funkcji lasu i gatunków panujących,
- tabela nr IV - Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych lasu i gatunków panujących,
- tabela nr Va i Vb - Powierzchniowa(Va) i miąższościowa (Vb) tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu,
- tabela nr VI - Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gospodarstw i grup gatunków panujących o tym samym wieku rębności,
- tabela nr VIII - Tabela klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących.

Wymienione tabele zamieszczone zostały w tomie II (dane obrębowe) i w załącznikach do opisanego ogólnego (dane dla Nadleśnictwa).

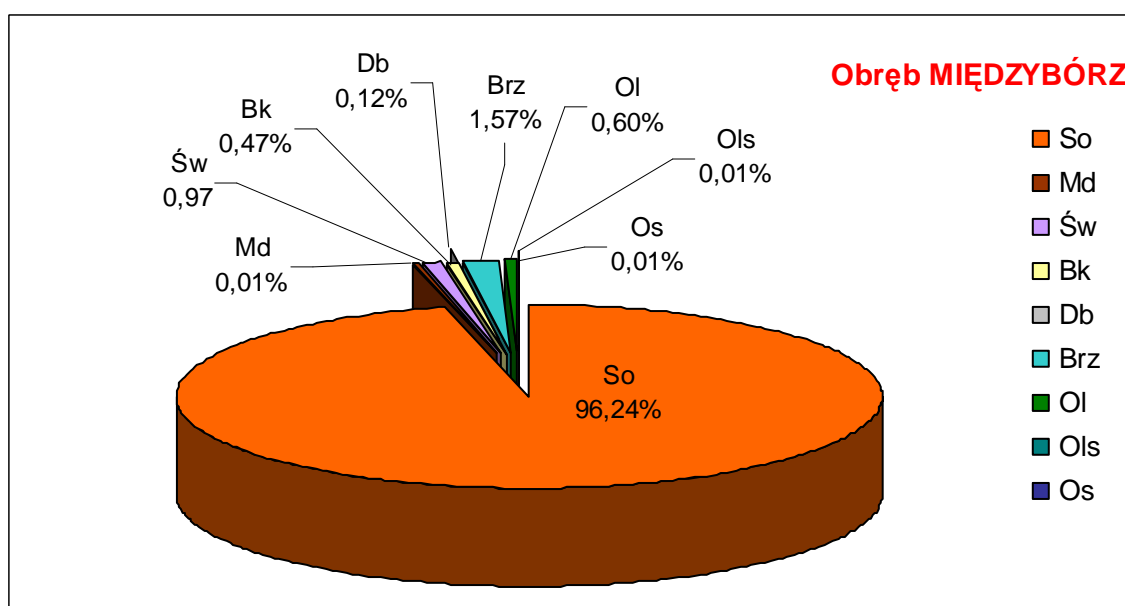
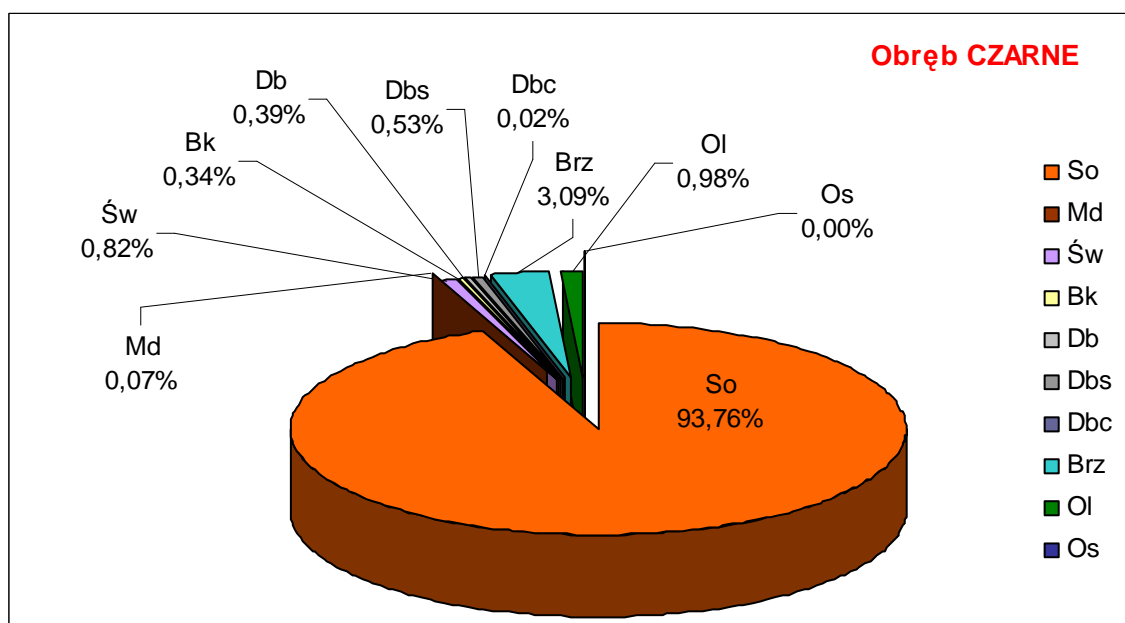
1.4.1. Struktura gatunkowa drzewostanów

Zestawienie powierzchni drzewostanów według panujących gatunków drzew

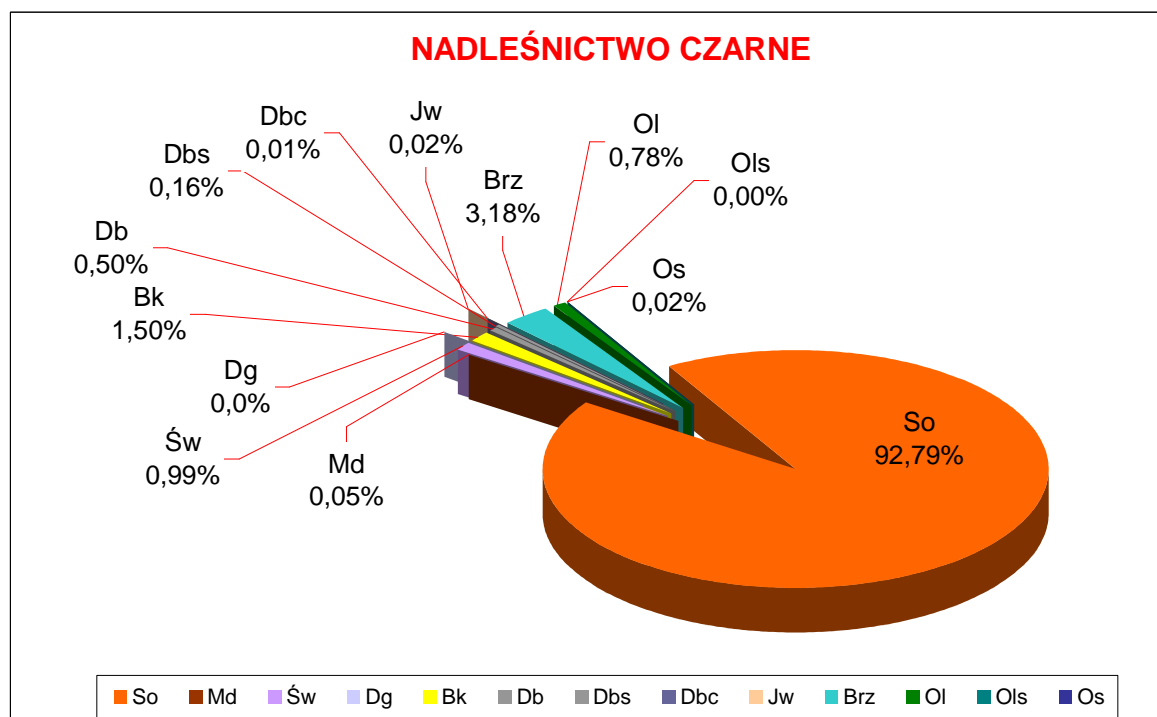
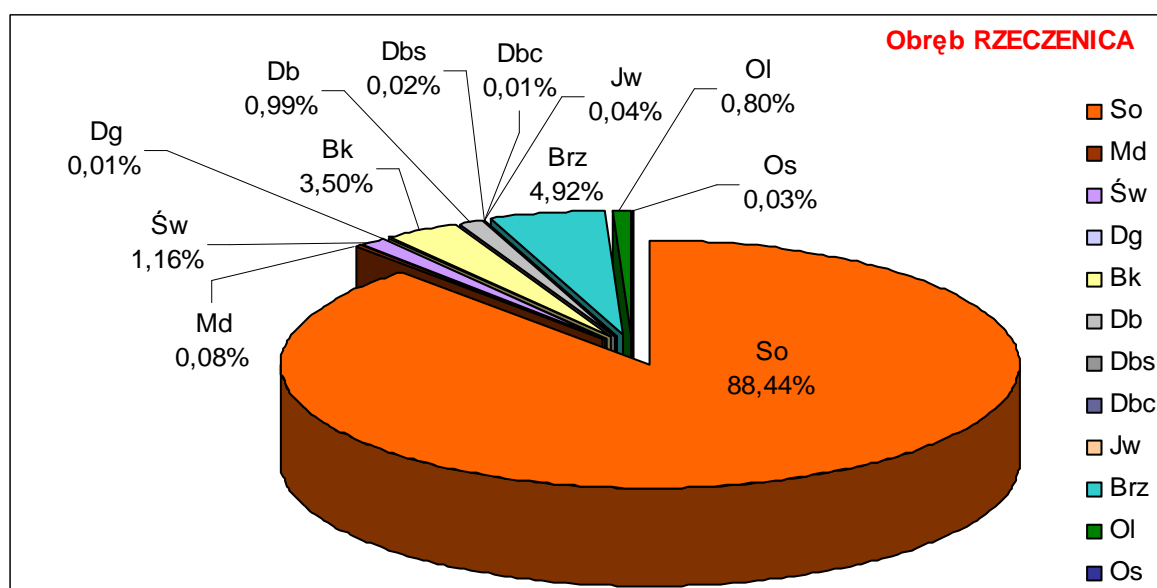
Gatunek	O b r ę b						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
So	6268,69	93,76	8117,33	96,24	7227,08	88,44	21613,10	92,79
Md	4,77	0,07	1,15	0,01	6,53	0,08	12,45	0,05
Św	54,50	0,82	81,71	0,97	94,58	1,16	230,79	0,99
Dg					0,60	0,01	0,60	0,00
Bk	23,09	0,34	39,82	0,47	286,25	3,50	349,16	1,50
Db	25,78	0,39	9,67	0,12	80,59	0,99	116,04	0,50
Dbś	35,17	0,53			1,46	0,02	36,63	0,16
Dbc	1,58	0,02			1,13	0,01	2,71	0,01
Jw					3,16	0,04	3,16	0,02
Brz	206,71	3,09	132,77	1,57	401,69	4,92	741,17	3,18
OI	65,26	0,98	50,96	0,60	65,61	0,80	181,83	0,78
OIs			0,80	0,01			0,80	0,00

Gatunek	O b r ę b						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Os	0,07	0,00	0,65	0,01	2,81	0,03	3,53	0,02
Razem	6685,62	100,00	8434,86	100,00	8171,49	100,00	23291,97	100,00
Grunty niezalesione	112,68		151,50		137,57		401,75	
Ogółem	6798,30		8586,36		8309,06		23693,72	

Udział powierzchniowy gatunków panujących

Udział powierzchniowy gatunków panujących

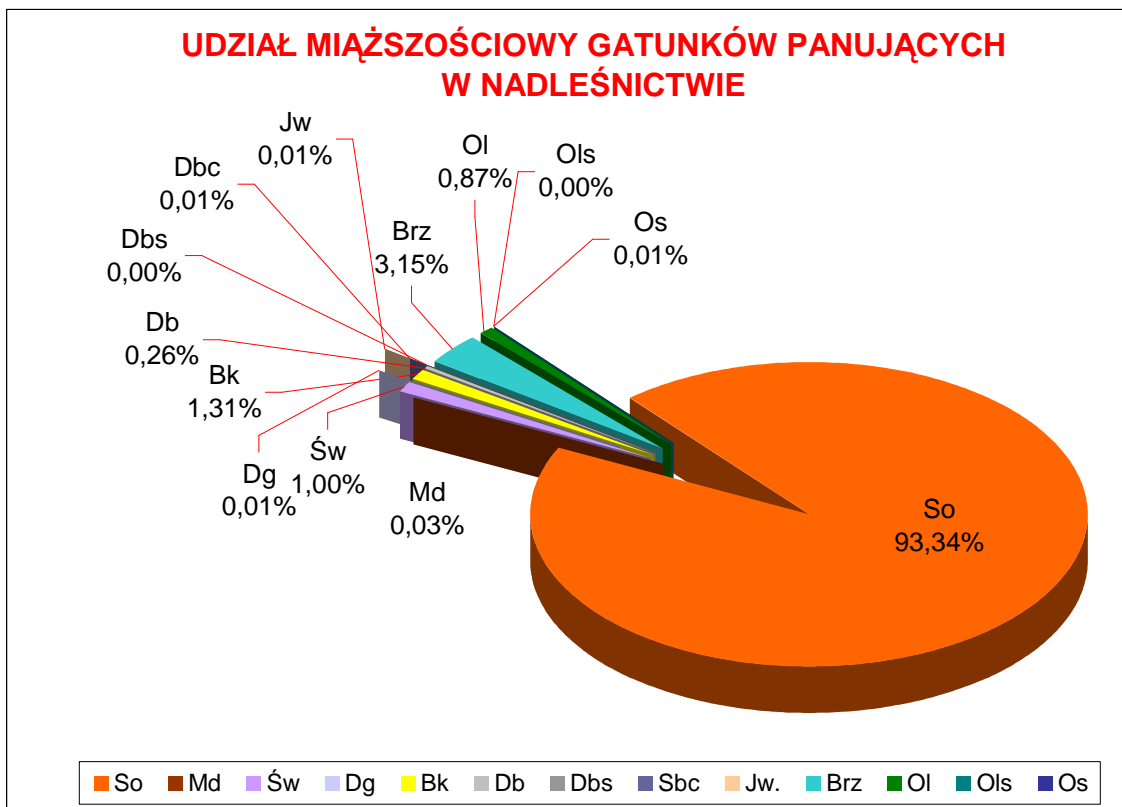

W lasach Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie jako gatunki panujące występuje 13 gatunków drzew. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, panująca na 92,79% powierzchni. Ważniejszymi gatunkami są również: Brz – 3,18%, Bk – 1,50%, Św – 0,99%. Pozostałe gatunki występują sporadycznie, na niewielkich powierzchniach. Udział poszczególnych gatunków jest różny w zależności od obrębu. Najbardziej zróżnicowany jest obręb Rzeczenica, gdzie drzewostany z panującą sosną zajmują 88,44% powierzchni, przy udziale 4,92% - drzewostanów brzozowych, 3,50%-drzewostanów bukowych i 1,16%- drzewostanów świerkowych. Najmniej zróżnicowany jest obręb Międzybórz, gdzie drzewostany sosnowe występują na 96,24%, a drugie pod względem

udziału drzewostany brzozowe zajmują – 1,57% .W obrębie Czarne drzewostany sosnowe zajmują 93,76%, a następane pod względem udziału są drzewostany brzozowe – 3,09%, olszowe – 0,98% i świerkowe – 0,82%.

Zestawienie miąższości drzewostanów wg panujących gatunków drzew

Gatunek	O b r ę b						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		m ³	%
	m ³	%	m ³	%	m ³	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
So	1773744	95,34	1819789	96,28	1627394	88,32	5220927	93,34
Md	15	0,00	225	0,01	1295	0,07	1535	0,03
Św	11363	0,61	20173	1,07	24550	1,33	56086	1,00
Dg					585	0,03	585	0,01
Bk	2945	0,16	11200	0,59	58776	3,19	72921	1,31
Db	2260	0,12	140	0,01	12207	0,66	14607	0,26
Dbs					46	0,00	46	0,00
Dbc	10	0,00			455	0,03	465	0,01
Jw					720	0,04	720	0,01
Brz	50002	2,69	25765	1,36	100536	5,46	176303	3,15
OI	20167	1,08	12618	0,67	15697	0,85	48482	0,87
Ols			42	0,00			42	0,00
Os	20	0,00	165	0,01	455	0,02	640	0,01
Razem	1860526	100,00	1890117	100,00	1842716	100,00	5593359	100,00
Grunty nizalacyjne	1660		2266		1805		5731	
Ogółem	1862186		1892383		1844521		5599090	

Zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów wg rzeczywistego udziału gatunków drzew (bez przestojów)

Gatunek	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczénica		powierzchnia - ha miąższość - m ³	%
	powierzchnia - ha miąższość - m ³	%	powierzchnia - ha miąższość - m ³	%	powierzchnia - ha miąższość - m ³	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
So	<u>5778,93</u> 1692555	<u>86,44</u> 91,41	<u>7596,29</u> 1758440	<u>90,06</u> 93,61	<u>6584,51</u> 1535440	<u>80,58</u> 83,79	<u>19959,73</u> 4986435	<u>85,70</u> 89,65
So we			<u>1,39</u> 405	<u>0,02</u> 0,02	<u>0,71</u> 220	<u>0,01</u> 0,01	<u>2,10</u> 625	<u>0,01</u> 0,01
Md	<u>24,88</u> 2035	<u>0,37</u> 0,11	<u>6,20</u> 345	<u>0,07</u> 0,02	<u>51,82</u> 6215	<u>0,63</u> 0,34	<u>82,90</u> 8595	<u>0,36</u> 0,15
Św	<u>136,26</u> 29360	<u>2,04</u> 1,59	<u>251,26</u> 43360	<u>2,98</u> 2,31	<u>245,71</u> 46455	<u>3,01</u> 2,53	<u>633,23</u> 119175	<u>2,72</u> 2,14
Jd	<u>0,40</u> 350	<u>0,01</u> 0,02					<u>0,40</u> 350	<u>0,00</u> 0,01
Dg	<u>0,17</u> 105	<u>0,00</u> 0,01			<u>1,18</u> 730	<u>0,01</u> 0,04	<u>1,35</u> 835	<u>0,01</u> 0,02
Bk	<u>91,46</u> 10630	<u>1,37</u> 0,57	<u>46,35</u> 10905	<u>0,55</u> 0,58	<u>389,79</u> 61630	<u>4,77</u> 3,36	<u>527,60</u> 83165	<u>2,27</u> 1,49
Db	<u>62,25</u> 2900	<u>0,93</u> 0,16	<u>56,91</u> 480	<u>0,67</u> 0,03	<u>149,64</u> 11350	<u>1,83</u> 0,62	<u>268,80</u> 14730	<u>1,15</u> 0,26
Dbs	<u>16,68</u>	<u>0,25</u>			<u>2,37</u>	<u>0,03</u>	<u>19,05</u>	<u>0,08</u>
Dbb	<u>4,99</u>	<u>0,07</u>			<u>3,14</u>	<u>0,04</u>	<u>8,13</u>	<u>0,03</u>

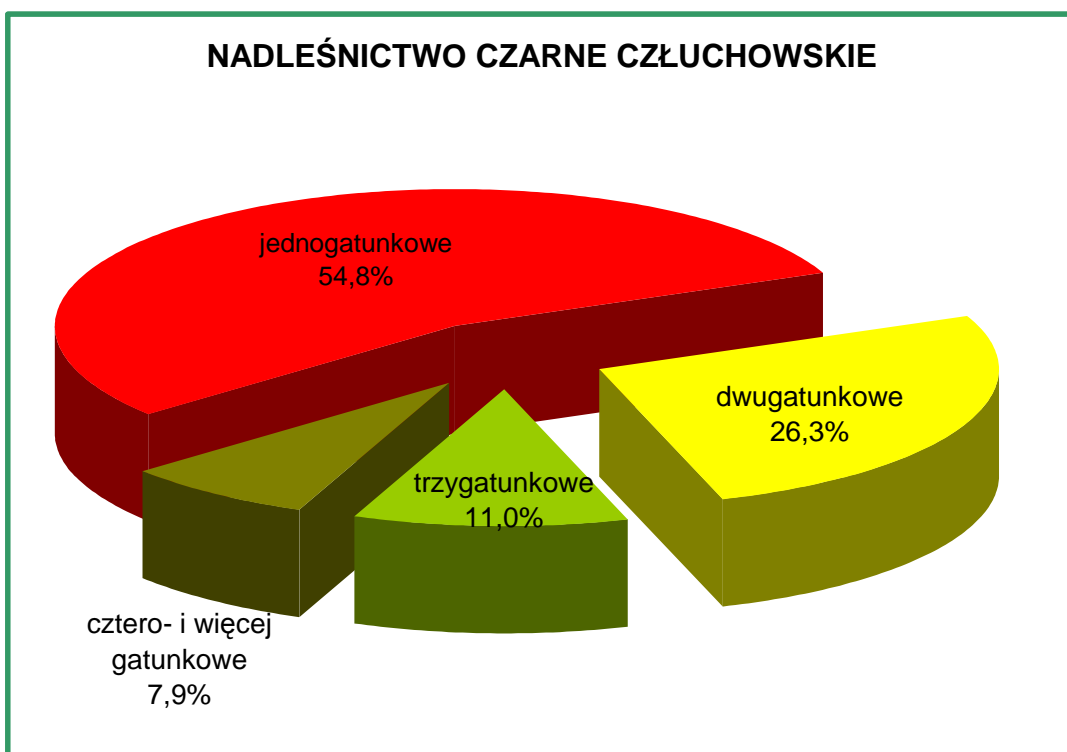
Gatunek	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica			
	powierzchnia – ha miaższność – m ³	%	powierzchnia – ha miaższność – m ³	%	powierzchnia – ha miaższność – m ³	%	powierzchnia – ha miaższność – m ³	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dbc	<u>3,16</u> 60	<u>0,05</u> 0,00	<u>2,70</u> 65	<u>0,03</u> 0,00	<u>4,57</u> 635	<u>0,06</u> 0,03	<u>10,43</u> 760	<u>0,04</u> 0,01
Jw	<u>1,53</u> 110	<u>0,02</u> 0,01			<u>1,71</u> 225	<u>0,02</u> 0,01	<u>3,24</u> 335	<u>0,01</u> 0,01
Wz					<u>0,25</u> 15	<u>0,00</u> 0,00	<u>0,25</u> 15	<u>0,00</u> 0,00
Js			<u>0,06</u>	<u>0,00</u>	<u>0,45</u> 60	<u>0,01</u> 0,00	<u>0,51</u> 60	<u>0,00</u> 0,00
Gb	<u>3,84</u> 820	<u>0,06</u> 0,04	<u>0,11</u>	<u>0,00</u>	<u>5,29</u> 185	<u>0,06</u> 0,01	<u>9,24</u> 1005	<u>0,04</u> 0,02
Brz	<u>477,94</u> 88350	<u>7,15</u> 4,77	<u>409,86</u> 48865	<u>4,86</u> 2,60	<u>633,28</u> 145520	<u>7,75</u> 7,94	<u>1521,08</u> 282735	<u>6,53</u> 5,08
OI	<u>78,37</u> 23140	<u>1,17</u> 1,25	<u>61,72</u> 15190	<u>0,73</u> 0,81	<u>90,45</u> 22905	<u>1,11</u> 1,25	<u>230,54</u> 61235	<u>0,99</u> 1,10
Ols	<u>0,22</u> 20	<u>0,00</u> 0,00	<u>0,64</u> 15	<u>0,01</u> 0,00	<u>0,68</u> 140	<u>0,01</u> 0,01	<u>1,54</u> 175	<u>0,01</u> 0,00
Ak	<u>0,53</u> 80	<u>0,01</u> 0,00			<u>0,09</u> 10	<u>0,00</u> 0,00	<u>0,62</u> 90	<u>0,00</u> 0,00
Os	<u>3,63</u> 1015	<u>0,05</u> 0,05	<u>1,37</u> 325	<u>0,02</u> 0,02	<u>4,32</u> 980	<u>0,05</u> 0,05	<u>9,32</u> 2320	<u>0,04</u> 0,04
Wb					<u>0,14</u> 15	<u>0,00</u> 0,00	<u>0,14</u> 15	<u>0,00</u> 0,00
Lp	<u>0,38</u> 130	<u>0,01</u> 0,01			<u>1,39</u> 150	<u>0,02</u> 0,01	<u>1,77</u> 280	<u>0,01</u> 0,01
Ogółem	<u>6685,62</u> 1851660	<u>100,00</u> 100,00	<u>8434,86</u> 1878395	<u>100,00</u> 100,00	<u>8171,49</u> 1832880	<u>100,00</u> 100,00	<u>23291,97</u> 5562935	<u>100,00</u> 100,00

W składach gatunkowych drzewostanów Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie zainwentaryzowano w sumie 22 gatunki drzew.

W porównaniu z tabelą wg gatunków panujących mniejszy jest rzeczywisty powierzchniowy udział sosny – o **7,09 %**. Pozostałe gatunki wchodzić częściej w skład drzewostanu jako gatunki współpanujące i domieszkowe, przez co ich rzeczywisty udział w powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa jest większy lub na podobnym poziomie jak udział gatunków panujących.

W wyniku prac urzędzeniowych stwierdzono, że według bogactwa gatunkowego drzewostany w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie zajmują następujący % powierzchni gruntów zalesionych :

- jednogatunkowe - 54,8 %,
- dwugatunkowe - 26,3 %,
- trzygatunkowe - 11,0 %,
- cztero- i więcej gatunkowe - 7,9 %.

Charakterystyka bogactwa gatunkowego w Nadleśnictwie

1.4.2. Struktura wiekowa drzewostanów

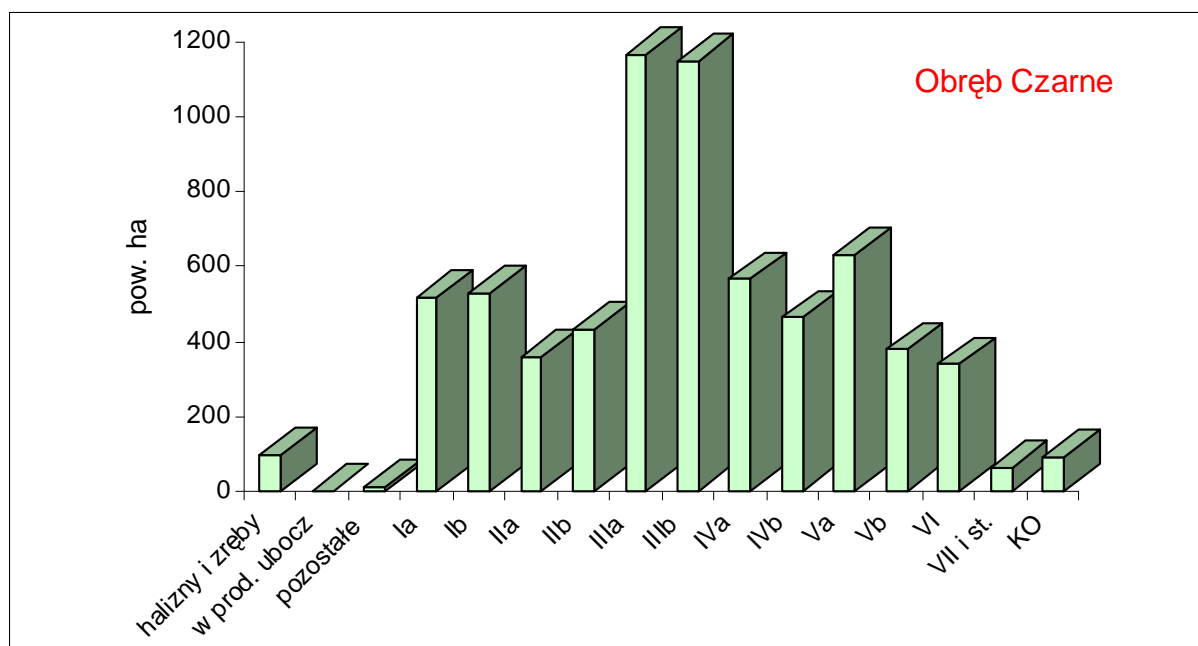
Strukturę wiekową drzewostanów w klasach i podklasach wieku Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie przedstawiają tabele i diagramy.

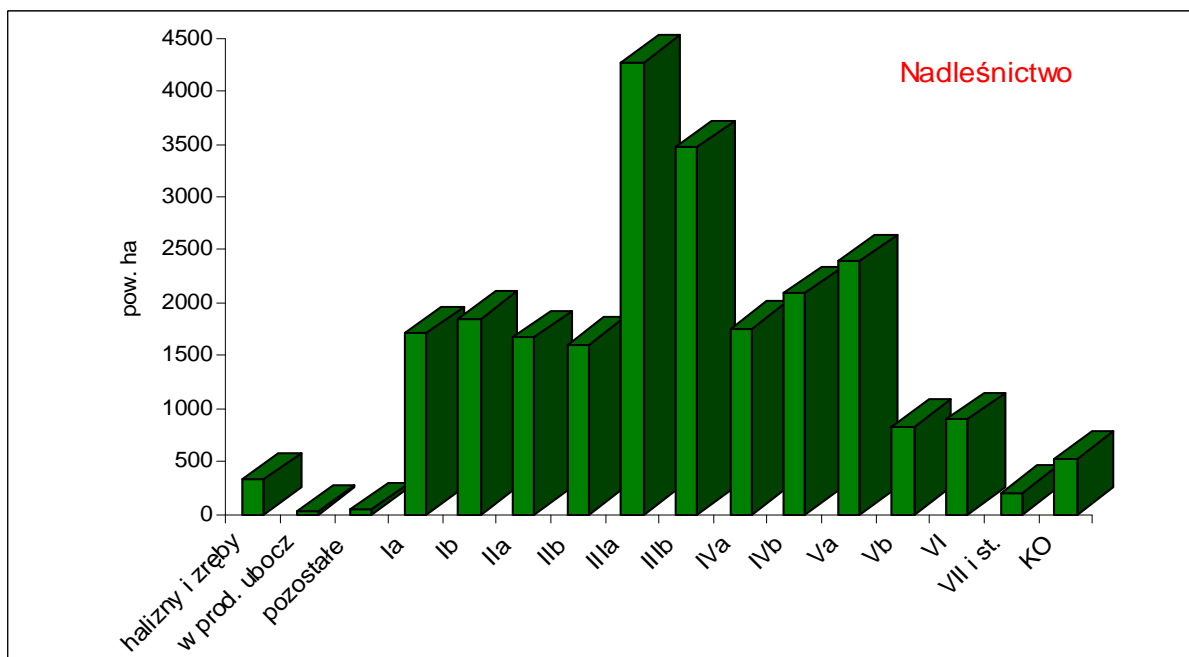
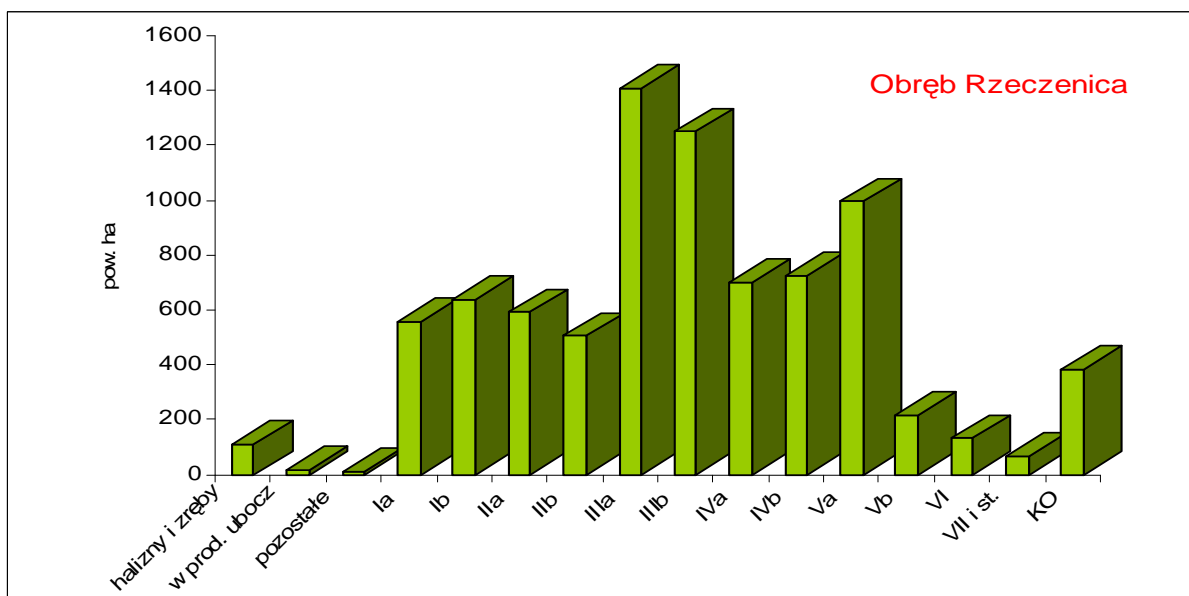
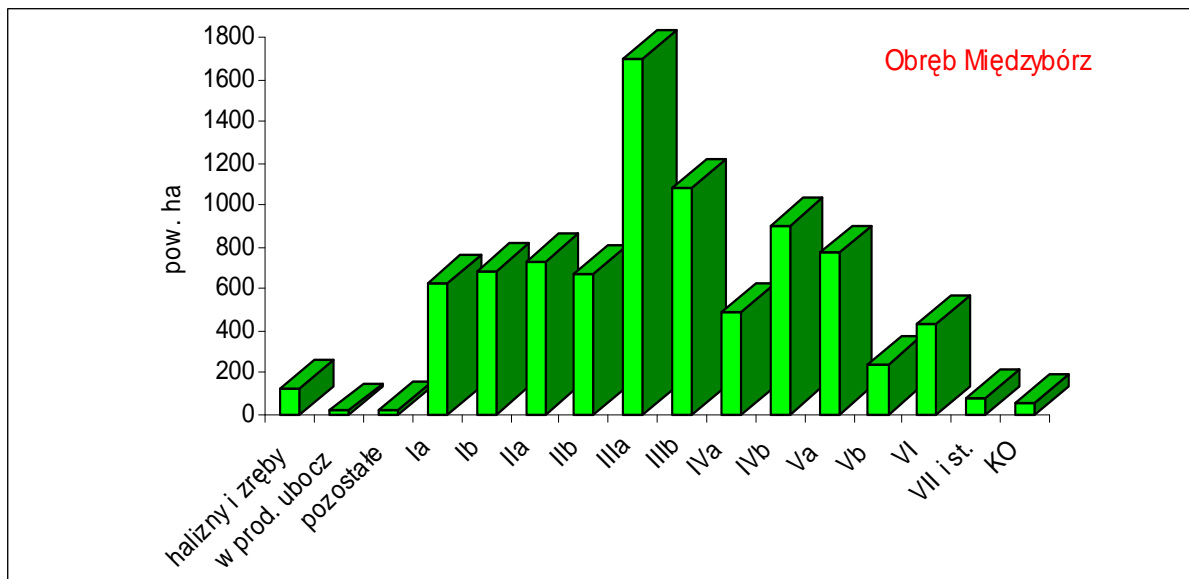
Zestawienie powierzchni drzewostanów w klasach i podklasach wieku

Klasa wieku	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
płazowiny	-	-	-	-	-	-	-	-
halizny i zręby	97,75	1,44	120,05	1,40	109,81	1,32	327,61	1,38
w prod. ubocz	2,42	0,04	12,11	0,14	15,51	0,19	30,04	0,13
pozostałe	12,51	0,18	19,34	0,23	12,25	0,15	44,10	0,19
Ia	517,58	7,61	629,74	7,33	557,64	6,71	1704,96	7,20
Ib	528,82	7,78	685,68	7,99	639,09	7,69	1853,59	7,82
IIa	360,50	5,30	726,19	8,46	591,84	7,12	1678,53	7,08
IIb	431,06	6,34	670,94	7,81	505,04	6,08	1607,04	6,78

Klasa wieku	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
IIIa	1165,68	17,15	1699,04	19,79	1410,26	16,97	4274,98	18,05
IIIb	1146,93	16,87	1079,32	12,57	1250,50	15,05	3476,75	14,67
IVa	565,67	8,32	490,88	5,72	700,38	8,43	1756,93	7,42
IVb	464,51	6,83	899,44	10,48	723,88	8,71	2087,83	8,81
Va	630,31	9,27	767,63	8,94	996,21	11,99	2394,15	10,10
Vb	379,30	5,58	232,80	2,71	216,99	2,61	829,09	3,50
VI	338,29	4,98	427,96	4,98	130,72	1,57	896,97	3,79
VII i st.	64,97	0,96	74,20	0,86	66,02	0,80	205,19	0,86
KO	92,00	1,35	51,04	0,59	382,92	4,61	525,96	2,22
KDO								
Razem	6798,30	100,00	8586,36	100,00	8309,06	100,00	23693,72	100,00

Zestawienie powierzchni drzewostanów w klasach i podklasach wieku

W obrębie Czarne najwięcej drzewostanów jest w podklasach: IIIa (17,15% powierzchni gruntów zal. i niezal.) i IIIb (16,87%), a największy niedobór drzewostanów w porównaniu z modelem „normalnym” – w klasie VI (4,98%) oraz w podklasach: IIa (5,30%) i Vb (5,58%). W obrębie Międzybórz najliczniejsza jest podklasa IIIa (19,79%), IIIb (12,57%) i IVb (10,48%), a niedobór występuje głównie w podklasach: Vb (2,71%) i IVa (5,72%) oraz w klasie VI (4,98%). W obrębie Rzeczenica dominują podklasy IIIa (16,97%), IIIb (15,05%) i Va (11,99%), a niedobór występuje głównie w klasie VI (1,57%) i Vb (2,61%).

Łącznie w Nadleśnictwie najwięcej drzewostanów jest w podklasach: IIIa (4274,98 ha – 18,05%) i IIIb (3476,75 ha – 14,67%), a najmniej – w Vb (829,09 ha – 3,50%) i klasie VI (896,97 ha – 3,79%).

Drzewostanów ponad 100 letnich jest w Nadleśnictwie 1354,93 ha (5,7%), w tym:

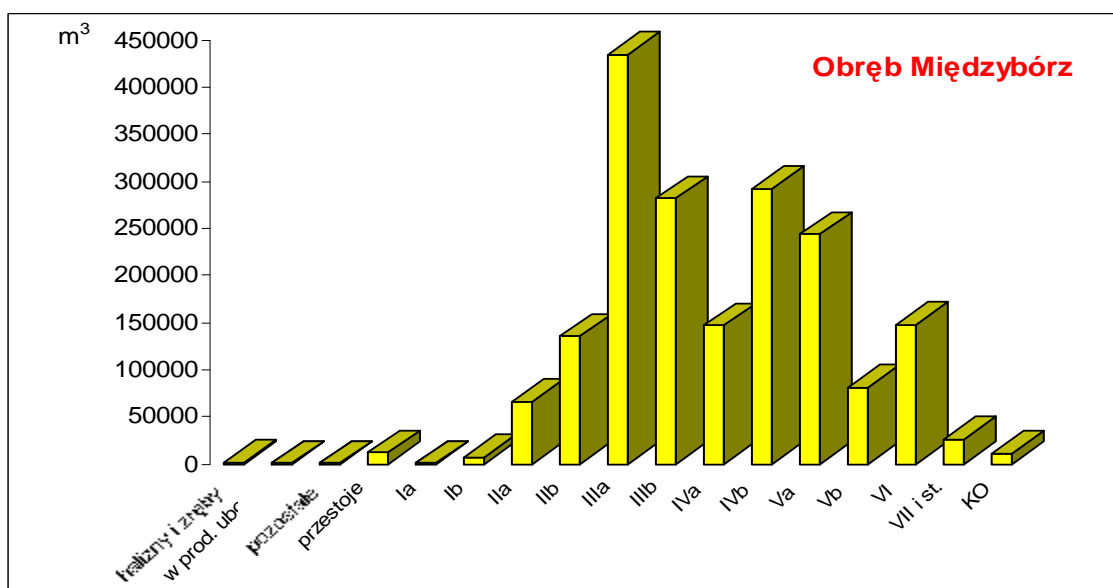
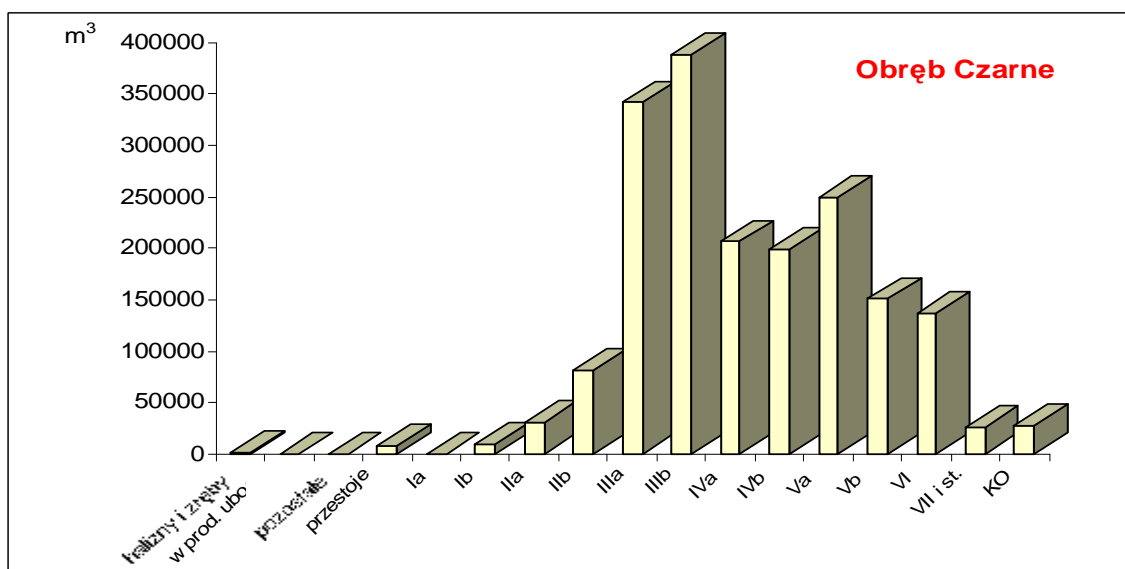
- w obrębie Czarne - 420,13 ha (6,2%),
- w obrębie Międzybórz - 549,31 ha (6,4%),
- w obrębie Rzeczenica - 385,49 ha (4,6%).

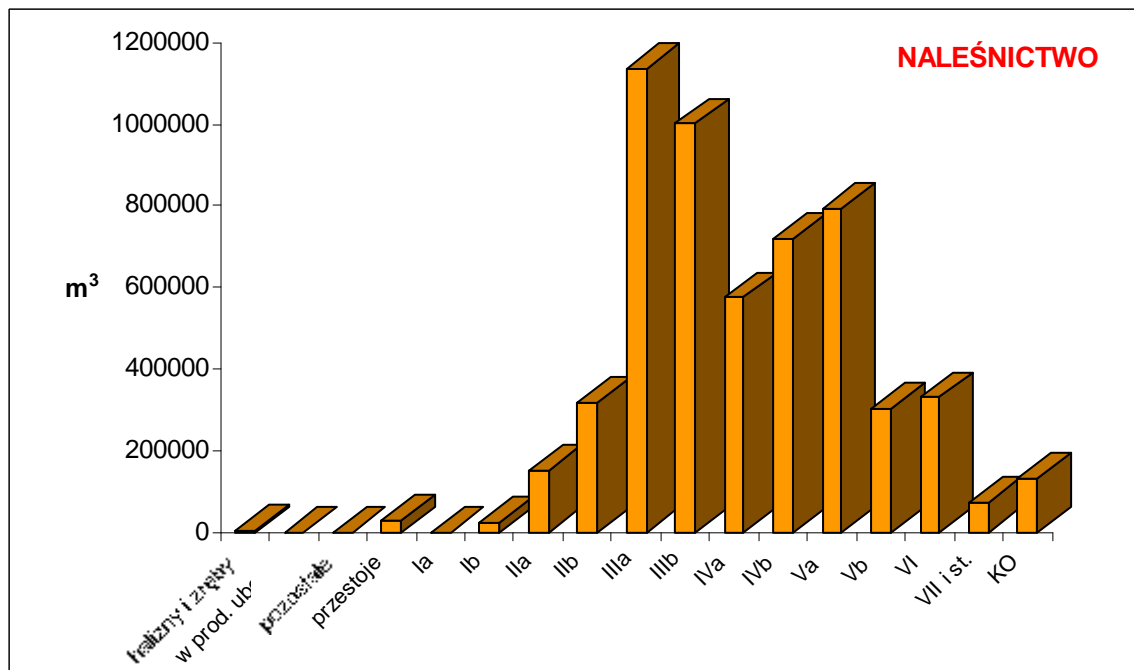
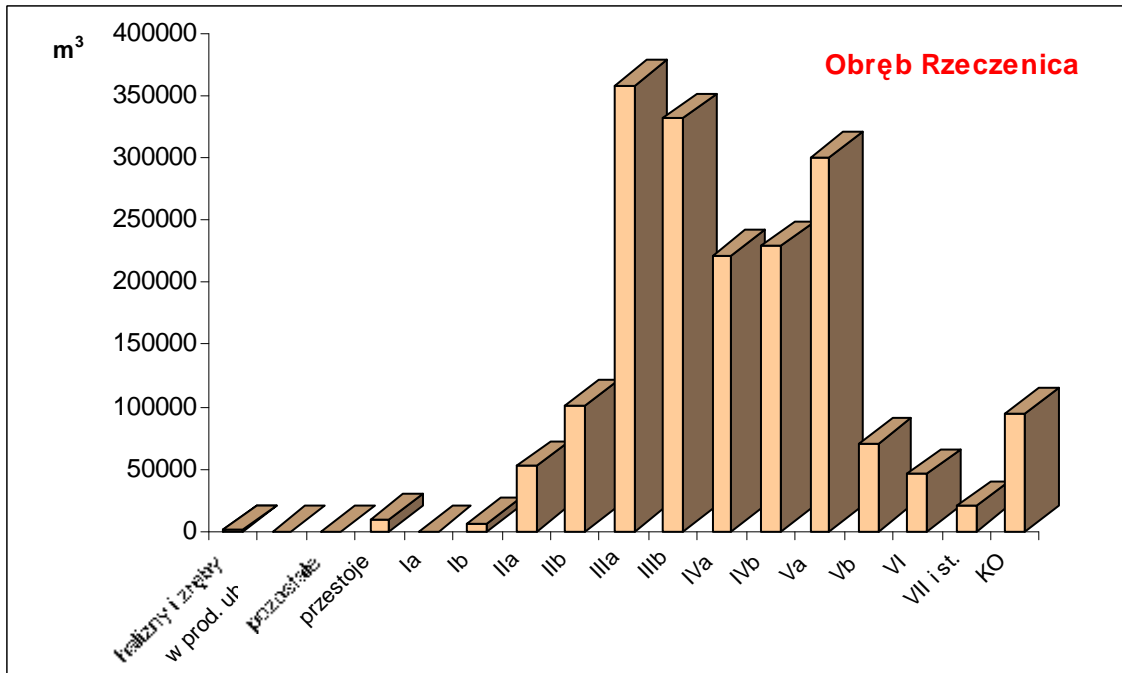
Zestawienie miąższości drzewostanów w klasach i podklasach wieku

Klasa wieku	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		m ³	%
	m ³	%	m ³	%	m ³	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
płatowiny	-	-	-	-	-	-	-	-
halizny i zręby	1398	0,08	1704	0,09	1222	0,07	4324	0,08
w prod. ubocz	12	0,00	202	0,01	269	0,01	483	0,01
pozostałe	250	0,01	360	0,02	314	0,02	924	0,02
przestoje	8866	0,48	11722	0,62	9836	0,53	30424	0,54
Ia	45	0,00	20	0,00	75	0,00	140	0,00
Ib	9940	0,53	7505	0,40	6925	0,38	24370	0,44
IIa	31730	1,70	66565	3,52	52565	2,85	150860	2,69
IIb	81840	4,39	136055	7,19	101125	5,48	319020	5,70
IIIa	341970	18,36	435520	23,01	357895	19,41	1135385	20,28
IIIb	388220	20,85	281880	14,90	331430	17,97	1001530	17,89
IVa	206625	11,10	147425	7,79	221675	12,02	575725	10,28
IVb	198665	10,67	292630	15,46	228955	12,41	720250	12,86

Klasa wieku	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica			
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Va	249530	13,40	244120	12,90	300020	16,27	793670	14,17
Vb	151275	8,12	81495	4,31	71370	3,87	304140	5,43
VI	137425	7,38	148110	7,83	45775	2,48	331310	5,92
VII i st.	26740	1,44	26010	1,37	20420	1,10	73170	1,31
KO	27655	1,49	11060	0,58	94650	5,13	133365	2,38
KDO								
Razem	1862186	100,00	1892383	100,00	1844521	100,00	5599090	100,00

Zestawienie miąższości drzewostanów w klasach i podklasach wieku

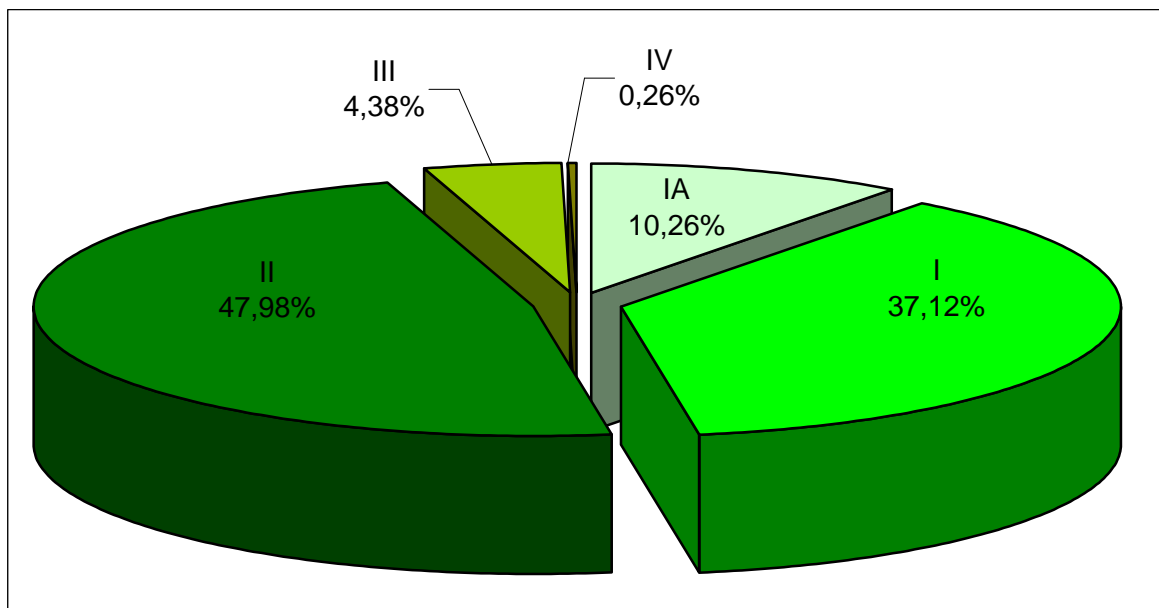

1.4.3. Bonitacje drzewostanów

Zestawienie powierzchni dla ważniejszych panujących gatunków drzew i łącznie według bonitacji

Gatunek panujący	Bonitacja	Obręb						Nadleśnictwo	
		Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		pow. ha	%
		pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
So	IA	1163,23	18,56	505,41	6,23	720,62	9,97	2389,26	11,06
	I	2555,59	40,77	2876,68	35,44	2461,32	34,06	7893,59	36,52
	II	2515,55	40,13	4460,06	54,94	3558,51	49,24	10534,12	48,74
	III	32,07	0,51	275,18	3,39	471,11	6,52	778,36	3,60
	IV	2,25	0,03			15,52	0,21	17,77	0,08
	Razem		6268,69	100,00	8117,33	100,00	7227,08	100,00	21613,10
Św	I	32,50	59,63	57,36	70,20	39,86	42,14	129,72	56,21
	II	22,00	40,37	21,07	25,79	48,48	51,26	91,55	39,67
	III			3,28	4,01	6,24	6,60	9,52	4,12
	Razem	54,50	100,00	81,71	100,00	94,58	100,00	230,79	100,00
Bk	I	1,25	5,41			41,42	14,47	42,67	12,22
	II	21,84	94,59	5,25	13,19	177,02	61,84	204,11	58,46
	III			12,74	31,99	63,91	22,33	76,65	21,95
	IV			21,83	54,82	3,90	1,36	25,73	7,37
	Razem	23,09	100,00	39,82	100,00	286,25	100,00	349,16	100,00
Brz	I	160,91	77,84	61,09	46,01	336,34	83,73	558,34	75,33
	II	39,77	19,24	56,86	42,83	59,58	14,83	156,21	21,08
	III	6,03	2,92	1,93	1,45	5,77	1,44	13,73	1,85
	IV			12,89	9,71			12,89	1,74
	Razem	206,71	100,00	132,77	100,00	401,69	100,00	741,17	100,00
ŁĄCZNIE wszystkie gatunki	IA	1163,23	17,40	505,41	5,99	720,62	8,82	2389,26	10,26
	I	2759,33	41,27	2996,28	35,52	2889,64	35,36	8645,25	37,12
	II	2696,63	40,33	4561,98	54,09	3918,38	47,96	11176,99	47,98
	III	62,75	0,94	335,67	3,98	622,04	7,61	1020,46	4,38
	IV	3,68	0,06	35,52	0,42	20,81	0,25	60,01	0,26
	Razem	6685,62	100,00	8434,86	100,00	8171,49	100,00	23291,97	100,00

**Udział powierzchniowy drzewostanów według bonitacji
w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie**

Główne gatunki panujące w warunkach Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie osiągnęły następujące przeciętne bonitacje:

- sosna - na Bśw- I,8, na BMśw - I,1, na BMw - I,0, na LMśw - IA,7;
- świerk - na Bśw- II,0, na BMśw- I,6, na BMw - I,5, na LMśw - I,6;
- buk - na BMśw- II,6, na LMśw - II,4;
- brzoza - na Bśw- III,1, na BMśw - I,6, na BMw - I,3; na LMśw - I,1.

1.4.4. Spodziewany bieżący przyrost miąższości

Zestawienie spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących przedstawia tabela:

Gatunek panujący	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica			
	bieżący przyrost roczny (tablicowy)							
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
So	44980	95,82	53560	96,08	46050	91,77	144590	94,59
Md			15	0,03	60	0,12	75	0,05
Św	380	0,81	985	1,77	900	1,79	2265	1,48
Bk	40	0,09	205	0,37	845	1,68	1090	0,71

Gatunek panujący	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica			
	bieżący przyrost roczny (tablicowy)							
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Db	50	0,11			180	0,36	230	0,15
Dbs	30	0,06					30	0,02
Dbc	5	0,01			5	0,01	10	0,01
Jw					10	0,02	10	0,01
Brz	1130	2,41	770	1,38	1845	3,68	3745	2,45
Ol	325	0,69	200	0,36	275	0,55	800	0,52
Os			5	0,01	10	0,02	15	0,01
Razem	46940	100,00	55740	100,00	50180	100,00	152860	100,00

Wielkość przyrostu w poszczególnych gatunkach jest ściśle związana z udziałem danego gatunku w powierzchni Nadleśnictwa, stąd też najwyższego przyrostu należy się spodziewać w drzewostanach sosnowych. W obrębie Czarne udział sosny w przyroście ogólnym stanowi 95,82%, w obrębie Międzybórz – 96,08%, w obrębie Rzeczenica – 91,77%, a w Nadleśnictwie – 94,59%.

Analizując przyrost według klas wieku, najwyższy bieżący roczny przyrost miąższości spodziewany jest w drzewostanach trzeciej (65660 m³ – 43,0%) i drugiej (31935 m³ – 20,9%) klasy wieku.

Średni bieżący roczny przyrost miąższości drzewostanów na 1 ha kształtować się powinien na poziomie: - w obrębie Czarne - 7,02 m³;
- w obrębie Międzybórz - 6,61 m³;
- w obrębie Rzeczenica - 6,14 m³;
- w Nadleśnictwie - 6,56 m³.

1.4.5. Ocena stanu uszkodzeń drzewostanów

Podczas prac terenowych zainwentaryzowano uszkodzenia (w różnym stopniu) na powierzchni 5986,92 ha, stanowiącej 25,7% powierzchni gruntów zalesionych. Większość uszkodzeń (4345,33 ha – 72,6%) mieści się w przedziale pierwszego stopnia. Uszkodzenia powyżej 25% zainwentaryzowano na powierzchni 1641,59 ha (27,4% wszystkich uszkodzeń). Najczęstszą przyczyną uszkodzeń była zwierzyna (61,9%), owad-
dy (31,1%) oraz grzyby (6,6 %).

Wykaz uszkodzeń w Nadleśnictwie

Przyczyna uszkodzenia	Obręb	Stopień uszkodzenia			Łącznie
		1	2	3	
		11-25%	26-60%	pow. 60%	
powierzchnia drzewostanów - ha					
1	2	3	4	5	6
OWADY	Czarne	277,47	14,48		291,95
	Międzybórz	1198,58	28,36		1226,94
	Rzeczenica	320,49	20,39		340,88
	Razem N-ctwo	1796,54	63,23		1859,77
GRZYBY	Czarne	29,99	6,99		36,98
	Międzybórz	83,53	0,77		84,30
	Rzeczenica	254,22	18,62		272,84
	Razem N-ctwo	367,74	26,38		394,12
ZWIERZYNA	Czarne	693,64	46,15		739,79
	Międzybórz	859,55	747,28	55,36	1662,19
	Rzeczenica	609,43	636,16	56,26	1301,85
	Razem N-ctwo	2162,62	1429,59	111,62	3703,83
KLIMAT	Czarne	7,13	10,77		17,90
	Międzybórz				
	Rzeczenica				
	Razem N-ctwo	7,13	10,77		17,90
WODNE	Czarne				
	Międzybórz	0,75			0,75
	Rzeczenica	10,55			10,55
	Razem N-ctwo	11,30			11,30
ŁĄCZNIE	Czarne	1008,23	78,39		1086,62
	Międzybórz	2142,41	776,41	55,36	2974,18
	Rzeczenica	1194,69	675,17	56,26	1926,12
OGÓŁEM		4345,33	1529,97	111,62	5986,92

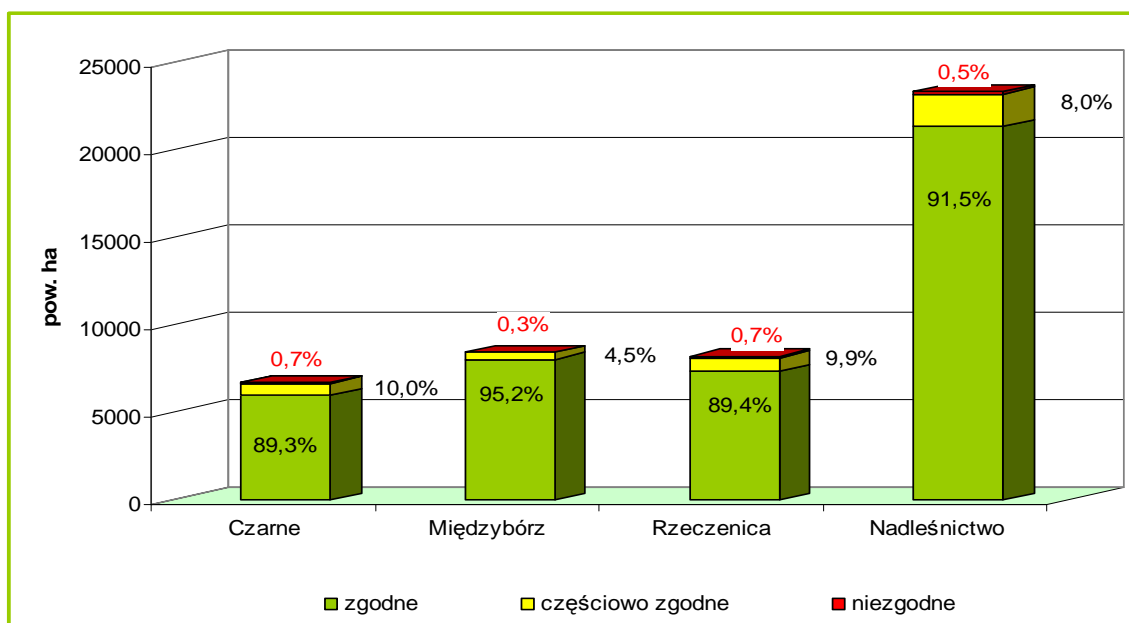
1.4.6. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z gospodarczymi i przyrodniczymi typami drzewostanów

Wyodrębniono trzy stopnie zgodności składów gatunkowych drzewostanów z gospodarczymi i przyrodniczymi typami drzewostanów przyjętymi dla poszczególnych siedlisk.

- 1 - skład gatunkowy jest zgodny z GTD lub PTD,
- 2 - skład gatunkowy jest częściowo zgodny z GTD lub PTD,
- 3 - skład gatunkowy jest niezgodny z GTD lub PTD.

Zestawienie powierzchni drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z gospodarczymi lub przyrodniczymi typami drzewostanów

Stopień zgodności	Obręb						Nadleśnictwo	
	Czarne		Międzybórz		Rzeczenica		ha	%
	ha	%	ha	%	ha	%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 - zgodne z GTD lub PTD	5972,50	89,3	8026,56	95,2	7308,37	89,4	21307,43	91,5
2 - częściowo zgodne z GTD lub PTD	669,37	10,0	382,54	4,5	805,75	9,9	1857,66	8,0
3 - niezgodne z GTD lub PTD	43,75	0,7	25,76	0,3	57,37	0,7	126,88	0,5
Razem pow. gruntów leśnych zalesionych	6685,62	100,0	8434,86	100,0	8171,49	100,0	23291,97	100,0

Charakterystyka zgodności składu gatunkowego z GTD lub PTD

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie drzewostany niezgodne z gospodarczym lub przyrodniczym typem drzewostanu zajmują 126,88 ha, czyli 0,5% powierzchni wszystkich drzewostanów. Najwięcej drzewostanów o składzie niezgodnym jest na BMśw – 71,14 ha. Zakładane w ubiegłym okresie uprawy na powierzchniach otwartych są w 99,3% zgodne i w 0,7% częściowo zgodne z GTD i PTD; upraw niezgodnych nie zainwentaryzowano.

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z GTD są:

- Brz	na powierzchni	-	71,47 ha (56,3%);
- Św	- „ -	-	30,90 ha (24,4%);
- Ol	- „ -	-	22,06 ha (17,4%);
- Os	- „ -	-	1,38 ha (1,1%);
- So	- „ -	-	1,07 ha (0,8%).

Podczas bieżących prac terenowych do gospodarstwa przebudowy zakwalifikowano m.in. 3,40 ha drzewostanów niezgodnych z GTD (w obrębie Rzeczenica) oraz 244,58 ha drzewostanów częściowo zgodnych, w tym:

- w obrębie Czarne - 26,11 ha,
- w obrębie Międzybórz - 2,24 ha,
- w obrębie Rzeczenica - 216,23 ha.

1.4.7. Ocena jakości hodowlanej i technicznej drzewostanów

a) Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat na powierzchniach otwartych

Ocenę upraw i młodników w wieku do 10 lat przedstawia tabela XI, dołączona do opisów taksacyjnych (dane obrębowe) i do elaboratu (dane dla N-ctwa).

Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat na powierzchniach otwartych zajmują w Nadleśnictwie powierzchnię 1628,34 ha, w tym: w obrębie Czarne – 494,57 ha, w obrębie Międzybórz – 605,87 ha, w obrębie Rzeczenica – 527,90 ha.

Uprawy zgodne ze składem gatunkowym występują na powierzchni 1616,31 ha, co stanowi 99,3% wszystkich upraw, uprawy częściowo zgodne zajmują powierzchnię 12,03 ha (0,7%), a uprawy niezgodne nie występują.

Najwięcej jest upraw o zadrzewieniu z przedziału „0,9-1,0” - 1574,24 ha (96,7%), uprawy o zadrzewieniu 0,7-0,8 zajmują 50,92 ha - (3,1%), a uprawy o zadrzewieniu

0,5-0,6 - 3,18 ha (0,2%). Przeciętne zadrzewienie wszystkich upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych wynosi 0,94.

Stwierdzić można, że jakość upraw i młodników w wieku do 10 lat na powierzchniach otwartych jest wysoka, uprawy są dobrze dostosowane do siedlisk i osiągnęły wysoki wskaźnik zadrzewienia. Negatywnie na jakość hodowlaną wpływały głównie uszkodzenia od zwierzyny płowej.

b) Odnowienia podokapowe oraz uprawy i młodniki po rębniach złożonych

Ocenę odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych przedstawiono w tabeli XII, dołączonej jak tabela XI.

Odnowienia podokapowe występujące w klasach odnowienia zajmują łączną powierzchnię manipulacyjną 525,96 ha, w tym: w obrębie Czarne – 92,00 ha, obrębie Międzybórz – 51,04 ha, obrębie Rzeczenica – 382,92 ha. Tworzą je warstwy podsadzeń, podrostu i nalotu, w których głównym gatunkiem panującym jest buk, występujący na powierzchni 400,00 ha, t.j. na 76,1% wszystkich odnowień podokapowych w klasie odnowienia. Na pozostałej powierzchni gatunkiem panującym są dęby. Przeciętny stopień pokrycia młodego pokolenia w klasie odnowienia wynosi 61,5%. Przeciętna jakość odnowień podokapowych wynosi 22.

Uprawy i młodniki po rębniach złożonych opisano na łącznej powierzchni manipulacyjnej 221,79 ha. W obrębie Czarne zajmują powierzchnię 43,79 ha, w obrębie Międzybórz 35,40 ha, a w obrębie Rzeczenica – 142,60 ha. Ich skład gatunkowy jest w większości zgodny z gospodarczym typem drzewostanu, a przeciętny stopień pokrycia wynosi 76,1% (obręb Czarne – 66,8%, obręb Międzybórz – 85,2%, obręb Rzeczenica – 76,7%). Omawiane uprawy charakteryzują się dobrą jakością hodowlaną. Jej średnia wartość w obrębach: Czarne, Rzeczenica i w Nadleśnictwie wynosi 22, a w obrębie Międzybórz - 12.

c) Młodniki i młodsze drzewostany

Młodniki i młodsze drzewostany (bez Ia kl.w.), dla których w trakcie prac taksacyjnych określono jakość hodowlaną zajmują powierzchnię 14225,22 ha, z czego w obrębie Czarne – 4044,57 ha, w obrębie Międzybórz – 5269,15 ha, w obrębie Rzeczenica – 4911,50 ha. Przeważającą jakością tych drzewostanów jest jakość 22. W obrębie Czarne drzewostany takie występują na powierzchni 3014,67 ha (74,5%), w obrębie Międzybórz – 3689,16 ha (70,0%), w obrębie Rzeczenica – 3618,78 ha (73,7%). W części drzewosta-

nów - zgodnych z GTD, na których nie wystąpiły szkody od czynników biotycznych i abiotycznych - opisano jakości 11,12,21 (202,39 ha). W drzewostanach niezgodnych z GTD, słabo oczyszczonych (np. na gruntach porolnych) oraz uszkodzonych przez zwierzę, grzyby i owady opisano jakości najslabsze – 23, 31, 32, 33, 42, 43 (3700,22 ha).

d) Jakość techniczna gatunków w drzewostanach

Główny gatunek drzewostanów Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie - sosna osiągnęła przeważnie jakość techniczną wyrażoną wskaźnikiem 2 lub 3. Jakość techniczna gatunków liściastych jest nieco gorsza i wynosi w większości 3. Najwyższą, pierwszą jakość techniczną wykazały: w obrębie Czarne - wyłączone drzewostany nasienne sosny w oddz.:228h,244c,f,260d o pow. łącznej 29,81 ha i drzewostan stanowiący otulinę WDN w oddz.228g o pow. 6,99 ha; w obrębie Międzybórz - wyłączony drzewostan nasienny sosny w oddz.106c o pow.9,55 ha i drzewostan stanowiący rezerwę surowca na pniu w oddz.240i o pow.1,84 ha; w obrębie Rzeczenica - gospodarczy drzewostan nasienny sosny w oddz.196h o pow.3,58 ha.

Jakość techniczna określona wskaźnikiem 4, zdeterminowana niską pierśnicą, dotyczyła zwykle gatunków młodszych klas wieku, występujących w drzewostanach z panującym gatunkiem starszym.

1.4. 8. Charakterystyka gruntów leśnych niezalesionych

Grunty leśne niezalesione zajmują w Nadleśnictwie 401,75 ha, czyli 1,70% powierzchni gruntów leśnych.

Rodzaj powierzchni	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
1) Do odnowienia	97,75	120,05	109,81	327,61
w tym: zręby	97,75	120,05	109,81	327,61
halizny				
płazowiny				
2) W produkcji ubocznej	2,42	12,11	15,51	30,04
w tym: plantacje krzewów		0,89		0,89
poletka łowieckie	2,42	11,22	15,51	29,15

Rodzaj powierzchni	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
3) Pozostałe	12,51	19,34	12,25	44,10
w tym: przewidziane do naturalnej sukcesji	9,90	18,72	5,69	34,31
objęte szczególnymi formami ochrony	2,61	0,62	6,56	9,79
przewidziane do wyłączenia z produkcji				
OGÓŁEM	112,68	151,50	137,57	401,75

Wszystkie zręby z ubiegłego okresu gospodarczego przeznaczone zostały do odnowienia. Zgodnie z ustawą o lasach należy je odnowić w ciągu 5 lat.

Poletka łowieckie stanowiące wyłączenia gruntów niezalesionych zajmują powierzchnię 29,15 ha i są zlokalizowane w następujących pododdziałach:

Oddział pododdział	Poletka łowieckie na gruntach leśnych niezalesionych powierzchnia - ha
1	2
Obręb Czarne	
318i	2,42
Razem	2,42
Obręb Międzybórz	
14b	0,17
22b	0,10
32b	0,35
142d	0,61
156d	0,21
161c	1,17
166g	0,83
170d	0,27
181a	0,98
217b	0,36
238d	0,20
261h	0,99
273b	0,84
274b	0,54
286c	0,40

Oddział pododdział	Poletka łowieckie na gruntach leśnych niezalesio- nych powierzchnia - ha
1	2
326d	1,01
343i	0,78
374g	1,41
Razem	11,22
Obręb Rzeczenica	
15k	0,26
51c	0,20
72l	1,34
114i	0,11
123c	1,10
125h	0,10
126h	0,50
127d	2,00
144c	0,21
146d	1,64
153c	1,01
153g	1,29
154f	0,99
158h	0,25
177i	0,79
209b	0,47
226i	0,44
254f	0,28
284d	1,78
304c	0,75
Razem	15,51
OGÓŁEM	29,15

Na terenie Nadleśnictwa zainwentaryzowano 22 wydzielenia gruntów leśnych niezalesionych przewidzianych do **naturalnej sukcesji**. Są to powierzchnie trudne do odnowienia, występujące najczęściej na siedliskach wilgotnych. . Zlokalizowane są one:

- obręb Czarne - w oddz.: 61p,s,137h,169c,f,g,214k,356f,s
- o łącznej powierzchni 9,90 ha;
- obręb Międzybórz - w oddz.: 16b,24a,55a,h,101a,105n,227a,251a,252j
- o łącznej powierzchni 18,72 ha;

- obręb Rzeczenica - w oddz.: 41a,120i,152k,253i - o łącznej powierzchni 5,69 ha.

Ponadto zainwentaryzowano 9,79 ha (21 wydzieleń) gruntów leśnych niezalesionych objętych szczególną ochroną. Są to obszary zalewowe, często o charakterze bagien, porośnięte roślinnością krzewiastą bądź szuwarami na siedliskach głównie bagiennych.

Zlokalizowane są one:

- obręb Czarne - w oddz.: 224i,260b,304j,1 - o łącznej powierzchni 2,61 ha;
- obręb Międzybórz - w oddz.: 352b - o łącznej powierzchni 0,62 ha;
- obręb Rzeczenica - w oddz.: 13i,16c,42g,50k,52p,103d,
107d,171c,199Ah, 232f, 240d, 244h,
270m, 274j, 300j, 304a - o łącznej powierzchni 6,56 ha.

1.4.9. Ocena stanu zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu

Syntetyczne zestawienie poszczególnych parametrów charakteryzujących powierzchnię gruntów leśnych i zasoby drzewne w kolejnych planach urządzenia lasu przedstawia tabela.

**PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH
W KOLEJNYCH PLANACH URZĄDZENIA LASU**

OBRĘB CZARNE

Lp	Wskaźniki	Jedn.	* Stan na :				
			1.10.68r.	1.01.79r.	1.01.92r.	1.01.02r.	1.01.12r.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Powierzchnia gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych	ha	8795	7920	7940	8095	6798
2	Zasoby miąższości	tys.m ³	933	1368	1467	1747	1862
3	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku						
	IIa	m ³	50	90	93	80	88
	IIb	-,,-	112	195	152	182	190
	IIIa	-,,-	141	252	212	228	293
	IIIb	-,,-	164	278	248	253	338
	IVa	-,,-	201	290	274	286	365
	IVb	-,,-	196	300	284	307	428
	Va	-,,-	207	323	297	306	396
	Vb	-,,-	231	331	316	317	399
	VI	-,,-	241	367	310	335	406
	VII i starsze	-,,-	233	311	310	319	412
	KO	-,,-	199		187	205	301
KDO	-,,-			274			
4	Przeciętna zasobność na 1 ha (grunty leśne zal. i niezal.)	m ³	106	173	185	216	274
5	Przeciętny wiek drzewostanów	lat	46	43	49	53	55
6	Spodziewany bieżący przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³				6,48	7,02
7	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			0,91	1,36	3,48
8	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			1,85	1,69	2,66
9	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha	m ³			3,68	6,15	11,94

**PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH
W KOLEJNYCH PLANACH URZĄDZENIA LASU**

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Lp	Wskaźniki	Jedn.	Stan na :				
			1.10.68r.	1.01.79r.	1.01.92r.	1.01.02r.	1.01.12r.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Powierzchnia gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych	ha	8142	9082	9109	9154	8587
2	Zasoby miąższości	tys.m ³	678	1415	1438	1724	1892
3	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku						
	IIa	m ³	41	66	70	78	92
	IIb	-, -	106	174	126	169	203
	IIIa	-, -	143	213	201	204	256
	IIIb	-, -	158	245	237	246	261
	IVa	-, -	173	283	245	274	300
	IVb	-, -	184	284	262	282	325
	Va	-, -	206	294	278	296	318
	Vb	-, -	207	316	293	306	350
	VI	-, -	212	289	308	332	346
	VII i starsze	-, -	244	316	293	334	351
	KO	-, -			211	118	217
	KDO	-, -			235		
4	Przeciętna zasobność na 1 ha (grunty leśne zal. i niezal.)	m ³	83	156	158	188	220
5	Przeciętny wiek drzewostanów	lat	37	46	48	51	53
6	Spodziewany bieżący przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³				6,31	6,61
7	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			1,28	1,67	2,86
8	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			1,38	1,06	2,45
9	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha	m ³			2,81	5,73	8,51

**PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH
W KOLEJNYCH PLANACH URZĄDZENIA LASU**

OBRĘB RZECZENICA

Lp	Wskaźniki	Jedn.	Stan na :				
			1.10.68r.	1.01.79r.	1.01.92r.	1.01.02r.	1.01.12r.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Powierzchnia gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych	ha	7999	8107	8143	8254	8309
2	Zasoby miąższości	tys.m ³	806	1247	1375	1560	1845
3	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku						
	IIa	m ³	57	80	80	91	89
	IIb	-, -	112	175	132	171	200
	IIIa	-, -	138	219	206	207	254
	IIIb	-, -	174	226	239	232	265
	IVa	-, -	209	268	245	257	317
	IVb	-, -	215	304	269	259	316
	Va	-, -	228	295	299	276	301
	Vb	-, -	250	339	322	289	329
	VI	-, -	237	343	326	310	350
	VII i starsze	-, -	220	280	291	295	309
	KO	-, -		283	230	218	247
	KDO	-, -		275	274	142	
4	Przeciętna zasobność na 1 ha (grunty leśne zal. i niezal.)	m ³	101	154	169	189	222
5	Przeciętny wiek drzewostanów	lat	41	44	48	52	55
6	Spodziewany bieżący przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³				6,04	6,14
7	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			1,15	1,42	2,71
8	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³			2,20	1,34	2,46
9	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha	m ³			4,50	4,76	8,47

**PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH
W KOLEJNYCH PLANACH URZĄDZENIA LASU**

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Lp	Wskaźniki	Jedn.	Stan na :				
			1.10.68r.	1.01.79r.	1.01.92r.	1.01.02r.	1.01.12r.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Powierzchnia gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych	ha	24936	25109	25192	25503	23694
2	Zasoby miąższości	tys.m ³	2417	4030	4280	5031	5599
3	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku						
	IIa	m ³	50	79	80	82	90
	IIb	-,,-	110	182	137	173	199
	IIIa	-,,-	140	226	207	214	266
	IIIb	-,,-	163	248	240	243	288
	IVa	-,,-	195	283	254	271	328
	IVb	-,,-	198	294	274	281	345
	Va	-,,-	212	302	291	295	332
	Vb	-,,-	231	326	306	307	367
	VI	-,,-	233	323	314	328	369
	VII i starsze	-,,-	225	301	295	313	357
	KO	-,,-	199	283	215	215	254
	KDO	-,,-		248	272	142	
4	Przeciętna zasobność na 1 ha (grunty leśne zal. i niezal.)	m ³	97	161	170	197	236
5	Przeciętny wiek drzewostanów	lat	42	45	48	52	55
6	Spodziewany bieżący przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³				6,28	6,56
7	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³		1,44	1,18	1,43	2,99
8	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³		0,99	2,07	1,25	2,51
9	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha	m ³		8,67	3,94	5,38	9,40

ZMIANY STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH - ha/m³

OBRĘB CZARNE

Wyszczególnienie	Grunty leśne niezal.	Przeł. na pow. zal.	KLASA I PODKLASA WIEKU														R-m gr. leśne zalesione	OGÓŁEM	
			I		II		III		IV		V		VI	VII	KO	KDO			
			1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyż.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1.10.1968 r.																			
- pow. ha	1103,06		1224,12	845,72	481,72	643,25	961,24	979,07	567,97	832,57	713,16	172,77	232,53	34,70	2,81		7691,63	8794,69	
- miąższość m ³	4072		721	6880	24087	72241	135358	160755	113925	163000	147725	39950	56080	8100	560		929382	933454	
- m ³ /ha					50	112	141	164	201	196	207	231	241	233	199		121	106	
1.01.1979 r.																			7920,44
- pow. ha																			1368412
- miąższość m ³																			173
- m ³ /ha					90	195	252	278	290	300	323	331	367	311					
1.01.1992 r.																			
- pow. ha	73,59		410,72	544,51	1338,77	1401,83	805,43	474,68	783,73	998,21	608,70	282,43	181,32	24,35	8,51	3,67	7866,86	7940,45	
- miąższość m ³	111	1204		5495	124040	212965	170950	117770	214470	283255	180945	89195	56265	7560	1590	1005	1466709	1466820	
- m ³ /ha					93	152	212	248	274	284	297	316	310	310	187	274	186	185	
1.01.2002 r.																			
- pow. ha	62,44		489,73	426,21	537,31	1375,05	1366,65	806,45	498,57	777,41	962,46	465,72	283,90	31,72	11,34		8032,52	8094,96	
- miąższość m ³	815	3427	60	2930	42990	249825	311550	204145	142595	238535	294825	147665	95045	10105	2320		1746017	1746832	
- m ³ /ha					80	182	228	253	286	307	306	317	335	319	205		217	216	
1.01.2012 r.																			
- pow. ha	112,68		517,58	528,82	360,50	431,06	1165,68	1146,93	565,67	464,51	630,31	379,30	338,29	64,97	92,00		6685,62	6798,30	
- miąższość m ³	1660	8866	45	9940	31730	81840	341970	388220	206625	198665	249530	151275	137425	26740	27655		1860526	1862186	
- m ³ /ha					88	190	293	338	365	428	396	399	406	412	301		278	274	

ZMIANY STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH - ha/m³

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Wyszczególnienie	Grunty leśne niezal.	Prześt. na pow. zal.	KLASA I PODKLASA WIEKU														R-m gr. leśne zalesione	OGÓŁEM	
			I		II		III		IV		V		VI	VII	KO	KDO			
			1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyż.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1.10.1968r.																			
- pow. ha	356,77		2125,61	873,22	626,47	899,45	723,25	1060,48	476,74	391,04	279,54	174,80	120,66	34,24				7785,50	8142,27
- miąższość m ³	700		491	3464	25769	95230	103235	167145	82245	71845	57630	36110	25610	8370				677144	677844
- m ³ /ha					41	106	143	158	173	184	206	207	212	244				87	83
1.01.1979r.																			
- pow. ha																			9081,98
- miąższość m ³																			1414915
- m ³ /ha					66	174	213	245	283	284	294	316	289	316					156
1.01.1992 r.																			
- pow. ha	128,79		803,74	707,43	1770,69	1204,28	498,88	974,19	767,01	606,46	541,55	744,46	283,05	68,73	6,54	3,21		8980,22	9109,01
- miąższość m ³	287	802	25	3490	124685	151770	100485	231335	188280	159065	150550	218060	87190	20165	1380	755		1438037	1438324
- m ³ /ha					70	126	201	237	245	262	278	293	308	293	211	235		160	158
1.01.2002r.																			
- pow. ha	139,20		616,60	829,64	716,65	1796,47	1186,83	512,50	955,85	772,75	582,10	420,77	549,30	71,29	4,16			9014,91	9154,11
- miąższość m ³	1903	5398	115	1535	55910	302980	242190	125920	261710	217855	172275	128820	182595	23815	490			1721608	1723511
- m ³ /ha					78	169	204	246	274	282	296	306	332	334	118			191	188
1.01.2012r.																			
- pow. ha	151,50		629,74	685,68	726,19	670,94	1699,04	1079,32	490,88	899,44	767,63	232,80	427,96	74,20	51,04			8434,86	8586,36
- miąższość m ³	2266	11722	20	7505	66565	136055	435520	281880	147425	292630	244120	81495	148110	26010	11060			1890117	1892383
- m ³ /ha					92	203	256	261	300	325	318	350	346	351	217			224	220

ZMIANY STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH - ha/m³

OBRĘB RZECZENICA

Wyszczególnienie	Grunty leśne niezal.	Prześt. na pow. zal.	KLASA I PODKLASA WIEKU														R-m gr. leśne zalesione	OGÓŁEM	
			I		II		III		IV		V		VI	VII	KO	KDO			
			1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyż.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1.10.1968 r.																			
- pow. ha	465,59		1510,31	851,99	887,36	827,84	1107,48	498,69	523,45	429,17	351,59	216,14	139,68	189,62				7533,32	7998,91
- miąższość m ³	2540		2176	8191	50320	92830	152375	87020	109165	92310	80045	54135	33125	41730				803422	805962
- m ³ /ha					57	112	138	174	209	215	228	250	237	220				107	101
1.01.1979 r.																			
- pow. ha																			8106,52
- miąższość m ³																			1246745
- m ³ /ha					80	175	219	226	268	304	295	339	343	280	283	275			154
1.01.1992 r.																			
- pow. ha	102,32		545,54	549,83	1453,55	1240,32	817,17	748,69	986,51	568,12	378,96	417,92	172,23	90,40	17,29	54,04	8040,57	8142,89	
- miąższość m ³	160	1480	85	2945	115790	164045	168070	178655	242155	153025	113130	134445	56230	26340	3985	14800	1375180	1375340	
- m ³ /ha					80	132	206	239	245	269	299	322	326	291	230	274	171	169	
1.01.2002 r.																			
- pow. ha	101,75		502,18	574,55	547,16	1438,64	1234,29	808,58	757,45	971,57	562,65	254,92	232,50	98,57	168,30	1,13	8152,49	8254,24	
- miąższość m ³	1263	3441	80	4190	49550	245330	255405	187810	194700	251425	155470	73720	72110	29115	36705	160	1559211	1560474	
- m ³ /ha					91	171	207	232	257	259	276	289	310	295	218	142	191	189	
1.01.2012 r.																			
- pow. ha	137,57		557,64	639,09	591,84	505,04	1410,26	1250,50	700,38	723,88	996,21	216,99	130,72	66,02	382,92		8171,49	8309,06	
- miąższość m ³	1805	9836	75	6925	52565	101125	357895	331430	221675	228955	300020	71370	45775	20420	94650		1842716	1844521	
- m ³ /ha					89	200	254	265	317	316	301	329	350	309	247		226	222	

ZMIANY STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH - ha/m³
NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Wyszczególnienie	Grunty leśne niezal.	Prześt. na pow. zal.	KLASA I PODKLASA WIEKU														R-m gr. leśne zalesione	OGÓŁEM	
			I		II		III		IV		V		VI	VII	KO	KDO			
			1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyż.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1.10.1968 r.																			
- pow. ha	1925,42		4860,04	2570,93	1995,55	2370,54	2791,97	2538,24	1568,16	1652,78	1344,29	563,71	492,87	258,56	2,81		23010,45	24935,87	
- miąższość m ³	7312		3388	18535	100176	260301	390968	414920	305335	327155	285400	130195	114815	58200	560		2409948	2417260	
- m ³ /ha					50	110	140	163	195	198	212	231	233	225	199		105	97	
1.01.1979 r.																			
- pow. ha	355,66		2492,48	4712,96	3097,59	2061,59	2496,19	2737,22	2325,18	1584,84	1707,84	857,47	424,70	205,19	7,29	42,74	24753,28	25108,94	
- miąższość m ³	932	7325	145	25590	246030	375265	564825	678815	658130	465845	516125	279755	136970	61675	2060	10585	4029140	4030072	
- m ³ /ha					79	182	226	248	283	294	302	326	323	301	283	248	163	161	
1.01.1992 r.																			
- pow. ha	304,70		1760,00	1801,77	4563,01	3846,43	2121,48	2197,56	2537,25	2172,79	1529,21	1444,81	636,60	183,48	32,34	60,92	24887,65	25192,35	
- miąższość m ³	558	3486	110	11930	364515	528780	439505	527760	644905	595345	444625	441700	199685	54065	6955	16560	4279926	4280484	
- m ³ /ha					80	137	207	240	254	274	291	306	314	295	215	272	172	170	
1.01.2002 r.																			
- pow. ha	303,39		1608,51	1830,40	1801,12	4610,16	3787,77	2127,53	2211,87	2521,73	2107,21	1141,41	1065,70	201,58	183,80	1,13	25199,92	25503,31	
- miąższość m ³	3981	12266	255	8655	148450	798135	809145	517875	599005	707815	622570	350205	349750	63035	39515	160	5026836	5030817	
- m ³ /ha					82	173	214	243	271	281	295	307	328	313	215	142	199	197	
1.01.2012 r.																			
- pow. ha	401,75		1704,96	1853,59	1678,53	1607,04	4274,98	3476,75	1756,93	2087,83	2394,15	829,09	896,97	205,19	525,96		23291,97	23693,72	
- miąższość m ³	5731	30424	140	24370	150860	319020	1135385	1001530	575725	720250	793670	304140	331310	73170	133365		5593359	5599090	
- m ³ /ha					90	199	266	288	328	345	332	367	369	357	254		240	236	

2. WYNIKI ANALIZY GOSPODARKI LEŚNEJ W MINIONYM OKRESIE

R E F E R A T
NADLEŚNICZEGO NADLEŚNICTWA
CZARNE CZŁUCHOWSKIE

NA NARADĘ TECHNICZNO - GOSPODARCZĄ

**ANALIZA GOSPODARKI LEŚNEJ OBREBÓW:
CZARNE, MIĘDZYBÓRZ I RZECZENICA
UBIEGŁEGO OKRESU GOSPODARCZEGO
OD 01.01.2002 r. DO 31.12.2011 r.**

Czarne, dnia 7 października 2011 r

WSTĘP

Analizę gospodarki przeszłej dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie opracowano na podstawie:

- Planu Urządzenia Lasu na okres 01.01.2002 – 31.12.2011r.
- wniosków gospodarczych i sprawozdań nadleśnictwa sporządzonych w okresie obowiązywania wyżej wymienionego planu
- danych SILP
- udostępnionych przez BULiGL danych z IV rewizji planu urządzania lasu.

Analiza gospodarki przeszłej opracowana została zgodnie z aktualnie obowiązującą Instrukcją Urządzenia Lasu cz. I § 77 stanowiącą załącznik do Zarządzenia Nr 43 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 kwietnia 2003 r.

1. ZMIANY W STANIE POSIADANIA

Zmiany w stanie posiadania Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wg stanu na 31.12.2011 r. przedstawiają się następująco:

Stan na:	OBRĘB			NADLEŚNICTWO
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
1.01.2002 r.	9.473,0423	9.798,9950	8.972,4769	28.244,5142
31.12.2011r.	9.575,1295	9.823,3735	9.030,1797	28.428,6827
Różnica	+102,0872	+24,3785	+57,7028	+184,1685

W porównaniu do ubiegłego okresu gospodarczego nastąpił wzrost powierzchni gruntów o 184,1685 ha, w tym 1,8127 ha współwłasności. Złożyło się na to:

- pomiary uzupełniające (wznowienie granic) - -2,3535 ha;
- przejęcie z ANR SP – +185,4422 ha;
- przekazania – porządkowanie stanu posiadania - +2,5168 ha;
- sprzedaż mieszkań – -14,0630 ha;
- przekazanie mieszkań do gminy - - 1,2071 ha;

- zamiana z gminą Rzeczenica (drogi):
 - oddano - -1,2488 ha;
 - przejęto - +1,2900 ha;
- zamiana z gminą Czarne:
 - oddano - -2,9076 ha;
 - przejęto - +16,6995 ha.

Zmiany w stanie posiadania w poszczególnych obrębach kształtują się następująco:

Obręb Czarne

Stan na:	Lasy			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Grunty związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia ha				
1	2	3	4	5	6
1.01.2002r.	8.094,9643	265,9496	8.360,9139	1.112,1284	9.473,0423
31.12.2011r.	8.881,7324	284,7775	9.166,5099	408,4800	9.574,9899
Różnica +-	+786,7681	+18,8279	+805,5960	-703,6484	+101,9476

W porównaniu do ubiegłego okresu gospodarczego nastąpił wzrost powierzchni gruntów leśnych o 805,5960 ha. Złożyło się na to:

- sukcesja naturalna – +663,1800 ha;
- zalesienia gruntów porolnych – +89,9500 ha;
- przejęcie gruntów – +13,0945 ha;
- przekwalifikowanie gruntów – +27,0567 ha;
- zamiana gruntów – +12,3148 ha;

Ogółem powierzchnia obrębu zwiększyła się o 101,9476 ha.

Obwód Międzybórz

Stan na:	Lasy			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Grunty związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia ha				
1	2	3	4	5	6
1.01.2002r.	9.154,1371	299,8689	9.454,0060	344,9890	9.798,9950
31.12.2011r.	9.240,6245	321,9489	9.562,5734	260,1559	9.822,7293
Różnica +-	+86,4874	+22,0800	+108,5674	-84,8331	+23,7343

W porównaniu do ubiegłego okresu gospodarczego nastąpił wzrost powierzchni gruntów leśnych o 108,5674 ha. Złożyło się na to:

Przekwalifikowanie gruntów nieleśnych -	+23,1897 ha;
Sukcesja naturalna -	+19,7777 ha;
Zalesienie gruntów porolnych -	+65,6000 ha;

Ogółem powierzchnia obrębu zwiększyła się o 23,7343 ha.

Obwód Rzeczenica

Stan na:	Lasy			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Grunty związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia ha				
1	2	3	4	5	6
1.01.2002r.	8.254,2357	203,0519	8.457,2876	515,1893	8.972,4769
31.12.2011r.	8.313,0912	215,8396	8.528,9308	500,2200	9.029,1508
Różnica +-	+58,8555	+12,7877	+71,6432	-14,9693	+56,6739

W porównaniu do ubiegłego okresu gospodarczego nastąpił wzrost (zmniejszenie) powierzchni gruntów leśnych o 71,6432 ha. Złożyło się na to:

Zalesienia gruntów porolnych -	+50,1400 ha;
Przejęcie gruntów -	+9,0343 ha;
Sukcesja naturalna -	+6,2300 ha;

Przekwalifikowanie gruntów nieleśnych -

+5,8877 ha;

Pomiary uzupełniające -

+0,3512 ha;

Ogółem powierzchnia obrębu zwiększyła się o 56,6739 ha.

Razem Nadleśnictwo:

Stan na:	Lasy			Grunty nieleśne	Ogółem
	Grunty leśne zalesione i niezalesione	Grunty związane z gospodarką leśną	Razem		
	powierzchnia ha				
1	2	3	4	5	6
1.01.2002r.	25.503,3371	768,8704	26.272,2075	1.972,3067	28.244,5142
31.12.2011r.	26.435,4481	822,5660	27.258,0141	1.168,8559	28.426,8700
Różnica +/-	+932,1110	+53,6956	+985,8066	-803,4508	+182,3558

W trakcie 10-lecia zostały założone księgi wieczyste dla 100 % gruntów będących w stanie posiadania nadleśnictwa.

2. PORÓWNANIE ZAPLANOWANYCH ZADAŃ GOSPODARCZYCH ZA UBIEGŁE 10-LECIE Z ICH WYKONANIEM

Analiza użytkowania głównego

Szczegółowe wielkości (ha i m³) wykonane w użytkowaniu rębny i przedrębny przedstawiono w tabeli IX.

2.1. Cięcia rębne i pielęgnacyjne

Do analiz i porównań przyjęto etat zgodny z planem urządzenia lasu na lata 2002-2011 zatwierdzonym Decyzją Ministra Środowiska, z dnia 26 marca 2003 r.

Etat użytkowania głównego pod względem miąższościowym został zrealizowany w 99,92 % (etat 1043698 m³, wykonanie – 1042863 m³).

Etat użytkowania głównego pod względem powierzchniowym został zrealizowany w 98 % (etat 21863 ha, wykonanie 21422 ha).

Analiza użytkowania rębnego.

Rębnie zupełne:

Etat powierzchniowy wynosił 1951 ha, wykonanie 1937 ha, co stanowi 99 % planu.

Etat masowy wynosił 490701m³, wykonanie – 479530 m³, co stanowi 98 % planu.

Rębnie złożone

Etat powierzchniowy wynosił 504 ha, - wykonano 488 ha, co stanowi 97 % planu.

Etat miąższościowy wynosił 72169 m³, wykonano 67486 m³, co stanowi 94 % planu.

Użytki przygodne

W omawianym okresie, w skali nadleśnictwa pozyskano 14349 m³ drewna pochodzącego z użytków przygodnych rębnych, w tym 7630 m³ drewna pozyskanego w cięciach sanitarno-selekcyjnych (CSS).

Procentowy udział użytków przygodnych w użytkowaniu rębny wyniósł 2,5 %.

W obrębie Czarne udział użytków przygodnych wyniósł – 2,7 % (pozyskano 5192 m³),

W obrębie Międzybórz udział użytków przygodnych wyniósł – 2,6 % (pozyskano 5029 m³),

W obrębie Rzeczenica udział użytków przygodnych wyniósł – 2,3 % (pozyskano 4128 m³),

Cięcia pozaplanowe

Udział cięć pozaplanowych w miąższości stanowi 0,54 %, a w powierzchni – 0,77 %

W okresie minionego 10 – lecia w drzewostanach nieobjętych planem cięć rębnych wykonano cięcia na powierzchni 18,92 ha (zręby sanitarne) o masie 3105 m³.

Cięcia niezaliczone na poczet etatu powierzchniowego

Cięcia niezaliczone na etat powierzchniowy wykonano w 127%. Plan na 10 – lecie 3828 m³, a wykonanie - 4870 m³.

Przekroczenie planu wynika głównie z konieczności usuwania nasienników i przestojów oraz przecinania bądź poszerzania linii podziału powierzchniowego.

Analiza użytkowania przedrębnego.

Czyszczenia późne

Etat powierzchniowy czyszczeń późnych zrealizowany został w 106% (plan – 1097 ha, wykonanie – 1166 ha), etat miąższościowy wykonano w 62% (plan 5535 m³, wykonanie 3449 m³).

Nie wykonanie etatu miąższościowego spowodowane było:

- mniejszą niż planowano intensywnością (planowano 5,05 wykonanie 2,96)
- ograniczonymi warunkami technicznymi surowca drzewnego z zabiegu CP

Trzebieże wczesne

Etat powierzchniowy trzebieży wczesnych wykonany został w 99 % (plan 6163 ha, wykonanie 6104 ha), etat miąższościowy wykonany został w 81 % (plan 142234 m³, wykonanie 115627 m³).

Intensywność trzebieży wczesnych wyniosła 18,94 m³/ha, przy planowanej 23,08 m³/ha.

Łącznie z użytkowaniem przygodnym (PTW) - 23,12 m³/ha.

Trzebieże późne

Etat powierzchniowy trzebieży późnych wykonany został w 97 % (plan 12148 ha, wykonanie 11727 ha), etat miąższościowy wykonany został w 79 % (plan 329231 m³, wykonanie 259689 m³).

Intensywność trzebieży późnych wyniosła 22,14 m³/ha, przy planowanej 27,10 m³/ha.

Łącznie z użytkowaniem przygodnym (PTP) – 28,31 m³/ha.

Niepełne wykonanie trzebieży późnych wynika z:

- dużych potrzeb związanych z porządkowaniem stanu sanitarnego lasu w ramach cięć przygodnych,
- rezygnacji z realizacji niektórych pozycji cięć na rzecz zwiększenia rozmiaru zadań w użytkach rębnych,
- rezygnacji z wykonania zabiegów w drzewostanach trudnodostępnych.

Użytki przygodne przedrębne

W ramach użytków przygodnych przedrębnych w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie pozyskano 97863 m³ drewna, co stanowi 21 % miąższości użytków przedrębnych pozyskanych ogółem.

W obrębie Czarne udział użytków przedrębnych wyniósł 21 % - pozyskano 30743 m³.

W obrębie Międzybórz udział użytków przedrębnych wyniósł 18 % - pozyskano 30073 m³.

W obrębie Rzeczenica udział użytków przedrębnych wyniósł 23 % - pozyskano 37047 m³.

2.2. Hodowla lasu

Szczegółowe dane dotyczące zadań z hodowli lasu zawarte zostały w tab. nr X.

Odnowienia i zalesienia

W minionym 10-leciu wykonano łącznie 2368 ha odnowień i zalesień, co stanowi **91** % w stosunku do założonego planu.

Niewykonanie planu spowodowane jest faktem iż nadleśnictwo realizuje zasadę 2-letniego przelegiwania zrębów do odnowienia.

Poprawki i uzupełnienia

Na plan **534** ha wykonano **314** ha poprawek i uzupełnień, co stanowi **59** % planu. Realne wykonanie poprawek w stosunku do realizacji odnowień i zalesień wynosi **13** %.

Pielęgnowanie lasu

Zabieg	Plan /ha/	Wykonanie /ha/	% wykonania
Pielęgnowanie gleby	1202	1676	139
Czyszczenia wczesne	2393	2657	111
Czyszczenia późne	2510	2639	105

Zabiegi pielęgnacji gleby, czyszczeń wczesnych i czyszczeń późnych wykonywane były zgodnie z potrzebami.

Selekcja, nasiennictwo i szkółkarstwo

Prace z zakresu selekcji i nasiennictwa prowadzone w Nadleśnictwie były zgodne z „Programem zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych w Polsce na lata 1991-2010”

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie posiada 4 wyłączone drzewostany nasienne (WDN):

- I-ctwo Buszkowo, oddz. 244c,f – 17,22 ha;
- I-ctwo Buszkowo, oddz. 260d – 6,39 ha;
- I-ctwo Prądy, oddz. 228h – 6,20 ha;
- I-ctwo Międzybórz, oddz. 106c – 9,55 ha.

W latach 2002 – 2011 nadleśnictwo założyło ogółem **97,26** ha upraw pochodnych:

- w blokach – 97,26 ha;
- poza blokami – 0,00 ha.

Ponadto nadleśnictwo posiada **390,19** ha gospodarczych drzewostanów nasiennych (GDN).

Szczegółowa lokalizacja GDN-ów przedstawia się następująco:

obręb Czarne

- sosnowe – 35b, 35h, 132f, 133b, 134g, 144d, 144h, 152a, 157c, 161g, 176a, 186d, 186j, 199a, 207c, 207h, 259a, 269a, 276h, 302c, 320c, 343k, 344j, 345d – o łącznej powierzchni **125,42 ha**;

obręb Międzybórz

- sosnowe – 147d, 149a, 165h, 167f, 187f, 207k, 210c, 220j, 232g, 232h, 241f, 246a, 258a, 265d, 267h, 278g, 278h, 278i, 279f, 280h, 292f, 312a, 312g, 322c, 327a, 336c, 353a – o łącznej powierzchni **164,81 ha**;
- brzozowe – 77g, 169c, 169f, 180f – o łącznej powierzchni **11,51 ha**;
- olszowe – 180d, 180i, 180k – o łącznej powierzchni **6,62 ha**;

obręb Rzeczyca

- sosnowe – 41l, 41m, 41o, 41p, 117a, 117b, 136a, 136c, 136f, 21a, 196d, 196f – o łącznej powierzchni **35,49 ha**;
- bukowe – 193d, 237Ad, 310a – o łącznej powierzchni **27,67 ha**;
- dębowe (Dbs) – 193d – o powierzchni **1,89 ha**;
- dębowe (Dbc) – 193f – o powierzchni **1,10 ha**;
- brzozowe – 297d, 299c – o łącznej powierzchni **11,64 ha**;
- olszowe – 297h, 297i – o łącznej powierzchni **4,04 ha**.

W nadleśnictwie zlokalizowanych jest 9 drzew matecznych:

- obręb Czarne - 3 szt., w oddz.:
 - l-ctwo Prądy, oddz.228h – so, 1 szt o nr 411;
 - l.-ctwo Buszkowo, oddz. 244c – so, 1 szt o nr 6519;
 - l-ctwo Prusinowo, oddz. 345d – so, 1 szt o nr 6520
- obręb Międzybórz - 6 szt., w oddz.:
 - l-ctwo Dzików, oddz. 240j – so, 1 szt o nr 1231;
 - l-ctwo Dzików, oddz. 240j – so, 1 szt o nr 1232;
 - l-ctwo Dzików, oddz. 240j – so, 1 szt o nr 1233;
 - l-ctwo Międzybórz, oddz. 106c – so, 1 szt o nr 6517;
 - l-ctwo Międzybórz, oddz. 106c – so, 1 szt o nr 6518;
 - l-ctwo Międzybórz, oddz. 106c – so, 1 szt o nr 9934.

Poza tym zarejestrowane są źródła nasion:

- obręb Czarne;
 - 1-ctwo Buszkowo, oddz.308c – Lpd – 10 szt;
 - 1-ctwo Buszkowo, oddz.308d – Lpd – 20 szt;

- obręb Międzybórz;
 - 1-ctwo Janowiec, oddz.3511 – Kl – 4 szt;
 - 1-ctwo Janowiec, oddz.370c – Kl – 4 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.105i – Lpd – 2 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.138m – Lpd – 5 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.105m – Ols – 16 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.105k – Ols – 10 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.137r – Js – 4 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.138w – Gb – 11 szt;
 - 1-ctwo Międzybórz, oddz.139b – Gb – 3 szt;

- obręb Rzeczenica;
 - 1-ctwo Gockowo, oddz.293d – Gb – 10 szt;
 - 1-ctwo Gockowo, oddz.279g – Ak – 0,05 ha;
 - 1-ctwo Gockowo, oddz.285h – Kl – 3 szt;
 - 1-ctwo Gockowo, oddz.294a – Kl – 4 szt;
 - 1-ctwo Pakotulsko, oddz.236b – Jw – 3 szt;

Baza nasienna nie zaspokaja potrzeb nadleśnictwa – należy uzupełnić bazę o GDN-y sosnowe, dęba szypułkowego, buka, brakuje stanowisk do wyznaczenia GDN-ów świerkowych, dęba bezszypułkowego i modrzewiowego.

Gospodarstwo Szkółkarsko-Nasienne Międzybórz

Gospodarstwo Szkółkarsko-Nasienne Cisowo składa się z szkółki zespolonej zlokalizowanej w 1-ctwie Międzybórz o łącznej powierzchni 12,38 ha (w tym produkcyjnej – 9,18 ha).

Powierzchnia produkcyjna szkółki zabezpiecza potrzeby nadleśnictwa, zapewnia wystarczającą ilość materiału sadzeniowego na potrzeby lasów niepaństwowych oraz na uzupełnienie potrzeb innych jednostek LP.

3. OCENA WPLYWU WYKONANYCH ZABIEGÓW GOSPODARCZYCH NA STAN LASU

3.1. Ocena zasobów drzewnych

Wybrane cechy taksacyjne przedstawiają się następująco:

Stan na 1.01.2002 r.

Jednostka	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
OBRĘB Czarne	53	217	4,06	91,6	95,9
OBRĘB Międzybórz	51	190	3,74	98,8	97,7
OBRĘB Rzeczenica	52	191	3,67	84,1	89,7
NADLEŚNICTWO	52	199	3,82	91,7	94,5

Stan na 31.12.2011 r.

Jednostka	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
OBRĘB Czarne	55	278	4,98	89,1	94,7
OBRĘB Międzybórz	53	224	4,15	98,6	97,2
OBRĘB Rzeczenica	55	226	4,04	83,5	89,7
NADLEŚNICTWO	55	240	4,29	90,6	93,8

Z analizy tabel wynika:

- średni wiek drzewostanów wzrósł o 3 lata
- przeciętna zasobność wzrosła o 41 m³/ha
- zmały udziały siedlisk borowych o 1,1% i gatunków iglastych o 0,7%.

3.2. Jakość upraw i młodników w tym ich zgodność ze składem pożądanym

Ocena szczegółowa upraw i młodników do 10 lat przeprowadzona na powierzchniach otwartych przedstawiona została w tabeli nr XI.

Porównanie upraw i młodników do 10 lat:

Zadrzewienie	Wg stanu na 01.01.2002 rok		Wg stanu na 31.12.2011 rok	
	pow. w ha	%	pow. w ha	%
1,0 – 0,9	1236,30	77	1574,24	97
0,8 – 0,7	372,21	23	50,92	3
0,6 – 0,5	0	0	3,18	0
Razem	1608,51	100	1628,34	100

Zgodność ze składem pożądanym	Wg stanu na 01.01.2002 rok		Wg stanu na 31.12.2011 rok	
	pow. w ha	%	pow. w ha	%
Zgodny	1494,81	93	1616,31	99
Częściowo zgodny	103,44	6	12,03	1
Niezgodny	10,26	1	0	0
Razem	1608,51	100	1628,34	100

Z powyższych zestawień wynika, że pokrycie upraw i młodników w wieku do 10 lat wzrosło z 0,90 w 2002 roku do 0,94 w roku 2011. Nastąpiła również wyraźna poprawa w zakresie zgodności składów gatunkowych upraw i młodników ze składem pożądanym. Nie stwierdzono upraw i młodników niezgodnych ze składem pożądanym.

Ocenę szczegółową upraw i młodników podokapowych oraz po rębniach złożonych przedstawiono w tabeli XII.

Odnowienia podokapowe w KO

Rok	pow. manipulacyjna [ha]	przeciętny stopień pokrycia [%]
Wg stanu na 1.01.2002	183,80	69
Wg stanu na 31.12.2011	525,96	62

W analizowanym okresie blisko trzykrotnie wzrosła powierzchnia odnowień podokapowych w klasie odnowienia przy nieznacznym spadku przeciętnego stopnia pokrycia. Obniżenie stopnia pokrycia odnowień wynika z faktu wykonania w minionym dziesięcioleciu na znacznej powierzchni wycięcia i odnowienia gniazd w ramach rb III a – ocenione zostały jako uprawy o pokryciu 30%.

Odnowienia podokapowe w KDO

Rok	pow. manipulacyjna [ha]	przeciętny stopień pokrycia [%]
Wg stanu na 1.01.2002	1,13	30
Wg stanu na 31.12.2011	0	0

W analizowanym okresie nie prowadzono odnowień podokapowych w KDO.

Uprawy i młodniki po rębniach złożonych

Rok	pow. manipulacyjna [ha]	przeciętny stopień pokrycia [%]
Wg stanu na 1.01.2002	11,89	83
Wg stanu na 31.12.2011	221,79	76

Wg powyższych danych nastąpił bardzo duży przyrost powierzchni upraw i młodników po rębniach złożonych na co złożyło się zaliczenie w poczet rębni złożonych rb III a (dawna rębnia zupełna gniazdowa - Id). Wzrosła również ich jakość hodowlana.

3.3. Stan zdrowotny i sanitarny lasu

Utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego lasu było realizowane poprzez bieżące i terminowe usuwanie posuszu zasiedlonego, niezasiedlonego i nieokreślonego.

Szczególne znaczenie miało terminowe wykonywanie powyższych zabiegów w drzewostanach pokłeskowych (pohuraganowych, uszkodzonych przez okiść oraz przez przypłaszczka granatka i kornika drukarza).

Występowanie posuszu jest ściśle związane z udziałem drzewostanów rosnących na gruntach porolnych. W nadleśnictwie drzewostany na gruntach porolnych zajmują 26 % po-

wierzchni leśnej zalesionej. Na obecną chwilę stan sanitarny lasu można określić jako dobry, również jako dobrą można ocenić zdrowotność lasu.

Rok	Usunięty posusz, wywroty i złomy /m ³ /
2002	12 415
2003	13 560
2004	14 211
2005	12 213
2006	20 926
2007	16 552
2008	13 636
2009	6 537
2010	7 359
2011	3 990
Razem	121 399

4. STAN INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura mieszkaniowa i inna

Na dzień 01.01.2002 r. Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie posiadało 193 szt. mieszkań.

W latach 2002 – 2011 wybudowane zostały trzy nowe leśniczówki:

- w 2004 r. – leśniczówka Prądy w miejscowości Prądy 1, gm. Czarne;
- w 2008 r. – leśniczówka Lestnica w miejscowości Rzeczenica, Wybudowanie 21, gm. Rzeczenica;
- w 2008 r. – leśniczówka Czarne w miejscowości Czarne. ul. Świerkowa 29, gm. Czarne.

W minionym dziesięcioleciu nadleśnictwo sprzedało bądź przekazało dla jednostek samorządu terytorialnego 165 mieszkań. Szczegóły ilustruje poniższa tabela:

Lp	Rok	Podstawa prawna			Razem
		Art. 40a	Art. 38	Art. 40 pkt. 10 -przekazanie do JST	
1	2002	27			27
2	2003	93			93
3	2004	8	2		10
4	2005	2		3	5
5	2006	2	1		3
6	2007	3		10	13
7	2008				
8	2009	3		5	8
9	2010				
10	2011	6			6
Razem		144	3	18	165

Stan ilościowy mieszkań na 31.12.2011 r. wynosi 31 szt. z czego:

- mieszkań funkcyjnych 20 szt.
- mieszkań rotacyjnych 7 szt.
- mieszkań przeznaczonych do sprzedaży 4 szt.

W minionym dziesięcioleciu w ramach kosztów inwestycyjnych oprócz wybudowania trzech nowych zagród leśniczego, dokonano przebudowy i odbudowy następujących budynków:

Leśniczówki:

- 1-ctwa Sarniak, Sarniak 1, gm. Czarne 2004 r.
- 1-ctwa Janowiec, Janowiec 1, gm. Czarne 2005 r.
- 1-ctwa OHZ , Rzeczenica ul. Przechlewska 18, gm. Rzeczenica 2005 r.
- 1-ctwa Breńsk, Breńsk 11, gm. Rzeczenica 2006 r.
- 1-ctwa Dzików, Czarne ul. Wesoła 9, gm. Czarne 2008 r.
- 1-ctwa Gwieździn, Gwieździn 29A, gm. Rzeczenica 2009 r.
- 1-ctwa Mszary, Sporysz 1, gm. Rzeczenica 2010 r.
- 1-ctwa Krzemieniewo, Krzemieniewo 1A, gm. Czarne 2011 r.

Inne budynki :

- biurowiec nadleśnictwa, Czarne ul. Długa 2, gm. Czarne 2004/2006 r.
- budynek mieszkalny Prądy 1, gm. Czarne 2006 r.

Zakres prac obejmował przede wszystkim:

- wymianę uszkodzonych elementów budynków, takich jak: więźby dachowe, pokrycia dachowe, stolarka otworowa, kominy, obróbki blacharskie, instalacje elektryczne, wodno – kan., centralnego ogrzewania itp.;
- wykonanie izolacji termicznej ścian zewnętrznych i odnowienie elewacji budynków;
- poprawę funkcjonalności budynków poprzez modernizację ciągów komunikacyjnych lub odpowiednią rozbudowę budynków (biurowiec) łącznie z zagospodarowaniem zewnętrznym (chodniki, ogrodzenia, opaski budynków);
- podniesienie standardu mieszkań w wyniku montażu terakoty i glazury w łazienkach i kuchniach, wykonaniu gładzi gipsowych ścian wewnętrznych, ukryciu widocznych instalacji wodno - kanalizacyjnych, itp.

Budownictwo drogowe

Sieć dróg leśnych stanowi podstawowy element infrastruktury technicznej w lasach, który umożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, ochronę drzewostanów oraz ochronę przeciwpożarową.

Na terenie nadleśnictwa znajduje się obecnie 333 km dróg leśnych, w tym:

- drogi gruntowe -216,9 km co stanowi 65% ogólnej długości;
- drogi twarde nieulepszone (żwirowe, żuźłowe, tłuczniowe) – 107,3 km. co stanowi 32% ogólnej długości;

- drogi twarde ulepszone (bitumiczne, betonowe itp.) – 9,3 km co stanowi 3 % ogólnej długości.

Średnia gęstość dróg leśnych wynosi 15,76 m/ha pow. leśnej.

W minionym dziesięcioleciu ze środków inwestycyjnych wybudowanych zostało łącznie 36,668 km dróg oraz dwa mosty stalowe (BLG na rzece Szczyra i SMT na rzece Chrzastawa w leśnictwie Buszkowo).

Zestawienie wybudowanych w latach 2002 – 2011 dróg zawiera poniższa tabela:

Lp.	Nr drogi	Leśnictwo	Nawierzchnia	Długość zbudowanego odcinka (km)	Rok realizacji
1	14	Wronkowo	płyty Jumb	0,700	2003,2004
2	8	Nowiny	płyty Jumb	1,500	2004
3	18	Janowiec	płyty Jumb, żwir	3,100	2004
4	13	Mszary	płyty Jumb, żwir	2,540	2004
5	10	Bagnica	płyty Jumb, żwir	1,400	2004
6	25	Gockowo	płyty Jumb, tłuczeń	0,740	2004
7	26	Gockowo	płyty Jumb, żwir	3,060	2004
8	18	Mszary	płyty Jumb, żwir	3,600	2004/2005
9	14	Wronkowo	płyty Jumb, tłuczeń	2,500	2005
10	10	Nowiny	płyty Jumb, tłuczeń	0,850	2005
11	15	Krzemieniewo, Buszkowo, Prądy	tłuczeń kamienny	5,000	2005/2006
12	16	Zadębie	płyty Jumb, tłuczeń	3,850	2005/2006
13	7	Dzików	tłuczeń kamienny	1,500	2006
14	27	Dzików	płyty Jumb	0,670	2007
15	16	Breńsk	tłuczeń kamienny	2,460	2007/2008
16	18	Sarniak, Wronkowo	tłuczeń kamienny	1,820	2008/2009
17	15	Prądy	tłuczeń kamienny	1,378	2010/2011

Przy inwestowaniu szczególny nacisk kładzie się na podnoszenie stanu technicznego dróg włączonych do sieci dróg przeciwpożarowych oraz głównych dróg wywozowych.

Ponadto, w ramach remontów i napraw przy pomocy: tłucznia, żwiru lub żużlu piecowego wzmocnionych zostało szereg odcinków dróg gruntowych, po których utrudniony był przejazd. Pozostałe drogi są przede wszystkim systematycznie poszerzane, profilowane i odwadniane. W tym celu usuwa się przeszkadzające pojedyncze drzewa, wykonuje krótkie przydrożne rowy, zbiera zalegający na poboczach humus oraz profiluje i zagęszcza nawierzchnię dróg.

Pozostałe budowle

W latach 2007/2008 na terenie szkółki leśnej w Międzyborzu za kwotę 909,8 tys. zł brutto wykonana została w pełni zautomatyzowana deszczownia szkółkarska.

Zakres prac obejmował:

- modernizację i powiększenie istniejącego zbiornika ziemnego wody wraz z ujęciem brzegowym wody,
- wyposażenie technologiczne budynku pompowni w zespół pompowy, filtry wody i aparaturę sterującą pompami i elektrozaworami,
- budowę 19 studni pod montaż rozdzielaczy i elektrozaworów,
- budowę podziemnych rurociągów głównych o średnicy \varnothing 160 i \varnothing 110 mm w ilości 1145 m,
- budowę na kwaterach rurociągów ze zraszaczami o średnicy \varnothing 75 mm w ilości 7419 m.

Inwestycja ta rozwiązała wcześniejsze problemy z niedostatkiem wody w okresach suszy, z zapobieganiem wiosennym przymrozkom, z awaryjnością przestarzałej deszczowni naziemnej oraz znacząco obniżyła bieżące koszty obsługi.

Innym przedsięwzięciem zrealizowanym w nadleśnictwie w latach 2010/2011 jest stworzenie systemu monitoringu przeciwpożarowego lasów w oparciu o kamery TV.

System zbudowany został w oparciu o dofinansowanie z NFOŚiGW za łączną kwotę 257,5 tys. zł i zastąpił dotychczasowe drewniane dostrzegalnie zlokalizowane w leśnictwach Sarniak i Międzybórz.

System składa się z:

- dwóch masztów o wysokości 46 m wyposażonych w kamery TV oraz przekaźniki sygnałów,
- jednego masztu o wysokości 20 m z anteną odbiorczą,
- przyłączy energetycznych do masztów,
- zespołu komputerowego (komputer, dwa monitory, drukarka),
- ogrodzeń wszystkich masztów.

Inwestycja znacząco poprawiła bezpieczeństwo pożarowe lasów, unowocześniła stosowane dotychczas rozwiązania oraz umożliwia dalszy ich rozwój przy wprowadzaniu dalszych innowacji technicznych.

Melioracje i budownictwo wodne

W ramach melioracji wodnych w minionym dziesięcioleciu w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie wykonywane były jedynie prace utrzymaniowo – odtworzeniowe rowów melioracyjnych. W ramach tych prac mechanicznie odmulonych i pogłębionych zostało około 26 km rowów. Ponadto na łącznej długości ponad 60 km dokonano ręcznego odmulenia lub oczyszczenia z zatorów i wykaszania skarp rowów.

W minionym okresie nie wykonywano zadań melioracyjnych o charakterze inwestycyjnym.

5. ROZMIAR WYKONANYCH PRAC ZALESIENIOWYCH

W ubiegłym dziesięcioleciu w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie zalesiono 206 ha gruntów porolnych, co w stosunku do planowanych 67 ha stanowi 307 % wykonania.

6. ROZMIAR SZKÓD POWODOWANYCH W LASACH PRZEZ CZYNNIKI BIOTYCZNE, ABIOTYCZNE I ANTROPOGENICZNE

6.1 Szkody powodowane przez zwierzyne

Sposoby zabezpieczania upraw leśnych.

Rok	Grodzenia /ha/	Zabezpieczenia biologiczno -mechaniczne /ha/	Zabezpieczenia chemiczne /ha/
2002	41	20	184
2003	82	32	250
2004	90	30	259
2005	226	39	238
2006	139	16	258
2007	134	35	241
2008	121	170	234
2009	130	225	221
2010	109	90	228
2011	138	208	252
Razem	1210	865	2365

Najskuteczniejszą formą ochrony upraw i młodników przed zwierzyzną jest ich grodzenie. Najczęściej stosowanym sposobem ochrony przed szkodami od zwierzyzny prócz grodzeń było:

-chemiczne zabezpieczanie upraw i młodników (Emol, Repentol, Cervakol), którego skuteczność ze względu na zmienność stosowanych preparatów należy uznać za dobrą;

-mechaniczno-biologiczne zabezpieczenie (rysakowanie) – chropowacenie kory, palikowanie modrzewia, zakładanie osłonek perforowanych i spiralnych przeciw spalowaniu, zakładanie osłonek tekpolowych, fladrowanie upraw.

Aby wzbogacić bazę żerową zwierzyzny płowej, a tym samym zmniejszyć jej presję na uprawy, nadleśnictwo stosowało wykładanie drzew zgryzowych pozyskanych w trakcie cięć pielęgnacyjnych.

6.2. Szkody powodowane przez pożary

Lasy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie zaliczane są do II kategorii zagrożenia pożarowego. W latach 2002- 2010 wystąpiły 44 pożary, o łącznej powierzchni 4,86 ha.

Przyczyny powstawania pożarów na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w analizowanym okresie ilustruje poniższa tabela:

Rok	Pożary		Przyczyny powstania pożaru (liczba- powierzchnia w ha)							
	Ilość	Powierzchnia	Nieostrożność dorosłych	Przerzuty z gr. nieleśnych	Turystyka, pozysk. owoców runa leśnego	Transport drogowy	Podpalenia	Pozostałe	Nieustalone	Wylądowania atmosferyczne
2001										
2002										
2003	4	2,36	1 - 1,82				2 - 0,24	1 - 0,30		
2004										
2005	7	0,35			2 - 0,14		5 - 0,21			
2006	8	0,79	4 - 0,37	1 - 0,30		1 - 0,02	1 - 0,09			1 - 0,01
2007	4	0,38	3 - 0,28							1 - 0,10
2008	10	0,48	10 - 0,48							
2009	9	0,34	7 - 0,15	1 - 0,09						1 - 0,10
2010	2	0,16	1 - 0,06						1 - 0,10	
R-m	44	4,86	26 - 3,16	2 - 0,39	2 - 0,14	1 - 0,02	8 - 0,54	1 - 0,30	1 - 0,10	3 - 0,21

Obserwacja terenów leśnych pod kątem wykrywania pożarów prowadzona była z dwóch stałych punktów obserwacji naziemnej - drewnianych dostrzegalni zlokalizowanych na terenie l-ctwa Sarniak i Międzybórz. Współpracowały one z wieżami sąsiednich nadleśnictw tj. Człuchów, Niedźwiady, Szczecinek, Czarnobór, Okonek i Lipka.

Od 2011 roku obserwację prowadzi się za pomocą kamer TV zamontowanych na masztach w Grabowcu i Międzyborzu.

Punkt Alarmowo – Dyspozycyjny mieści się w budynku nadleśnictwa w m. Czarne. PAD jest wyposażony w niezbędne środki łączności (telefonii przewodowej, komórkowej i radiotelefonu) oraz inny sprzęt niezbędny do wykrywania i lokalizowania pożarów.

Wszystkie leśnictwa posiadają łączność telefoniczną z nadleśnictwem za pomocą telefonów stacjonarnych i komórkowych. Bazy sprzętu przeciwpożarowego mieszczą się przy siedzibie nadleśnictwa w Czarnem, przy leśniczówce OHZ w Rzeczenicy i przy szkółce leśnej w Międzyborzu.

Nadleśnictwo posiada na swym wyposażeniu: przyczepę z modułem gaśniczym Fireco typ 5040B z pompą wysokociśnieniową i zbiornikiem wodnym o pojemności 400 litrów.

Działania profilaktyczne polegały głównie na:

- uruchomieniu służb w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym nadleśnictwa,
- porządkowaniu pasów przeciwpożarowych wzdłuż dróg publicznych, torów kolejowych i miejsc parkingowych,
- utrzymywaniu w pełnej gotowości punktów czerpania wody oraz 3 baz sprzętu ppoż.,
- uruchamianiu w okresie dużego zagrożenia pożarowego patroli przeciwpożarowych,
- podnoszeniu stanu wiedzy pracowników z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
- przeprowadzaniu corocznie pogadek w szkołach i zebraniach wiejskich, na których poruszano tematy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i zasad zachowania się w lesie,

W nadleśnictwie zgodnie z „Instrukcją ochrony przeciwpożarowej terenów leśnych” wyznaczono i ponumerowano sieć dróg dojazdowych na potrzeby prowadzenia akcji gaśniczych. Corocznie aktualizowany jest „Sposób postępowania na wypadek powstania pożaru lasu” z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Człuchowie.

6.3. Szkody powodowane przez szkodliwe owady i grzyby patogeniczne

Owady – szkodniki pierwotne

Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w minionym dziesięcioleciu odnotowano występowanie gradacji następujących szkodników :

- brudnica mniszka – w 2004 roku zastosowano zabieg ratowniczy (oprysk) na powierzchni 4645 ha preparatem Nomolt 150SC w dawce 0,15 l/ha.

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie w oparciu o analizę wieloletnich danych stwierdzono ogniska gradacyjne pierwotnych szkodników sosny na powierzchni 4979,59 ha

Owady - szkodniki wtórne

Rozrzędzanie populacji szkodników wtórnych polegało na:

- wykładanii drzew pułapkowych,
- usuwaniu drzew trocinkowych,
- terminowym wywozie drewna z lasu i jego odpowiedniej rotacji.

Poniższa tabela obrazuje rozmiar podejmowanych działań:

Rok	Pułapki klasyczne [szt.]	Pułapki feromonowe [szt.]
2002	3970	160
2003	4315	280
2004	3997	460
2005	3696	330
2006	3416	290
2007	3314	282
2008	3269	272
2009	3301	249
2010	2170	275
2011	1530	251
Razem	32978	2849

Głównymi sprawcami wydzielenia posuszu w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie są: cetyńce, przyplaszczek granatek i kornik drukarz.

Grzyby patogeniczne

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie stosowano profilaktyczne traktowanie pniaków drzew rosnących na gruntach porolnych preparatem PG IBL (jak w poniższej tabeli).

Rok	Powierzchnia zabezpieczona [ha]
2002	450
2003	311
2004	493
2005	519
2006	795
2007	582
2008	644
2009	524
2010	491
2011	348
Razem	5157

Problem występowania huby korzeniowej dotyczy głównie drzewostanów sosnowych w leśnictwach Brzezie, Międzybórz, Gockowo, Czarne, Krzemieniewo i Buszkowo. Pozostałe choroby grzybowe stwierdzano głównie na szkółce.

6.4. Szkody powodowane przez zanieczyszczenia środowiska

Nie stwierdzono występowania szkód spowodowanych przez zanieczyszczenie środowiska.

6.5. Szkody powodowane przez czynniki klimatyczne i antropogeniczne

Czynniki klimatyczne

Szkody powodowane były przez przymrozki późne występujące często w połowie maja, a nawet w czerwcu. Uszkodzeniu ulegały uprawy, młodniki, zasiewy na szkółce leśnej.

Straty pojawiały się również po występujących okresach suszy, trwających nieraz do 40-45 dni.

Znaczny wpływ na szkody w drzewostanach miały silne wiatry, występujące wiosną i w okresie późnojesiennym.

Czynniki antropogeniczne

Szkodnictwo leśne jest głównym czynnikiem szkód występujących w tej grupie tematycznej.

Organizacja i zakres działania Posterunków Straży Leśnej oraz Grup Interwencyjnych została określona w Zarządzeniu NR 45 DGLP z 1999r.

Posterunek Straży Leśnej w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie pracuje w 2 osobowej obsadzie.

W granicach administracyjnych nadleśnictwa znajdują się miejscowości, w których zamieszkuje znaczny odsetek ubogiej ludności utrzymującej się w głównej mierze z świadczeń opieki społecznej. Znaczny odsetek ludzi bez stałego źródła dochodu, niskie dochody oraz atrakcyjność przyrodnicza powoduje bardzo dużą penetrację lasów związaną ze zbiorem runa leśnego oraz występowanie przypadków szkodnictwa leśnego, kradzieży drewna i przypadków niszczenia i kradzieży mienia nadleśnictwa.

Problemem jest wywóz nieczystości stałych na tereny leśne przez okoliczną ludność.

Posterunek Straży Leśnej na bieżąco prowadzi działania prewencyjne i edukacyjne zmierzające do zmniejszenia liczby przypadków szkodnictwa leśnego. Współpracuje w tym zakresie

z lokalnymi placówkami oświatowymi i innymi instytucjami: policją, strażą gminną, OSP, PSP, jednostkami WP, parafiami.

Akweny wodne występujące na terenie nadleśnictwa są udostępnione dla ludności. W celu zapewnienia porządku nad akwenami wodnymi ich okolice patrolowane są na bieżąco przy udziale funkcjonariuszy policji, Straży Gminnej i Państwowej Straży Rybackiej.

Do najczęstszych wykroczeń należy zaliczyć wjazd pojazdami do lasu, szczególnie w okresie wakacyjnym i w sezonie grzybowym, zbieranie płodów runa leśnego w miejscach zabronionych lub metodami zabronionymi oraz palenie ognia i zaśmiecanie lasu.

Planowanie i rozliczanie zadań odbywa się w cyklach miesięcznych.

Skalę występowania szkodnictwa leśnego za lata 2002 – 2011 w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie ilustruje poniższa tabela:

Rok	Ilość kradzieży drewna (szt.)	Masa skradzionego drewna (m ³)	Wartość skradzionego drewna (zł)	Ilość sprawców ujawn. (szt)	Kradzieże i zniszczenia mienia	Kłusownictwo	Bezprawne korzystanie z lasu
2002	1	1,17	84,96	0	5	0	1
2003	3	4,04	191,84	0	5	0	4
2004	4	46,458	4738,83	2	4	0	4
2005	3	4,049	427,68	1	8	0	7
2006	3	13,40	1251,17	1	9	0	9
2007	4	4,114	315,56	0	5	0	40
2008	4	6,07	684,33	3	5	0	158
2009	2	17,53	3014,8	2	5	0	76
2010	4	10,14	1438,70	1	0	0	125
2011	3	8,701	1467,42	0	5	0	42
R-m	31	115,672	13615,29	10	51	0	466

7. UŻYTKOWANIE UBOCZNE

W ostatnim 10-leciu, poza gospodarką łowiecką, nadleśnictwo nie prowadziło intensywnego użytkowania ubocznego lasu. Działania w tym kierunku ograniczały się do pozyskiwania i sprzedaży choinek.

Gospodarka łowiecka

Gospodarka łowiecka na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie prowadzona jest przez OHZ Czarne i 4 koła łowieckie w 5 obwodach.

W minionym okresie nadleśnictwo koncentrowało się na następujących działaniach:

- poprawie warunków bytowania zwierzyny poprzez zwiększanie arealów poletek łowieckich przy współpracy z kołami łowieckimi na obwodach wydzielonych w celu odciążenia zwierzyny łownej od upraw i młodników w okresach niedoborów pokarmowych oraz całorocznym dokarmianiu zwierzyny w OHZ;
- wykładaniu drzew zgrzyzowych (żer włóknisty) w trakcie zabiegów CP, TW i TP;
- opiniowaniu i zatwierdzaniu rocznych planów łowieckich dla macierzystych kół;
- doskonaleniu metod inwentaryzacji zwierząt łownych;
- zacieśnieniu współpracy z kołami łowieckimi na terenie nadleśnictwa poprzez organizowanie spotkań koordynacyjnych w trakcie sezonu łowieckiego.

Plan i wykonanie odstrzału

SEZON	JELEŃ		SARNA		DZIK	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
2002 / 03	351	352	356	356	306	306
2003 / 04	343	343	343	344	312	277
2004 / 05	353	354	354	354	303	283
2005 / 06	327	327	339	339	307	251
2006 / 07	341	343	340	335	319	253
2007 / 08	365	365	313	313	315	306
2008 / 09	391	392	333	333	486	464
2009 / 10	381	381	346	346	463	387
2010 / 11	421	421	339	339	528	443
2011 / 12	515	515	356	356	510	510
Średniorocznie	379	379	342	341	385	348

Zebrane w ostatnich kilku sezonach dane na temat populacji jelenia na terenie nadleśnictwa pozwalają stwierdzić, że jego liczebność była okresowo na poziomie przekraczającym możliwości wyżywieniowe łowisk. Skutkowało to wzrostem poziomu szkód w uprawach i młodnikach. Gospodarowanie nieustabilizowaną pod względem ilościowym oraz struktury płci populacją jelenia zmusiło nadleśnictwo do przedsięwzięcia radykalnych środków zaradczych, w tym zwiększenia planów odstrzałów w OHZ i w obwodach nadzorowanych.

8.REALIZACJA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY.

Rezerваты przyrody

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie położone są cztery rezerваты przyrody.

Lp.	Nazwa rezerwatu	Położenie	Powierzchnia [ha]	Uwagi
1	„Cisy w Czarnem”	Gmina Rzeczenica leśnictwo Dzików oddz. 262 a-c,f-i	26,29	plan ochrony w trakcie uzgodnień
2	„Osiedle Kormoranów”	Gmina Przechlewo leśnictwo Pakotulsko oddz. 217 c-g	20,46	plan ochrony w trakcie uzgodnień
3	„Międzybórz”	Gmina Rzeczenica leśnictwo Międzybórz oddz. 137p	1,64	brak planu ochrony
4	„Dolina Gwdy”	Miasto i Gmina Czarne leśnictwo: Nowiny, Prądy Sierpowo Krzemieniewo, 126,127,135,136,146,147, 158,168,179,180,191,202, 214,221,236,254,270,287	428,20	brak planu ochrony
Razem			476,59	-

Natura 2000

Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w ramach tworzenia Sieci Obszarów Natura 2000 powstały dwa Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO):

- Sporysz PLH 220064 – pow. 73,63 ha;
- Dolina Szczyry PLH 220066 – pow. 171,13 ha.

Obszary siedliskowe na terenie nadleśnictwa zajmują łącznie powierzchnię **244,76** ha.

Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych

W roku 2007 na terenie nadleśnictwa przeprowadzona została inwentaryzacja chronionych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 a także inwentaryzacja flory i fauny wybranych gatunków. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono występowanie następujących siedlisk:

Lp.	Nazwa siedliska	Kod siedliska	Pow. [ha]
1	Żyzne buczyny niżowe	9130	190,99
2	Kwaśne buczyny niżowe	9110-1	109,82
3	Grądy subatlantyckie	9160	44,92
4	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0b	77,50
5	Sosnowy bór bagienny	91D0-2a*	71,84
6	Brzeziny bagienne	91D0-1*	17,22
7	Górskie i nizinne torfowiska zasadnicze o charakterze łąk, turzycowisk i mechowisk	7230	136,07
8	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	39,10
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	6,43
10	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywa)	7110	1,50
11	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	6510	15,38
Razem			710,77

* siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Inwentaryzacja fauny wykazała obecności występowania dwóch motyli naturowych - czerwończyka nieparka i czerwończyka fioletka oraz jeden gatunek ważki - trzeplę zieloną.

Poza tym stwierdzono występowanie:

- wydry;
- bobra europejskiego;
- poczwarówki zwężonej;
- traszki grzebieniastej.

Ogółem w/w formy ochrony przyrody zajmują powierzchnię 721,35 ha

Ochrona strefowa ptaków

Decyzją Wojewody Pomorskiego z dnia 14.07.2008r. na terenie leśnictwa Zadębie ustalona została strefa ochrony miejsca rozrodu i strefa ochrony regularnego przebywania wokół gniazda dla bociana czarnego.

Na terenie nadleśnictwa jest to jedyna strefa ochronna.

Pomniki przyrody

Na terenie nadleśnictwa uznanych jest 10 pomników przyrody:

- 3 głązy narzutowe;
- 6 dębów szypułkowych;
- 1 cis pospolity;

Obszary chronionego krajobrazu

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu.

- „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”;
- „Dolina rzeki Debrzynki”;
- „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”;

Edukacja przyrodniczo - leśna

Działalność edukacyjna w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie nieprzerwanie prowadzona jest od szeregu lat. Początkowo skupiała się głównie na spotkaniach pracowników służby leśnej z dziećmi i młodzieżą szkolną oraz przedszkolakami z czasem poszerzano współpracę z placówkami oświatowymi o konkursy, lekcje terenowe i różne akcje tak o zasięgu lokalnym jak i ogólnopolskim

W minionym dziesięcioleciu w szkołach i na zebraniach wiejskich wygłaszano pogadanki o tematyce przeciwpożarowej i o zasadach prawidłowego zachowania się w lesie. Co roku organizowano akcje pod nazwą „Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimę”, „Dzień ziemi” czy „Sprzątanie świata”. Partnerami nadleśnictwa w tych akcjach były miejscowe szkoły, centra kultury, samorządy lokalne i koła łowieckie.

Nadleśnictwo organizowało wiele konkursów plastycznych, fotograficznych oraz konkursów wiedzy przyrodniczej, od trzech lat jest współorganizatorem konkursu pt. „Na najcenniejsze skarby przyrody”.

W celu wzbogacenia zaplecza edukacji nadleśnictwa w 2007 roku utworzono izbę pamięci, w której to zebrano stare mapy, fotografie oraz narzędzia leśne. W 2010 roku zostały wy-

mienione tablice edukacyjne rozmieszczone wzdłuż ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej w leśnictwie Sarniak.

Osobami angażującymi się w prowadzoną edukację leśną byli pracownicy służby leśnej.

Turystyczne zagospodarowanie lasu

Lasy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie położone są na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, są atrakcyjne do prowadzenia edukacji leśnej oraz stwarzają doskonałe warunki rekreacyjno-wypoczynkowe. Przepływające przez teren Nadleśnictwa rzeki Biała, Czernica, Gwda, Brda pozwalają na organizowanie spływów kajakowych oraz stanowią dobre miejsca do połowu ryb.

Dobrze rozwinięta sieć drogowa pozwala turystom na dojazd i zwiedzanie obszarów cennych przyrodniczo: rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, siedlisk naturalnych oraz pomników przyrody występujących na terenie nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa usytuowane są następujące obiekty infrastruktury turystycznej:

- 1 ścieżka przyrodniczo – edukacyjna;
- 1 miejsce masowego wypoczynku;
- 9 miejsc postojowych;
- 2 szlaki turystyczne;
- 10 szlaków rowerowych;
- 3 szlaki kajakowe;

Istniejąca infrastruktura techniczna w zakresie zagospodarowania rekreacyjnego na dzień dzisiejszy jest wystarczająca.

Składam podziękowania całemu zespołowi Biura Urządzania Lasu w Szczecinku za zaangażowanie w opracowanie Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie oraz za bardzo dobrą współpracę z pracownikami Nadleśnictwa. Niezmiernie wysoko sobie cenię zarówno rzeczowość, jak i efektywność naszych kontaktów.

Kierownikowi drużyny urzędzeniowej i całej drużynie dziękuję za cierpliwe merytoryczne konsultacje z pracownikami służby leśnej oraz zrozumienie, dobre rady i pomoc.

NADLEŚNICZY
Nadleśniczy
inż. Zbigniew Welniński
inż. Zbigniew Welniński

Czarne, dnia 7 października 2011 r.

Tab.IX

Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cięć

OBRĘB CZARNE

Rok kalendarzowy	Zestawienie pozyskania drewna za ubiegły okres wg kategorii cięć i porównanie z etatem											
	Użytki rębne					Użytki przedrębne						Ogółem [m3]
	Pow.man. [ha]	m ³	pozostałe [m3]	przygodne [m3]	razem [m3]	czyszczenia		trzebieże		przygodne [m3]	razem [m3]	
						ha	m ³	ha	m ³			
2002	56	11991	232	325	12548	2	5	387	5579	3231	8815	21363
2003	63	13733	278	751	14762	20	26	532	7570	2843	10439	25201
2004	78	18337	532	1762	20631	10	30	688	12469	4145	16644	37275
2005	74	17997	101	690	18788	22	38	707	14615	2935	17588	36376
2006	95	21497		178	21675	7	9	682	14642	3461	18112	39787
2007	79	19320	34	466	19820	17	62	688	14169	3588	17819	37639
2008	70	16077	74	133	16284	26	59	623	13012	3527	16598	32882
2009	89	21163	56	606	21825	20	99	483	11063	2416	13578	35403
2010	60	18778	0	146	18924	21	129	495	13238	3149	16516	35440
2011	90	23662	23	135	23820	16	59	337	7211	1448	8718	32538
Razem	754	182555	1330	5192	189077	161	516	5622	113568	30743	144827	333904
Etat za okres ubiegły	763	181597	967		182564	159	835	5878	149165		150000	332564
% wykonania	99%	101%	138%		104%	101%	62%	96%	76%		97%	100%
Wykonanie średnioroczne	75	18256	133	519	18908	16	52	562	11357	3074	14483	33390

Tab.IX

Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cięć

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Rok kalendarzowy	Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cięć i porównanie z etatem											
	Użytki rębne					Użytki przedrębne						Ogółem [m3]
	Pow.man. [ha]	m ³	pozostałe [m3]	przygodne [m3]	razem [m3]	czyszczenia		trzebieże		przygodne [m3]	razem [m3]	
						ha	m ³	ha	m ³			
2002	70	17418	422	193	18033	6	6	526	6436	3010	9452	27485
2003	90	22817	866	407	24090	116	218	600	9238	3510	12966	37056
2004	63	15624	330	1574	17528	49	92	940	19924	2755	22771	40299
2005	73	17383	116	1271	18770	73	162	757	18796	2910	21868	40638
2006	104	24590	370	302	25262	32	134	466	11209	6273	17616	42878
2007	79	18125	113	210	18448	66	138	687	17165	3972	21275	39723
2008	74	16822	102	582	17506	47	279	604	16211	2745	19235	36741
2009	75	18610	75	275	18960	69	367	561	13051	1581	14999	33959
2010	75	18175	197	55	18427	20	184	458	10063	1586	11833	30260
2011	86	19497	8	160	19665	61	223	709	14027	1731	15981	35646
Razem	789	189061	2599	5029	196689	539	1803	6308	136120	30073	167996	364685
Etat za okres ubiegły	793	204825	1934		206759	484	2729	6344	167271		170000	376759
% wykonania	99%	92%	134%		95%	111%	66%	99%	81%		99%	97%
Wykonanie średnioroczne	79	18906	260	503	19669	54	180	631	13612	3007	16800	36469

Tab.IX

Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cięć

OBRĘB RZECZENICA

Rok kalendarzowy	Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cięć i porównanie z etatem											
	Użytki rębne					Użytki przedrębne						Ogółem [m3]
	Pow.man. [ha]	m ³	pozostałe [m3]	przygodne [m3]	razem [m3]	czyszczenia		trzebieże		przygodne [m3]	razem [m3]	
						ha	m ³	ha	m ³			
2002	92	16158	201	350	16709	0	0	289	5759	3893	9652	26361
2003	117	20536	63	386	20985	32	42	511	8121	3144	11307	32292
2004	93	14729	287	1030	16046	90	246	810	15757	3379	19382	35428
2005	83	15712	112	603	16427	38	51	660	16132	4593	20776	37203
2006	97	18743	118	610	19471	45	71	392	10008	6357	16436	35907
2007	103	17701	8	439	18148	51	116	582	12961	5314	18391	36539
2008	89	18555	0	200	18755	38	57	399	9242	5122	14421	33176
2009	64	17043	25	197	17265	65	180	542	13519	1677	15376	32641
2010	61	17037	10	47	17094	25	159	902	18944	1800	20903	37997
2011	83	19186	117	266	19569	82	208	814	15185	1768	17161	36730
Razem	882	175400	941	4128	180469	466	1130	5901	125628	37047	163805	344274
Etat za okres ubiegły	899	176448	927		177375	454	1971	6089	155029		157000	334375
% wykonania	98%	99%	102%		102%	103%	57%	97%	81%		104%	103%
Wykonanie średnioroczne	88	17540	94	413	18047	47	113	590	12563	3705	16381	34427

Tab.IX

Zestawienie pozyskania drewna za okres ubiegły wg kategorii cieć

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Rok kalendarzowy	Zestawienie pozyskania drewna za ubiegły okres wg kategorii cieć i porównanie z etatem											
	Użytki rębne					Użytki przedrębne						Ogółem [m3]
	Pow.man. [ha]	m ³	pozostałe [m3]	przygodne [m3]	razem [m3]	czyszczenia		trzebieże		przygodne [m3]	razem [m3]	
						ha	m ³	ha	m ³			
2002	218	45567	855	868	47290	8	11	1202	17774	10134	27919	
2003	270	57086	1207	1544	59837	168	286	1643	24929	9497	34712	94549
2004	234	48690	1149	4366	54205	149	368	2438	48150	10279	58797	113002
2005	230	51092	329	2564	53985	133	251	2124	49543	10438	60232	114217
2006	296	64830	488	1090	66408	84	214	1540	35859	16091	52164	118572
2007	261	55146	155	1115	56416	134	316	1957	44295	12874	57485	113901
2008	233	51454	176	915	52545	111	395	1626	38465	11394	50254	102799
2009	228	56816	156	1078	58050	154	646	1586	37633	5674	43953	102003
2010	196	53990	207	248	54445	66	472	1855	42245	6535	49252	103697
2011	259	62345	148	561	63054	159	490	1860	36423	4947	41860	104914
Razem	2425	547016	4870	14349	566235	1166	3449	17831	375316	97863	476628	1042863
Etat za okres ubiegły	2455	562870	3828		566698	1097	5535	18311	471465		477000	1043698
% wykonania	99%	97%	127%		100%	106%	62%	97%	80%		100%	100%
Wykonanie śred-nioroczne	243	54702	487	1435	56624	117	345	1783	37532	9786	47663	104286

Tab.X

Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu za okres ubiegły oraz porównanie z zadaniami planowymi

OBRĘB CZARNE

Rok	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszytów	gleby	upraw CW	młodników CP	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	rębnie złożone	posadzenia	dolesienia luk i przerzedzeń								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2002	30		2			7		54	30	43			
2003	28	6	2	3		14		14	33	65		75	
2004	58	5	1	16	1	12		56	140	107		82	
2005	58	11		4	1	14		40	74	69		149	
2006	67	19	3	2		10		33	28	45		119	
2007	63		9		1	11		86	39	45		124	
2008	90		2			8		16	98	111		123	
2009	89	18	2			12		81	174	42		136	
2010	85	22	9		14	8		47	50	30		84	
2011	74	10	15			4		95	114	33		129	
R-m wyk.	642	91	45	25	17	100		522	780	590		1021	
Plan	700	37	67	25	2	159		419	768	561		534	
% wyk	92	246	67	100	850	63		124	102	105		191	

Tab.X

Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu za okres ubiegły oraz porównanie z zadaniami planowymi

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Rok	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszyciw	gleby	upraw CW	młodników CP	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	rębnie złożone	posadzenia	dolesienia luk i przereźzeń								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2002	74	30	4			9		129	13	35			
2003	49	6				26		78	73	179		88	
2004	69					22		28	143	142		100	
2005	90	29		4	1	14		68	117	134		83	
2006	63				2	21		45	47	123		122	
2007	75		2		5	24		78	41	147		124	
2008	83		11			7		42	161	165		106	
2009	70		5			16		51	198	127		127	
2010	67				2	7		55	89	83		67	
2011	83					5		36	102	80		112	
R-m wyk.	723	65	22	4	10	151		610	984	1215		929	
Plan	878	30	22	4	1	208		285	825	1146		380	
% wyk	82	217	100	100	1000	73		214	119	106		244	

Tab.X

Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu za okres ubiegły oraz porównanie z zadaniami planowymi

OBREB RZECZENICA

Rok	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszytów	gleby	upraw CW	młodników CP	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	rębnie złożone	posadzenia	dolesienia luk i prze-rzedzeń								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2002	43		9	11		7		91	35	29			
2003	38	3	2			8		69	66	82		94	
2004	66	45	8	1	1	12		83	151	158		81	
2005	81		1	11	1	6		50	51	95		87	
2006	42		4	7		5		31	41	70		92	
2007	46		8	3	1	6		47	32	84		77	
2008	51		27		1	5		45	144	74		76	
2009	49		1	6	2	8		52	129	81		107	
2010	57	2	16	8	6	2		25	116	73		74	
2011	49		10	6	1	4		51	128	88		68	
R-m wyk.	522	50	86	53	13	63		544	893	834		756	0
Plan	635	0	145	58	1	167		498	800	803		582	
% wyk	82		59	91	1300	38		109	112	104		130	

Tab.X

Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu za okres ubiegły oraz porównanie z zadaniami planowymi

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Rok	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszytów	gleby	upraw CW	młodników CP	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	rębnie złożone	podsadzenia	dolesienia luk i przerzedzeń								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2002	147	30	15	11	0	23		273	78	107		0	
2003	115	15	4	3	0	48		162	172	326		257	
2004	193	50	9	17	2	46		167	434	407		263	
2005	229	40	1	19	3	34	0	157	242	298		319	
2006	172	19	7	9	2	36		109	116	238		333	
2007	184	0	19	3	7	41		211	112	276		325	
2008	224	0	40	0	1	20		103	403	350		305	
2009	208	18	8	6	2	36		184	501	250		370	
2010	209	24	25	8	22	17		127	255	186		225	
2011	206	10	25	6	1	13		183	344	201		309	
R-m wyk.	1887	206	153	82	40	314	0	1676	2657	2639		2706	
Plan	2213	67	234	87	4	534		1202	2393	2510		1496	
% wyk	85	307	65	94	1000	59		139	111	105		181	

Tab. XI

Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych

OBREB CZARNE

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat									Uprawy przypadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym				
	przy zadrzewieniu									0.4 i mniejsze	
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5		
BŚW	283,51										283,51
BMSW	133,31			0,29	3,52						137,12
BMW	29,23										29,23
LMŚW	13,10	3,21	2,38	0,84							19,53
LMW	3,66										3,66
LŚW		20,23									20,23
OL	1,29										1,29
Ogółem	464,10	23,44	2,38	1,13	3,52						494,57

Tab. XI

Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat									Uprawy przepadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym				
	przy zadrzewieniu									0.4 i mniejsze	
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5		
BŚW	399,05	5,01		3,49							407,55
BMŚW	119,54	4,28									123,82
BMW	71,47			2,23							73,70
OL						0,8					0,80
Ogółem	590,06	9,29		5,72		0,80					605,87

Tab. XI

Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych

OBRĘB RZECZENICA

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat									Uprawy przepadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym				
	przy zadrzewieniu									0.4 i mniejsze	
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5		
BŚW	278,28	5,39									283,67
BW	2,05										2,05
BMŚW	189,80	5,09									194,89
BMW	31,23			0,86							32,09
BMB		1,19									1,19
LMŚW	8,13	3,00									11,13
LMW	0,48										0,48
LŚW	2,4										2,40
Ogółem	512,37	14,67		0,86							527,90

Tab. XI

Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat									Uprawy przypadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym				
	przy zadrzewieniu									0.4 i mniejsze	
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5		
BŚW	960,84	10,4		3,49							974,73
BW	2,05										2,05
BMSW	442,65	9,37		0,29	3,52						455,83
BMW	131,93			3,09							135,02
BMB		1,19									1,19
LMŚW	21,23	6,21	2,38	0,84							30,66
LMW	4,14										4,14
LŚW	2,4	20,23									22,63
OL	1,29					0,8					2,09
Ogółem	1566,53	47,40	2,38	7,71	3,52	0,80					1628,34

Tab. XII

Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych

OBRĘB CZARNE

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna [ha]	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
KO	BMŚW	BK	8,59	40,0	22
	BMŚW	DB	11,56	36,3	22
	LMŚW	BK	47,15	63,4	22
	LMŚW	DB	6,45	70,0	22
	LMW	BK	12,68	100,0	22
	LŚW	BK	5,57	86,9	22
Razem			92,00	64,7	22
Uprawy i młodniki po rębniach złożonych	BMŚW	BK	4,27	30,0	22
	BMŚW	DB	2,94	30,0	11
	BMŚW	SO	20,28	100,0	22
	BMŚW	ŚW	5,27	30,0	22
	BMW	DB	2,60	30,0	22
	BMW	SO	2,73	100,0	11
	BMW	ŚW	5,70	30,0	22
Razem			43,79	66,8	22
Ogółem			135,79	65,4	22

Tab. XII

Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych

OBRĘB MIĘDZYBÓRZ

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna [ha]	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
KO	BMŚW	DB	37,35	30,8	22
	BMW	DB	5,80	40,0	22
	LMŚW	BK	1,69	80,0	22
	LMŚW	DB	3,17	80,0	22
	LMW	DB	3,03	33,5	22
Razem			51,04	36,70	22
Uprawy i młodniki po rębniach złożonych	BMŚW	BK	2,44	70,0	22
	BMŚW	DB	5,35	30,0	22
	BMŚW	SO	20,78	100,0	11
	LMŚW	BK	3,74	80,0	22
	LMW	DB	3,09	100,0	11
Razem			35,40	85,2	12
Ogółem			86,44	56,6	22

Tab. XII

Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych

OBRĘB RZECZENICA

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna [ha]	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
KO	BMŚW	BK	7,14	30,0	22
	BMŚW	DB	45,72	30,0	22
	BMŚW	DB.B	4,46	30,0	22
	LMŚW	BK	128,70	66,9	22
	LMŚW	DB	3,39	38,4	22
	LMW	DB	2,82	30,0	22
	LŚW	BK	188,48	73,5	22
	LŚW	DB	2,21	60,0	22
Razem			382,92	64,1	22
Uprawy i młodniki po rębniach złożonych	BMŚW	DB	21,15	30,5	22
	BMŚW	SO	18,44	100,0	12
	BMŚW	ŚW	4,15	30,0	23
	BMW	SO	5,47	100,0	11
	LMŚW	BK	27,66	84,4	22
	LMŚW	DB	8,76	51,0	21
	LMŚW	SO	5,15	90,0	12
	LŚW	BK	51,14	87,4	22
	LŚW	DB	0,68	90,0	11
Razem			142,60	76,7	22
Ogółem			525,52	67,5	22

Tab. XII

Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna [ha]	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
KO	BMŚW	BK	15,73	35,5	22
	BMŚW	DB	94,63	31,1	22
	BMŚW	DB.B	4,46	30,0	22
	BMW	DB	5,80	40,0	22
	LMŚW	BK	177,54	66,1	22
	LMŚW	DB	13,01	64,2	22
	LMW	BK	12,68	100,0	22
	LMW	DB	5,85	31,8	22
	LŚW	BK	194,05	73,9	22
	LŚW	DB	2,21	60,0	22
Razem			525,96	61,5	22
Uprawy i młodniki po rębniach złożonych	BMŚW	BK	6,71	44,5	22
	BMŚW	DB	29,44	30,4	22
	BMŚW	SO	59,50	100,0	12
	BMŚW	ŚW	9,42	30,0	22
	BMW	DB	2,60	30,0	22
	BMW	SO	8,20	100,0	11
	BMW	ŚW	5,70	30,0	22
	LMŚW	BK	31,40	83,9	22
	LMŚW	DB	8,76	51,0	21
	LMŚW	SO	5,15	90,0	12
	LMW	DB	3,09	100,0	11
	LŚW	BK	51,14	87,4	22
	LŚW	DB	0,68	90,0	11
Razem			221,79	76,1	22
Ogółem			747,75	65,8	22

Osie, dnia 5.10.2011r.

KOREFERAT

Inspekcji Lasów Państwowych - Szczecińskiego Regionu Inspekcyjnego do szczegółowej analizy gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego, obejmującego lata 2002-2011, opracowanej na Naradę Techniczno-Gospodarczą przez Nadleśniczego Nadleśnictwa Czarne.

Koreferat opracowano na podstawie wyników kontroli kompleksowej z roku 2010, danych przedstawionych przez nadleśniczego w referacie „analiza gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego” i referatu kierownika pracowni urządzania lasu. Ostatnia kontrola kompleksowa obejmowała okres działalności nadleśnictwa za lata 2006 – 2009.

Poniżej przedstawiam najważniejsze uwagi do poszczególnych obszarów działalności nadleśnictwa:

1. Zmiany w stanie posiadania.

W zakresie uregulowania stanu prawnego gruntów w zarządzie nadleśnictwa Czarne kontrolujący nie wnieśli zastrzeżeń. W referacie nadleśniczego przedstawiono zmiany w stanie posiadania w okresie obowiązywania mijającego planu UL (1.01.2002 – 31.12.2011). Z danych przedstawionych w referacie wynika, że przewidywana powierzchnia gruntów nadleśnictwa na dzień 31.12.2011r. wynosić będzie 28.426,8700 ha.

2. Urządzanie lasu i gospodarka zasobami

Realizowany plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarne został opracowany na okres od 1. stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2011 r.

2.1. W zakresie wykonania zaplanowanych cięć za ubiegłe 10-cio lecie:

- a) wykonanie użytkowania głównego: masowo w 100% - nie przekroczono etatu,
- b) wykonanie planu cięć w użytkach **rębnych**, zarówno powierzchniowego jak i masowego oceniono, jako prawidłowe:
 - realizacja etatu użytków rębnych zagospodarowanych rębnią zupełną za 10 lat wyniosło 99% powierzchniowo i 98% masowo.
 - realizacja etatu użytków rębnych zagospodarowanych rębniami złożonymi za 10 lat wyniosła 97% powierzchniowo i 94% masowo. W trakcie kontroli zwrócono uwagę na problem nadmiernego opóźniania cięć uprzętających przy realizacji rębni częściowych w drzewostanach bukowych.

c) wykonanie planu cięć w użytkach przedrębnych”

- stopień realizacji czyszczeń późnych jest prawidłowy (106%), a niewykonanie zaplanowanej do pozyskania masy drewna w tej grupie użytków zostało uzasadnione przez nadleśniczego,

- Stopień realizacji trzebieży wczesnych jest prawidłowy (99%).

- Stopień realizacji trzebieży późnych wyniósł 97%. Wyjaśnienia nadleśniczego dotyczące niepełnego wykonania planu trzebieży późnych są zgodne ze stanem faktycznym i uzasadnione przyczynami przyrodniczymi i zasadą racjonalności postępowania.

W trakcie kontroli kompleksowej sprawdzono wykonanie trzebieży na powierzchni 530 ha (w tym TW 191 ha), jako bardzo dobrą oceniono prawidłowość wykonania cięć trzebieżowych.

2.2. W zakresie prac z hodowli lasu:

a) nadleśnictwo wykonało plan odnowień i zalesień w 91%, co jak wynika z uzasadnienia przedstawionego przez nadleśniczego, w zakresie zrębów było spowodowane ich odnawianiem w drugim roku po ich wycięciu. Należy jednak zwrócić uwagę na niepełną realizację zaplanowanych odnowień w rębniach złożonych – tylko 65%. Zaplanowana na 10-letnie powierzchnia odnowień w rębniach złożonych wynosiła 233 ha i stanowiła 46% sumy powierzchni manipulacyjnych rębni złożonych. Tutaj jedną z przyczyn było opóźnienie cięć uprzętających wynikające z ograniczonych możliwości zbytu drewna liściastego (głównie buka). Na problem ten należy zwrócić uwagę przy realizacji nowego planu UL. Pozytywnym elementem była dbałość o szybkie uproduktywnienie powstałych luk – na plan 4ha wykonano 40 ha. Również wskaźnik poprawek za dziesięciolecie ukształtował się na niskim poziomie 13%.

b) analizując realizację zabiegów pielęgnacyjnych (pg, CW, CP), przy ich ogólnie dobrej ocenie wykonania zwrócono uwagę na popełniane błędy: wykonywanie czyszczeń wczesnych i późnych w niewłaściwej fazie rozwojowej (nadmierne opóźnianie zabiegów), a w przypadku czyszczeń późnych ponadto zbyt słabe rozluźnianie młodników i pozostawianie rozpieraczy.

c) jakość hodowlana upraw stwierdzona w kontroli kompleksowej została oceniona jako dobra, a jakość młodników jako dostateczna, na co wpłynęły głównie uszkodzenia od zwierzyń w nieogrodzonych uprawach i młodnikach.

3. Ocena wpływu wykonanych zabiegów na stan lasu:

3.1. Pozytywnie ocenić należy wzrost zasobów drzewnych o ok. 570 tyś. m³ (tj. o około 11 %) przy wzroście przeciętnej zasobności na 1 ha o 39 m³, tj. o 20% w minionym dziesięcioleciu. W tym wypadku wzrost zasobów drzewnych odnosi się do pomniejszonej powierzchni N-ctwa o planowane przekazanie części gruntów do N-ctwa Czarnobór.

W Nadleśnictwie Czarne występuje niekorzystna struktura wiekowa drzewostanów, tj. „braki” w klasie I i II, (stanowiące odpowiednio 15% i 13,8% udziału powierzchniowego drzewostanów) oraz nieproporcjonalnie wysoki udział III klasy wieku wynoszący 32,7%. Przeciętny wiek drzewostanów wzrósł z 52 do 55 lat.

3.2. W minionym dziesięcioleciu poprawił się stopień zgodności składów gatunkowych z siedliskiem w grupie upraw do 10 lat: 99,3 % stanowią uprawy o składzie gatunkowym zgodnym, 0,7 % częściowo zgodnych, upraw ze składem niezgodnym nie zainwentaryzowano.

Stopień zgodności wszystkich drzewostanów z siedliskiem jest dość wysoki - 91,5 % drzewostanów jest zgodnych z GTD. Drzewostany niezgodne z siedliskiem zajmują zaledwie ok. 0,5% (126,88 ha).

3.3. Stan zdrowotny i sanitarny drzewostanów został oceniony, jako prawidłowy. Zarówno wyniki kontroli kompleksowej jak i urządzania lasu wskazują, że zasadniczy wpływ na stan zdrowotny lasu ma dość wysoki udział drzewostanów na gruntach porolnych (26%) i monokultury gatunków iglastych.

3.4. Zmiany w stanie infrastruktury technicznej są pozytywne. Nadleśnictwo przystąpiło do sprzedaży zbędnych lokali mieszkalnych: zbyło lub przekazało do zasobu gminy łącznie 165 lokali, a działalność inwestycyjna i remontowa dotyczyła głównie leśniczówek oraz utrzymania sprawnej infrastruktury drogowej.

4. Rozmiar wykonanych prac zalesieniowych,

Nie wniesiono uwag do zrealizowanego rozmiaru prac zalesieniowych.

5. W zakresie zapobiegania i zwalczania szkód w lasach spowodowanych przez czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne pozytywnie ocenić należy podejmowane działania nadleśnictwa. Prace inwentaryzacyjne UL i kontrola kompleksowa potwierdzają istnienie znacznego problemu szkód od zwierzyny w uprawach i młodnikach.

6. W zakresie użytkowania ubocznego działalność nadleśnictwa oceniono pozytywnie.

7. Do realizacji zadań wynikających z **programu ochrony przyrody** uwag nie wniesiono.

8. Uwagi inne:

Do planowanych podsadzeń w pierwszej kolejności kwalifikować drzewostany niestabilne, w fazie rozpadu, opanowane przez czynniki patogeniczne.

Nadleśnictwo Czarne, w okresie realizacji zadań wynikających z planu urządzania lasu na lata 2002-2011, poddane zostało kontrolom kompleksowym w latach 2005 i 2010. Działalność nadleśnictwa w wyniku ustaleń ostatniej kontroli uzyskała wskaźnik 0,85 - ocena dobra.

Opracował:

Inspektor LP

Lech Radowski

INSPEKTOR
Lasów Państwowych
mgr Lech Radowski

3. OPIS PRZYJĘTYCH ZASAD OKREŚLANIA ZADAŃ GOSPODARCZYCH DLA NADLEŚNICTWA

3.1. PODSTAWY GOSPODARKI PRZYSZŁEGO OKRESU

3.1.1. Cele i zasady trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach pod pojęciem trwale zrównoważonej gospodarki leśnej rozumie „działalność zmierzającą do ukształtowania struktury lasu i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów”.

Opracowując plan urządzenia lasu kierowano się następującymi zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej:

- zwiększenie zasobów leśnych poprzez planowanie pozyskania drewna w zależności od przyrostu miąższości i poprzez planowanie dodatkowych zalesień,
- zwiększenie odporności ekosystemów leśnych poprzez popieranie różnorodności genowej, gatunkowej i strukturalnej, wykorzystywanie procesów naturalnych i dostosowywanie gatunków do warunków siedliskowych,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu pozyskania produktów leśnych, tak w okresie bieżącym, jak i w przyszłości, przy minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko,
- popieranie różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych przez preferowanie odnowień naturalnych, wprowadzanie gatunków rodzimych, ochronę cennych biotopów,
- zachowanie funkcji ochronnych lasów,
- utrzymanie innych funkcji społeczno-ekonomicznych.

W planowaniu uwzględniono aktualne przepisy prawne, obowiązujące zasady hodowli lasu oraz postanowienia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej.

Nadrzędnym celem wszelkich poczynań gospodarczych Nadleśnictwa winno być zapewnienie trwałego użytkowania lasów i rozwijanie wszechstronnej ich użyteczności. Stąd wśród działań związanych z realizacją średniookresowego planu zagospodarowania lasu na miejsce pierwsze wysuwają się działania dotyczące utrzymania, czy nawet poprawy stabilności, odporności i żywotności ekosystemów leśnych wobec pożarów, szkodników owadów, zwierzęcy i wszelkich innych szkodliwych czynników.

W odnowieniach i zalesieniach należy zwracać uwagę by składy gatunkowe były nie tylko zgodne z warunkami siedliskowymi, ale i wzbogacane w miarę istniejącego zróżnicowania siedliskowego (niewyłączone mikrosiedliska). Wprowadzanie możliwie bogatego składu gatunkowego, form mieszania i zróżnicowania struktury może być powiązane z wykorzystaniem istniejących zadrzewień i zakrzewień oraz pozostawianiem bagienek i oczek wodnych.

Konieczne staje się wzbogacanie różnorodności gatunkowej drzew i krzewów poprzez wysadzanie pojedynczo, grupowo i kępowo gatunków niewystępujących w drzewostanach, właściwych dla danego siedliska. Ponadto należy też mieć na uwadze gatunki drzew owocowych i jagodowych, które powinno się wysadzać na obrzeżach drzewostanów, wzdłuż cieków i zbiorników wodnych oraz w innych odpowiednich ku temu miejscach. Nawet niewielka liczba takich drzew będzie zaczątkiem ich naturalnego rozprzestrzeniania się, pod warunkiem, że będzie należycie chroniona.

Celem zachowania pełnego bogactwa genetycznego drzewostanów, należy preferować odnowienia naturalne. Dotyczy to oczywiście drzewostanów wartościowych o dobrej jakości i rodzimym pochodzeniu. Ocena hodowlana drzewostanów dokonana została w toku terenowych prac urządzania lasu i znajduje swój wyraz w jakości hodowlanej drzewostanów przedrębnych i jakości technicznej drzewostanów rębnych, przewidzianych do użytkowania. W szczególnie cennych drzewostanach Nadleśnictwa, zaliczanych do gospodarczych drzewostanów nasiennych, odnowienia naturalne winny stawać się regułą.

Istotną rolę w dążeniu do stabilnych lasów, w szczególności zwiększenia mechanicznej stabilności drzewostanów, spełniają cięcia pielęgnacyjne, umożliwiające uformowanie silnej i żywotnej korony oraz rozbudowanie systemu korzeniowego. Cięcia te muszą być prowadzone konsekwentnie, z zastosowaniem techniki przyjaznej dla środowiska leśnego, co oznacza prowadzenie prac w sposób ograniczający do minimum uszkodzenia pozostałych składników lasu. Służyć temu może między innymi wyrób sortymentów w drzewostanie i ich zrywka ciągnikami nasiębiernymi po uprzednio zaplanowanych szlakach zrywkowych.

Odchodzić należy od ciężkiego sprzętu transportowego, szczególnie w drzewostanach, gdzie projektuje się wykorzystanie odnowień naturalnych.

Przy użytkowaniu rębny drzewostanów należy zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie ładu przestrzennego i nawrotów cięć. Niedopuszczalne jest zakładanie nowego zrębu w wypadku, gdy na poprzednim, bezpośrednio przylegającym zrębie, uprawa wykazuje cechy przypadłej uprawy. Ponadto należy pamiętać o pozostawianiu w drzewostanie kęp starodrzewu oraz niestosowaniu rębni zupełnej przy głównych szlakach komunikacyjnych, przy ciekach i zbiornikach wodnych oraz przy bagnach i torfowiskach.

Przy prowadzeniu rębni częściowych należy kierować się następującymi ogólnymi wskazaniami:

- w drzewostanach słabo pielęgnowanych w okresie trzebieży należy zwrócić szczególną uwagę na właściwe wykonanie cięć przygotowawczych,
- w cięciach przygotowawczych w pierwszej kolejności należy usuwać gatunki lekkonasienne, protegując gatunki pożądane w docelowym składzie drzewostanu; należy ponadto odpowiednio przygotować glebę do obsiewu,
- w cięciach obsiewnych przerzedzanie drzewostanu głównego powinno być równomierne, dostosowane do stopnia światłozadności młodego pokolenia,
- cięcia odsłaniające muszą być wykonywane przy uwzględnieniu wymagań hodowlanych młodego pokolenia; stwarzać również powinny warunki do dalszego odnawiania się drzewostanu,
- po cięciach uprzątających należy uporządkować istniejące kępy młodego pokolenia oraz uzupełnić wszystkie nieodnowione luki, zgodnie z zaplanowanym składem gatunkowym drzewostanu,
- określone w wykazie cięć wielkości planowanej do usunięcia miąższości, należy rozumieć jako założenia ramowe możliwe do modyfikowania w zależności od potrzeb konkretnego drzewostanu i powstałego w nim odnowienia naturalnego,
- w przypadku niezyskania odnowienia naturalnego lub jego przypadnięcia, należy wykonać sztuczne odnowienie pod osłoną.

Rębnię gniazdową zupełną IIIa zaleca się stosować przede wszystkim w celu przebudowy drzewostanów, głównie sosnowych, występujących na żyzniejszych siedliskach BMśw i LMśw, na drzewostany mieszane, z wprowadzeniem biologicznie dobranej, w formie grupowej i kępowej, domieszki wymagającej w młodości osłony bocznej drzewostanu.

Przy realizacji cięć należy stosować przyjazne środowisku techniki pozyskania drewna oraz w uzasadnionych przypadkach odchodzić w trakcie wykonawstwa od prostych linii zrębowych.

Działania na rzecz szeroko pojętej ochrony przyrody, czy też biologicznej różnorodności dotyczą też ochrony drzew pomnikowych, pozostawiania drzew dziuplastych oraz drzew obumarłych do ich całkowitego rozkładu. Pozostawienie w zdrowych drzewostanach drobnych gałęzi i jałowego posuszu oraz drzew leżących bez wartości gospodarczych sprzyjać będzie ochronie gleb leśnych i gromadzeniu substancji organicznej.

W celu ograniczenia szkód od zwierzyny płowej w odnowieniach i zalesieniach, należy wzmocnić działania zmierzające do zwiększenia naturalnej bazy żerowej. Dotyczy to tak zagospodarowania łąk śródleśnych, jak i pozostawiania na zimę leżących drzew z młodą korą oraz zwiększania w podszytach pokarmu pędowego.

Proekologiczna gospodarka leśna zmusza do ciągłego poszukiwania rozwiązań oryginalnych, często bez wzorców, instrukcji i zaleceń. Wymaga daleko idącej samodzielności i szczególnego rodzaju odpowiedzialności, nie za wykonanie planów, ale za rzeczywisty stan lasu. Powodzenie jej zależeć będzie od wiedzy realizatorów planu zagospodarowania lasu i umiejętności praktycznego jej zastosowania.

3.1.2. Podział na gospodarstwa

Podział gruntów zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa na gospodarstwa dokonany został na podstawie decyzji KZP oraz obowiązujących zasad hodowli lasu i instrukcji urządzania lasu.

Utworzono następujące gospodarstwa (*grunty zalesione i niezalesione*):

Gospodarstwo specjalne (S) – o łącznej powierzchni-**2589,64 ha**, do którego zaliczono:

w obrębie Czarne – 2223,54 ha

- lasy w rezerwach
- w oddz.:126, 127, 135, 136, 146, 147, 158, 168, 179, 180, 191,
202, 214, 221, 236, 254, 270, 287 - 392,11 ha;
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, wodochronne (dokładna lok. wym. w pkt.1.2.9.) - 352,75 ha;
- lasy stanowiące drzewostany nasienne (dokładna lok. wym. w pkt.1.2.9.) - 29,81 ha;

- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa (dokładna lok. wym. w pkt.1.2.9.) - 694,32 ha;
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców (dokładna lok. wym. w pkt. 1.2.9.) - 118,64 ha;
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, położone w granicach adm. miast i w odległości do 10 km od granic adm. miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców (dokładna lok. wym. w pkt.3.2.6.) - 607,13 ha;
- lasy ze źródliskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek - w oddz.: 222h,223d,355h,i,l,356t,x - 11,84 ha;
- lasy „ostoje różnorodności biologicznej” (nieujęte wcześniej) w oddz.:239f,j,242h,276d,278j,294h,i,323d,356ax - 12,60 ha;
- lasy na siedliskach bagiennych (nieujęte wcześniej) - 4,34 ha.
w tym: BMb - 3,39 ha,
 LMb - 0,95 ha.

w obrębie Międzybórz – 154,46 ha

- lasy w rezerwatach - oddz.: 137p, 262a,b,h,i - 26,55 ha;
- lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne (dokładna lok. wym. w pkt. 1.2.9.) - 9,55 ha;
- lasy w strefach ochronnych wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych - w oddz.: 149i, 150a, 163d,f,h, 164, 179f, 180a-g,i,k - 59,91 ha;
- lasy ze źródliskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek - w oddz.: 240i, 316h, 350c - 7,39 ha;

- lasy „ostoje różnorodności biologicznej” - w oddz.:105l, 106f, 107j, 121b, 137k,m, 138w, 139a, 190g, 217a, 234h,k, 236a,d, 248c, 294c, 305c 318h, 319b, 322b, 344g, 345g,h, 346g, 352b, 376g - 38,39 ha;
- lasy na siedliskach bagiennych (nieujęte wcześniej) - 12,67 ha,
 - w tym: Bb - 1,89 ha,
 - BMb - 7,15ha,
 - LMb - 3,63 ha.

w obrębie Rzeczenica – 211,64 ha

- lasy w rezerwatach
 - w oddz.217c-g - 20,46 ha;
- lasy glebochronne, wodochronne o nachyleniu powyżej 45°
(dokładna lok. wym. w pkt. 1.2.9.) - 35,94 ha;
- lasy stanowiące drzewostany nasienne, wodochronne
(dokładna lok. wym. w pkt. 1.2.9.) - 11,02 ha;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej
(dokładna lok. wym. w pkt. 1.2.9.) - 46,16 ha;
- lasy ze źródliskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek - w oddz.: 109j, 179Ak, 199b, 216l, 238t, 246a - 12,71 ha;
- lasy „ostoje różnorodności biologicznej” - w oddz.: 7g, 13k,l, 14c,f, 17 l-n, 31b, 42n, 47h, 49b, 50b, 72o, 73g-i,l, 85h, 86f, 106d, 107d, 139f, 236d, 240a,j, 242h, 276a, 277a,c, 283f, 288n, 292a, 307f, 309b - 53,47 ha;
- lasy na siedliskach bagiennych (nieujęte wcześniej) - 31,88 ha.
 - w tym: BMb - 19,93 ha,
 - LMb - 11,95 ha.

Gospodarstwo lasów ochronnych (O) - o łącznej powierzchni - 4886,51 ha

- obręb Czarne - 1375,13 ha,
- obręb Międzybórz - 1946,62 ha,
- obręb Rzeczenica - 1564,76 ha.

Do gospodarstwa lasów ochronnych zaliczono lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego lub do gospodarstwa przebudowy.

Gospodarstwo zrębowe w lasach gospodarczych (GZ)

- o łącznej powierzchni – 13054,41 ha

- obręb Czarne - 2199,74 ha,
- obręb Międzybórz - 6147,03 ha,
- obręb Rzeczenica - 4707,64 ha.

Do gospodarstwa zrębowego zaliczono te drzewostany w lasach gospodarczych (nieujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz GTD i aktualny skład gatunkowy przyjęto zrębowy sposób zagospodarowania (rębnią zupełną); dotyczy to zasadniczo drzewostanów na siedlisku Bśw, Bw, BMśw (z GTD – So), BMw i Ol.

Gospodarstwo przerębowo - zrębowe w lasach gospodarczych(GPZ)

- o łącznej powierzchni – 2896,58 ha

- obręb Czarne - 970,06 ha,
- obręb Międzybórz - 326,75 ha,
- obręb Rzeczenica - 1599,77 ha.

Gospodarstwo to tworzą drzewostany w lasach gospodarczych (nieujęte w gospodarstwie specjalnym i przebudowy), w których stosowany będzie przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (rębnie częściowe, gniazdowe lub stopniowe), występujące z reguły na siedliskach BMśw (z GTD – BkSo lub DbSo), LMśw, LMw, Lśw, Lw.

Gospodarstwo przebudowy (R) - o łącznej powierzchni – 266,58 ha

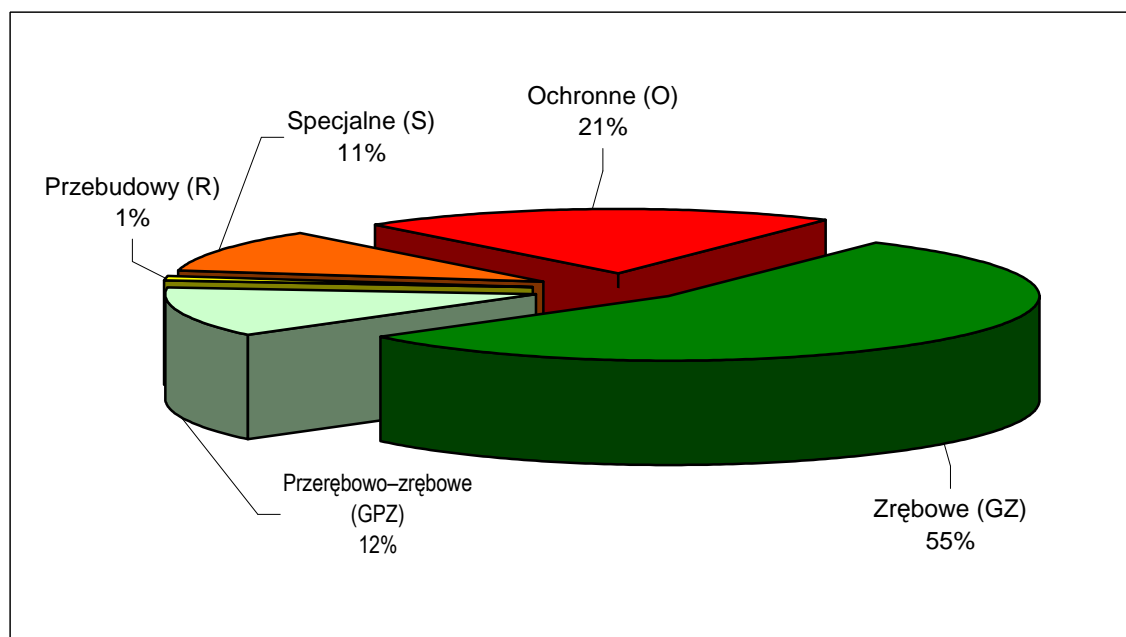
- obręb Czarne - 29,83 ha,
- obręb Międzybórz - 11,50 ha,
- obręb Rzeczenica - 225,25 ha.

Do gospodarstwa przebudowy zaliczono wszystkie drzewostany ujęte w „Wykazie drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy w 10-leciu”. Kwalifikowanie drzewostanów do tego gospodarstwa odbywało się zgodnie z hierarchią przyjętą przez Komisję Założenia Planu.

Zestawienie powierzchni gruntów zalesionych i miąższości wg gospodarstw

GOSPODARSTWO	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
	powierzchnia – ha miąższość – m ³ brutto			
1	2	3	4	5
1. Specjalne (S)	<u>2199,38</u> 638790	<u>148,85</u> 42900	<u>205,96</u> 50785	<u>2554,19</u> 732475
2. Ochronne (O)	<u>1356,83</u> 360250	<u>1912,30</u> 391100	<u>1536,93</u> 314480	<u>4806,06</u> 1065830
3. Zrębowe (GZ)	<u>2138,08</u> 575005	<u>6038,26</u> 1369020	<u>4610,36</u> 1058295	<u>12786,70</u> 3002320
4. Przerębowo – zrębowe (GPZ)	<u>961,50</u> 270375	<u>323,95</u> 73505	<u>1592,99</u> 351615	<u>2878,44</u> 695495
5. Przebudowy (R)	<u>29,83</u> 7240	<u>11,50</u> 1870	<u>225,25</u> 57705	<u>266,58</u> 66815
OGÓLEM	<u>6685,62</u> 1851660	<u>8434,86</u> 1878395	<u>8171,49</u> 1832880	<u>23291,97</u> 5562935

Procentowy udział gruntów zalesionych według gospodarstw (dla Nadleśnictwa)

3.1.3. Wiek rębności

Komisja Założeń Planu przyjęła następujące wieki rębności, jednakowe dla lasów ochronnych i gospodarczych:

Gatunek	Wiek rębności lat
Db	140
Bk	110
So, Md	100
Św, Dg, Brz,Ol,Jw	80
Os, Ol odr.	60
Ols,	40

Zawierają się one w granicach określonych w „Wykazie wieków rębności dla sosny, świerka, jodły, buka i dębu”, stanowiącym załącznik do Zarządzenia nr 36 Dyrektora Generalnego LP z dnia 19 maja 2004 r. w sprawie zmian w Instrukcji u.l. i z wyjątkiem buka są zgodne z wiekami rębności przyjętymi w poprzednim planie u.l. Wiek rębności buka podniesiono ze 100 do 110 lat.

3.1.4. Podział na ostępy

Celem utrzymania ładu przestrzennego w lesie, umożliwienia projektowania cięć oraz zwiększenia odporności drzewostanów na szkodliwe działanie wiatrów, przyjęto ostępy stałe z poprzedniego planu u.l. Ostępy przebiegają zasadniczo z północnego wschodu na południowy zachód i obejmują z reguły dwa oddziały, a ich długość wynosi około 750 m. Ostępy o nietypowej długości – jeden lub trzy oddziały – spotyka się przeważnie na początku i końcu szeregów ostępowych oraz w oderwanych kompleksach leśnych. Poza tym w obrębie Międzybórz układ około 75% oddziałów jest nietypowy dla prowadzenia cięć z kierunku północno-wschodniego, ponieważ dłuższe boki oddziałów stanowią linie gospodarcze, a krótsze – linie oddziałowe. Ostępy mają tu długość od 800-1500 m i obejmują przeważnie cztery, ułożone równoleżnikowo oddziały. Początek i koniec ostępu oparto zasadniczo na granicach podziału powierzchniowego. W ramach ostępu użytkowanie rębne należy prowadzić zgodnie z kierunkiem oznaczonym na mapie cięć strzałką czerwoną, która jednocześnie oznacza długość ostępu. W koniecznych przypadkach, z uwagi na niekorzystny układ drzewostanów i zagrożenie przetrzymywania na pniu drzewostanów wskazanych do wyřębu, zastosowano ostępy przejściowe, oznaczone na mapie cięć strzałką niebieską.

Ostępy takie zaprojektowano:

- obręb Czarne – w oddz.: 122,130,134/135,163,178,188,190,210,212,217, 246,285,304,321,327;
- Obręb Międzybórz – w oddz.: 235,265/277,267/279,315/330,349,374,375;
- obręb Rzeczenica – w oddz.: 18,36,61,80,82,112,147,149,160A,163,173, 208,210.

W obrębie Międzybórz w oddziałach: 36/38, 111/124, 197/206, 265/277, 219/231, 309/324, 336/344, zaprojektowano wręby tak aby można było uprzętać te drzewostany rębnią Ib w ciągu 20 – 30 lat.

3.2. OKREŚLENIE I PRZYJĘCIE ETATÓW CIĘĆ UŻYTKOWANIA GŁÓWNEGO

3.2.1. Użytki rębne

Podstawą wyliczenia etatów użytkowania rębego był przyjęty dla poszczególnych gatunków wiek rębności oraz podział na gospodarstwa. Dla gospodarstwa specjalnego etatu nie obliczano, a wielkość planowanego użytkowania rębego wynika z sumy stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych drzewostanów. Dla gospodarstwa zrębowego i przerębowo-zrębowego wyliczono etaty według dojrzałości drzewostanów (z ostatniej i dwóch ostatnich klas wieku), a także etat wg zrównania średniego wieku. Tak wyliczone etaty posłużyły do wyboru etatu optymalnego.

Etaty według dojrzałości drzewostanów, ale tylko dla celów porównawczych, wyliczono również dla gospodarstwa lasów ochronnych.

Etat w gospodarstwie przebudowy zwany etatem według potrzeb przebudowy, stanowi sumę etatów obliczonych dla poszczególnych drzewostanów zaliczonych do tego gospodarstwa.

Zestawienie obliczonych etatów użytkowania rębego przedstawiono w tabeli XIV. Tabelę tę, z danymi dla poszczególnych obrębów, dołączono również do tomów III.

Zestawienie obliczonych i przyjętych etatów użytkowania rębnego

Gospodarstwo	Obliczenia cząstkowe (średnio na rok)						Etat z potrzeb hodowlanych na okres obowiązywania planu	Etat przyjęty na okres obowiązywania planu
	etaty wg dojrzałości drzewostanów		etat wg zrównania średniego wieku	etat optymalny	etat z potrzeb przebudowy	etat wg okresów uprzęgnięcia w KO i KDO		
	z ostatniej klasy wieku	z dwóch ostatnich kl. wieku						
	m ³ brutto							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Obręb Czarne								
Specjalne (S)	x	x	x	x	x	237	101189	101189
W lasach ochronnych (O)	5119	4804	x	x	x	761	39984	39984
Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ)	8325 20,87	8571 21,13	7978 20,09	8325 20,87	x	x	80482 211,31	80482
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)	2516	2667	4309	2667	x	716	17463	17463
Przerębowe w lasach gospodarczych (GP)	x	x	x	x	x	0	0	0
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)	x	x	x	x	416	416	4998	4998
RAZEM	15960	16042	x	x	416	2130	244116	244116
Obręb Międzybórz								
Specjalne (S)	x	x	x	x	x	0	0	0
W lasach ochronnych (O)	7180	4929	x	x	x	130	60849	60849
Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ)	16787 50,78	17800 54,99	19388 56,86	17800 54,99	x	x	175105 547,21	175105
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)	708	479	1216	708	x	1041	9464	9464
Przerębowe w lasach gospodarczych (GP)	x	x	x	x	x	0	0	0
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)	x	x	x	x	187	0	1400	1400
RAZEM	24675	23208	x	x	187	1171	246818	246818

Gospodarstwo	Obliczenia cząstkowe (średnio na rok)						Etaty z potrzeb hodowlanych na okres obowiązywania planu	Etaty przyjęte na okres obowiązywania planu
	etaty wg dojrzałości drzewostanów		etaty wg zrównania średniego wieku	etaty optymalny	etaty z potrzeb przebudowy	etaty wg okresów uprzęgnięcia w KO i KDO		
	z ostatniej klasy wieku	z dwóch ostatnich kl. wieku						
	m ³ brutto							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Obwód Rzeczenica								
Specjalne (S)	x	x	x	x	x	386	4808	4808
W lasach ochronnych (O)	3966	3531	x	x	x	1692	37470	37470
Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ)	16434 53,77	15283 49,30	14853 47,26	15283 49,30	x	x	147108 494,34	147108
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)	3948	4031	5902	4031	x	2909	32483	32483
Przerębowe w lasach gospodarczych (GP)	x	x	x	x	x	0	0	0
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)	x	x	x	x	3818	2983	36133	36133
RAZEM	24348	22845	x	x	3818	7970	258002	258002
OGÓŁEM	64983	62095	x	x	4421	11271	748936	748936

Przyjęte etaty są:

- w gospodarstwie specjalnym (S), lasów ochronnych (O), przerębowo-zrębowym (GPZ) i przebudowy (R) - etatami wynikającymi z potrzeb hodowlanych;
- w gospodarstwie zrębowym (GZ) – etatami wg dojrzałości drzewostanów, zbliżonymi do optymalnych etatów powierzchniowych.

W gospodarstwie przerębowo-zrębowym proponowane etaty w stosunku do etatów optymalnych stanowią:

- w obrębie Czarne - 65%,
- w obrębie Międzybórz - 134%,
- w obrębie Rzeczenica - 81%.

W obrębach: Czarne i Rzeczenica trudności w dobraniu do etatu optymalnego wystąpiły głównie w związku z dużym udziałem rębni gniazdowej w jej początkowej fazie oraz niekorzystnym układem drzewostanów rębnych. W obrębie Międzybórz przekroczenie etatu 190

optymalnego w tym gospodarstwie wyniknęło głównie ze stosunkowo wysokich potrzeb w zakresie cięć uprzętających w KO. Jest to ponadto gospodarstwo niewielkie powierzchniowo.

Kwalifikowanie drzewostanów do użytkowania rębego odbywało się z zachowaniem ładu przestrzennego cięć, w następującej kolejności:

- drzewostany w klasie odnowienia i w klasie do odnowienia,
- drzewostany do przebudowy,
- drzewostany przeszłorębne,
- drzewostany rębne.

Użytkowanie rębne zlokalizowano w:

- klasach odnowienia i do odnowienia - 518,33 ha (98,5% pow. tych d-stanów),
- drzewostanach przeszłorębnych - 482,10 ha (43,5% pow.),
- drzewostanach rębnych - 1637,21 ha (46,8% pow.),
- drzewostanach bliskorębnych (przebudowa) - 24,30 ha (0,1% pow.).

Razem powierzchnia manipulacyjna - 2661,94 ha (11,4% pow. d-stanów).

Z drzewostanów w klasie odnowienia pozostawiono bez cięć 7,63 ha: w obrębie Czarne - 2,11 ha (ekotony w oddz.:307i, 318l, 319a, 320a), w obrębie Rzeczenica - 5,52 ha (ekoton w oddz.42i - 0,40 ha, rezerwat w oddz.217g - 5,12 ha).

Nieobjęte planem cięć użytków rębnych drzewostany przeszłorębne (625,17 ha) należą do gospodarstw:

- specjalnego - 315,01 ha,
- lasów ochronnych - 155,03 ha,
- zrębowego - 154,55 ha,
- przerębowo-zrębowego - 0,58 ha.

W ramach użytkowania rębego niezaliczonego na poczet etatu zaplanowano:

Rozmiar użytkowania niezaliczonego na etat

Kategoria cięć	Obręb Czarne		Obręb Międzybórz		Obręb Rzeczenica		NADLEŚNICTWO	
	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto
Uprzątnięcie płazowin								
Uprzątnięcie nasienników i przestojów						59 50		59 50

Kategoria cięć	Obręb Czarne		Obręb Międzybórz		Obręb Rzeczenica		NADLEŚNICTWO	
	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto	ha	m ³ brutto netto
Poszerzenie linii podziału powierzchniowego i uprzątnięcie zadrzewień na gruntach nieleśnych	0,73	$\frac{120}{89}$	0,17	$\frac{30}{23}$	1,83	$\frac{234}{184}$	2,73	$\frac{384}{296}$
Łącznie	0,73	$\frac{120}{89}$	0,17	$\frac{30}{23}$	1,83	$\frac{293}{234}$	2,73	$\frac{443}{346}$

3.2.2. Użytki przedrębne

W ramach użytkowania przedrębnego planowane są czyszczenia późne i trzebieże selekcyjne. W czyszczeniach późnych uwzględniono tylko te pozycje, w których projektowane jest pozyskanie grubizny. Powierzchniowy rozmiar użytkowania przedrębnego wyliczony został na podstawie wskazań gospodarczych, ustalonych dla każdego wyłączenia podczas prac terenowych. Wskazania dotyczące użytkowania przedrębnego obejmują drzewostany lub ich część, w których nie przewiduje się użytkowania rębego w 10-leciu. W drzewostanach, głównie starszych klas wieku, o równomiernym zwarciu i niskim zadrzewieniu, w których stosunkowo niedawno wykonano trzebieże, nie planowano użytkowania przedrębnego na najbliższy okres gospodarczy.

Powierzchniowy rozmiar użytkowania przedrębnego na okres obowiązywania planu

Obręb	Czyszczenia późne	Trzebieże			OGÓŁEM
		TW	TP	Razem	
Powierzchnia w ha					
1	2	3	4	5	6
Czarne	234,29	732,83	3578,16	4310,99	4545,28
Międzybórz	352,01	1440,88	4338,74	5779,62	6131,63
Rzeczenica	392,89	1092,78	4252,06	5344,84	5737,73
OGÓŁEM	979,19	3266,49	12168,96	15435,45	16414,64

Miąszościowy rozmiar użytkowania przedrębnego, wynoszący 644000 m³ netto na 10-lecie, w tym: w obrębie Czarne – 194000 m³, w obrębie Międzybórz – 241000 m³, w obrębie Rzeczenica – 209000 m³ ustalony został po analizie następujących danych:

Obręb	Rozmiar użytkowania przedrębego na 10-lecie wg wykonania w ostatnim 10-leciu	Rozmiar użytkowania przedrębego na 10-lecie wg wykonania w ostatnim 5-leciu	50% spodziewanego przyrostu w d-stanach nieplanowanych do użytkowania rębego
	m ³ netto		
1	2	3	4
Czarne	144827	146458	161840
Międzybórz	167996	166646	200820
Rzeczenica	163805	172504	174280
OGÓLEM	476628	485608	536940

Wielkość użytkowania przedrębego to około 60% spodziewanego przyrostu miąższości w drzewostanach nieplanowanych do użytkowania rębego. Jest to wielkość orientacyjna, natomiast ustalony i przyjęty rozmiar powierzchniowy stanowi zadanie obligatoryjne, do wykonania w okresie obowiązywania nowego planu u.l.

Na zwiększenie intensywności użytkowania przedrębego, na wniosek przewodniczącego Narady Techniczno-Gospodarczej, wyraził zgodę Generalny Dyrektor Lasów Państwowych.

3.2.3. Łącznie użytki główne

Wielkość użytkowania rębego i przedrębego przyjętego na obecne 10-lecie przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	m ³ netto			5
2	3	4		
Użytki rębne zaliczone na etat	192602	195142	204929	592673
5% przyrostu	9630	9757	10246	29633
Użytki rębne niezaliczone na etat	89	23	234	346
Razem użytki rębne I-go 10-lecia	202321	204922	215409	622652
Użytki przedrębne	194000	241000	209000	644000
ŁĄCZNIE UŻYTKI GŁÓWNE	396321	445922	424409	1266652

Planowana do pozyskania w ramach użytkowania rębego i przedrębego miąższość grubizny netto, po doliczeniu 5% przyrostu w użytkach rębnych zaliczonych na etat wynosić będzie 1266652 m³.

Wielkość tę należy traktować jako maksymalną.

4. OPISANIE I ZESTAWIENIE ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z PLANU URZĄDZENIA LASU

4.1. UŻYTKOWANIE LASU

4.1.1. Użytki rębne

Wykaz projektowanych cięć rębnych opracowano dla obrębów leśnych, w kolejności oddziałów i pododdziałów, z podziałem na działki zrębowe i z przydziałem na lata gospodarcze. Lokalizację cięć uzgodniono protokólnie z Nadleśnictwem i RDLP.

Przyjęte rodzaje rębni, zgodnie z ustaleniami KZP, przedstawia tabela:

Typ siedliskowy lasu	Rębnia	
	zasadnicza	zastępcza
1	2	3
Bśw	I	II
Bw	I	II
Bb	nie planowano użytkowania rębnego	
BMśw (So)	I	III, II
(Bk So)	III	I, II
(Db So)		
BMw	I	II, III
BMb	nie planowano użytkowania rębnego	
LMśw (Bk So)	III	II, I
(Db So)		
(So Bk)	II	III, IV
(Bk)		
LMw	II	III, IV
L Mb	nie planowano użytkowania rębnego	
Lśw	II	III, IV
Lw	brak użytkowania rębnego	
OI	brak użytkowania rębnego	

Przy projektowaniu działek zrębowych wykorzystano naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp. w celu urozmaicenia przebiegu działek. Wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych o nawierzchni asfaltowej oraz bezpośrednio przy ciekach, zbiornikach wodnych i większych torfowiskach, w drzewostanach na żyzniejszych siedliskach planowano rębnie złożone, a na siedliskach słabszych – rębnię zupełną z pozostawieniem pasów lasu o szerokości 30-40 m. Pasy ochronne pozostawiono również w przypadku stoso-

wania w takich warunkach rębni IIIa. Na pasach tych kształtowane winny być strefy ekotone i do tego powinny zmierzać wykonywane na nich czynności gospodarcze.

Do pozyskania planowano z reguły 95% miąższości (w blokach upraw pochodnych i w drzewostanach świerkowych – 100%). Resztę planuje się pozostawić w formie kęp starodrzewu wraz z występującymi w nim dolnymi warstwami oraz drewnem martwym. Pozostawiane powinny być także drzewa dziuplaste oraz drzewa o cechach pomnikowych lub o szczególnych walorach estetyczno-krajobrazowych i biocenotycznych, takie jak: wiąz, cis, czereśnia ptasia, dzika jabłoń, grusza itp.

Nawrót cięć w lasach glebochronnych winien wynosić minimum 7 lat, w innych lasach ochronnych - minimum 5 lat, a w lasach gospodarczych – minimum 4 lata.

Zaprojektowany przebieg działek oraz zastosowany rodzaj rębni należy rozumieć jako zalecenia kierunkowe, niewiążące dla realizatorów planu. Nadleśniczy może zdecydować o ewentualnej modyfikacji rębni, w tym także o zastosowaniu na jednym pasie manipulacyjnym różnych form rębni. Nadrzędnym celem winno być przy tym stworzenie optymalnych warunków odnowienia, umożliwiających uzyskanie projektowanego składu gatunkowego i budowy drzewostanu docelowego.

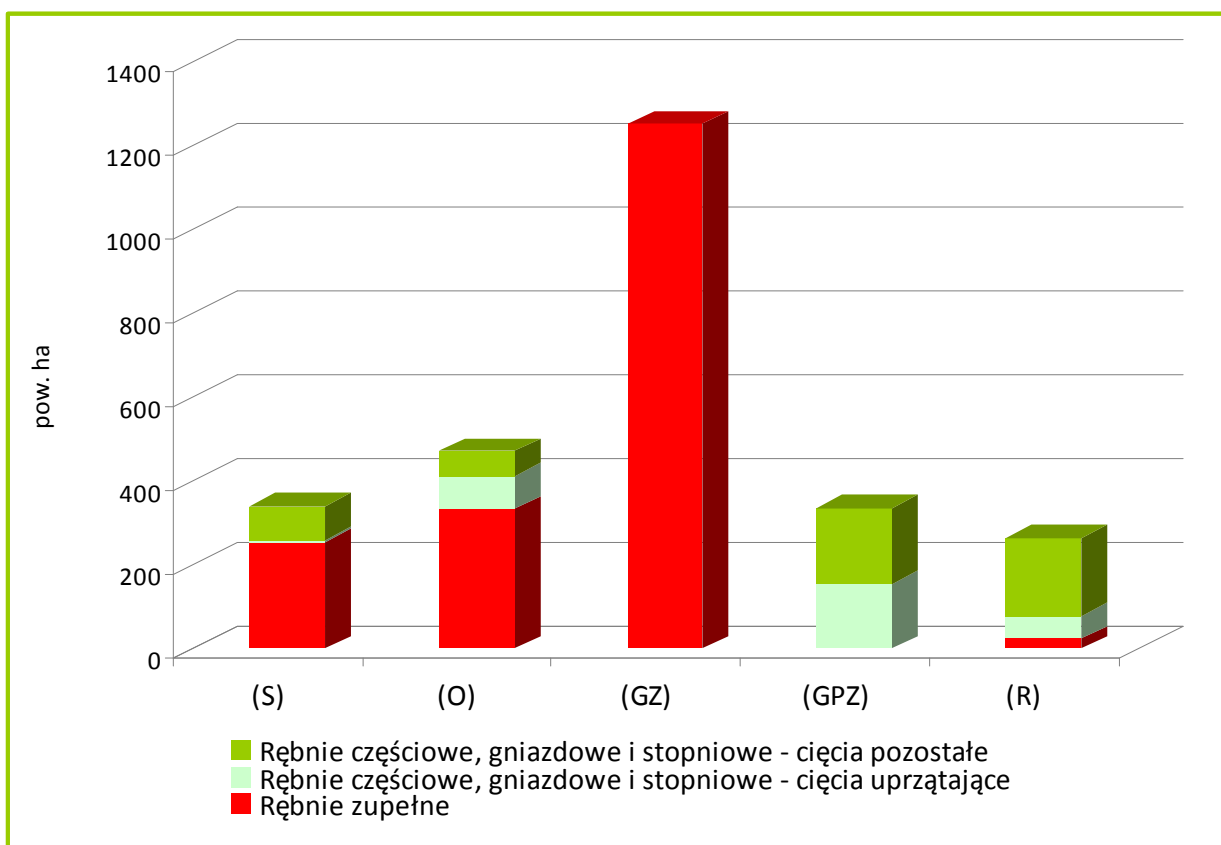
Zestawienie powierzchni manipulacyjnej użytków rębnych wg rodzajów rębni w gospodarstwach

Gospodarstwo	Rębnie zupelne	Rębnie częściowe, gniazdowe i stopniowe			Rębnia przerębowa	Ogółem
		cięcia uprząt.	cięcia pozost.	razem		
ha						
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Czarne						
Specjalne (S)	253,57	3,95	53,26	57,21		310,78
W lasach ochronnych (O)	83,49	17,50	25,98	43,48		126,97
Zrębne w lasach gospodarczych (GZ)	211,31					211,31
Przerębno-zrębne w lasach gospodarczych (GPZ)		18,58	78,98	97,56		97,56
Przerębne w lasach gospodarczych (GP)						
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)		6,36	23,47	29,83		29,83
Razem	548,37	46,39	181,69	228,08		776,45

Gospodarstwo	Rębnie zupelne	Rębnie częściowe, gniazdowe i stopniowe			Rębnia przerębowa	Ogółem
		cięcia uprzat.	cięcia pozost.	razem		
1	2	3	4	5	6	7
Obwód Międzybórz						
Specjalne (S)						
W lasach ochronnych (O)	181,33	5,78	10,35	16,13		197,46
Zrębowe w lasach gospo- darczych (GZ)	547,21					547,21
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)		42,09	5,70	47,79		47,79
Przerębowe w lasach go- spodarczych (GP)						
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodar- czych (R)	9,26		2,24	2,24		11,50
Razem	737,80	47,87	18,29	66,16		803,96
Obwód Rzeczenica						
Specjalne (S)	1,07		28,43	28,43		29,50
W lasach ochronnych (O)	68,91	54,73	22,59	77,32		146,23
Zrębowe w lasach gospo- darczych (GZ)	494,34					494,34
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)		92,76	97,62	190,38		190,38
Przerębowe w lasach go- spodarczych (GP)						
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodar- czych (R)	13,51	47,68	159,89	207,57		221,08
Razem	577,83	195,17	308,53	503,70		1081,53
Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie						
Specjalne (S)	254,64	3,95	81,69	85,64		340,28
W lasach ochronnych (O)	333,73	78,01	58,92	136,93		470,66
Zrębowe w lasach go- spodarczych (GZ)	1252,86					1252,86
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)		153,43	182,30	335,73		335,73

Gospodarstwo	Rębnie zupelne	Rębnie częściowe, gniazdowe i stopniowe			Rębnia przerębowa	Ogółem
		cięcia uprząt.	cięcia pozost.	razem		
1	2	3	4	5	6	7
Przerębowa w lasach gospodarczych (GP)						
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodar- czych (R)	22,77	54,04	185,60	239,64		262,41
OGÓŁEM	1864,00	289,43	508,51	797,94		2661,94
%	70,0	10,9	19,1	30,0	-	100,0

**Powierzchnia manipulacyjna użytków rębnych wg rodzajów rębni w gospodarstwach
– Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie**

Największa powierzchnia manipulacyjna użytków rębnych zlokalizowana jest w gospodarstwie zrębowym (47,1%). Reszta użytków rębnych zlokalizowana jest w:

- gospodarstwie lasów ochronnych - 17,7%,
- gospodarstwie specjalnym - 12,8%,
- gospodarstwie przerębowa-zrębowym - 12,6%,
- gospodarstwie przebudowy - 9,8%.

4.1.2. Użytki przedrębne

Wykaz cięć użytków przedrębnych opracowano z przeznaczeniem dla Nadleśnictwa i RDLP. Wykaz sporządzono dla obrębów, kolejno według oddziałów i pododdziałów. W wykazie dla poszczególnych pododdziałów określona jest tylko powierzchnia zabiegu, natomiast globalny rozmiar miąższościowy, jako wielkość orientacyjna, podany jest na końcu wykazu i w tabeli XVII.

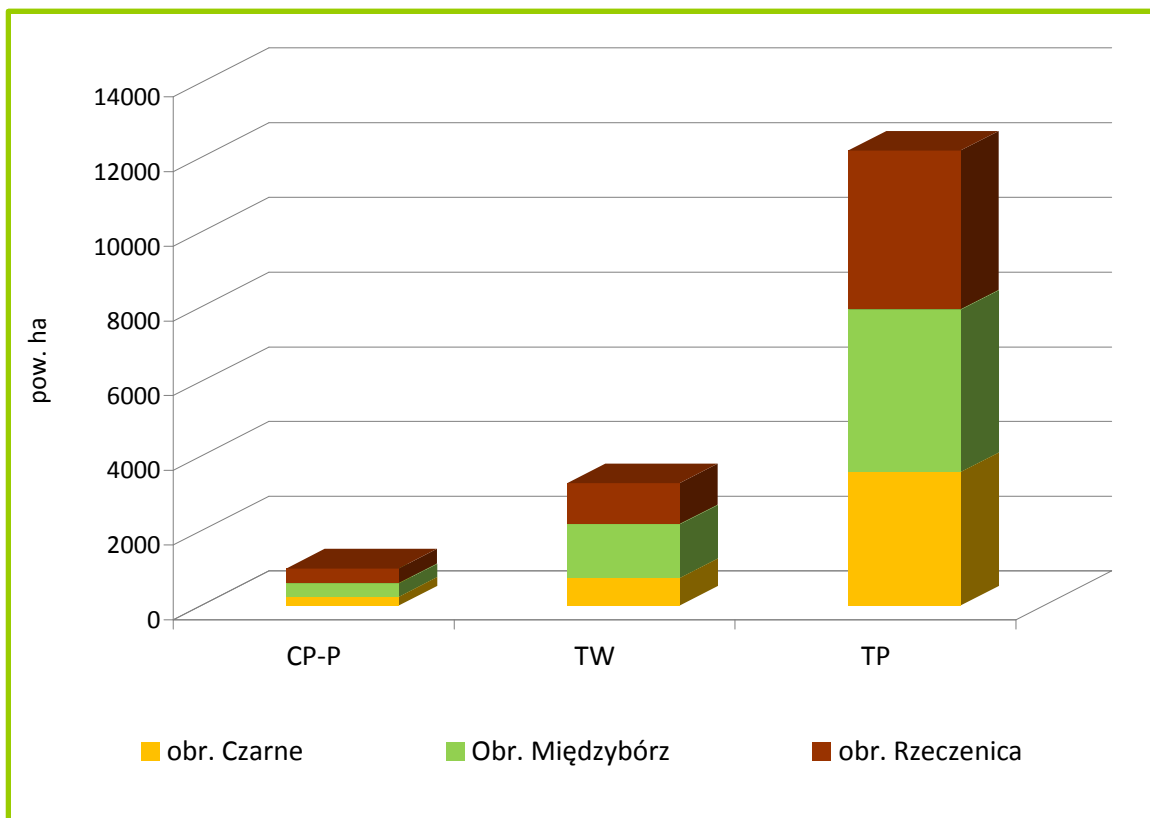
W trakcie realizacji cięć pielęgnacyjnych Nadleśnictwo powinno dążyć do ciągłego dostosowywania składów gatunkowych drzewostanów do gospodarczych lub przyrodniczych typów drzewostanu i popierania gatunków rodzimego pochodzenia. Na siedliskach naturalnych należy ponadto ograniczać występowanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie.

Zestawienie powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego według rodzajów cięć oraz klas i podklas wieku

Rodzaj cięcia	Powierzchnia (ha) wg klas i podklas wieku												Razem
	I		II		III		IV		V		VI	VII	
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyżej	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
OBRĘB CZARNE													
CP-P	3,52	211,99	18,78										234,29
TW		48,44	327,72	351,99	4,68								732,83
TP				50,02	1115,67	1049,59	491,09	435,61	243,74	97,90	87,55	6,99	3578,16
Razem trzebieże		48,44	327,72	402,01	1120,35	1049,59	491,09	435,61	243,74	97,90	87,55	6,99	4310,99
Ogółem	3,52	260,43	346,50	402,01	1120,35	1049,59	491,09	435,61	243,74	97,90	87,55	6,99	4545,28
OBRĘB MIĘDZYBÓRZ													
CP-P	0,32	346,34	4,66	0,49	0,20								352,01
TW		109,82	719,18	552,76	58,72					0,40			1440,88
TP			0,70	86,67	1615,68	1045,98	419,12	875,10	202,12	49,19	41,60	2,58	4338,74
Razem trzebieże		109,82	719,88	639,43	1674,40	1045,98	419,12	875,10	202,12	49,59	41,60	2,58	5779,62
Ogółem	0,32	456,16	724,54	639,92	1674,60	1045,98	419,12	875,10	202,12	49,59	41,60	2,58	6131,63

Rodzaj cięcia	Powierzchnia (ha) wg klas i podklas wieku												Razem
	I		II		III		IV		V		VI	VII	
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyżej	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
OBRĘB RZECZENICA													
CP-P		365,25	27,64										392,89
TW		80,35	552,95	409,74	49,74								1092,78
TP		0,15		72,91	1329,47	1204,03	567,22	682,09	337,34	37,68	21,17		4252,06
Razem trzebieże		80,50	552,95	482,65	1379,21	1204,03	567,22	682,09	337,34	37,68	21,17		5344,84
Ogółem		445,75	580,59	482,65	1379,21	1204,03	567,22	682,09	337,34	37,68	21,17		5737,73
NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE													
CP-P	3,84	923,58	51,08	0,49	0,20								979,19
TW		238,61	1599,85	1314,49	113,14					0,40			3266,49
TP		0,15	0,70	209,60	4060,82	3299,60	1477,43	1992,80	783,20	184,77	150,32	9,57	12168,96
Razem trzebieże		238,76	1600,55	1524,09	4173,96	3299,60	1477,43	1992,80	783,20	185,17	150,32	9,57	15435,45
Ogółem	3,84	1162,34	1651,63	1524,58	4174,16	3299,60	1477,43	1992,80	783,20	185,17	150,32	9,57	16414,64

Pełna wersja tabeli XVI zamieszczona jest w załącznikach do opisu ogólnego (dane dla Nadleśnictwa) i przy wykazach cięć użytków przedrębnych (dane obrębowe).

Powierzchnia cięć przedrębnych wg rodzajów zabiegów

Największą powierzchnię stanowią drzewostany z planowanymi trzebieżami późnymi – 74,1%; trzebieże wczesne zajmują 19,9% powierzchni, a czyszczenia późne z pozyskaniem grubizny – 6,0% powierzchni całego użytkowania przedrębnego.

1805,43 ha gruntów zalesionych pozostawiono bez wskazań gospodarczych, w tym:

w obrębie Czarne	-	591,86 ha,
w obrębie Międzybórz	-	630,87 ha,
w obrębie Rzeczenica	-	582,70 ha.

4.1.3. Łącznie użytki główne

Zestawienie łączne etatu użytków głównych według kategorii cięć

Kategoria cięć	Powierzchnia - ha		Orientacyjna miąższość wg gatunków drzew									Razem
	cięcia * (manipulacyjna)	do odnowienia	So, Md	Św	Jd, Dg	Db, Js, Kl, Wz, Jw	Bk	Gb	Brz	Ol	Os, Tp, Wb, Lp, in.	
			miąższość grubizny m ³ netto									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
OBRĘB CZARNE												
I. UŻYTKI RĘBNE:												
A. Zaliczone na poczet przyjętego etatu	776,45	630,90	182399	2914			237		6398	654		192602
Spodziewany przyrost 5% miąższości użytków rębnych			9120	146			12		320	32		9630
Łącznie użytki rębne ze spodziew. przyrostem	776,45	630,90	191519	3060			249		6718	686		202232
B. Niezaliczone na poczet przyjętego etatu												
1. uprzątnięcie płazowin												-
2. uprzątnięcie nasienników i przestojów												-
3. pozostałe	0,73		67						22			89
Razem niezaliczone	0,73		67						22			89
Razem użytki rębne	777,18	630,90	191586	3060			249		6740	686		202321
w tym: użytki rębne w rezerwach												
II. UŻYTKI PRZEDRĘBNE												
A. Czyszczenia	234,29		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
B. Trzebieże	4310,99		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Razem użytki przedrębne	4545,28		x	x	x	x	x	x	x	x	x	194000
w tym: uż. przedrębne w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-
OGÓLEM UŻYTKI GŁÓWNE (I+II)	5322,46	630,90	x	x	x	x	x	x	x	x	x	396321
w tym: w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-

Kategoria cięć	Powierzchnia - ha		Orientacyjna miąższość wg gatunków drzew									Razem
	cięcia * (manipulacyjna)	do odnowie- nia	So, Md	Św	Jd, Dg	Db, Js, Kl, Wz, Jw	Bk	Gb	Brz	OI	Os, Tp, Wb, Lp, in.	
			miąższość grubizny m ³ netto									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
OBRĘB MIĘDZYBÓRZ												
I. UŻYTKI RĘBNE:												
A. Zaliczone na poczet przyjętego etatu	803,96	774,81	190212	3549			473		570	338		195142
Spodziewany przyrost 5% miąższości użytków rębnych			9511	177			24		28	17		9757
Łącznie użytki rębne ze spodziew. przyrostem	803,96	774,81	199723	3726			497		598	355		204899
B. Niezaliczone na poczet przyjętego etatu												
1. uprzątnięcie płazowin												-
2. uprzątnięcie nasienników i przestojów												-
3. pozostałe	0,17		15							8		23
Razem niezaliczone	0,17		15							8		23
Razem użytki rębne	804,13	774,81	199738	3726			497		598	363		204922
w tym: użytki rębne w rezerwach												
II. UŻYTKI PRZEDRĘBNE												
A. Czyszczenia	352,01		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
B. Trzebieże	5779,62		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Razem użytki przedrębne	6131,63		x	x	x	x	x	x	x	x	x	241000
w tym: už. przedrębne w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-
OGÓŁEM UŻYTKI GŁÓWNE (I+II)	6935,76	774,81	x	x	x	x	x	x	x	x	x	445922
w tym: w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-

Kategoria cięć	Powierzchnia - ha		Orientacyjna miąższość wg gatunków drzew									Razem
	cięcia * (manipulacyjna)	do odnowie- nia	So, Md	Św	Jd, Dg	Db, Js, Kl, Wz, Jw	Bk	Gb	Brz	OI	Os, Tp, Wb, Lp, in.	
			miąższość grubizny m ³ netto									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
OBRĘB RZECZENICA												
I. UŻYTKI RĘBNE:												
A. Zaliczone na poczet przyjętego etatu	1081,53	764,95	152417	2170		3004	20224		27114			204929
Spodziewany przyrost 5% miąższości użytków rębnych			7621	108		150	1011		1356			10246
Łącznie użytki rębne ze spodziew. przyrostem	1081,53	764,95	160038	2278		3154	21235		28470			215175
B. Niezaliczone na poczet przyjętego etatu												
1. uprzątnięcie płazowin												-
2. uprzątnięcie nasienników i przestojów			13				37					50
3. pozostałe	1,83		91			2	39		48	4		184
Razem niezaliczone	1,83		104			2	76		48	4		234
Razem użytki rębne	1083,36	764,95	160142	2278		3156	21311		28518	4		215409
w tym: użytki rębne w rezerwach												-
II. UŻYTKI PRZEDRĘBNE												
A. Czyszczenia	392,89		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
B. Trzebieże	5344,84		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Razem użytki przedrębne	5737,73		x	x	x	x	x	x	x	x	x	209000
w tym: uż. przedrębne w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-
OGÓŁEM UŻYTKI GŁÓWNE (I+II)	6821,09	764,95	x	x	x	x	x	x	x	x	x	424409
w tym: w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-

Kategoria cięć	Powierzchnia - ha		Orientacyjna miąższość wg gatunków drzew										Razem
	cięcia * (manipulacyjna)	do odnowie- nia	So, Md	Św	Jd, Dg	Db, Js, Kl, Wz, Jw	Bk	Gb	Brz	OI	Os, Tp, Wb, Lp, in.		
			miąższość grubizny m ³ netto										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE													
I. UŻYTKI RĘBNE:													
A. Zaliczone na poczet przyjętego etatu	2661,94	2170,66	525028	8633		3004	20934		34082	992		592673	
Spodziewany przyrost 5% miąższości użytków rębnych			26252	431		150	1047		1704	49		29633	
Łącznie użytki rębne ze spodziew. przyrostem	2661,94	2170,66	551280	9064		3154	21981		35786	1041		622306	
B. Niezaliczone na poczet przyjętego etatu													
1. uprzątnięcie płazowin												-	
2. uprzątnięcie nasienników i przestojów			13				37					50	
3. pozostałe	2,73		173			2	39		70	12		296	
Razem niezaliczone	2,73		186			2	76		70	12		346	
Razem użytki rębne	2664,67	2170,66	551466	9064		3156	22057		35856	1053		622652	
w tym: użytki rębne w rezerwach												-	
II. UŻYTKI PRZEDRĘBNE													
A. Czyszczenia	979,19		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
B. Trzebieże	15435,45		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Razem użytki przedrębne	16414,64		x	x	x	x	x	x	x	x	x	644000	
w tym: uż. przedrębne w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	
OGÓŁEM UŻYTKI GŁÓWNE (I+II)	19079,31	2170,66	x	x	x	x	x	x	x	x	x	1266652	
w tym: w rezerwach			x	x	x	x	x	x	x	x	x	-	

*Dotyczy rzeczywistej powierzchni manipulacyjnej bez uwzględnienia powtórzeń (nawrotów) w 10-leciu.

4.2. HODOWLA LASU

4.2.1. Zadania na bieżące 10-lecie

Głównym celem hodowli lasu winno być zachowanie trwałości lasów i ich wzbogacanie poprzez dążenie do osiągnięcia zgodności biocenozy leśnej z warunkami siedliskowymi, zapewnienie produkcji drewna i innych użytków na zasadach reprodukcji rozszerzonej oraz kształtowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu. Mając to na względzie Komisja Założeń Planu i Narada Techniczno-Gospodarcza określiły dla bieżącego planu u.l. perspektywiczne cele planowania hodowlanego w formie gospodarczych typów drzewostanów dla poszczególnych siedlisk oraz w formie wieków rębności dla poszczególnych gatunków panujących. Zagadnienia te były brane pod uwagę przy określaniu w trakcie taksacji wskazań gospodarczych jako celów hodowlanych krótkookresowych, doraźnych. Tak określone wskazania posłużyły do opracowania wykazu zadań z zakresu hodowli lasu. Wykaz został sporządzony dla obrębów leśnych, w kolejności oddziałów i pododdziałów, z przeznaczeniem dla Nadleśnictwa i RDLP.

Przyjęte gospodarcze i przyrodnicze typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw zostały przedstawione w rozdziale 1.2.7.

Końcowe podsumowanie hodowlanych wskazań gospodarczych, w rozbiciu na siedliskowe typy lasu, przedstawiono w tabeli XVIII, dołączonej do opisanego ogólnego (dane dla Nadleśnictwa) i do tomów III (dane dla obrębów).

Rozmiar prac odnowieniowych i pielęgnacyjnych na bieżący okres gospodarczy dla obrębów i Nadleśnictwa przedstawia się następująco(w ha):

Rodzaj zabiegu	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3	4	5
I. Odnowienia i zalesienia otwarte	601,61 (656,45)	784,07 (857,85)	629,86 (687,64)	2015,54 (2201,94)
w tym:				
- halizn, płazowin, zrębów	97,75	120,05	109,81	327,61
- gruntów nieleśnych	10,33			10,33
- zrębów projektowanych	493,53 (548,37)	664,02 (737,80)	520,05 (577,83)	1677,60 (1864,00)
II. Odnowienia pod osłoną	132,16 (141,87)	37,98 (42,17)	243,86 (264,93)	414,00 (448,97)
w tym:				
- przy rębniach złożonych	87,36 (97,07)	37,73 (41,92)	189,66 (210,73)	314,75 (349,72)

Rodzaj zabiegu	Obręb			Nadleśnictwo
	Czarne	Międzybórz	Rzeczenica	
1	2	3	4	5
- podsadzenia (wpr. II ptr.)	44,60		53,45	98,05
- dolesianie luk i przerzedzeń	0,20	0,25	0,75	1,20
III. Poprawki i uzupełnienia	110,42 (120,10)	130,36 (142,05)	135,65 (147,49)	376,43 (409,64)
w tym:				
- w uprawach i młodnikach	0,35	7,05	4,60	12,00
- na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia (15%)	110,07 (119,75)	123,31 (135,00)	131,05 (142,89)	364,43 (397,64)
IV. Wprowadzanie podszytów		41,59	9,94	51,53
V. Pielęgnowanie	2460,61 (2525,16)	2361,71 (2439,68)	2402,28 (2481,13)	7224,60 (7445,97)
w tym:				
- gleby	934,58 (999,13)	528,33 (606,30)	577,27 (656,12)	2040,18 (2261,55)
- upraw (CW)	767,71	822,25	720,46	2310,42
w tym: upraw zainwentaryzowanych	274,75	315,16	250,77	840,68
- młodników (CP+CPP)	758,32	1011,13	1104,55	2874,00
w tym: CP	524,03	659,12	711,66	1894,81
CPP	234,29	352,01	392,89	979,19
VI. Nawożenie				
VII. Melioracje wodne				
VIII Zabiegi agrotechniczne	354,17	752,42	726,06	1832,65

Bez nawiasów podano zadania na 10 - lecie, w których uwzględniono redukcję zadań na powierzchniach użytkowanych w 10-tym roku obowiązywania planu.

W nawiasach podano powierzchnie wg wykazu zadań z zakresu hodowli lasu.

W bieżącym 10-leciu przewiduje się **2015,54 ha odnowień i zalesień otwartych**. Realizując powyższe zadania należy pamiętać o wykorzystywaniu istniejących odnowień naturalnych (w grupach i kępach), których jakość, wzrost i rozwój zapewniają dalszy sukces hodowlany.

Odnowienia pod osłoną drzewostanów, związane z rębnią częściową i gniazdową, zaplanowano na powierzchni **314,75 ha**. W drzewostanach użytkowanych rębnią II i IIIb w miarę możliwości winno się dążyć do uzyskania odnowienia naturalnego. Tam, gdzie nie powstanie młode pokolenie z obsiewu naturalnego należy wykonać podsadzenia lub podsiew, np. przy przebudowie drzewostanów. W drzewostanach przewi-

dzianych do użytkowania rębnią IIIa planuje się odnowienie sztuczne na powierzchni 154,18 ha, w tym: w obrębie Czarne - 61,18 ha, w obrębie Międzybórz - 31,56 ha, w obrębie Rzeczenica - 61,44 ha.

Podsadzania produkcyjne (wprowadzanie II piętra) zaprojektowano na powierzchni **98,05 ha**, na siedliskach BMśw (z GTD Bk So, Db So) i żyźniejszych, głównie w drzewostanach IIb i IIIa kl. wieku.

Poprawki i uzupełnienia przewidywane są w wysokości **376,43 ha**, w tym poprawki na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia (zgodnie z zaleceniem KZP - 15%) - 364,43 ha.

Wprowadzania podszytów zaprojektowano na powierzchni **51,53 ha**.

Pielęgnowaniem gleby planuje się objąć powierzchnię **2040,18 ha**. Jest to powierzchnia manipulacyjna, nieobejmująca wielokrotności zabiegów.

Pielęgnowanie upraw, czyli czyszczenia wczesne projektuje się wykonać na powierzchni **2310,42 ha**, w tym w uprawach zainwentaryzowanych – 840,68 ha: w obrębie Czarne – 274,75 ha, w obrębie Międzybórz – 315,16 ha, w obrębie Rzeczenica – 250,77 ha.

Czyszczenia późne – bez pozyskania grubizny (CP) zaplanowano na powierzchni **1894,81 ha.**; w obrębie Czarne – 524,03 ha, w obrębie Międzybórz – 659,12 ha, w obrębie Rzeczenica – 711,66 ha, a **czyszczenia późne** z pozyskaniem grubizny (CPP) na powierzchni **979,19 ha**, w tym:

w obrębie Czarne	– 234,29 ha,
w obrębie Międzybórz	– 352,01 ha,
w obrębie Rzeczenica	– 392,89 ha.

Łączna powierzchnia czyszczeń późnych wynosić więc będzie:

w obrębie Czarne	– 758,32 ha,
w obrębie Międzybórz	– 1011,13 ha,
w obrębie Rzeczenica	– 1104,55 ha,
<hr/>	
razem w Nadleśnictwie	– 2874,00 ha,

Czyszczenia późne z pozyskaniem grubizny ujęte są także w wykazie cięć użytków przedrębnych.

Zabiegi agrotechniczne planowane są na powierzchni **1832,65 ha**.

Wykonując prace hodowlane należy zwrócić uwagę, ażeby na granicy pole - las, woda - las oraz wzdłuż szlaków komunikacyjnych wprowadzane były gatunki liściaste, tak w formie podsadzeń i podszytów, jak i - zwłaszcza na uboższych siedliskach - przy odnawianiu zrębów. Pozwoli to we właściwy sposób kształtować strefę ekotonową, a ponadto wpłynie korzystnie na zabezpieczenie przeciwpożarowe obszarów leśnych.

Należy pamiętać również, ażeby na każdym etapie prac hodowlanych popierać w składach drzewostanów gatunki rodzime, zgodne z warunkami siedliskowymi.

Zgodnie z decyzją NTG przy określaniu zadań na 10-lecie uwzględniono redukcję zadań na powierzchniach użytkowanych w 10 roku obowiązywania planu. Są to: odnowienia zrębów projektowanych, odnowienia pod osłona przy rębniach złożonych, poprawki i uzupełnienia na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia, pielęgnowanie gleby.

4.2.2. Nasiennictwo i selekcja

Informacje dotyczące:

- wyłączonych drzewostanów nasiennych,
- gospodarczych drzewostanów nasiennych,
- drzew matecznych,
- źródeł nasion,
- upraw pochodnych,
- bloków upraw pochodnych,
- szkótek leśnych,

zawarte są w rozdziale 1.2.8. - „Ocena walorów genetycznych lasu”.

Użytkowanie rębne planowane w bieżącym 10-leciu w gospodarczych drzewostanach nasiennych przedstawia się następująco:

Gatunek	Pow. gospodarczych drzewostanów nasiennych	Użytki rębne zaplanowane na I 10-lecie		Pozostaje
		pow. manipulacyjna	pow. zredukowana	
powierzchnia - ha				
1	2	3	4	5
Obręb Czarne				
So	118,32	88,45	87,50	30,82
Razem	118,32	88,45	87,50	30,82
Obręb Międzybórz				
So	160,18	90,22	88,20	71,98
Brz	12,13			12,13
OI	7,19			7,19
Razem	179,50	90,22	88,20	91,30
Obręb Rzeczenica				
So	35,74	28,87	28,87	6,87
Bk	25,48	25,48	22,10	3,38

Gatunek	Pow. gospodarczych d- stanów nasiennych	Użytki rębne zaplanowane na I 10-lecie		Pozostaje
		pow. manipulacyjna	pow. zredukowana	
powierzchnia - ha				
1	2	3	4	5
Dbc	1,13			1,13
Brz	12,33	12,33	10,67	1,66
OI	4,80	4,27	4,27	0,53
Razem	79,48	70,95	65,91	13,57
So	314,24	207,54	204,57	109,67
Bk	25,48	25,48	22,10	3,38
Dbc	1,13			1,13
Brz	24,46	12,33	10,67	13,79
OI	11,99	4,27	4,27	7,72
OGÓŁEM	377,30	249,62	241,61	135,69

Powierzchnia zredukowana cięć rębnych planowanych w bieżącym 10-leciu w gospodarczych drzewostanach nasiennych wynosi 241,61 ha, co stanowi 64,0% powierzchni tych drzewostanów. Cięcia zlokalizowane są głównie w GDN-ach sosnowych, których w Nadleśnictwie jest najwięcej.

Użytkowanie rębne planowane w bieżącym 10-leciu w blokach upraw pochodnych

Obręb	Nr bloku	Pow. projektowanych bloków upraw po- chodnych	Uprawy założone w ubiegłych okresach	Użytki rębne zaplanowane na I 10-lecie	
				pow. manipu- lacyjna	pow. zredukowana
powierzchnia - ha					
1	2	3	4	5	6
Czarne	III	57,27	23,11	7,43	7,43
Razem		57,27	23,11	7,43	7,43
Międzybórz	I	67,81	18,17	7,53	7,53
	IV	89,18	34,52	23,52	23,52
	V	74,66	26,56	15,02	15,02
Razem		231,65	79,25	46,07	46,07
Rzeczenica	II	59,11	12,31	15,38	15,38
	VI	21,74	13,92	3,58	3,58
	VII	80,04	3,92	14,77	14,77
Razem		160,89	30,15	33,73	33,73
NADLEŚNICTWO		449,81	132,51	87,23	87,23

Materiał sadzeniowy Nadleśnictwo produkuje na własnej szkółce.

4.3. OCHRONA LASU – ZADANIA KIERUNKOWE

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie zagrożenie ze strony czynników szkodliwych zależy głównie od:

- udziału drzewostanów na gruntach porolnych (24,9% - gruntów leśnych zalesionych);
- występowania monokultur gatunków iglastych;
- warunków meteorologicznych;
- stanu zwierzyny płowej.

Lasy położone w południowej części obrębu Rzeczenica charakteryzują się dość dużą odpornością na działanie tych czynników. Sprzyjają temu stosunkowo wysoka żyzność siedlisk oraz duże zróżnicowanie gatunkowe i wiekowe drzewostanów. Znacznie bardziej podatne na szkody są drzewostany w pozostałej, większej części Nadleśnictwa. W ubiegłym okresie największe zagrożenia związane były z występowaniem szkodników pierwotnych sosny: brudnicy mniszki, poprocha cetyniaka, borecznika sosnowego. Szkodniki te zagrażały drzewostanom:

- brudnica mniszka – występowanie (ha) – zwalczanie (ha)

2002 r.	4229	-
2003 r.	7232	-
2004 r.	5441	4645

- poproch cetyniak – występowanie (ha)

2003 r.	298
2004 r.	1007
2005 r.	24
2006 r.	20
2008 r.	19
2010 r.	17

- borecznik sosnowy – występowanie (ha)

2003 r.	57
2007 r.	61
2008 r.	152
2009 r.	214
2010 r.	99

Inną grupą szkodników mających w Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie duże znaczenie są szkodniki korzeniowe. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim szeleniaki; ich występowanie odnotowano w latach:

– występowanie (ha) – zwalczanie (ha)

2002 r.	141	141
2003 r.	124	113
2004 r.	165	165
2005 r.	220	154
2006 r.	183	125
2007 r.	241	100
2008 r.	314	118
2009 r.	307	88
2010 r.	294	121

Kolejną ważną grupą owadów są szkodniki wtórne. Na gruntach Nadleśnictwa w okresie 2002-2010 najczęściej występującymi szkodnikami wtórnymi były:

- kornik drukarz – występowanie (ha) – zwalczanie (ha)

2004 r.	20	
2006 r.	12	12
2007 r.	67	22
2008 r.	52	29
2009 r.	12	12

- przyplaszczek granatek

- cetyńce

Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.

Przy podejmowaniu decyzji dotyczącej ochrony lasu należy kierować się następującymi zasadami:

- profilaktyka działania,
- stosowanie zintegrowanych metod ochrony lasu, obejmujących działania modyfikujące środowisko w kierunku zmian niekorzystnych dla sprawców szkód, a korzystnych dla ich wrogów naturalnych,
- indywidualizacja rozwiązań – elastyczność przy podejmowaniu decyzji,
- minimalizacja szkód ekologicznych, jakie mogą wystąpić w efekcie wykonywania zabiegów,
- ocena prognozy ekonomicznej szkodliwości choroby lub szkodnika.

a) Ochrona upraw i młodników przed owadami

Zabiegi profilaktyczne oraz ochrona upraw i młodników przed szkodliwymi owadami powinny polegać na:

- kontroli występowania szkodników korzeni i zalesianiu gruntów po stwierdzeniu braku zagrożenia,
- preferowaniu zintegrowanej ochrony upraw i młodników przed szkodnikami korzeni,
- stosowaniu zasady przelegiwania zrębów,
- stosowaniu dołków chwytnych i pułapek feromonowych,
- ciągłej obserwacji występowania i rozwoju szkodników oraz bieżącej rejestracji stwierdzonych ognisk zagrożeń.

b) Ochrona przed szkodnikami pierwotnymi

W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie na powierzchni 3561,32 ha stwierdzono występowanie ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

Obszar ognisk stanowią oddz.:

- obręb Międzybórz: 1-3,5-70,77-84,88-96,109-116,122-129,
142-150,156-160,173-175,202,211,223,
235. – **3134,50 ha;**
- obręb Rzeczenica: 100-103,132-137,163-167. – **426,82 ha;**

W ramach zabiegów profilaktycznych winno się dążyć do zwiększenia odporności drzewostanów na działanie szkodników pierwotnych poprzez:

- wprowadzanie gatunków biocenotycznych i fitomelioracyjnych,
- prawidłowe i terminowe wykonywanie cięć pielęgnacyjnych,
- ochronę mrowisk,
- zakładanie budek lęgowych i karmników dla ptaków,
- szersze stosowanie udoskonalonej ogniskowo - kompleksowej metody ochrony lasu,
- zakładanie małych remiz dla entomofauny i awifauny.

Działania profilaktyczne powinny być widoczne nie tylko w zabiegach typowo ochronnych, ale również w użytkowaniu lasu i zabiegach hodowlanych.

Ochrona przed szkodnikami pierwotnymi powinna polegać na:

- rozpoznaniu zagrożenia poprzez:
 - dokładne prowadzenie jesiennych poszukiwań szkodników pierwotnych sosny,
 - obserwację ilości samicy brudnicy mniszki, siedzącej na strzałach drzew,
 - rejestrację uszkodzeń;
- wykonywaniu zabiegów ratowniczych, stosując biologiczne i biotechniczne metody ochrony lasu, rozrzedzające populację szkodników; zabiegi chemiczne wykonywać w sytuacjach niezbędnych uwzględniając aspekt przyrodniczy i ekonomiczny działań ochronnych.

c) **Ochrona przed szkodnikami wtórnymi**

Występowanie szkodników wtórnych: przyplaszczka granatka i korników zauważalne jest głównie na gruntach porolnych w drzewostanach przerzedzonych i osłabionych przez patogeny korzeniowe oraz w drzewostanach świerkowych i z dużym udziałem świerka.

Zapobieganie rozmnoży szkodników wtórnych winno obejmować następujące działania:

- przestrzeganie zasad higieny lasu w drzewostanach zagrożonych,
- odpowiednią rotację drewna,
- wyznaczanie i usuwanie z lasu drzew zasiedlonych przed wylotem imago szkodników,
- wykładanie drzew i stosów pułapkowych.

W razie potrzeby należy dodatkowo:

- korować surowiec drzewny,
- zatapiać i zraszać drewno,
- odławiać chrząszcze korników za pomocą pułapek feromonowych,
- zabezpieczać drewno chemicznie.

d) **Ochrona przed chorobami grzybowymi**

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni, powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie na gruntach porolnych. W Nadleśnictwie Czarne Człuchowskie drzewostanów na gruntach porolnych jest 5799,03 ha.

Drzewostany te są z reguły w mniejszym lub większym stopniu opanowane przez hubę korzeniową. Dość często korzeniowcowi wieloletniemu towarzyszy opieńka miodowa, powodująca opieńkową zgniliznę korzeni. Ponadto w ubiegłym okresie stwierdzono występowanie: osutki sosny, skrętaka sosny, szarej pleśni, pasożytniczej zgorzeli siewek, rdzy na igłach i liściach, mączniaka dębu, zamieranie pędów sosny, daglezi i świerka.

Zapobieganie rozmnoży patogenów grzybowych winno obejmować następujące zabiegi profilaktyczne:

- przestrzeganie zasad higieny lasu w drzewostanach zagożonych,
- bieżącą identyfikację zjawisk chorobowych, z określeniem ich nasilenia i występowania,
- monitorowanie zjawisk chorobowych rozpoznanych w latach ubiegłych,
- koncentrowanie w okresie zimowym zabiegów pielęgnacyjnych wykonywanych na gruntach porolnych, a maksymalne ograniczenie w okresie zarodnikowania grzybów,
- zapobieganie rozprzestrzenianiu się patogenów korzeni poprzez stosowanie preparatów biologicznych,
- staranne i terminowe wykonywanie profilaktycznych zabiegów ochronnych.

e) Ochrona przed zwierzętami łownymi

Zwierzęta łowne zagrażają uprawom i młodnikom głównie poprzez zgryzanie i spałowanie. Uszkodzenia te w warunkach Nadleśnictwa występują w różnym nasileniu i w różnych stopniach uszkodzeń.

Określona w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń, ilustruje tabela.

Klasa wieku	Obręb leśny	Przedział uszkodzeń w %			Razem
		11-25	26-60	>60	
		Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5	6
la	Obr. Czarne	88,06	2,70		90,76
	Obr. Międzybórz	160,55	115,03	13,30	288,88
	Obr. Rzeczenica	70,56	112,39	10,03	192,98
	N-ctwo Czarne Czł.	319,17	230,12	23,33	572,62

Klasa wieku	Obręb leśny	Przedział uszkodzeń w %			Razem
		11-25	26-60	>60	
		Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5	6
Ib	Obr. Czarne	329,36	16,81		346,17
	Obr. Międzybórz	189,77	381,18	37,67	608,62
	Obr. Rzeczenica	180,48	270,03	37,91	488,42
	N-ctwo Czarne Czł.	699,61	668,02	75,58	1443,21
Ila	Obr. Czarne	199,13	20,41		219,54
	Obr. Międzybórz	408,61	165,52	2,22	576,35
	Obr. Rzeczenica	230,95	209,03	0,59	440,57
	N-ctwo Czarne Czł.	838,69	394,96	2,81	1236,46
Ilb	Obr. Czarne	54,78	6,23		61,01
	Obr. Międzybórz	41,99	21,75	2,17	65,91
	Obr. Rzeczenica	91,39	29,60	3,67	124,66
	N-ctwo Czarne Czł.	188,16	57,58	5,84	251,58
III i starsze	Obr. Czarne	22,31			22,31
	Obr. Międzybórz	58,63	63,80		122,43
	Obr. Rzeczenica	36,05	15,11	4,06	55,22
	N-ctwo Czarne Czł.	116,99	78,91	4,06	199,96
Ogółem	Obr. Czarne	693,64	46,15		739,79
	Obr. Międzybórz	859,55	747,28	55,36	1662,19
	Obr. Rzeczenica	609,43	636,16	56,26	1301,85
	N-ctwo Czarne Czł.	2162,62	1429,59	111,62	3703,83

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami spowodowanymi przez zwierzynę zajmują łącznie 3703,83 ha, czyli ok. 15,9% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 25% - 1541,21 ha.

Wśród drzewostanów I kl.w., najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzone powyżej 25% (zgryzane i spałowane) zajmują powierzchnię 997,05 ha (28,0% pow. I kl.w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku, to w zasadzie zablizniające się już ślady po spałowaniu. 58,4% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny przypada na przedział „11 – 25%”, 38,6% - na przedział „26 – 60%”, a 3,0% - na uszkodzenia „powyżej 60%”.

Celem minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrożającym celom hodowli lasu,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

f) Ochrona przed czynnikami abiotycznymi

Z czynników abiotycznych lasom Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie najbardziej zagrażają :

- silne wiatry wywalające,
- okiść,
- przymrozki wczesne i późne oraz zastoiska mrozowe,
- okresowe susze.

Ochrona lasu przed czynnikami abiotycznymi powinna polegać na:

- przestrzeganiu kolejności i nawrotów cięć,
- nienaruszaniu naturalnych ścian ochronnych przy wykonywaniu cięć,
- właściwym i terminowym wykonywaniu cięć pielęgnacyjnych,
- wprowadzaniu gatunków silnie krzewiących się na obrzeżach drzewostanów narażonych na wiatry,
- terminowym odnawianiu i zalesianiu,
- zwiększaniu udziału gatunków iglastych przy odnawianiu zrębów zupełnych na udokumentowanych zmrozowiskach,
- utrzymywaniu w sprawności sieć rowów i urządzeń melioracyjnych.

g) Ochrona trwałości ekosystemów leśnych

W celu ochrony trwałości ekosystemów leśnych Nadleśnictwo powinno:

- wykorzystywać w walce ze szkodnikami lasu naturalny opór środowiska,
- ograniczać zabiegi chemiczne do sytuacji niezbędnych, w maksymalnym stopniu stosując wysoce selektywne preparaty,
- realizować zadania w trakcie produkcji leśnej (zręby, zalesienia, zabiegi pielęgnacyjne) tak, by w minimalnym stopniu destabilizować funkcjonowanie ekosystemów leśnych,

- w sprzyjających warunkach inicjować odnowienia naturalne,
- dbać o stan gleb leśnych z jej entomofauną,
- dokładnie i systematycznie prowadzić dokumentację dotyczącą ochrony lasu w celu rejestracji wszystkich zjawisk i zmian zachodzących w ekosystemach leśnych.

h) Szkody przemysłowe

Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie nie zaobserwowano istotnych szkód wywołanych ujemnym oddziaływaniem przemysłu. Nie ustalano stref uszkodzeń lasu, z uwagi na brak odpowiednich zarządzeń.

W obrębie Czarne w oddziale 61h, w obrębie Międzybórz w oddziale 285g oraz w obrębie Rzeczenica w oddziałach 139f, 287l, zlokalizowane są stałe powierzchnie obserwacyjne monitoringu biologicznego zintegrowane z wielkoobszarową inwentaryzacją stanu lasu, na których corocznie dokonuje się rejestracji zmian zachodzących w koronach i na pniach drzew.

**UZGODNIONO z POMORSKIM KOMENDANTEM WOJEWÓDZKIM
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ w GDAŃSKU**

POMORSKI KOMENDANT WOJEWÓDZKI
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
w Gdańsku
z up. bryg. Waldemar Milejko
Z-ca Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego

4.4. OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA

Dane z ochrony przeciwpożarowej i mapę tematyczną uzgodniono z: Nadleśnictwem Czarne Człuchowskie, RDLP w Szczecinku, Komendą Powiatową PSP w Człuchowie oraz Komendą Wojewódzką PSP w Gdańsku.

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie zaliczone było do II kategorii zagrożenia pożarowego. Aktualne wyliczenia, dokonane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r. z póź. zm. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia pożarowego lasu wskazują również na II kategorię zagrożenia.

A. OCENA POTENCJALNEGO ZAGROŻENIA LASÓW NADLEŚNICTWA CZARNE CZŁUCHOWSKIE

1. Możliwość pojawienia się zarzewia ognia

Pod względem możliwości pojawienia się zarzewia ognia, Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie należy do mocno zagrożonych.

Do głównych czynników sprzyjających powstaniu i rozwojowi pożarów zaliczyć należy:

- atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną terenów leśnych,
- występujące okresy suszy,
- duży udział siedlisk borowych,
- intensywną penetrację obszarów leśnych w celu zbioru owoców runa leśnego,
- penetrowanie okolic rzek i jezior przez turystów i wędkarzy,
- duży ruch pojazdów na drogach udostępnionych do ruchu,
- celowe podpalenia,

- występowanie nieuprawianych pól, pastwisk i łąk, zwłaszcza na styku z lasem, w enklawach i półenklawach,
- bliskość osad i wsi oraz zawiła granica polno-leśna.

Czynnikami osłabiającymi zagrożenie pożarowe są występujące na terenie Nadleśnictwa naturalne przeszkody wodne: rzeki, jeziora i stawy, oraz wzrost udziału gatunków liś- ciastych (przebudowa drzewostanów).

2) Położenie i rzeźba terenu

Grunty administrowane przez Nadleśnictwo położone są w województwie pomorskim, w powiecie człuchowskim, w gminach: Czarne, m. Czarne, Debrzno, Przechlewo, Rzeczenica i w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Biały Bór . Nadleśnictwo graniczy z następującymi jednostkami LP: od północnego wschodu - z Nadleśnictwem Niedźwiady, od wschodu - z Nadleśnictwem Człuchów, od południa - z Nadleśnictwem Lipka, od południowego zachodu - z Nadleśnictwem Okonek, od zachodu - z Nadleśnictwem Czarnobór, od północnego zachodu z Nadleśnictwem Szczecinek.

Podległy Nadleśnictwu obszar poprzecinany jest siecią dróg publicznych i leśnych oraz ciekami wodnymi, jeziorami i oczkami wodnymi, tworzącymi naturalne linie obronne przed ogniem.

Obszar Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie jest atrakcyjny pod względem turystyki, wypoczynku, łowiectwa. Głównymi walorami są lasy sosnowe na borach z możliwością poruszania się pieszo lub rowerem oraz zbieraniem grzybów lub borówek.

Cały teren Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie pocięty jest rzekami i strumieniami (dopływy Gwdy, Brdy i Czernicy), występują małe oczka wodne często zarastające.

Przeważa teren równy. Tylko w części południowej obrębu Rzeczenica (l-ctwo Grodzisko) przeważa teren falisty i pagórkowaty.

Zasoby wodne na terenie Nadleśnictwa to:

- rzeki: Biała, Brda, Chrzastawa, Czernica, Debrzynka, Gnilec, Gwda, Ruda, Słopica i Szczyra;
- jeziora: Czarne, Gardzkie, Kaczy Staw, Krępsko (poza zas. adm.) i Szczytno.

Znaczącymi rezerwuarami wody są również różnego rodzaju torfowiska i bagna.

3) Charakterystyka drzewostanów

Udziały siedlisk, klas wieku, gatunków panujących i typów pokrywy gleby przedstawiają się następująco:

Typy siedliskowe lasu

Typy siedliskowe lasu	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
Bśw, Bw, BMśw, BMw	21382,02	90,24
Bb, BMb, LMśw, LMw, LMb, Lśw, Lw, OI	2311,70	9,76
R a z e m	23693,72	100,00

Klasy wieku

Klasy wieku	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
grunty leśne niezalesione	405,58	1,71
I klasa wieku	3558,55	15,02
II klasa wieku	3285,57	13,87
III klasa wieku	7751,73	32,72
IV i starsze klasy wieku	8692,29	36,68
R a z e m	23693,72	100,00

Gatunki panujące

Gatunki panujące	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
So, Md	21625,55	92,84
Św	230,79	0,99
Dg	0,60	0,00
Razem gatunki iglaste	21856,94	93,83
Bk	349,16	1,50
Db, Jw	158,54	0,69
Brz, OI, OIs, Os	927,33	3,98
Razem gatunki liściaste	1435,03	6,17
O G Ó Ł E M	23291,97	100,00

Dominujący jest udział sosny, ale w młodszych drzewostanach wzrasta udział gatunków liściastych.

Pokrywy glebowe

Pokrywa gleby	Powierzchnia - ha	%
1	2	3
naga	48,10	0,20
ściółła	88,46	0,37
zielna	279,00	1,18
mszysta	1614,35	6,81
mszysto - czernicowa	5417,89	22,87
zadarniona	13527,77	57,09
silnie zadarniona	2570,16	10,85
silnie zachwaszczona	147,99	0,63
R a z e m	23693,72	100,00

Stan pokrywy jest zależny od żyzności siedliska oraz od dostępu światła do dna lasu. Bogatsze pokrywy dłużej akumulują wilgoć, ale przy okresach suszy dłuższych niż miesiąc, stają się źródłem łatwo palnego materiału.

4) Warunki meteorologiczne

Według regionalizacji ekoklimatycznej obszar Nadleśnictwa zaliczony został do strefy B - Środkowoeuropejskiej, makroregionu 1 - Pojezierza Pomorskiego Południowego.

Klimat ma cechy klimatu umiarkowanego.

W celu jego scharakteryzowania przytoczono wybrane dane meteorologiczne ze stacji meteorologicznej w Szczecinku:

- *średnia temperatura roczna* - 7,8 °C
- *roczna suma opadów* - 623 mm
- *długość okresu wegetacyjnego* - ok. 200 dni
- *średnia temperatura w okresie wegetacyjnym* - 12,9°C
- *suma opadów w okresie wegetacyjnym* - ok. 401 mm.

Na omawianym terenie przeważają wiatry z kierunku zachodniego i północno-zachodniego. Największe nasilenie wiatrów występuje na przedwiośniu i późną jesienią. Wiatry wiejące w tym czasie mają zdecydowane odchylenie z kierunku północnego, przynosząc zmienną pogodę i odwilże w okresie zimowym. W okresie wczesnej wiosny występują często wysuszające, kontynentalne wiatry wschodnie. Jest to okres wysokiego zagrożenia pożarowego. Latem przeważają wiatry zachodnie, przynoszące na ogół opady.

5) Sytuacja pożarowa w okresie ostatnich 10 lat

W okresie ostatnich 10 lat na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie miały miejsce 44 pożary. Ich występowanie według lat i przyczyn powstania przedstawia tabela.

Rok	Pożary		Przyczyny powstania pożaru (liczba- powierzchnia ha)							
	Liczba	Pow.	Nieostrożność dorosłych	Przerzuty z gr. nieleś	Turystyka i pozyskanie owoców runa leśnego	Transport drogowy	Podpalenia	Pozostałe	Nieustalone	Wylądowania atmosferyczne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2001										
2002										
2003	4	2,36	1 - 1,82				2 - 0,24	1 - 0,30		
2004										
2005	7	0,35			2 - 0,14		5 - 0,21			
2006	8	0,79	4 - 0,37	1 - 0,30		1 - 0,02	1 - 0,09			1 - 0,01
2007	4	0,38	3 - 0,28							1 - 0,10
2008	10	0,48	10 - 0,48							
2009	9	0,34	7 - 0,15	1 - 0,09						1 - 0,10
2010	2	0,16	1 - 0,06						1 - 0,10	
Razem	44	4,86	26 - 3,16	2 - 0,39	2 - 0,14	1 - 0,02	8 - 0,54	1 - 0,30	1 - 0,10	3 - 0,21

Głównymi przyczynami pożarów były nieostrożność dorosłych i podpalenia. Przeciętna powierzchnia pożaru wynosiła 0,11 ha.

6) Kategoria zagrożenia pożarowego

Kategorię zagrożenia pożarowego lasów określono na podstawie załącznika do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2010 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. z 2010 nr 137 poz. 923).

Lp.	Wskaźnik	Dane		Wzór	Liczba punktów	
					wyliczona	przyjęta
1	2	3		4	5	6
1	Średnia roczna liczba pożarów lasu w okresie ostatnich 10 lat przypadających na 10 km² (Pp) $Pp = 12,5 \times \log(11,5 \times Gp + 0,725) + 1,5$ gdzie: $Gp = Lp / PI \times 10$	Średnia roczna liczba pożarów w okresie 10 lat (Lp) 4,40	Powierzchnia leśna w km² (PI)¹ 236,94	$Pp = 12,5 \times \log(11,2 \times 0,1857 + 0,725) + 1,5$ gdzie: $Gp = 4,4 / 236,94 \times 10 = 0,1857$	7,1	7
		Średnia wilgotność względna powietrza i procentowy udział dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godz. 9⁰⁰ (Wp) 75,66				
3	Średnia wilgotność względna powietrza i procentowy udział dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godz. 9⁰⁰ (Pk)² $Pk = 0,221 \times Uds - 0,59 \times Wp + 45,1$	Średnia wilgotność względna powietrza o godz. 9⁰⁰ (Wp) 75,66	Udział procentowy dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godz. 9⁰⁰ (Uds) 12,13	$Pk = 0,221 \times 12,13 - 0,59 \times 75,66 + 45,1$	3,1	3
		Średnia liczba mieszkańców przypadających na 0,01 km² (Pa) $Pa = 2,4 \times \log(0,0461 \times Gz) + 5,16$ gdzie: $Gz = Lm / PI / 100$				
Określenie kategorii zagrożenia pożarowego na podstawie sumy punktów: 1) ≥ 25 punktów - las zalicza się do I kategorii zagrożenia pożarowego, 2) 16-24 punktów - las zalicza się do II kategorii zagrożenia pożarowego, 3) ≤ 15 punktów - las zalicza się do III kategorii zagrożenia pożarowego.				Suma punktów 20		
				Kategoria zagrożenia pożarowego II		

Do obliczeń przyjęto:

¹ PI - powierzchnia leśna Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie

² PK - średnia wilgotność względna powietrza (Wp) i procentowy udział dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godz. 9⁰⁰ wg danych – Niedźwiady strefa 6

³ Lm - liczba mieszkańców w zasięgu Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wg danych – wikipedia – powiat człuchowski.

Suma punktów dla obszaru Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wynosi **20**, co kwalifikuje je do **II kategorii zagrożenia pożarowego lasu**.

7) Zagrozenie drzewostanów

a) Palność dna lasu

Dominujące na terenie Nadleśnictwa drzewostany iglaste, z panującą sosną, charakteryzują się mało zróżnicowaną pokrywą. Na znacznych powierzchniach łąkowo występuje śmiałek, borówka czernica, borówka brusznica i mchy. Tego typu pokrywy sprzyjają szybkiemu rozprzestrzenianiu się ognia, ale w normalnych warunkach temperatura palącego się runa jest na tyle niska, że nie zagraża starszym drzewostanom. O wiele poważniejsze zagrożenie pożarowe stwarza trzcinnik oraz runo z dużą ilością traw. Część drzewostanów ma w swoim składzie gatunki liściaste oraz warstwy podrostów i podszytów. Ogranicza to w dużej mierze dostęp światła do dna lasu i możliwość rozwoju łatwo palnych traw. Pokrywy typu: naga, ściółka i zielna występują w około 1,75 % powierzchni gruntów leśnych.

b) Stopień penetracji lasu

Penetracja lasów Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie przez ludność jest duża, szczególnie w okresie lata i wczesnej jesieni. Związane jest to z sezonem turystycznym oraz ze zbiorem jagód i grzybów. Lasy Nadleśnictwa wyróżniają się dużą atrakcyjnością z uwagi na ich dostępność, bliskość miast, występowanie jezior i rzek, jak też z uwagi na skład drzewostanów o przewadze sosny z pokrywą czernicową i dobre urodzaje grzybów. Celem penetracji jest zarówno turystyka i wypoczynek, jak i zbieractwo owoców runa leśnego.

c) Ocena sezonowości występowania zagrożenia pożarowego

Podatność na zapalenie występuje sezonowo. Pierwszym okresem większego zagrożenia jest wczesna wiosna, z dużą ilością suchych, łatwo palnych traw. Drugim okresem, nie zawsze występującym, jest upalne lato, kiedy wilgotność ściółki leśnej spada do bardzo niskich wartości. W okresie jesieni dodatkowe zagrożenie pożarowe związane jest głównie z większą penetracją lasu przez grzybiarzy. Na podstawie pomiarów wilgotności ściółki i powietrza o godzinie 9⁰⁰ i 13⁰⁰ ustalane są stopnie zagrożenia pożarowego.

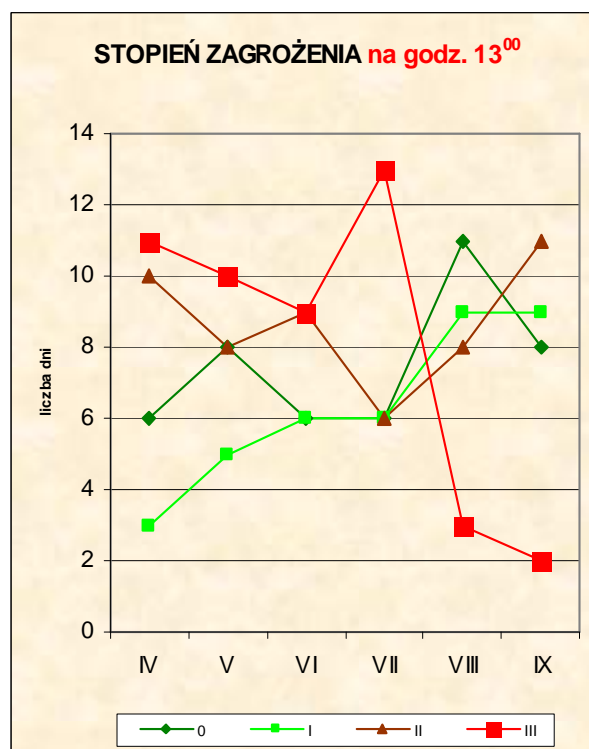
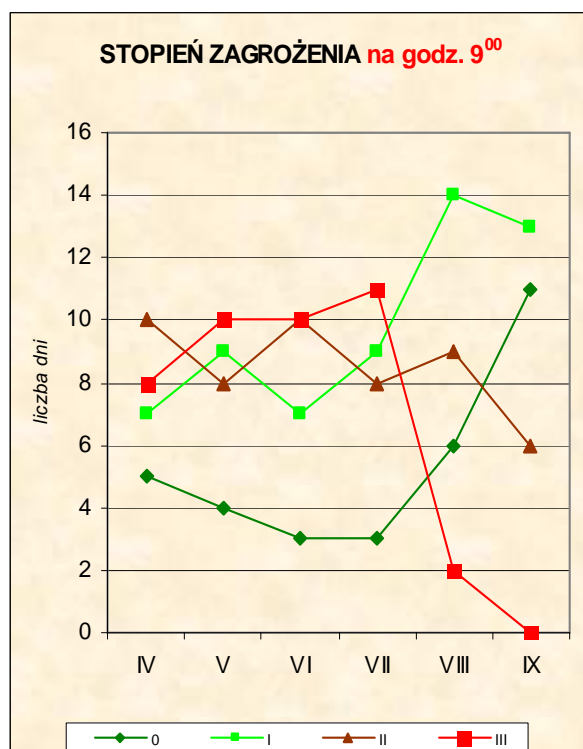
Zapalność roślinności dna lasu na przestrzeni roku charakteryzują liczby dni w poszczególnych stopniach zagrożenia pożarowego, mierzone o godzinie 9⁰⁰ i 13⁰⁰. Zgodnie z opracowaną metodą prognozowania IBL, ustalono cztery stopnie zagrożenia pożarowego: **0** – brak zagrożenia, **1** – zagrożenie małe, **2** – zagrożenie średnie, **3** – zagrożenie duże.

Nadleśnictwo Czarne Człuchowskie znajduje się w strefie prognostycznej Niedźwiady (6). Przedmiotem analizy są miesiące od kwietnia do września z lat 2006-2010.

Zamieszczona tabela przedstawia średnie liczby dni w poszczególnych stopniach zagrożenia i w miesiącach.

Mies.	Stopień zagrożenia na godz. 9 ⁰⁰				Razem dni	Stopień zagrożenia na godz. 13 ⁰⁰			
	0	I	II	III		0	I	II	III
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10
IV	5	7	10	8	30	6	3	10	11
V	4	9	8	10	31	8	5	8	10
VI	3	7	10	10	30	6	6	9	9
VII	3	9	8	11	31	6	6	6	13
VIII	6	14	9	2	31	11	9	8	3
IX	11	13	6	0	30	8	9	11	2
Razem	32	59	51	41	183	45	38	52	48
%	17,5	32,2	27,9	22,4	100,0	24,6	20,8	28,4	26,2

Zapalność roślinności dna lasu na przestrzeni roku przedstawiono ponadto w formie wykresów liczby dni w stopniach zagrożenia pożarowego i miesiącach o godz. 9⁰⁰ i 13⁰⁰.

Z zamieszczonych danych wynika, że najwięcej dni w III stopniu zagrożenia pożarowego występuje w lipcu. Zagrożenie pożarowe o godz. 13⁰⁰ jest większe od zagrożenia o godz. 9⁰⁰.

d) Przebieg szlaków komunikacyjnych

Na terenie Nadleśnictwa sieć dróg publicznych jest zadowalająca.

Głównymi szlakami komunikacyjnymi są:

- droga krajowa nr 22 - Wałcz - Człuchów,
- droga krajowa nr 25 - Biały Bór - Człuchów,
- droga wojewódzka nr 201 - Gwda Mała -Barkowo,
- droga wojewódzka nr 202 - Czarne -Rzeczenica,

oraz drogi powiatowe o nawierzchni asfaltowej:

- nr 2508 – Sporysz - Suszka - Lipczynek
- nr 2512 – Rzeczenica - Przechlewo
- nr 2526 – Brzezie - Jeziernik
- nr 2527 – Sporysz - Międzybórz - Poręba - DW nr 202
- nr 2529 – Breńsk - Gockowo - Wyczechy - Krzemieniewo
- nr 2530 – Gockowo - Zalesie
- nr 2532 – Gwieździn - Grodzisko - Olszanowo - DW nr 201
- nr 2539 – Czarne - Sierpowo - Buszkowo
- nr 2541 – Sierpowo - Domisław
- nr 2549 – Cierznie - Rozwory
- nr 2550 – Buszkowo - Prusinowo - Rozwory - Debrzno
- nr 2551 – DP nr 2550 – Trudna

Przez teren Nadleśnictwa przebiega linia kolejowa Szczecinek – Chojnice.

Docelowa sieć dróg w Nadleśnictwie ma długość 423,509 km, w tym: drogi publiczne – 122,555 km, drogi leśne – 300,954 km. Wśród dróg leśnych 87,946 km Nadleśnictwo utrzymuje jako dojazdy pożarowe oraz dojazdy do punktów czerpania wody. Są to w większości (52,757 km) drogi z nawierzchnią utwardzoną bądź ulepszoną (żwir, tłuczeń, żużel, płyty i bruk). Część dróg (35,189 km) to drogi gruntowe, spełniające wymagania dotyczące szerokości, skrajni, nośności, łuków pionowych i poziomych.

f) Ocena dostępności terenów leśnych

Większość kompleksów leśnych Nadleśnictwa dostępna jest dzięki publicznej sieci dróg twardych, umożliwiających przejazd ciężkiego sprzętu gaśniczego. Drogi leśne, znajdujące się wewnątrz kompleksów leśnych, są w większości drogami gruntowymi o nośności zmiennej, zależnej od opadów atmosferycznych i nadają się ogólnie do przejazdu pojazdami średnionozowymi. Przy pokonywaniu przeszkód wodnych należy korzystać z mostów znajdujących się na drogach publicznych.

W celu poprawy dostępności terenów leśnych należy:

- w przypadku modernizacji nowych dróg dojazdowych do pożarów i do punktów czerpania wody, dostosować ich parametry do zwiększonych wymagań nośności, skrajni drogowej (dodatkowe mijanki), łuków pionowych i poziomych, zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z 22.03.2006 r.;
- remontować istniejące dojazdy pożarowe po obfitych opadach deszczu, topnieniu śniegu, po zakończeniu prac wywozowych, po akcjach ratowniczych;
- konserwować i odnawiać oznakowanie dróg dojazdowych i dojazdów do punktów czerpania wody oraz oznaczenie nośności mostów i przepustów.

B. OCENA SPRAWNOŚCI SYSTEMU OBSERWACYJNO-ALARMOWEGO I INTERWENCYJNEGO

Teren Nadleśnictwa znajduje się w zasięgu alarmowania Komend Powiatowych PSP w Człuchowie i Szczecinku. Jednak ze względu na małą powierzchnię będącą w zasięgu KP PSP w Szczecinku, cały teren Nadleśnictwa jest objęty działaniem KP PSP w Człuchowie.

a) Jednostki państwowych i ochotniczych straży pożarnych

Do działania na terenie Nadleśnictwa przewidziane są następujące jednostki wraz ze sprzętem:

Lp	Nazwa jednostki	Typ pojazdu gaśniczego	Teren PSP	Sposób alarmowania
1	2	3	4	5
1	*KP PSP Człuchów	SLO p	CZŁUCHÓW	Za pośrednictwem telefonu 998 lub 112
2	*JRG Człuchów	GCBA 5/40		
3	OSP Czarne	GCBA 6/32		
4	OSP Strzeczona	GLM 8		

Lp	Nazwa jednostki	Typ pojazdu gaśniczego	Teren PSP	Sposób alarmowania	
1	2	3	4	5	
5	OSP Rzeczenica	GCBA 12/60	CZŁUCHÓW	Za pośrednictwem telefonu 998 lub 112	
6	*OSP Bińcze	GBA 2,3/16			
7	*OSP Debrzno	GCBA 5/30			
8	*OSP Biskupnica	GLM 8			
9	OSP Pieniężnica	GLM 8			
10	*OSP Koczała	GBA 2,5/16			
11	*OSP Przechlewo	GBA2,2/20			
12	OSP Gwóździn	GLM 8			
13	*OSP Lisewo	GLM 8			
14	*JRG Szczecinek	GCBM 18/8			SZCZECINEK

* - poza zasięgiem terytorialnym nadleśnictwa

Adres Stanowiska Kierowania Komendanta Wojewódzkiego

(w sytuacji zagrożenia)

ul. Sosnowa 2

80 – 251 Gdańsk

tel. 58 341 44 50

Adres Komendy Wojewódzkiej PSP w Gdańsku

ul. Sosnowa 2

80 – 251 Gdańsk

tel. 58 347 78 00

Adres Komendy Powiatowej PSP w Człuchowie

ul. Batorego 10

77 – 300 Człuchów

tel. 59 834 52 30

Adres Komendy Powiatowej PSP w Szczecinku

ul. 1-go Maja 61

78 – 400 Szczecinek

tel. 94 373 07 50

b) Analiza przypuszczalnego okresu swobodnego rozwoju pożaru

Na okres swobodnego rozwoju pożaru wpływa:

- czas jaki upłynął od jego powstania do zauważenia; z analizy istniejącego stanu i systemu obserwacji wynika, że pożar powinien być zauważony z wieży obserwacyjnej lub z samolotu patrolowego w ciągu - 5 min;
- czas powiadomienia PAD Nadleśnictwa - 1 min;
- czas od otrzymania meldunku przez Powiatowe (Miejskie) Stanowisko Kierowania PSP do wyjazdu wozów bojowych - 5 min;
- czas dojazdu wozów bojowych na miejsce pożaru - 25 min;
- łączny czas od powstania pożaru do przyjazdu wozów bojowych - 36 min;
- lokalizacja jednostek straży pożarnych i ich wyposażenie w środki szybkiej interwencji, rozmieszczenie sprzętu przeciwpożarowego, zaopatrzenie w wodę, istniejący stan sieci naturalnych i sztucznych przerw ograniczających i osłabiających rozszerzenie się pożaru nie wpływają w istotny sposób na zmianę w/w czasów;
- pora doby – nocą wzrasta okres swobodnego rozwoju pożaru. Użycie śmigłowca tak do rozpoznania jak i gaszenia pożaru może w niektórych przypadkach znacznie skrócić okres swobodnego rozwoju pożaru.

C. ZABEZPIECZENIE PRZECIWOŻAROWE

a) Pasy przeciwpożarowe

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów i terenów (Dz. U. Nr 109 z 2010 r. poz. 719), obowiązek urządzania i utrzymywania pasów przeciw- pożarowych położonych przy drogach publicznych i parkingach nie dotyczy drzewostanów starszych niż 30 lat, drzewostanów położonych przy drogach o nawierzchni nieutwardzonej, z wyjątkiem dróg poligonowych i międzypolygonowych oraz lasów o szerokości mniejszej niż 200 m.

Rodzaj wykonywanego pasa przeciwpożarowego reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów. Na terenie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie mogą wystąpić następujące rodzaje pasów:

Pas przeciwpożarowy typu A – czyli oddzielający las od dróg publicznych, dróg dojazdowych (niebędących drogami publicznymi) do zakładu przemysłowego lub magazynowego, obiektów magazynowych i użyteczności publicznej pas gruntu o szerokości 30 m, przyległy do granicy pasa drogowego albo obiektu, pozbawiony martwych drzew, leżących gałęzi i nieokrzęsanych ściętych lub powalonych drzew.

Pas przeciwpożarowy typu B – czyli oddzielający las od parkingów, zakładów przemysłowych i dróg poligonowych pas gruntu o szerokości 30 m, przyległy do granicy obiektu albo drogi, spełniający wymogi pasa typu A, z tym że w odległości od 2 do 5 m od granicy obiektu albo drogi zakłada się bruzdę o szerokości 2 m, oczyszczoną do warstwy mineralnej (bruzdę może stanowić inna powierzchnia pozbawiona materiałów palnych).

Aktualnie Nadleśnictwo utrzymuje ok. 16,2 km pasów typu A i ok. 1,3 km pasów typu B. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008r. (DZ.U.Nr153, poz. 955) dotyczącym m. in. pasów p.poż. w sąsiedztwie linii kolejowych, PKP zobowiązane są utrzymywać na terenie Nadleśnictwa pasy przeciwpożarowe wzdłuż linii kolejowej Szczecinek - Chojnice.

Należy ponadto zwrócić uwagę, ażeby wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz na granicy pole-las i woda-las wprowadzane były gatunki liściaste, tak przy wykonywaniu podsadzeń, jak i przy odnawianiu zrębów. Właściwie ukształtowana strefa ekotonowa powinna korzystnie wpływać na zabezpieczenie przeciwpożarowe obszarów leśnych.

b) Obserwacja

System obserwacji przeciwpożarowej oparty jest na całodziennych dyżurach w okresie kwiecień – październik i dodatkowych patrolach terenowych w okresie szczególnego zagrożenia. Obserwacja prowadzona jest z dwóch masztów przeciwpożarowych zlokalizowanych w obrębie Międzybórz - oddz.169o (o współrzędnych geograficznych: długość -17°00'08" E, szerokość -53°46'30"N) i oddz.341j (długość -16°57'58"E, szerokość - 53°41'10"N). Maszty Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie wraz z wieżami sąsiednich nadleśnictw (Człuchów, Niedźwiady, Czarnobór, Szczecinek, Okonek, Lipka) w sposób wystarczający zabezpieczają obserwację lasów Nadleśnictwa.

c) Zabezpieczenie przeciwpożarowe Nadleśnictwa

Punkty alarmowo – dyspozycyjne

Punkt alarmowo-dyspozycyjny (PAD) znajduje się w siedzibie Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, wyposażony jest w:

- środki łączności – telefon i radiotelefon,
- mapę topograficzną terenu Nadleśnictwa oraz terenów przyległych, z oznakowaną siatką koordynatów krajowych i punktami obserwacji naziemnej, umożliwiającymi lokalizację miejsca pożaru na podstawie namiarów kątowych,
- mapę przeglądową Nadleśnictwa,
- dokumentację, obejmującą:
 - sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu,
 - dziennik dyspozytora,
 - wykaz systemów alarmowania i łączności,
 - wykaz osób funkcyjnych Nadleśnictwa i podległych leśnictw,
 - grafik dyżurów pełnomocników Nadleśniczego,
 - grafik dyżurów kierowcy ciągnika i sprzętu,
 - tablicę gotowości sprzętu przydatnego do gaszenia i dogaszania pożarów lasu,
 - sposób powiadamiania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych w biurze i na zapleczu Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie,
 - wytyczne pracy dyżurnego w PAD-ie Nadleśnictwa,
 - instrukcję Punktu Alarmowo-Dyspozycyjnego Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie,
 - zestaw czystych map przeglądowych Nadleśnictwa w skali 1:10 000 i 1:25 000, arkusze map topograficznych w skali 1: 50 000 obejmujące administrowany teren.

Bazy sprzętu przeciwpożarowego

Lp	Lokalizacja bazy sprzętu p. poż.	Status bazy	Osoba odpowiedzialna za sprzęt p.poż. - kontakt	Sprzęt gaśniczy				
				przyczepka 400 l	motyki	łopaty, szpadle	tlumice	gaśnice
				szt.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Obręb Międzybórz oddz. 341y	główna	tel. 59 8332011 kom. 696457035	1	10	81	10	10
2	Obręb Międzybórz oddz. 138d	główna	tel. 59 8333422 kom. 696457029		10	74	10	10
3	Obręb Rzeczenica oddz. 179Al	główna	tel. 59 8331778 kom. 696457028		10	117	10	10

Nadleśnictwo posiada przyczepkę z modułem gaśniczym Fireco typ 5040 B, pompą wysokociśnieniową 40 bar, zbiornikiem ze stali nierdzewnej o poj. 400 litrów.

Do celów przeciwpożarowych zagwarantowane jest także wykorzystanie sprzętu używanego w Zakładach Usług Leśnych (ZUL). Są to w szczególności: pługi do wyorywania pasów, ciągniki, pilarki łańcuchowe i siekiery.

Rodzaj i ilość sprzętu zgodna jest z normą dla Nadleśnictwa w II kat. zagrożenia, określoną w Rozporządzeniu MŚ z dnia 22.03.2006 r.

W systemie ochrony przeciwpożarowej RDLP w Szczecinku bardzo ważną rolę spełniają śmigłowce. Ich bazy znajdują się w Polanowie (tel. 94 37 430 22) (Rad. Szczecinek 1-102 kanał pracy 8) i Kołaczu (Rad. Szczecinek 1-101 kanał pracy 8). Rola śmigłowców polega głównie na patrolowaniu zagrożonych terenów i gaszeniu pożarów leśnych. Wyniki obserwacji przekazywane są do siedziby Nadleśnictwa.

Ponadto sąsiednie RDLP dysponują leśnymi bazami lotniczymi:

- RDLP w Pile:
 - w Krepesku (N-ctwo Zdrojowa Góra),
 - w Herburtowie (N-ctwo Krzyż);Poza tym lądowisko operacyjne w 21 CPL w Nadarzewicach.
- RDLP w Szczecinie:
 - N-ctwo Łobez,
 - N-ctwo Goleniów,
 - N-ctwo Rokita.
- RDLP w Toruniu:
 - N-ctwo Rytel.
- RDLP w Gdańsku:
 - N-ctwo Cewice,
 - N-ctwo Elbląg,
 - N-ctwo Gdańsk,
 - N-ctwo Kolbudy.

d) Łączność radiowa i telefoniczna

System łączności w Nadleśnictwie oparty jest na telefonii stacjonarnej, komórkowej i radiowej. W telefony wyposażone są wszystkie leśnictwa i siedziba Nadleśnictwa.

Wykaz telefonów i radiotelefonów ALP:

Lp	Jednostka organizacyjna nadleśnictwa lub osoba funkcyjna	Telefon (numery)		Radiotelefon	
		stacjonarny	komórkowy	kryptonim	kanał pracy
1	2	3	4	5	6
1.	Biuro Nadleśnictwa	59 8332011	696 457 001		
2.	PAD	59 8332708	696 457 035	Szczecinek 1-5	5
3.	Nadleśniczy	59 8332634	696 457 003	Szczecinek 1-5-01	5
4.	Z-ca Nadleśniczego	94 3757280	696 457 031	Szczecinek 1-5-02	5
5.	Inżynier Nadzoru	59 8332332	696 457 034		
6.	Inżynier Nadzoru	59 8333652	696 457 038		
7.	Straż Leśna – komendant	59 8332137	696 457 033	Szczecinek 1-5-14	5
8.	Straż Leśna	59 8333518	696 457 032	Szczecinek 1-5-14	5
9.	Sekretarz	59 8333659	696 457 005		
10.	OHZ	59 8331778	696 457 028	Szczecinek 1-5-16	5
11.	Leśnictwo Czarne	59 8332912	696 457 014		
12.	Leśnictwo Sierpowo	59 8332416	696 457 017		
13.	Leśnictwo Buszkowo	59 8322695	696 457 019		
14.	Leśnictwo Prądy	67 2631269	696 457 010		
15.	Leśnictwo Prusinowo	59 8321350	668 847 442		
16.	Leśnictwo Brzeziny	59 8333192	696 457 012		
17.	Leśnictwo Jelnia	59 8333470	668 847 438		
18.	Leśnictwo Dzików	59 8333429	696 457 021		
19.	Leśnictwo Zadębie	59 8332595	668 847 439		
20.	Leśnictwo Janowiec	59 8332372	696 457 008		
21.	Leśnictwo Sarniak	59 8332397	668 847 437		
22.	Leśnictwo Pakotulsko	59 8338157	696 457 020		
23.	Leśnictwo Bagnica	59 8331867	696 457 027		
24.	Leśnictwo Mszary	59 8333427	696 457 022		
25.	Leśnictwo Lestnica	59 8331006	664 960 449		
26.	Leśnictwo Breńsk	59 8333446	696 457 025		
27.	Leśnictwo Grodzisko	59 8331727	668 847 446		
28.	Stan. Ds. p.poż.	59 8333659	600 950 988		
29.	Maszt Czarne			Szczecinek 1-5-20	5
30.	Maszt Międzybórz			Szczecinek 1-5-21	5

e) Przeciwpozarowe zaopatrzenie w wodę

W sprawie zaopatrzenia w wodę do celów przeciwpozarowych obowiązuje „Instrukcja ochrony przeciwpozarowej obszarów leśnych” z 1996 r. oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010r.

W myśl Rozporządzenia MSWiA z 7.06.2010r. w sprawie ochrony przeciwpozarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, przystosowanie zasobów wodnych do celów gaśniczych polega na zbudowaniu dojazdów do punktów czerpania wody, zapewnieniu możliwości poboru wody oraz zapewnieniu dostępu do istniejącej sieci hydrantowej.

Źródło wody do celów przeciwpozarowych w lasach powinno zapewnić możliwość pobierania wody z głębokości nie większej niż 4m licząc między lustrem wody a poziomem stanowiska czerpania wody i być wyposażone w stanowisko czerpania wody wraz z dojazdem .

Szczegółowe zasady przystosowania źródeł wody do celów przeciwpozarowych w lasach określone są w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. oraz Instrukcji ochrony przeciwpozarowej obszarów leśnych z 1996 r.

Wykorzystując dogodne rozmieszczenie rzek i zbiorników wodnych na swoim obszarze działania, Nadleśnictwo wyznaczyło następujące punkty czerpania wody:

WYKAZ PUNKTÓW CZERPIANIA WODY

Obręb	Lokalizacja pkt - oddz.	Nr pkt	Źródła wody Z – zbiornik C – ciek wodny H – hydrant	Możliwość dojazdu
1	2	3	4	5
Czarne	Czarne	1	C – rzeka Czernica	droga asfaltowa
	179g	2	C – rzeka Gwda	droga gruntowa
	318a	3	C – rzeka Chrzęstawa	droga asfaltowa
Międzybórz	Bielica	4	C – rzeka Biała	droga asfaltowa
	104a	5	Z – zbiornik wodny	droga gruntowa
	244j	6	Z – zbiornik wodny	droga gruntowa
	369d	7	Z – zbiornik wodny	droga gruntowa
Rzeczenica	179p	8	Z – zbiornik wodny	droga tłuczniowa
	236j	9	C – rzeka Brda	droga asfaltowa
	247a	10	Z – jezioro Szczytno	droga gruntowa

Punkty nr 5 i 7 – planowana budowa dojazdu – nawierzchnia z tłucznia.

Punkt nr 10 - planowana budowa nowego punktu.

Dodatkowym źródłem zaopatrzenia w wodę mogą być hydranty, zlokalizowane w okolicznych miejscowościach.

f) Drogi dojazdowe

Zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 22.03.2006 r. § 8. Nadleśnictwo utrzymuje sieć dróg, które są wykorzystywane jako dojazdy pożarowe oraz dojazdy do punktów czerpania wody. Są to w większości drogi utwardzone (52,757 ha). Pozostałe (35,189 ha) to drogi gruntowe, okresowo (według potrzeb) profilowane, spełniające wymogi dotyczące szerokości, skrajni, nośności, łuków pionowych i poziomych. Drogi zostały ponumerowane i oznakowane w terenie na całej trasie przebiegu. Lokalizacja dojazdów pożarowych uwidoczniła została na mapie ochrony przeciwpożarowej.

Wykaz dróg wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe.

Nr drogi	Przebieg (początek – koniec)	Rodzaj nawierzchni	Długość - km -	Dł. utwardz. - km -
1	2	3	4	5
1	Obręb Rzeczenica oddz.:98→ 119	żużłowa, żwirowa	4,633	4,633
2	36 → 223	gruntowa, żwirowa	8,255	0,110
3	71 → 179	gruntowa, tłuczniowa	7,457	3,881
4	Obręb Międzybórz 4 → 32	gruntowa,	3,425	
5	65 → 204	gruntowa, żwirowa	3,892	1,025
6	212 → 320	tłuczniowa, żużłowa	3,738	3,738
7	66 → 178	żwirowa	3,340	3,340
8	149 → 216	tłuczniowa, płyty, żużłowa, żwirowa	4,667	4,667
9	178 → 264	tłuczniowa, płyty, żwirowa	3,788	3,788
10	167 → 293	tłuczniowa, żużłowa	4,483	4,483
11	306 → 338	gruntowa, płyty, żwirowa	5,878	3,113
12	207 → 317	gruntowa, żwirowa	4,875	3,240
13	Obręb Czarne 64 → 180	gruntowa, tłuczniowa, płyty	8,686	4,565
14	131 → 151	gruntowa	1,781	
15	151 → 298	gruntowa, tłuczniowa	8,979	6,799
16	193 → 296	gruntowa, tłuczniowa, bruk	6,703	4,985
17	264 → 303	gruntowa, bruk	3,366	0,390
OGÓŁEM W NADLEŚNICTWIE			87,946	52,757

Wymienione drogi, a także dojazdy do punktów czerpania wody podlegają szczególnej dbałości o ich stan i oznakowanie ułatwiające sprawne poruszanie się po nich wozów bojowych straży pożarnej.

D. WYTYCZNE NA LATA 2012-2021 ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWOŻAROWEGO NADLEŚNICTWA

1. Utrzymywać w stałej sprawności istniejące pasy przeciwpożarowe, zgodnie z:
 - Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r.,
 - Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r.,
2. Utrzymywać w stałej sprawności drogi dojazdowe i remontować w pierwszej kolejności te, które prowadzą do punktów czerpania wody, baz sprzętu przeciwpożarowego i miejsc najbardziej narażonych na powstawanie i rozprzestrzenianie się pożaru.
Dostosowywać sukcesywnie drogi do wymagań Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r.
3. Punkty czerpania wody dla celów gaśniczych powinny być budowane w oparciu o normę PN-82/B-02857. W punktach czerpania wody utrzymywać poziom wody zapewniający wydajny jej pobór oraz uzupełniać ich oznakowanie, zgodnie z warunkami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7.06.2010 r.
4. Utrzymywać zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. i w uzgodnieniu z KP PSP bazy sprzętu pożarniczego.
5. Systematycznie usprawniać organizację systemu łączności i alarmowania.
6. Umieszczać przy wjazdach do lasów oraz przy parkingach leśnych, w uzgodnieniu z właściwym komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasu.
7. Na bieżąco sprawdzać stan i w razie potrzeby remontować przewody kominowe, instalację elektryczną i odgromową we wszystkich osadach leśnych.
8. Systematycznie szkolić załogę i ludzi pracujących w lesie w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa pożarowego.
9. Ściśle współpracować z właściwymi terenowymi organami administracji, takimi jak: Urzędy Gmin, Policja, Komendy PSP.
10. Propagować na bieżąco zagadnienia ochrony przeciwpożarowej, tak wśród okolicznej ludności, jak i wśród turystów i wczasowiczów.
11. Realizować zarządzenia dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego wydane przez MŚ, DGLP i RDLP.
12. W miarę wzrostu powierzchni lasów i zagrożeń pożarowych może zająć potrzeba budowy nowych dróg dojazdowych, punktów czerpania wody i innych urządzeń przeciwpożarowych.
13. Wyznaczając czasowe miejsca na posługiwanie się ogniem otwartym w lesie, Nadleśnictwo obowiązane jest do pisemnego określenia lokalizacji i warunków bezpiecznego posługiwania się ogniem oraz do sprawowania nadzoru nad ich przestrzeganiem.
14. Zmodernizować dojazdy pożarowe sieci podstawowej (nr1,2,11-15) na długości ok. 24,2 km.
15. Wybudować punkt czerpania wody nr 10.

Administratorom gospodarstw skarbowych oraz dzierżawcom i innym użytkownikom nieruchomości rolnych Skarbu Państwa graniczących z lasami należy przypominać o obowiązku przestrzegania przepisów:

- ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380), która stanowi, iż każda osoba fizyczna i prawna, organizacja lub instytucja korzystająca ze środowiska przyrodniczego, budynku, obiektu lub terenu, obowiązana jest zabezpieczyć użytkowane środowisko, budynek lub teren przed zagrożeniem pożarowym, ponosząc pełną odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych,
- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220), a w szczególności art. 131, pkt. 12), który mówi, że kto wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary, podlega karze aresztu lub grzywny,
- ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z póź. zm.), a w szczególności art. 30, ust. 3, który zabrania podejmowania na terenach śródleśnych jak również w odległości do 100 m od granicy lasu wszelkich działań i czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo pożaru.

Dane dotyczące ochrony przeciwpożarowej lasu uwidoczniono na mapie ochrony przeciwpożarowej, na którą naniesiono:

- ciek i zbiorniki wodne,
- przeciwpożarowe punkty obserwacyjne z podziałką azymutalną,
- punkty łączności alarmowej,
- bazy sprzętu p.poż.,
- punkty czerpania wody,
- miejsca postoju,
- siedziby straży pożarnych,
- drogi publiczne,
- drogi dojazdowe (zanumerowane),
- współrzędne geograficzne,
- linie energetyczne i inne instalacje techniczne,
- punkty telefoniczne w jednostkach LP,
- granice zasięgu PSP.

4.5. UBOCZNE UŻYTKOWANIE LASU– ZADANIA KIERUNKOWE

Obecne uwarunkowania ekonomiczne nie sprzyjają pozyskiwaniu w lasach Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie żywicy, karpiny przemysłowej, kory garbarskiej i roślin przemysłowych. Zgodnie z ustaleniami KZP i NTG pozyskiwać się będzie jedynie choinki, w ilości uzależnionej od lokalnego zapotrzebowania ludności i możliwości Nadleśnictwa. Przewiduje się pozyskiwanie choinek na poziomie dotychczasowym, czyli około 150 szt. rocznie.

Gospodarka łowiecka

Gałęzią gospodarki ubocznej o dużo większym znaczeniu dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie jest łowiectwo. Nadleśnictwo należy do V Rejonu Hodowlanego. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie gospodarka łowiecka prowadzona jest w 11 obwodach łowieckich. Jeden obwód stanowi Ośrodek Hodowli Zwierzny, pozostałe 10 obwodów dzierżawi 7 kół łowieckich.

Nadleśnictwo nadzoruje gospodarkę łowiecką na następujących sześciu obwodach łowieckich:

- Nr 93 - KŁ „PONOWA” Szczecinek - pow. 5747 ha,
- Nr 94 - OHZ - pow. 10638 ha,
- Nr 98 - KŁ „CIS” Warszawa - pow. 4909 ha,
- Nr 103 - KŁ „ŻUBR” Czarne - pow. 3056 ha,
- Nr 105 - KŁ „ŻUBR” Czarne - pow. 3731 ha,
- Nr 122 - KŁ „GRYF” Słupsk - pow. 1388 ha.

Inne obwody łowieckie występujące w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa to:

- Nr 99 - KŁ „JELEŃ” Czarne, - pow. 1970 ha,
- Nr 100 - KŁ „DZIK” Człuchów - pow. 922 ha,
- Nr 104 - KŁ „JELEŃ” Czarne - pow. 3360 ha,
- Nr 106 - KŁ „JELEŃ” Czarne - pow. 823 ha,
- Nr 109 - KŁ „ORZEŁ” Człuchów - pow. 2563 ha.

Są to obwody skrajne, nadzorowane przez sąsiednie nadleśnictwa.

Stany zwierzyny na dzień 15.03.2011 roku w nadzorowanych przez Nadleśnictwo obwodach łowieckich kształtowały się następująco:

Obwód	93	94	98	103	105	122	Razem
1	2	3	4	5	6	7	8
Jelenie	265	300	118	97	136	142	1058
Sarny	345	265	145	162	185	230	1332
Dziki	110	140	40	60	60	99	509
Daniele	5						5

Na cele łowieckie Nadleśnictwo przeznaczyło następujące grunty.

Zestawienie powierzchni związanej z gospodarką łowiecką

Obwód	Poletka łowieckie na gruntach leśnych niezalesionych	Poletka łowieckie niestanowiące wyłączeń	Grunty rolne w użytkowaniu kół łowieckich i OHZ
1	2	3	4
Czarne	2,42	0,14	81,63
Międzybórz	11,22	0,08	65,32
Rzeczenica	15,51		139,45
Razem Nadleśnictwo	29,15	0,22	286,40

W Nadleśnictwie zainwentaryzowano na gruntach leśnych 42 poletka łowieckie o łącznej powierzchni 29,37 ha (w tym niestanowiącym wyłączeń 0,22 ha). Lokalizacja poletek łowieckich przedstawiona jest w punkcie 1.4.8. elaboratu.

Ponadto na cele łowieckie koła dzierżawią 286,40 ha gruntów rolnych.

Głównym zadaniem Nadleśnictwa w ramach gospodarki łowieckiej bieżącego 10-lecia będzie współpraca z kołami łowieckimi w zakresie:

- dokonywania ścisłej inwentaryzacji zwierząt łownych,
- utrzymywania odpowiedniej ich liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej,
- opiniowania i zatwierdzania rocznych planów zagospodarowania kół łowieckich,
- budowy i utrzymywania w należytym stanie urządzeń łowieckich,
- poprawiania warunków bytowania zwierzyny poprzez ograniczanie niepokoju w biotopie, ochronę ostoi oraz zapewnienie bazy pokarmowej w postaci odpowiedniej ilości poletek łowieckich, wprowadzanie do drzewostanów gatunków drzew i krzewów takich jak: kasztanowiec, wierzby, drzewa i krzewy owocowe.

4.6. OKREŚLENIE POTRZEB W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM TURYSTYKI I REKREACJI

4.6.1. Budownictwo ogólne

W stanie posiadania Nadleśnictwa jest 21 budynków mieszkalnych, 42 budynki gospodarcze, 2 budynki administracyjne, 8 lokali mieszkalnych w budownictwie wielorodzinnym, 11 budynków zaplecza technicznego i 10 innych budynków. Budynki mieszkalne pełnią głównie rolę mieszkań funkcyjnych dla pracowników służby leśnej, część jest wynajmowana przez obecnych lub byłych pracowników LP oraz osoby postronne. Osady dla służby leśnej znajdują się w dobrym stanie technicznym i są według potrzeb i możliwości finansowych remontowane i modernizowane.

W najbliższym 10-leciu Nadleśnictwo planuje przebudowę siedziby OHZ oraz leśniczówek: Jelnia, Brzezcie, Sarniak i Dzików. Wykonywane będą również dalsze remonty bieżące i modernizacje pozostałych osad.

4.6.2. Budownictwo drogowe

Występująca w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie sieć dróg publicznych o nawierzchni asfaltowej, spełniająca funkcję szlaków komunikacyjnych jest zadowalająca. Wystarczająco gęsta jest również sieć dróg leśnych. W trakcie prac urządzeniowych zainwentaryzowano na terenie Nadleśnictwa ok. 795 km dróg o szerokości powyżej 2 m. Opracowana dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie docelowa sieć dróg ma długość 423,509 km (17,37 m/ha). Drogi publiczne w sieci mają długość 122,555 km. Są to:

- drogi krajowe 16,270 km,
- drogi wojewódzkie 8,385 km ,
- drogi powiatowe 44,730 km (gruntowe - 7,760 km, twarde - 36,970 km),
- drogi gminne 53,170 km (gruntowe - 53,050 km, twarde - 0,120 km).

Łącznie dróg publicznych twardych w sieci zainwentaryzowano – 61,745 km, dróg gruntowych – 60,810 km.

Drogi leśne w sieci mają długość 300,954 km, w tym: drogi gruntowe – 190,256 km, drogi twarde – 110,698 km.

Stan dróg leśnych w docelowej sieci dróg i ich zagęszczenie na dzień 1 stycznia 2012r. zestawiono w tabelach.

NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE

Stan dróg na 01 stycznia 2012 r.

Rodzaj dróg	Wyszczególnienie (stan drogi)	Rodzaje nawierzchni [km]										Razem [km]
		gruntowe		twarde nieulepszone						twarde ulepszone		
		naturalne	ulepszone	żwirowe	żużlowe	z tucznią kamiennego	pozostałe			bitumiczne	pozostałe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
leśne	łącznie:	190,256	0	39,594	25,011	35,959	9,134	0	1,000	0	0	300,954
	w tym:											
	dobry	0	0	27,614	20,853	35,959	9,134	0	0	0	0	93,560
	średni	182,212	0	11,98	4,158	0	0	0	1,000	0	0	199,350
	zły	8,044	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8,044
pu- bliczne	łącznie:	60,810		1,250						60,495		122,555
Ogółem:		251,066		111,948						60,495		423,509

Długość i zagęszczenie dróg

Wyszczególnienie	RAZEM		w tym z nawierzchnią utwardzo- ną	
	w km	w m/ha	w km	w m/ha
Drogi leśne	301,0	12,34	110,7	4,54
Drogi publiczne	122,5	5,03	61,7	2,53
Razem	423,5	17,37	172,4	7,07

Obwód Czarne

Stan dróg na 01 stycznia 2012 r.

Rodzaj dróg	Wyszczególnienie (stan drogi)	Rodzaje nawierzchni [km]										Razem [km]
		gruntowe		twarde nieulepszone						twarde ulepszone		
		naturalne	ulepszone	żwirowe	żużlowe	z tłuczni karmieniowego	pozostałe			bitumiczne	pozostałe	
							YOMB	na podbudowie geokraty	bruk			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
leśne	łącznie:	61,590	0	6,202	5,538	16,297	1,660	0	1,000	0	0	92,287
	w tym:											
	dobry	0	0	4,567	4,783	16,297	1,660	0	0	0	0	27,307
	średni	58,227	0	1,635	0,755	0	0	0	1,000	0	0	61,617
	zły	3,363	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,363
publiczne	łącznie:	18,680		0						12,430		31,110
Ogółem:		80,270		30,697						12,430		123,397

Długość i zagęszczenie dróg

Wyszczególnienie	RAZEM		w tym z nawierzchnią utwardzoną	
	w km	w m/ha	w km	w m/ha
Drogi leśne	92,3	13,19	30,7	4,39
Drogi publiczne	31,1	4,44	12,4	1,77
Razem	123,4	17,63	43,1	6,16

Obwód Międzybórz

Stan dróg na 01 stycznia 2012 r.

Rodzaj dróg	Wyszczególnienie (stan drogi)	Rodzaje nawierzchni [km]										Razem [km]
		gruntowe		twarde nieulepszone						twarde ulepszone		
		naturalne	ulepszone	żwirowe	żuźlowe	z tłuczni kamiennego	pozostałe			bitumiczne	pozostałe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
leśne	łącznie:	65,186	0	13,336	11,568	10,100	3,668	0	0	0	0	103,858
	w tym:											
	----- dobry	0	0	11,563	8,165	10,100	3,668	0	0	0	0	33,496
	----- średni	62,501	0	1,773	3,403	0	0	0	0	0	0	67,677
	----- zły	2,685	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,685
publiczne	łącznie:	12,425				0				20,695		33,120
Ogółem:		77,611				38,672				20,695		136,978

Długość i zagęszczenie dróg

Wyszczególnienie	RAZEM		w tym z nawierzchnią utwardzoną	
	w km	w m/ha	w km	w m/ha
Drogi leśne	103,9	11,72	38,7	4,37
Drogi publiczne	33,1	3,74	20,7	2,34
Razem	137,0	15,46	59,4	6,71

Obwód Rzeczenica

Stan dróg na 01 stycznia 2012 r.

Rodzaj dróg	Wyszczególnienie (stan drogi)	Rodzaje nawierzchni [km]										Razem [km]
		gruntowe		twarde nieulepszone						twarde ulepszone		
		naturalne	ulepszone	żwirowe	żuźlowe	z tucznią kamiennego	pozostałe			bitumiczne	pozostałe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
leśne	łącznie:	63,480	0	20,056	7,905	9,562	3,806	0	0	0	0	104,809
	w tym: dobry	0	0	11,484	7,905	9,562	3,806	0	0	0	0	32,757
	średni	61,484	0	8,572	0	0	0	0	0	0	0	70,056
	zły	1,996	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,996
publiczne	łącznie:	29,705		1,250						27,370		58,325
Ogółem:		93,185		42,579						27,370		163,134

Długość i zagęszczenie dróg

Wyszczególnienie	RAZEM		w tym z nawierzchnią utwardzoną	
	w km	w m/ha	w km	w m/ha
Drogi leśne	104,8	12,29	41,3	4,84
Drogi publiczne	58,3	6,84	28,6	3,36
Razem	163,1	19,13	69,9	8,2

W bieżącym 10-leciu Nadleśnictwo planuje modernizację i przebudowę dróg leśnych na długości ok. 28,0 km. Będą to głównie drogi pożarowe i dojazdy do punktów czerpania wody (24,2 km) w istniejącej sieci docelowej (drogi nr.1, 2, 11-15).

4.6.3. Melioracje wodne

Zlokalizowane na gruntach Nadleśnictwa rowy, cieki i zbiorniki wodne są niezbędnym elementem do prowadzenia właściwej gospodarki leśnej oraz zabezpieczają potrzeby Nadleśnictwa w zakresie zaopatrzenia w wodę dla celów przeciwpożarowych. W trakcie prac taksacyjnych zainwentaryzowano w Nadleśnictwie około 32 km rowów o szerokości od 3m.

W ramach melioracji wodnych w obecnym 10-leciu należy na bieżąco przeprowadzać ich odmulanie i konserwację. Naprawom bieżącym i konserwacjom powinny być również poddane, w miarę potrzeb i możliwości finansowych, istniejące urządzenia wodno-melioracyjne.

4.6.4. Turystyka i rekreacja

Lasy Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie położone są w większości na obszarze o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjno-wypoczynkowych.

Rozległe tereny leśne o stosunkowo dobrej dostępności są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płatami czernicy i brzoszyny oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną. Kompleksy leśne, w których występuje dużo zwierzyny łownej, stanowią atrakcyjne tereny łowieckie. Dość duże znaczenie mają także zlokalizowane tu jeziora i rzeki.

Rzeźba terenu Nadleśnictwa jest zróżnicowana. Przeważa teren równinny, tylko w części południowej obrębu Rzeczenica (1-ctwo Grodzisko) dominuje teren falisty i pagórkowaty.

Do najciekawszych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów należy zaliczyć występujące w zasięgu Nadleśnictwa cztery rezerваты. Na największą uwagę zasługuje rezerwat „Cisy w Czarnem” - jedno z najbogatszych stanowisk cisa w kraju.

W celu zachowania i ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych Wojewódzka Rada Narodowa w Słupsku uchwałą z dnia 08.12.1981 r. utworzyła obszar chronionego krajobrazu „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”, obejmujący m.in. wschodnią część obrębu Rzeczenica.

Na terenie Nadleśnictwa w rozlewiskach rzek, jezior i strumieni na dobre zadomowiły się bobry. Gniazduje tu też wiele gatunków dzikiego ptactwa, między innymi: żuraw, bocian czarny, bielik.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa występują dość licznie zabytki historyczne i kulturowe. Zachowały się m.in. zabytkowe kościoły, założenia parkowe i folwarczne, obiekty architektury i budownictwa, dawne cmentarze oraz stanowiska archeologiczne.

Bogactwo przyrodnicze, nieskażone środowisko oraz ciekawa historia regionu stanowią pierwszorzędne znaczenie dla osadnictwa rekreacyjnego, wypoczynku weekendowego i rozwoju agroturystyki.

Na terenie Nadleśnictwa funkcjonują liczne szlaki przystosowane do uprawiania turystyki wodnej, rowerowej i pieszej.

- szlaki kajakowe
 - rzeką Brdą, poprzez jeziora Szczytno i Szczytno Małe;
 - rzeką Gwdą;
 - rzeką Czernicą.

- szlaki rowerowe
 - trasa nr 2 „Szlak Margrabiów” - 31,0 km
Debrzno – Gniewno – Rozwory – Cierznie – Skowarnki – **Domisław - Czarne**

 - trasa nr 3 „Trasa Cisowa” – 32,0 km
Czarne - Międzybórz – Sporysz – Suszka – Płocicz – Koczała

 - trasa nr 6 „Głazów Narzutowych” – 37,2 km
Przechlewo – **Dolinka – Rzeczenica – Grodzisko** – Olszanowo – Biskupnica – Skórzewo - Człuchów

 - trasa nr 7 „Trasa Ornitologiczna” – 16,0 km
Przechlewo – **Rudniki – Pakotulsko – Dolinka** - Przechlewo

 - trasa nr 11 „Wokół Jezior” – 51,2 km
Człuchów – Skórzewo – Krępsk – Rybakówka – Szczytno – **Dolinka - Koprzywnica**
– **Rzewnica – Gwieździn – Garsk** – Krępsk - Człuchów

 - trasa nr 12 „Szlakiem Doliny Gwdy” – 19,5 km
Czarne – Domyśl – Prądy - Lędyczek

 - trasa nr 13 „Trasa Hetmana Koniecpolskiego” – 40,0 km
Człuchów – Skórzewo – Krępsk – Olszanowo – Łoża – Raciniewo – **Domisław - Czarne**

 - trasa nr 14 „Trasa Morenowa” – 34,0 km
Czarne – Przyrzecze – Breńsk – Gockowo – Zalesie – Grodzisko - Gwieździn – Rzewnica – Pakotulsko – Przechlewo

- „Szlak Chrząstawy” – 30,0 km
Lędyczek – **Prusinowo** – Pędziszewo – Kamień - Słupia
- Greenway „Naszyjnik Północy” – 846,1 km

- szlaki piesze
 - żółty (obręb Rzeczenica, w okolicach wsi Rudniki);
 - czerwony (Pakotulsko-Sporysz-Międzybórz-Czarne-rzeka Gwda).

Z podstawowych urządzeń i obiektów turystycznych na terenie Nadleśnictwa występują:

- miejsca postoju (9 szt.):
 - obręb Czarne, oddz.179f;
 - obręb Międzybórz, oddz.:7a,59h,253b,263a;
 - obręb Rzeczenica, oddz.: 120a,194a,236j,248a.
- miejsca rekreacji - masowego wypoczynku (1 szt.):
 - obręb Międzybórz, oddz.316m.
- platforma widokowa (1 szt.):
 - obręb Rzeczenica, oddz. 248a.
- obeliski i miejsca pamięci (5 szt.):
 - obręb Międzybórz, oddz.:81a,304c,316h,351j,359f.
- izba pamięci (1 szt.) - została utworzona w 2007r.; znajdują się w niej historyczne i współczesne narzędzia, eksponaty i informacje z dziedziny leśnictwa; jej powstanie pozwoliło na ocalenie wielu sprzętów, wykorzystywanych kiedyś codziennie, a dziś wypartych przez technikę.
- ścieżka przyrodnicza (1 szt.) – 5,6 km - prowadzi przez leśnictwo Sarniak wzdłuż rzeki Gnilec; na ścieżce ustawiono tablice edukacyjne oraz: paśnik, lizawki, remizę leśną oraz kapliczkę śródleśną poświęconą świętemu Hubertowi – patronowi leśników i myśliwych.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- *udostępnianie wstępu do lasu z zachowaniem zasad w zakresie ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,*

- współpracę z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska, Konserwatorem Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych i tras turystycznych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

4.7. PROBLEMATYKA LASÓW NADZOROWANYCH W ZASIĘGU TERYTORIALNYM NADLEŚNICTWA

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie znajduje się 139,9372 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym:

- 123,7120 ha - osób fizycznych,
- 16,2252 ha - osób prawnych.

Nadzór nad tymi lasami sprawuje Nadleśnictwo.

Poza tym w zasięgu Nadleśnictwa znajduje się około 185 ha lasów Agencji Nieruchomości Rolnych.

5. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

„Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie”, zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, stanowi odrębnie opracowane opracowanie.

6. PROGNOZA STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH NA KONIEC OKRESU GOSPODARCZEGO

6.1. PRZEWIDYWANY STAN ZASOBÓW DRZEWNYCH NA DZIEŃ 31.12.2021 r.

Spodziewany na koniec okresu gospodarczego stan zasobów drzewnych Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie obliczono poprzez odjęcie miąższości grubizny brutto drewna przewidzianego do pozyskania w planie u.l. od sumy miąższości grubizny na początku okresu i spodziewanego przyrostu miąższości grubizny w okresie obowiązywania planu u.l. Dane te przedstawione są w tabeli.

Stan zasobów drzewnych na 31.12.2021 r.

Obręb	Miąższość grubizny na początku okresu na gruntach zalesionych	Spodziewany przyrost miąższości w okresie obowiązywania planu	Miąższość grubizny przewidziana do pozyskania	Miąższość grubizny na koniec okresu 2+3-4	Przeciętna zasobność na 1 ha na gruntach zalesionych
	m ³ brutto				
1	2	3	4	5	6
Czarne	1860526	469400	486736	1843190	276
Międzybórz	1890117	557400	548098	1899419	225
Rzeczenica	1842716	501800	519545	1824971	223
Razem Nadleśnictwo	5593359	1528600	1554379	5567580	239

Obliczenia wskazują, że na koniec okresu gospodarczego, przy pełnej realizacji zadań gospodarczych powinien nastąpić nieznaczny spadek zasobów miąższości:

w obrębie Czarne (spadek) - o 17336 m³ brutto (0,9%),

w obrębie Międzybórz (wzrost) - o 9302 m³ brutto (0,5%),

w obrębie Rzeczenica (spadek) - o 17745 m³ brutto (1,0%),

łącznie w Nadleśnictwie (spadek) - o 25779 m³ brutto (0,5%).

Miąższość grubizny przewidzianej do pozyskania w bieżącym 10-leciu stanowi 101,7% spodziewanego w tym okresie przyrostu drzewostanów.

7. PODSUMOWANIE PRAC URZĄDZENIOWYCH

7.1. PRACE GEODEZYJNE

Dokumenty geodezyjne przekazane wykonawcy prac urzędzeniowych przygotowane zostały przez pracownię geodezyjną BULiGL Oddział w Szczecinku. W trakcie taksacji na bieżąco zgłaszano Nadleśniczemu, wyjaśniano i poprawiano nieliczne rozbieżności między otrzymaną dokumentacją geodezyjną a stanem na gruncie. Materiały kartograficzne opracowane zostały zgodnie z aktualnymi zarządzeniami w sprawie zdefiniowania standardu leśnej mapy numerycznej dla poziomu nadleśnictwa oraz wdrożenia systemu informacji przestrzennej w nadleśnictwach.

Do planu urzędzenia lasu przyjęto stan na 1.01.2012 r.

7.2. PRACE SIEDLISKOWE

Nadleśnictwo posiada operat glebowosiedliskowy sporządzony w latach 1999-2000 przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urzędzeniowe mgr inż. M. Nawrota ze Szczecinka według „Systematyki gleb Polski” PTG, wydanie IV z 1989 roku. W obecnym planie u.l. typy i gatunki gleb dostosowano do klasyfikacji CILP 2000.

7.3. PRACE URZĄDZENIOWE

Prace urzędzeniowe terenowe i kameralne wykonały pracownie urzędzeniowe BULiGL Oddział w Szczecinku:

- obręby Międzybórz i Rzeczenica - pracownia U-3, w składzie:

Kierownik pracowni	-	<i>Józef Sawicki,</i>
Wykonawcy	-	<i>Władysław Kowalski,</i>
	-	<i>Grzegorz Młyński,</i>
	-	<i>mgr inż. Kamil Osowski,</i>
	-	<i>Zbigniew Rogucki,</i>
	-	<i>mgr inż. Mariusz Zawiślak</i>
	-	<i>inż. Karol Grzeca</i>
	-	<i>mgr inż. Daniel Świątek</i>

- obręb Czarne - pracownia U-4, w składzie:

Kierownik pracowni	-	<i>mgr inż. Maciej Jakubiec,</i>
Wykonawcy	-	<i>Zdzisław Łacwik,</i>
	-	<i>Cezary Bukowski,</i>
	-	<i>Jacek Kacprzycki,</i>
	-	<i>Zdzisław Bartczak,</i>
	-	<i>Tomasz Klim,</i>
	-	<i>Sebastian Folega</i>
	-	<i>mgr inż. Paweł Sypuła</i>

Prace wykonano zgodnie z:

- Ustawą z dn. 28.09.1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. Nr 12 z 2011 r. poz. 59),
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. Nr 256 z 2005 r. poz. 2151),
- Instrukcją urządzania lasu z 2003 r.,
- Zasadami hodowli lasu z 2002 r.,
- Instrukcją ochrony lasu z 2004 r.,
- Instrukcją ochrony przeciwpożarowej z 1996 r.,
- Wytycznymi i ustaleniami Komisji Założeń Planu.
- Wytycznymi i ustaleniami Narady Techniczno-Gospodarczej.

Prace terenowe zostały wykonane w 2010 r. W trakcie prac terenowych uzgodniono z leśniczymi i przedstawicielem Nadleśnictwa opisy taksacyjne i wskazania gospodarcze dla każdego wydzielenia. Taksacją objęto 25529,4777 ha.

Inwentaryzacja zasobów drzewnych przeprowadzona została w trzech etapach:

Etap pierwszy – szacunek miąższości poszczególnych drzewostanów (podczas sporządzania opisu taksacyjnego), z wykorzystaniem powierzchni próbnych relaskopowych lub na podstawie „*Tablic zasobności i przyrostu drzewostanów*”, opracowanych przez Bolesława Szymkiewicza (Wydanie V. PWRiL. Warszawa 1986).

Etap drugi – inwentaryzacja zasobów miąższości obrębu leśnego statystyczną metodą reprezentacyjną, z zastosowaniem warstw gatunkowo-wiekowych oraz losowego rozdziału prób pomiarowych. W tym celu założono 1931 szt. powierzchni próbnych, wskazanych przez

program „Taksator”: w obrębie Czarne – 568 szt., w obrębie Międzybórz - 596 szt., w obrębie Rzeczenica - 767 szt.

Etap trzeci – wyrównanie miąższości oszacowanej w drzewostanach do miąższości ustalonej dla klas i podklas wieku, w wyniku pomiaru miąższości – statystyczną metodą reprezentacyjną w warstwach gatunkowo– wiekowych, z zastosowaniem równań regresji.

Błąd procentowy określenia miąższości dla obrębu Czarne wyniósł – 1,33%, dla obrębu Międzybórz – 1,54%, dla obrębu Rzeczenica – 1,22%.

Odbioru terenowych prac urzędziowych Komisja Odbioru Robót dokonała w dniach 6.08.2010 r. (obr. Rzeczenica), 14.10.2010 r. (obr. Czarne) i 6.12.2010 r. (obr. Międzybórz). Sprawdzono prawidłowość uzgodnień pomiędzy wykonawcą i Nadleśnictwem Czarne Człuchowskie oraz jakość prac terenowych. Komisja stwierdziła, że przedstawione materiały nadają się do dalszego opracowania kameralnego.

Komisyjna kontrola pomiaru miąższości na powierzchniach kołowych odbyła się na terenie obrębu Rzeczenica w dniach 17-20.01.2011 r. Kontrolą objęto 38 powierzchni wylosowanych w programie „Taksator”. Komisja przyjęła całość pomiarów.

Wyniki kontroli powierzchni próbnych

Nr pow. próbnej	Pierśn. pole przekr. z 1 pomiaru [m kw.]	Pierśn. pole przekr. z pom. kontr. [m kw.]	Wysokość z 1 pomiaru [m]	Wysokość z pomiaru kontrolnego [m]	Wielk. z 1 pomiaru [ar]	Wielk. z pom. kontr. [ar]	Uwagi
18	0,82	0,81	20,0	20,5	3,00	3,00	
38	1,09	1,06	20,0	20,5	3,00	3,00	
58	0,47	0,47	20,5	21,0	2,00	2,00	
78	0,55	0,53	21,0	21,5	2,00	2,00	
98	0,71	0,69	30,5	31,5	5,00	5,00	
118	0,24	0,25	14,0	14,5	1,00	1,00	
138	0,31	0,32	29,0	30,0	5,00	5,00	
158	1,39	1,40	18,5	18,0	5,00	5,00	
178	0,49	0,48	16,5	16,0	2,00	2,00	
198	1,46	1,42	22,0	22,5	4,00	4,00	
218	1,38	1,35	29,5	29,5	5,00	5,00	
238	1,46	1,44	18,0	18,0	4,00	4,00	
258	0,82	0,80	22,0	22,0	4,00	4,00	
278	1,07	1,13	17,0	18,0	2,00	2,00	
298	1,23	1,20	21,5	22,5	4,00	4,00	
318	0,53	0,56	21,5	22,5	2,00	2,00	
338	0,46	0,50	22,0	22,0	2,00	2,00	
358	1,21	1,17	18,0	19,0	4,00	4,00	

Nr pow. próbnej	Pierśn. pole przekr. z 1 pomiaru [m kw.]	Pierśn. pole przekr. z pom. kontr. [m kw.]	Wysokość z 1 pomiaru [m]	Wysokość z pomiaru kontrolnego [m]	Wielk. z 1 pomiaru [ar]	Wielk. z pom. kontr. [ar]	Uwagi
378	1,31	1,28	23,0	22,5	4,00	4,00	
398	0,54	0,55	16,5	17,0	2,00	2,00	
418	1,37	1,44	22,0	22,5	4,00	4,00	
438	0,90	0,87	23,5	23,5	4,00	4,00	
458	1,13	1,11	22,0	23,5	4,00	4,00	
478	1,28	1,39	21,0	20,0	4,00	4,00	
498	0,76	0,74	19,5	20,0	2,00	2,00	
518	1,74	1,73	11,0	11,0	5,00	5,00	
538	0,63	0,66	18,0	18,0	2,00	2,00	
558	0,57	0,56	20,0	20,5	2,00	2,00	
578	0,64	0,66	19,0	20,0	2,00	2,00	
598	0,65	0,69	20,5	21,5	2,00	2,00	
618	2,26	2,36	24,0	25,0	3,00	3,00	
638	0,37	0,36	29,0	30,0	3,00	3,00	
658	0,78	0,80	24,0	24,0	5,00	5,00	
678	1,77	1,73	26,0	26,0	5,00	5,00	
698	0,71	0,74	21,0	22,0	2,00	2,00	
718	0,72	0,80	18,0	18,5	2,00	2,00	
738	1,12	1,10	25,0	26,0	3,00	3,00	
758	0,63	0,64	22,0	22,0	2,00	2,00	

Liczba błędów grubych: 0

Bezwzględna wartość statystyki (pole przekroju pierśnicowego): 0,055

Bezwzględna wartość statystyki (wysokość): 0,454

Prace kameralne rozpoczęto w listopadzie 2010 r., a zakończono w dniu podpisania niniejszego elaboratu. Do wprowadzenia i przetworzenia danych taksacyjnych posłużono się programem komputerowym „Taksator”.

Mapy numeryczne, zgodne ze standartem LMN, wykonano za pomocą aplikacji „LEMAN”, z wykorzystaniem 17352 współrzędnych punktów poligonowych i granicznych.

7.4. ZESTAWIENIE PLANU URZĄDZENIA LASU

Plan urządzenia lasu składa się z następujących części:

➤ **Egzemplarz dla Nadleśnictwa i RDLP:**

- elaborat z tabelami i zestawieniami oraz oprawionym oddzielnie programem ochrony przyrody,
- opisy taksacyjne (dla obrębów) z zamieszczonymi na końcu tabelami i wykazami,
- obrębowe wykazy cięć rębnych, przedrębnych i zadań z zakresu hodowli lasu, określenie zadań gospodarczych dla obrębów i leśnictw,
- mapy gospodarcze w skali 1:5000 w formacie A-1, z naniesionymi działkami zrębowymi oraz mapy przeglądowe podziału na arkusze,
- obrębowe mapy przeglądowe w skali 1 : 25 000:
 - a) cięć rębnych (foliowana, podklejona na płótnie),
 - b) drzewostanów(foliowana, podklejona na płótnie),
 - c) siedlisk,
 - d) ochrony lasu,
 - e) ochrony p.poż,
 - f) funkcji lasu i zagospodarowania rekreacyjnego,
 - g) zagospodarowania łowieckiego,
 - h) nasiennictwa i selekcji,
- mapa sytuacyjna w skali 1 : 50 000:
 - a) ogólna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa;

➤ **Egzemplarz dla DGLP:**

- elaborat z tabelami i zestawieniami oraz oprawionym oddzielnie programem ochrony przyrody,
- obrębowe wykazy cięć;
- obrębowe mapy przeglądowe w skali 1:25 000:
 - a) cięć rębnych,
 - b) drzewostanów,
 - c) siedlisk,
 - d) funkcji lasu i zagospodarowania rekreacyjnego;

- mapa sytuacyjna w skali 1:50 000:
 - a) ogólna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa;

➤ **Operat dla leśniczych:**

- opisy taksacyjne łącznie z wykazami cięć rębnych, przedrębnych i zadań z zakresu hodowli lasu,
- mapy gospodarczo-przeładowe obszaru leśnictwa w skali 1 : 10 000:
 - a) cięć rębnych (foliowana, podklejona na płótnie, w futerale),
 - b) drzewostanów.

➤ **Do „Programu ochrony przyrody”** dołączone zostały następujące mapy tematyczne w skali 1:25000 (dla każdego obrębu):

- walorów przyrodniczych,
- rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- zagrożeń przyrody oraz działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu,
- gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000.

➤ **Operat docelowej sieci dróg składa się z następujących części:**

- Egzemplarz dla RDLP:
 - część opisowa,
 - zestawienia tabelaryczne,
 - dane inwentaryzacyjne zamieszczone na płytach CD,
 - mapa sytuacyjna w skali 1:50 000 z docelową siecią dróg;
- Egzemplarz dla Nadleśnictwa:
 - część opisowa,
 - zestawienia tabelaryczne,
 - dane inwentaryzacyjne zamieszczone na płytach CD,
 - mapa sytuacyjna w skali 1:50 000 z docelową siecią dróg;
 - zestawienia tabelaryczne dla obrębów;
 - karty ewidencyjne dróg,
 - mapy przeładowe w skali 1:25 000 z docelową siecią dróg.
 - atlasy w skali 1:25 000 z docelową siecią dróg,

Dane inwentaryzacyjne oraz mapy numeryczne, zamieszczone na płytach CD, przekazano do RDLP w Szczecinku i do Zarządu BULiGL w Sękocinie. Ponadto na potrzeby DGLP przekazano na płycie CD: opisanie ogólne, program ochrony przyrody, dane inwentaryzacyjne i mapę numeryczną.

Niniejszy elaborat opracował kierownik pracowni Józef Sawicki. Program ochrony przyrody sporządził starszy taksator mgr inż. Kamil Osowski. Skontrolował i sprawdził rachunkowo kierownik pracowni Józef Sawicki. Całość przejrzał zastępca dyrektora Oddziału BULiGL w Szczecinku mgr inż. Mieczysław Kopciński.

Kierownik pracowni u.l.

Kontrola i nadzór

DYREKTOR ODDZIAŁU

Szczecinek, dnia 15.11.2011 r.

KRONIKA

ZAŁĄCZNIKI DO ELABORATU (TABELE)

ZAŁĄCZNIKI DO ELABORATU

	Strona	
Podział administracyjny na leśnictwa	- 266	
Tabela nr I	Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa wg rodzajów użytków gruntowych, kategorii użytkowania i grup rodzajów powierzchni, zgodnie z podziałem administracyjnym kraju	- 269
Tabela nr II	Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu wg panujących gatunków drzew oraz ich bonitacji	- 279
Tabela nr III	Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg głównych (dominujących) funkcji lasu i gatunków panujących	- 282
Tabela nr IV	Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych lasu i gatunków panujących	- 285
Tabela nr Va	Powierzchniowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu	- 290
Tabela nr Vb	Miąższościowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu	- 296
Tabela nr VIIIa	Tabela klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących i stref uszkodzenia – przyrost tablicowy	- 301
Tabela nr XI	Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych	- 302
Tabela nr XII	Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych	- 303
Tabela nr XV	Zestawienie powierzchni manipulacyjnej użytków rębnych wg rodzajów rębni w gospodarstwach	- 304
Tabela nr XVI	Zestawienie zbiorcze powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębne we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego wg rodzajów cięć i gatunków panujących oraz klas i podklas wieku	- 305
Tabela nr XVII	Zestawienie łączne etatu użytków głównych według kategorii cięć	- 307
Tabela nr XVIII	Zestawienie zbiorcze wskazań gospodarczych z opisów taksacyjnych w zakresie hodowli lasu	- 309

Podział na leśnictwa

Numer leśnictwa	Nazwa leśnictwa (siedziba)	Numery oddziałów	Powierzchnia [ha]				Zadania na I 10-lecie		
			gr. leśne zal. i niezal.	gr. związ. z gosp. leś.	gr. nieleśne	razem	użytkowanie		Odnowienia i zalesienia - ha
							rębne m ³ netto	przedrębne ha/m ³ netto	
1	2	3	4	5	6	7			
Obręb Czarne									
1	CZARNE m. Czarne	57-71, 78-81, 88-91, 97-100, 105-113, 117, 118, 121-136, 138-147.	1495,08	41,18	14,17	1550,43	55555	<u>959,98</u> 36471	179,21
2	SIERPOWO 193b	137, 148-202.	1400,22	38,28	30,39	1468,89	41937	<u>954,70</u> 43978	167,00
3	BUSZKOWO 193a	203-206, 222, 222A, 223-228, 237-246, 255-262, 271-279, 288, 299-308.	1373,28	40,41	92,77	1506,46	27062	<u>1042,14</u> 41824	106,42
4	PRĄDY 298d	207-221, 229-236, 247-254, 263-270, 280-287, 289-298.	1235,70	46,68	106,73	1389,11	44035	<u>720,58</u> 33825	162,23
5	PRUSINOWO 315Aa	309-314, 314A, 315, 315A, 316, 317, 317A, 318, 318A, 319-328, 328A, 329-356, 356A.	1294,02	33,92	139,01	1466,95	33732	<u>867,88</u> 37902	118,91
Razem obręb Czarne			6798,30	200,47	383,07	7381,84	202321	<u>4545,28</u> 194000	733,77

Numer I-ctwa	Nazwa leśnictwa (siedziba)	Numery oddziałów	Powierzchnia [ha]				Zadania na I 10-lecie		
			gr. leśne zal. i niezal.	gr. związ. z gosp. leś.	gr. nieleśne	razem	użytkowanie		Odnowienia i zalesienia - ha
							rębne m ³ netto	przedrębne ha/m ³ netto	
1	2	3	4	5	6	7			
Obręb Międzybórz									
6	BRZEZIE 4Aa	1-3, 3A, 4, 4A, 5-7, 7A, 8-54, 62-64.	1465,32	41,26	54,14	1560,72	14774	<u>1197,47</u> 46973	61,70
7	JELNIA 215h	65, 66, 77-80, 88-92, 108-112, 121-125, 140-145, 154-159, 170-175, 183-187, 194-197, 203-206, 215, 216, 228, 229, 241.	1396,38	40,12	33,46	1469,96	29422	<u>1090,30</u> 42582	124,52
8	DZIKÓW 169o	55-61, 101-107, 134-139, 168, 169, 212-214, 224-227, 236-240, 248-253, 260-263, 270-275, 282-287, 298, 299.	1349,87	49,83	65,41	1465,11	26812	<u>1025,50</u> 40692	111,93
9	ZADĘBIE m. Czarne	67-70, 81-84, 93-96, 113-116, 126-129, 146-150, 160-167, 176-182, 188-193, 198-202, 207-211, 217-223.	1453,26	41,17	19,96	1514,39	43666	<u>917,56</u> 38043	169,63
10	JANOWIEC 351l	294-297, 306-312, 320-327, 331-336, 342-344, 347-376.	1477,48	48,63	38,43	1564,54	39699	<u>1033,00</u> 41665	165,95
11	SARNIAK 316k	230-235, 242-247, 254-259, 264-269, 276-281, 288-293, 300-305, 313-319, 328-330, 337-341, 345, 346.	1444,05	50,45	48,24	1542,74	50549	<u>867,80</u> 31045	188,32
Razem obręb Międzybórz			8586,36	271,46	259,64	9117,46	204922	<u>6131,63</u> 241000	822,05

Numer l-ctwa	Nazwa leśnictwa (siedziba)	Numery oddziałów	Powierzchnia [ha]				Zadania na I 10-lecie		
			gr. leśne zal. i niezal.	gr. związ. z gosp. leś.	gr. nieleśne	razem	użytkowanie		Odnowienia i zalesienia - ha
							rębne m ³ netto	przedrębne ha/m ³ netto	
1	2	3	4	5	6	7			
Obręb Rzeczenica									
12	PAKOTULSKO 237c	47, 48, 70-76, 99-107, 131-139, 161, 161A, 162-166, 198, 199, 199A, 200-206, 216-225, 236, 237, 237A, 238.	1425,68	39,76	91,92	1557,36	36180	<u>993,93</u> 40755	158,30
13	BAGNICA 179Aj	27, 28, 49-52, 77-90, 108-122, 140-153, 175-179, 179A, 180-182.	1449,22	43,18	99,34	1591,74	35933	<u>1006,34</u> 37532	158,86
14	MSZARY 10Af	1-10, 10A, 11, 12, 12A, 13-26, 29-46, 53-68, 68A, 69.	1472,85	39,52	120,93	1633,30	38123	<u>1034,17</u> 38509	158,27
15	LESTNICA 179w	167-174, 207-215, 226-231, 231A, 232-235, 239, 240, 240A, 241-243, 243A, 243B, 244, 245, 251-259.	1297,48	30,13	46,76	1374,37	23384	<u>996,31</u> 34152	121,57
16	BREŃSK (obr.Międz.) 354a	91-98, 123-130, 154-157, 157A, 158-160, 160A-C, 183-192, 192A, 192B, 193-197, 197A, 270, 270A, 271-279.	1387,49	36,26	70,95	1494,70	42218	<u>911,37</u> 30221	159,38
17	GRODZISKO 250p	246-250, 250A, 250B, 260-269, 280-315.	1276,34	30,66	71,71	1378,71	39571	<u>795,61</u> 27831	117,34
Razem obręb Rzeczenica			8309,06	219,51	501,61	9030,18	215409	<u>5737,73</u> 209000	873,72
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO CZARNE CZŁUCHOWSKIE			23693,72	691,44	1144,32	25529,48	622652	<u>16414,64</u> 644000	2429,54